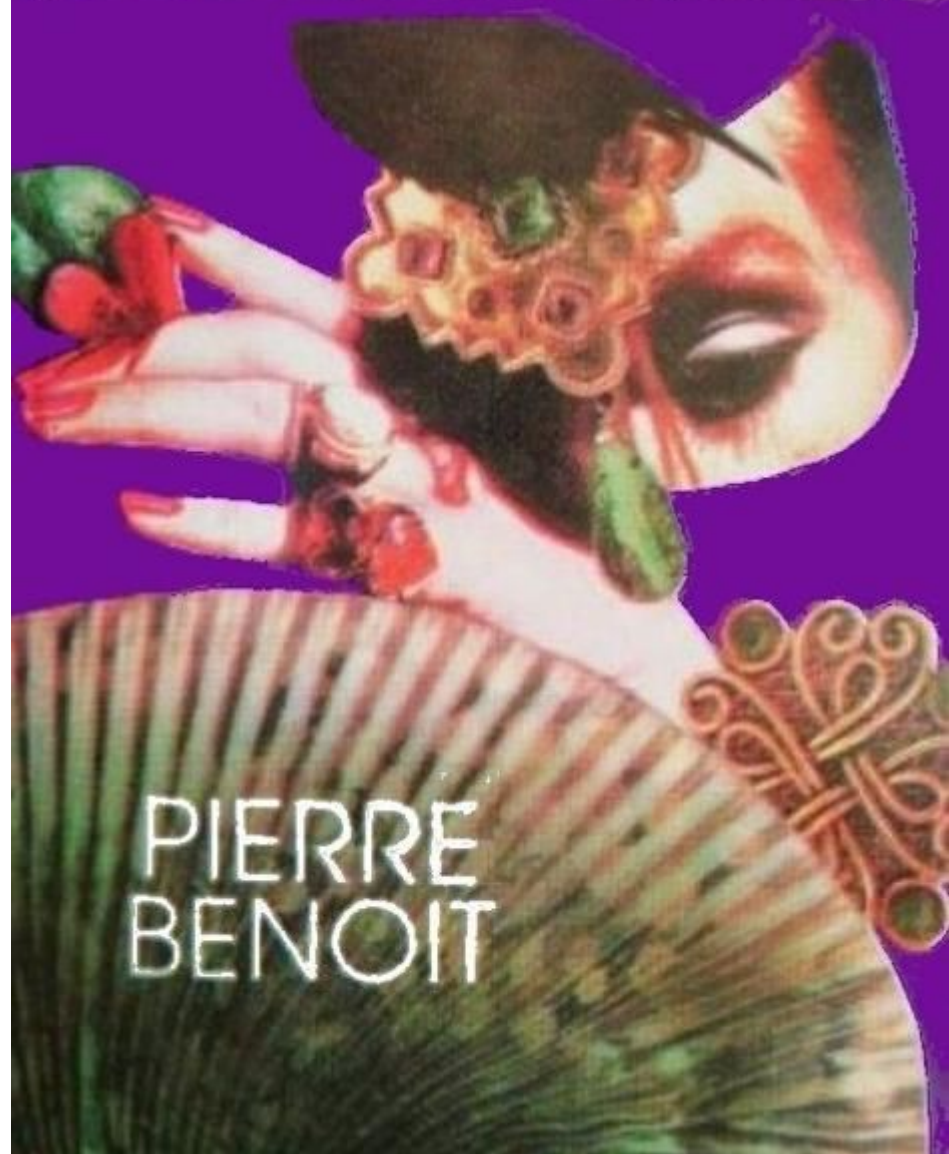

CASTELANA LIBANULUI

PIERRE
BENOIT

PIERRE BENOIT
CASTELANA LIBANULUI

În românește de
ANGELA POPA
Editura MIRIAM
București 1994

Vaporul părăsește portul. Alunecă ușor pe marea albastră. I-am văzut vârfurile catargelor pe deasupra vechilor ziduri ale Beyruthului, apoi coșurile negre. Acum e-n larg. Încă o jumătate de oră, și nu se va mai zări.

E Sphinx, îl recunosc, pachebotul care m-a adus cu trei ani în urmă, când aveam viața înaintea mea, limpede și frumoasă.

Îmi fac plimbarea zilnică pe terasa de pe care văd aproape întreg orașul. Caut cu privirea spre stânga, să descopăr prin parcul din jurul hotelului – *AMERICAN* vila în care o sărmană copilă a încetat să se mai gândească la mine.

Gândurile, însă, nu se opresc la această amintire. Liban, Liban, munții tăi arizi, aparent tară mistere, sunt mai sumbri decât s-ar putea bănuși, îmi forțez privirea ca să disting nu atât castelul ciudat, ci piscul de pe care se vede castelul al cărei stăpână m-a făcut ceea ce sunt astăzi: un om înrobît ei, atât de înrobît încât nici nu-mi mai este rușine s-o spun. Lacrimile mele să nu înșele pe nimeni, sunt lacrimi, poate, de regret, dar nu de remușcări.

Întorc capul să nu fie văzute de infirmierul meu, aceste lacrimi care-mi curg pe față și picură pe mâneca tunicii, pe locul unde lucesc încă, prin ce minune! trei galoane de fir.

Dar Sphinx-ul, unde e, Sphinx-ul? o... ce mic e acum! Era să dispară dragul meu vapor fără să-l mai văd. Numai fumul mă face să-l ghicesc – colo – spre nord – în dreptul râului Adonis.

Peste două zile va sosi la Alexandria, peste opt zile la Marsilia, Marsilia! gara unde se ia trenul pentru orașelul meu natal, pe care nu-l voi mai revedea... Dar nu, nu regret nimic.

Să fie oare tot fumul vasului ce văd? Sau e ceața ce se lasă la apus de pe povârnișurile viorii ale Libanului? Nu știu. Un minut să încerc să mai zăresc ceva, să-mi dau seama... Pe urmă totul se va sfârși.

Infirmierul a făcut un gest: e ora retragerii. Să-l ascultăm.

*

Dimineăța de April era senină și veselă. Soarele se juca deasupra mării. O ceață ușoară învăluia munții, iar pe vârful fără nori, luceau micile sate maronite, albe și roșii.

Strecurându-se printre palmieri, vântul legăna frunzele lor late, pe care praful și arșița verii nu le veștejiseră încă.

Dejunul la colonelul Hennequin, unde eram invitat, nu se lua decât la ora unu. Dintr-un sentiment de discreție nu voiam să sosesc prea curând, știind că domnișoara Hennequin este singură acasă.

Cum să-mi trec timpul până la masă? Cumpărai în strada Poștei un pachet de jurnale și mă așezai în Avenue des Francais. La terasa Kursaalului. După îndelungata ședere în casă, la care fusesem constrâns, lumina vie mă orbi, și, amețit, abia mă țineam pe picioare. Mii de atomi aurii jucau în zare.

La această oră timpurie, cafeneaua era încă lipsită de clienți. Doar un tânăr elegant care-și făcea ghetetele la lustragiu, plecându-se în dreapta și în stânga pentru a se încredința că această operațiune se îndeplinește după dorință, iar în fundul sălii, cocoțat pe un taburet înalt, un ofițer englez, încercai să citesc – zadarnic – gazetele vechi de două săptămâni nu mă interesau. Închid ochii, și mă las pradă toropelei generale, curând readus la realitate prin strigăte din ce în ce mai violente. Era englezul care dojenea barmanul. Tânărul elegant o ștersese.

— A, dar e ridicol, frate, dacă-ți spun că e pentru mine, numai pentru mine.

— Imposibil, domnule maior.

— Imposibil! De ce imposibil?

— Nu vrea patronul.

— E un măgar patronul tău, un măgar afurisit. Vreau să-i vorbesc. Unde e?

— N-a sosit încă.

— A, n-a sosit?

— Ploaia de înjurături britanice mă făcu să întorc capul și să exclam bucuros: maiorul Hobson!

— Căpitan Domevre? Foarte fericit. Ce, ești la Beyrut? Englezul coborât de pe taburet îmi strânse mâna cu căldură.

Ne cunoscusem încă cu doi ani înainte la Adana; în momentul schimbării trupelor engleze din Cilicia cu ale noastre.

Escadronul meu îl înlocuia pe al lui. Viețuisem cincisprezece zile împreună și păstrasem amintirea unui perfect gentleman; excelent jucător de bridge și zdravăn băutor care ne pusese cele mai puține bețe în roate.

Îmi readucea în minte o epocă destul de grea și-mi părea bine că-l întâlnesc în timpuri mai pașnice.

— Aveți desagremente cu barmanul domnule maior?

— Crezi că ai un barman înaintea ochilor, căpitane? nu-i un barman, e un măgar, – un măgar afurisit, – precum am onoarea să ți-o spun.

— V-a greșit un cocktail?

— Dacă ar fi numai atât! L-aș fi tras.. De urechi și gata.

— Dar e ceva mai grav.

— Mai grav?

— Domnul maior, explică barmanul înțepat.

— Vrea să mă silească să-i dau rețeta unui cocktail, specialitatea casei.

Hobson se făcu roșu, roșu cărămiziu.

— Nu să mi-o dai, măgar afurisit, să mi-o vinzi. Căpitane, ești martor. Acest individ e cel mai stupid chelner pe care l-am cunoscut. Vreau formula cocktailului, dar i-o plătesc în valoarea a trei cocktailuri pe zi, tot timpul cât voi sta la Beirut, adică, aproape doi ani de aici înainte. Cred că e un preț rezonabil. Plătesc pentru a nu fi silit a bea ceva într-un local care îmi displace, când pot să beau în tihnă, în cabinetul meu de lucru unde sunt, – ai să vezi și dumneata, – comode fotolii de piele și unde ai cea mai plăcută priveliște peste Liban; iar pe pereți, cele mai frumoase panoplii de arcuri și cassetete, ce-a putut colecționa vreodată un soldat de-a lui Lord Kitchener.

— Dar vă mai spun odată că nu pot, domnule maior.

— Odată, de două ori, de trei, nu vrei? Ei lasă că o să am pe degeaba rețeta ta. Servește-ne imediat două cocktailuri. Nu, nu aici, pe terasă, să nu-ți mai văd mutra. Haidem, căpitane.

Și mergem să ne așezăm la masa unde stătusem eu.

— Țin să-ți probez, zise Hobson, că dacă insist nu e o copilărie din parte-mi. Acest barman e un măgar, – mențin epitetul. Dar e și artist, în adevăr un mare artist. Cocktailul său „*Metropopolitan*”, a cărui rețetă am zis că o voi avea, e o minune. Gustă și vezi și dumneata.

Chelnerul ne aduse două pahare pline de ză.

— E faimos, în adevăr, zisei. Cu trei de-astea trebuie să fii...

— Poți să ajungi la șase fără primejdie când le-ai pregătit calea cu puțin whisky. Sper să te fac să o constați mâine la mine și vei vedea și cassetete-urile mele.

— Ce faci, îi zic, nu bei?

Scoase dintr-unul din vasele lui buzunare, o mică sticlucă de nickel, în care vărsă conținutul paharului.

— Ei! doar l-am prevenit, zise, arătând spre barman, care-l privea cu atenție resemnată. Propun să-i plătesc. El nu vrea. l-am spus că voi avea degeaba formula. Când plec de aici mă duc la Universitatea Americană, cer să văd pe reverendul Iosuah Filmore, un remarcabil chimist, căpitane. Cât ai clipi îmi face analiza faimosului cocktail „*Metropolitan*”. Analiza calitativă bine înțeales. Pentru cea cantitativă am eu grijă. Trăiască Regele George! Da, însă cu sistemul ăsta, dumneata ai băut și eu nu. Băiete două.. *Metropolitan*.

— Tot te întrec, remarc eu.

— Pe Jupiter, e adevărat, trei „*Metropolitani*” atunci. Și acum. Și acum afacerile serioase expediate. Să te întreb de sănătate? cum te simți?

— Mai bine de câteva zile, răspunsei, arătându-i brațul stâng în eșarfă.

— Ah!, – foarte bine – Nu-mi dădusem seama.

Și adăogă:

— Football sau război?

— Război.

Își îndesă pipa, o aprinde și pune un deget pe brațul meu bolnav.

— Beduini?

— Da, beduini.

— Rullah?

— Da, un trib Rullah.

— Mi-nchipuiam, zise satisfăcut oarecum. Un glonte?

— Englez, răspund politicos.

Surâse.

— Afurisiții de negustori din City, așa obișnuiesc.

Își întoarse mânăca dreaptă, arătându-mi o cicatrice pe braț.

— Mi s-a întâmplat același lucru pe malurile Nyanzei în 1912. Armă engleză, cartuș englez cam dum-dumizat, mi se

pare. Trăgaci indigen. Am reclamat, căci de... oricum era mai puțin natural să fie așa decât pentru dumneata. Nu?

— Evident, ceva mai puțin, murmurai;

îmi strânse mâna cu putere.

— Și te-ai îngrijit aici?

— Da... la spitalul Sf. Charles. Doar astăzi ies pentru prima oară.

— Regret că n-am știut, veneam să te văd la spital.

— Și dumneavoastră, domnule maior v-ați stabilit la Beirut?

— O, stabilit... în tot cazul pentru încă un an. Sunt detașat aici de înaltul comisariat din Palestina.

— Și sunteți mulțumit?

— Foarte mulțumit. Societatea siriană e foarte plăcută. Există un bun teren pentru golf și generalul Gouraud e un adevărat gentleman.

— Și în ce constau ocupațiile dumneavoastră?

Îmi aruncă o privire mirată. Dar se convinse că întrebarea fusese naturală fără nici un gând ascuns.

— O vezi, zise glumeț. Constau mai cu seamă în a bea cocktailuri – multe cocktailuri. Dejunezi cu mân?

— Nu. Sunt invitat.

— Dar masa de seară – ești liber?

— Deseară da, trebuie însă să plec devreme. Am ieșit pentru prima oară astăzi.

— Ne-am înțeles. Întâlnirea e aici?

— Aici.

— Sunt cu mașina. Te pot lăsa undeva?

— Mi-e teamă să nu faceți prea mare înconjur, domnule maior. Dejunez la Directorul Geniului.

— Colonelul Hennequin? Perfect. Locuiește spre Universitatea Americană unde mă duc și eu să-mi fac analiza conținutului sticlutei. Să mergem.

— Michelle, am scris acasă azi dimineață.

Eram surprins că o găsesc singură. Ora unu trecut, eram în întârziere. Credeam că colonelul era acasă.

Ga sa sculă. Îi spuseseam fraza fără pregătire, și văzui că îngălbenise.

— Ai scris Lucien? Mamei dumitale?

— Da.

— Și... ce i-ai spus?

— Tot ce-ți poți imagina.

Doamne, șopti, trebuie să număr cincisprezece zile pentru fiecare curier, o lună n-am să mai trăiesc.

— Ce zici Michelle? Nu ți-am explicat ce-i mama pentru mine? Fără să te cunoască va fi fericită să afle că mă însor. O dorește așa de mult! Și când te va cunoaște...

— Ar fi preferat poate să-și aleagă singură nora,

— N-ar fi putut găsi pe nimeni care să fi făcut ceea Ce ai făcut dumneata pentru mine.

— Nu trebuie să exagerăm. Ce-am făcut? Erai internat în serviciul unde eram infirmieră. „Te-am îngrijit cum era datoria mea să o fac, cum am îngrijit, înaintea dumitale și alți răniți.

— Dar puțin mai bine ca pe alții?

Surâse.

— S-admitem.

N-am abuzat de avantajul ce-mi dădea.

— Tatăl dumneavoastră, n-a sosit încă.

— Mă miră foarte mult. O fi reținut la statul major, unde trebuia să se ducă.

— Să-i vorbesc chiar astăzi, nu-i așa?

— Nu astăzi, nu încă, vrei?

— De ce Michelle?

— Aș prefera să așteptăm răspunsul mamei dumitale.

— De ce?

— Nu știu. Așa.

— Michelle, Michelle ești un copil. Mă superi, știi. De ce te temi?

— A... zise. O asemenea decepție n-aș putea-o suporta. Viața mea toată se joacă acum, îți dai seama? Și de altfel aș pricepe perfect o opunere din partea mamei dumitale.

— Ai putea să-mi spui pe ce ar fi bazată?

— Sunt fără avere.

— Dar eu Michelle? Poți să vorbești de căsuța în care locuiește mama și cele câteva venituri care se adaogă la pensia ei, ca de-o avere?

— Nu e același lucru.

— De ce n-ar fi același lucru?

— Ai putea ca și mine să nu ai avere. Dar nu e mai puțin adevărat că ai treizeci de ani, ești căpitan de trei ani, cavaler al legiunei de onoare de cinci ani, cu crucea de război care îi face pe oameni să creadă, când consimți să-i porți numai panglica, că ești aviator. Toată lumea ne-a spus și repetat că ai cea mai frumoasă carieră, cel mai strălucit viitor. Viitorul! Știi, care ar fi pentru mine?

Într-un colț al camerei era o lădiță de metal: ea ridică capacul descoperind o mașină de scris.,

— Iată-!l!

— Michelle!

— A... nu crede că aș fi disperată. Ar fi normal. Tatăl dumitale ca și al meu a fost militar.

Știi ce înseamnă aceasta? Al meu a ieșit din școala politehnică. Ar fi putut face avere în industrie. A preferat armata. Zestrea mamei a servit la cheltuielile mutărilor, la reînnoirea modestului mobilier, care nu mai rezistă după a treia schimbare de garnizoană. Ei nu s-au plâns nici odată. N-ar fi demn să nu le semăn. Când a murit mama, tata a cerut Siria, atras de soldele mari, crezând că va putea face economii. Economii? și zâmbi dureros, am strâns vreo șase mii de franci.

— Dacă-l pierd pe tata n-o să am nimic decât mașina de scris. Iată de ce-ți spuneam că sărăciile noastre nu se aseamănă, Lucien.

— Ai sau nu încredere în mine? îi zic.

— Am încredere în dumneata, dragul meu. De ce această întrebare? Sigur. Dar în viață, nu am. Realizarea proiectelor noastre... ar fi așa de frumos, de neașteptat pentru mine... îți mărturisesc că trăiesc cu veșnica teamă să nu se întâmple ceva.

— Ce, Michelle?

— Nu știu, răspunse acoperindu-și ochii. Mi-e frică Lucien. Mi-e frică.

Venii spre ea. În aceeași clipă ușa se deschise. Intră ordonanța.

— Domnișoară!

Îi șopti ceva la ureche, jenat.

— Doamne, o catastrofă, mă cheamă la bucătărie. Se pare că sorbetiera a fost rău închisă și sarea a intrat în cremă. Scuză-mă te rog.

Rămăsei singur. Atunci observai toate amănuntele modestului salon unde intram pentru prima oară. Spitalul fusese până atunci teatrul convorbirilor care ne aduseseră pe amândoi până la o quasi logodnă. Nimic nu-l deosebea de veșnicile saloane ale ofițerilor din colonii; covoare, din. Care, numai unul sau două de oarecare valoare; și prea puține bibelouri din Franța, salvate prin minune din masacrul mutărilor. Apoi câteva portrete ale colonelului în uniformă de politehnician, altul al unei femei foarte tinere, mama Michellei, desigur; în fine portretul Michellei la vârsta de 4—5 ani. Aceiași ochi palizi, aceeași fizionomie timidă și în același timp voluntară. Jos la margine se citea numele fotografului și adresa, Bar-le-Duc, unde-mi spusese colonelul că se găsea în 1903 în garnizoană. Calculai repede în gând vârsta actuală a Michelei, 24 de ani. Da, așa era.

Se auzi sirena automobilului, urmată de duruitul care se oprea la scară. În același timp revenea și Michelle.

— Uite a sosit tata, zise.

În orice împrejurare, citeai pe fața colonelului ca într-o carte deschisă. În ziua aceea nu era nevoie de multă perspicacitate ca să ghicești că aduce vești, și vești bune.

— A... Domevre, ai venit? Ce prost sunt, uit că eu am întârziat și încă cu o jumătate de oră! Dar nu e vina mea, copii, și când ați ști!... Nu, uitasem că am promis să nu spun.

Și râde din toată inima.

— Gata dejunul, Michelle? Sper, fetițo că te-ai întrecut, căci mi-e o foame! Și duminică la fel, Domevre, nu? Și cum, îi merge convalescentului nostru? Ia să-ți văd brațul!

— Aproape nu mă mai supără domnule colonel.

— Foarte bine, foarte bine. Dar nu-ți proclama însănătoșirea prea zgomotos. Sunt destui care își valorifică micile dureri. Bine, iată că se servește masa. Michelle, astăzi e sărbătoare. Să dai ordin să ne servească câte un pahar de arak.

— Dar ce e tată?

— Nimic, nimic. Ge vrei să fie alta decât prezența căpitanului. Pentru că cer arak? Îți torn Domevre. Și știi, bea fără frică. E Chtaura. Alcool de vin alb.

Pe când vorbea, eu o mișcătoare stângăcie, adăuga apă în rachiul de anison, care devenea alb ca laptele.

— Te poftesc să-mi explici, de ce crezi că este ceva?

— Să nu insistăm, îmi șopti Michelle, are să "ne spună singur. Îl mănâncă limba.

— Dar ce oră e? Aproape două! Michelle tată, spune-i să servească mai repede. Domnul – arătând spre mine – trebuie să fie la trei la marele Serail, la colonelul Prieur.

— La șeful statului major, domnule colonel?

— Apoi da, vezi bine, la șeful statului major, la vechiul meu prieten Prieur. A fost foarte drăguț cu dumneata Prieur.

— Cum asta, domnule colonel?

— A... asta să nu mă întrebi dragul meu. Nu, nu Michelle. Nu stăruie Michelle. N-ai ce face; e o surpriză care se prepară pentru el și am promis să păstrez secretul. Haide, dați-mi pace nu mă faceți să-mi calc cuvântul.

— Tată, doar n-o să ne lași pe ghimpi tot dejunul. E ridicol.

— O, dacă și tu stai pe capul meu, sunt pierdut.

— De ce e vorba? Ziceai că e o surpriză?

— Numai, două surprize. Ei copii, nu știu cu ce să încep, și dumneata rănitule grav, să te faci că nu știi nimic: să-i mulțumești lui Prieur, căci a fost foarte drăguț cu dumneata. Ține să-ți comunice singur lucrurile...

— Tată, te rog spune-mi ce lucruri?

— Ah... asta, e mai întâi asta...

Și degetul lui trase împrejurul panglicei de la decorație un cerc.

— Domnule colonel, zisei uimit, ce vreți să spuneți?;

— Ia, nu mai face pe naivul. Ai înțeleles perfect.

— Ofițer al Legiunei de onoare! E propus ofițer al Legiunei, exclamă Michelle.

— Uite, mă rog, ea a ghicit!. Da, ofițer al Legiunei de Onoare, fata mea, la treizeci de ani. Eu n-am fost decât la cincizeci. E admirabil, știi tu, Michelle. Acum sărutați-vă copii. Acoladă anticipată, până la 14 iulie viitor când te va îmbrățișa generalul Gouraud.

— Domnule colonel...

— Și stați că nu e numai atâta. V-am spus că sunt două surprize. E mutat, și n-ai să ghicești niciodată Michelle, unde a fost numit.

— Unde? zise tremurând.

— Aici.

— La Beyruth, tată?

— Da, la Beyruth. La statul major.

— Cum? zisei acum aiurit. La statul major? îmi părăsesc compania?

— Nici de cum. Vei figura înaintea pentru ordine în controalele corpului mehariștilor. Dar ești detașat la Statul major. Nu știu în care serviciu anume. Îți va spune Prieur. Ești mulțumit?

— Domnule colonel, înțeleg ce ați făcut pentru mine. Nu știu cum să vă mulțumesc...

Vorbind astfel mă uitam la Michelle. Dar de odată mă oprii... îi zărisem ochii grei de lacrimi.

Emoția noastră a amândurora o văzuse și tatăl său „tuși pentru a și-o învinge pe a sa.

— Să-mi mulțumești! Ce, crezi că nu sunt destul de satisfăcut?

Și din nou tuși.

— Combinația asta, așa de avantajoasă în multe privințe, prezintă totuși și un mic inconvenient pentru dumneata. Gând ai fost rănit, erai pe punctul de a pleca în concediu. Apoi mai ai drept la o permisie de convalescență, și m-aș mira ca statul major să te autorizeze să pleci acum, când sunt supraîncărcați de lucrări. Te vor ruga să rămâi până se va reîntoarce vreun camarad din permisie. Să consimți. La momentul oportun voi insista pe lângă Prieur să nu abuzeze de dumneata.

Acum cred că nu-ți rămâne altceva de făcut decât să-i mulțumești frumos și să te apuci de treabă.

— Oare ce serviciu vor de la mine? Sunt absolut străin în lucrările de birou.

— De asta nu te îngriji. Scrupulele dumitale le pricep, dar nu trebuie să le ai.

Sosi un planton pentru comunicări. Colonelul îl luă în birou ca să semneze hârtiile.

Mă apropiai de Michelle și-i luai mâinile în ale mele. Tremura ca varga, fără a încerca să se stăpânească.

— Michelle, scumpa mea, ceai? Aceleași griji?

Vru să-mi spună, dar emoția o copleși și nu putu rosti un cuvânt. Însă în ochii ei citii, încredere și fericire.

Colonelul revenise.

— Două jumătate! Repede cafeaua pe ve randă; nu trebuie să fie în întârziere din prima zi.

Michelle servea cafeaua – turna lichiorul în păhăruțe, se plecă și îmi întinse mâna. În gestul ce făcu, i se deschise puțin bluza, și-i zării sânul gingaș de copilă. Ea băgă de seamă, dar nu se depărta cu grabă vulgară. N-avea oare sărmana copilă, încă din acel moment, dreptate să creadă că nu-mi depășesc drepturile?

*

Colonelul Prieur era în uniformă de cavalerie, în timpul războiului comandase un regiment de spahii marocani pe frontul francez. Imediat îmi câștigă încrederea deplină.

— Știi de ce te-am chemat?

— Dar...

— Te rog, fără protestări inutile, îți închipui cred că nu-mi fac nici o iluzie de modul cum prietenul meu Hennequin și-a ținut făgăduiala de a păstra secretul.

— Pot deci domnule colonel să vă exprim adâncă mea recunoștință.

— În ce privește rozeta de ofițer al Legiunii, nu, căci n-am contribuit cu nimic. E din propria inițiativă a generalului Gouraud. Poți să fii mândru cu citația pe care a preparată) el singur. Cât pentru detașarea dumatile aici, e altceva. O datorezi colonelului Hennequin și întru câtva și mie. O decizie cu data de azi te afectează la înaltul comisariat al statului major biroul doi.

— Biroul doi! exclamai.

Trebuie să fi rostit aceste cuvinte pe un ton special, căci zâmbi.

— Biroul doi. Informații, da. Nu-ți prea convine. Nu-i așa? Te și vezi, dumneata, călărețul spațiului deschis, în genunchi înaintea unui coș cu hârtii, scotocind să găsești scrisoarea ruptă, ale cărei bucățele le vei lipi minuțios. Nu-ți înflăcăra imaginația. Realitatea e mai simplă și totuși complicată. Apoi, aici la Beyruth nu exista alt loc liber corespunzător gradului dumitale și chiar dacă ar fi fost, tot aici te-aș fi afectat. Îți dai seama că vreau să profit de cunoașterea dumitale perfectă a bledului.

— Nu trebuie exagerat, domnule colonel...

— Nu repet decât ceea ce mi s-a spus de către toată lumea. Ai reputația de a cunoaște cel mai bine deșerturile Siriei, doar nu le veți fi cutreierat în zadar trei ani.

— Sunt alții care le Cunosc tot atât de bine ca și mine. Și la ce ar putea servi noțiunile absolut practice pe care le am? Ce nevoie e de a se ști la biroul de informații, de exemplu, că tribul Sleib, înfierează cirezile cu marcă în formă de scut, pe când oile triburilor Elmeacel sunt, însemnate în formă de foarfece.

— Ei, mai știi! Dar și dumneata îți faci parcă o plăcere să-ți micșorezi meritele.

Se sculă și învârtind încuietorile unei lăzi de fier din colțul camerei, scoase un teanc de dosare și se apucă să le cerceteze. Timp de mai multe minute păru că-mi uită prezența. În fine ridică capul din hârtii.

— Să fie adevărat oare, murmură, ca și cum ar fi vorbit singur, că șeicul Anezelor Fedaan, Mudjehem, aliatul nostru prin tratat, decorat de generalul Gouraud la Alep în 1920, are relații ascunse cu dușmanul nostru Hatchembey, șeicul Anezelor din Mesopotamia de sus?

— Se prea poate. Dar trebuie să nu se uite că Hatchem e unchiul lui Mudjehem și i-a fost și tutore. Nu vreau să disculp pe șeicul Fedaan, dar cred că pot afirma că dacă vreo dată a sărit în ajutorul lui. Hatchem, a fost numai în contra triburilor beduine care nici cu noi nu se poartă bine. În toate împrejurările când interesele noastre au fost în joc, Modjehem le-a susținut. Eram la Deir-ez-zor în Februarie 1921, când un detașament turcesc a încercat să-l captureze. Mudjehem ne-a pus călăreții săi la dispoziție pentru a respinge inamicul.

Colonelul Prieur nu insistă. Făcu numai un semn cu creionul roșu pe dosar, și deschise altul.

— Fahed Ibn-Hazzal, zise pe același ton, a primit cu siguranță bani de la Faisal, dar oare n-a luat și de la alții?

— Două. Mii șapte sute lire sterline pe lună, domnule colonel; șeicul Amaraților primea de la emir două mii șapte sute de lire sterline pentru a ne combate. La această sumă trebuie să adăogăm cele două sute de mii lire sterline date de englezi, și nu știu zău, dacă acest dosar nu conține și ceva subvenții date de noi?

— Numai Papa e infailibil, zise colonelul Prieur și adăogă:
— Oricum, domnișoara Fahed-Ibn-Hazaal trebuie să fie acum o partidă strălucită.

— Fahed-Ibn-Hazzal și-a cumpărat un automobil.

Șeful statului major zâmbi.

— Da? Să se mai zică că nu vom parveni niciodată să civilizăm nomazii!

Și adăogă:

— Trebuie să se cunoască prea superficial cantitatea de arme de care dispun în prezent, Rouallahii.

— Au aproape zece mii de puști și șase mitraliere.

Colonelul strânsese dosarele și mă privi:

— Tot te mai îndoiești că nu vei putea aduce mari servicii în noul post? Întrebă.

— Domnule colonel...

— Sper că nu. Poate că vei depăși chiar pe cele aduse în luptă cu prețul sângelui dumitale, aici în modestul birou care de azi înainte rămâne teatrul activității dumitale. Ți-am pus trei întrebări cu care ne-am luptat mult să le soluționăm. La câteși trei ai răspuns ce trebuia. Prevestire norocoasă pentru problemele nerezolvate încă, căci ai și înțeles, cred, că de azi înainte ești însărcinat să centralizezi informațiile relative la controlul beduinilor. E o sarcină grea. Aștept să-mi răspunzi că-ți convine.

— Domnule colonel, în adevăr, ați găsit locul unde activitatea mea are șansa de a nu rămâne zadarnică.

— Bine. Îți dau patru zile ca să te instalezi până atunci caută să parcurgi asta, și asta, și-mi întinse diverse broșuri. Pentru ca să te pui în curent cu chestiunile politice, pe care ești în drept a nu le cunoaște încă. Sunt textele acordului franco-englez, care reglementează statutul teritorial în Siria. Iată de asemenea două, trei lucrări, pe care te rog să le citești, dacă nu le cunoști încă: *Moravurile Arabilor* de Jaussen; *Călătoria din Arabia* de Burckhart, și de asemenea *Triburile Beduine de pe Eufrat* de lady Anna Blunt.

— Cunosc cartea lady-ei Blunt.

— O cunoști?

Îmi oferi o țigară și adaogă:

— Nu există carte mai sugestivă. Cu privire la. Asta mai făcut nici o remarcă?

— Care domnule colonel?

— N-ai fost mirat de nebunia care în toate timpurile a împins femeile să se amestece în chestiunile arabe? Istoria acestui popor bezmetic trebuie să măgulească oarecum veșnica nechibzuință, instinctul anarhiei, pe care îl au în caracter, chiar cele mai alese femei. Câte au visat să poarte coroana lui Balkis sau a Zenobiei, sau ceh puțin să joace un rol în înfățișarea unui imperiu Beduin. Mai deunăzi, la Paris

chiar, n-ai văzut găsculițele din lumea mare pierdute după o privire a lui Faysal? Trebuie însă să adaog că englezoaicele, de-a lungul veacurilor au fost cele care s-au dedat la această pasiune. Lucru de reținut, întreprinderile lor s-au armonizat perfect întotdeauna cu interesele politice britanice, care veșnic vor tinde a se servi de arabi pentru a ne crea dificultăți nouă. Citește în această privință cartea lady-ei Blunt. Trebuie să fi auzit de faimoasa lady Stanhope. Viața și vorbele ei, ar rămâne neînțelese dacă sub aparența anarhiei n-ai descoperi ceea ce constituie unitatea lor: dorința nebună de a vedea reconstituit imperiul palmyrian. Lucrând cum a lucrat și Allenby, Lawrence și-a servit patria, acea Engliteră pe care pretindea că o urăște. S-au spus multe prostii pe seama acestei femei; dintr-un punct de vedere lipsită de estetism, personalitatea ei reiese într-o lumină nouă. Aici la porțile Beyruthului trăiește o bizară contesă Orlof, răsfățata societății, rusoaică prin căsătorie, dar englezoaică prin naștere, care pare ași fi făcut un crez să calce pe urmele lady-ei Stanhope. Apoi mai este miss Gertruda Belle, miss Belle, rivala colonelului Lawrence, care precum știi, ne-a făcut tot răul ce ni l-a putut face. Îmi închipui că în luptele dumitale cu beduinii, în cursele ce ți se întindeau, trebuie să fi întâlnit de multe ori mâna Engliterei.

Îi arătai mâna.

— Glonț ele care m-a rănit era de proveniență engleză domnule colonel.

— A... zise cu oarecare mulțumire. Ei bine, domnule, cercetarea căilor urmate de acest glonte până să ajungă în arma cu care ai fost ochit, iată pe scurt investigările ce vei avea de făcut aici. Știi, m'ai spus odată, nu sunt simple. Va trebui timp, pricepere, destoinicie și... dat fiind cordialitatea relațiilor noastre cu aliații noștri britanici, extrem de mult tact. Adversarii noștri sunt tari, și au asupra noastră

superioritatea mijloacelor de care dispun, aurul pe care îl aruncă eu lopata. Încăpățânarea lor e proverbială. Ofițeri ca Lawrence, pomenit acum a treia oară, maiorul Hobson.

— Maiorul Hobson!, fac eu.

— Îl cunoști?

— Ne-am întâlnit în Cilieia, în 1919. Unitatea mea a înlocuit-o pe a lui. Azi dimineață ne-am revăzut întâmplător. M-a invitat la masă pentru astă seară.

— A... zise colonelul.

Luă o hârtie de pe birou.

— Decizia care te afectează la biroul doi n-a fost semnată decât astăzi de dimineață la ora unsprezece. Dacă maiorul Hobson, avea cunoștință de asta când l-ai văzut, e în adevăr tare. Dar poate să fie și un efect al întâmplării.

— Am încă timp s-o refuz.

— Să o refuzi? Nu, nu. Din contra, aş zice chiar. Probabil că azi dimineață nu știa încă. Maiorul Hobson, oficial însărcinat să facă legătura între Beyruth și înaltele comisariate din Siria și Palestina, are în realitate misiunea de a culege informații pentru guvernul său, asupra naturii cărora nu voi mai insista. La jocul de șah pe care-l jucăm aici, el e piesa opusă dumată, piesa cu care trebuie să-l faci mat, și, care va face tot posibilul să te facă ea pe dumneata.

Și dându-și seama de tulburarea mea:

— Lasă frate, liniștește-te. Ai să mai vezi și altele. Mulțumește întâmplării, fericite, care te va face să pătrunzi din prima zi în inima noilor atribuții. Ce impresie ți-a făcut maiorul Hobson?

— Doamne, domnule colonel, al omului preocupat, înainte de toate, de compoziția cocktailurilor sale.

Colonelul râse.

— Cocktailurile și ele joacă un rol important în afacerile de asemenea natură. Fugi de ele dacă nu te poți domina. În

caz contrar, utilizează-le. Hobson bea zdravăn; dar mai are și alte merite. Principalul, în ochii lui trebuie să fie ura pe care o hrănește pentru noi.

— N-am băgat de seamă până acum.

— O... ura lor va avea totdeauna forma celei mai delicate curtoazii. Îți voi zugrăvi într-o singură trăsătură pe Hobson. N-a combătut pe frontul francez. Acolo, oricum, oamenii de felul lui, au trebuit să se convingă și să mărturisească că Franța merită ceva mai mult decât loviturile la Jarnac.

Hobson a rămas tipul soldatului colonial englez, soldatul care nu cunoaște pe Kitchener din Flandra și nu venerează decât pe Kitchener de la Fachoda. Omul, într-un cuvânt, care numai închipuindu-și drapelul albastru-alb-roșu, fâlfâind în brussa africană sau stepa asiatică, face numaidecât o criză de nervi. E în tradiția lui Gordon și a lui Cecil Rhodes. Contra acestei mentalități nu e alt loc decât lupta înverșunată. Pricepi? Da? Întâlnește-te cu Hobson cât de des. Și el va căuta să te vadă des. E meseria dumneavoastră, a amândurora și datoria comună. Sunteți condamnați, până ce unul din" doi va fi răpus, să fiți cei mai buni prieteni.

— Domnule colonel, sunteți sigur că am calitate pentru?...

Mă opri cam brusc.

— Depinde de dumneata. Cunoști pe maiorul Hobson; nici nu încerca să crezi că-i ești inferior. Apoi ai latitudinea, când vei fi completamente vindecat. Să treci din nou la comanda mehariștilor. Însă ceva îmi spune că atunci îți va plăcea Beyrutul.

Eram așa de încurcat că nu-mi dădui seama în primul moment la ce făcea aluzie. Mă sculai, salutai și eram deja în prag când mă rechemă.

— Uitasem câteva amănunte practice, îmi zise Ești încartiruit pentru moment în localurile depoului de remonte, de pe drumul Damascului;. Nu ai decât să te duci la

căpitanul comandant al aceluia depou, Tavernost, din partea mea.

— Localul nu e faimos, dar, adăogă zâmbind, sper că te vei mulțumi până când vom avea plăcerea să-ți înmormântăm viața de flăcău.

*

Pe înserate, la terasa Kursalului plină de lume, la ora albăstrie a înghețatei și aperitivelor. Deja nu se mai distinge culmea ninsă a Seninului. Trei ore am stat azi, trei ore în cafenea, dar peste patru, cinci zile voi fi instalat și-mi voi schimba obiceiurile. Timpul petrecut departe de Michelle, voi lucra. Pentru moment să sorbim clipa fugară, să ne bucurăm de răcoarea serii, de frumosul tablou al femeilor în toalete deschise și a uniformelor.

— Apoi să mă pregătesc să țin piept cu demnitate dușmanului. „Băiete, servește-mi vestitul Metropolitan”. Ce glorie, ce superioritate dacă i-aș putea indica formula lui Hobson, încremenit și deferent!

Nu e așa de grozav doar! Aracul pe care-l beam noi pe inima goală, după o noapte de marș în galop, avea altă forță.

Grădina Kursalului e alături de grădina Cercului Militar. Cineva mă strigă de dincolo.

— Domevre?

E Roche, ofițerul de geniu.

— Vino aici.

— Nu, vino tu.

Iată-l.

— Walter te-a căutat toată ziua.

— Walter?

Am tresărit.

— Da. A sosit. Pleacă poimăine în concediu cu vaporul Lotus.

Walter, Doamne! Comandantul companiei a doua de mehariști din Palmira, cel mai scump prieten al meu și vechi camarad. Walter, părtaș al celor trei ani de suferință și de bucurii copilărești, care-mi răsar deodată în minte.

— Cinează la ora opt la Cerc. Te roagă să-l aștepti.

— Scuză-mă tu, astă seară nu pot, sunt invitat.

— Va fi nemulțumit.

Roche clătină din cap.

— Să mă ierte și el. Vom dejuna împreună mâine negreșit.

— Mâine nu poate. Dejunează la generalul de Lamothe..

— Ei!... mâine seară atunci. Întâlnirea aici, la ora 7 și spune-i te rog că sunt dezolat.

— Am să-i spun și are să se supere.

— A... dar nu cred că-l lași pe Walter ca să iei masa cu ăsta?

În fața terasei, zăresc pe Hobson în automobilul lui. Îmi face semn să mă duc la el. N-am timp să-i explic lui Roche... Și apoi, ce treabă are el? Simt o satisfacție curioasă, să văd fâlfâind pe capul mașinei micul steguleț britanic. Ce-i și viața!

Hobson conduce singur, totuși se apleacă spre mine:

— Știi, am formula „Metropolitanului” îmi spune mândru.

Ocolim piața Tunurilor. Acum e rândul meu să-l surprind:

— Știi că sunt numit la Beyruth.

— Încântat! La ce serviciu?

— Biroul doi. Serviciul de informațiuni.

Făcu un gest de mirare; avui impresia că nu știa nimic.

— He... dar atunci suntem confrăți. O... în adevăr foarte curios!

Automobilul s-a oprit în fața restaurantului francez.

— Vom lua masa aici, fiindcă se mănâncă afară, noaptea e frumoasă.

— Nu sunt țânțari.

Nu părea deloc emoționat să mă aibă adversar. Stăm acum față în față de fiecare parte a mesei. Hobson făcea menu-ul, sprâncenele lui roșiatice se încruntau pe fruntea cărămizie. Gâturile sticlelor răsar din vasul cu gheață. Mă simt bine dispus, vesel ca în diminețile de luptă, când auzi în zori fluierându-ți la urechi primul glonte, și cămilele ridicând gâturile lor pleșuve în spre partea de unde a fost tras.

— Domnule maior,

— Zi-mi, te rog, Hobson.

— Bine, fie dar, Bobson, am să te întreb ceva, îmi vei putea răspunde?

— Zi..

— Care sunt, după dumneata calitățile unui bun ofițer de informații?

— Curioasă chestiune.:

Privirea-i cercetează în depărtare pe țărmul întunecat unde scânteiază câteva focuri roșii.

— Poți să-mi răspunzi?

— Hm... Pot. Prima e să iubești; mult, să-ți iubești întotdeauna, în orice împrejurări, țara.

— Bineînțeles, apoi?

— Și... să nu fii tocmai lipsit de inteligență.

— De acord, apoi?

— Apoi... apoi, să fii foarte sportiv, mă înțelegi, nu se știe ce se poate întâmpla.

— Bine, și în fine?

— Apoi... și se codea.

— Și-apoi ce, nu vrei să-mi spui, ?

Și privindu-mă lung:

— Mai târziu, zise grav.

Întâlnirea dată lui Walter era pentru ora șapte. Toată ziua o petrecusem încercând să rezolv anumite probleme, și nicidecum să cutreier orașul cum avusesem de gând. Se țineau după mine o întreagă echipă de medici, infirmieri și infirmiere. Parcă plecam în Antile, când eu rămâneam la Beyruth. Gentilețea acestor oameni mă făcea să pieri un timp prețios. Toată dimineața. Apoi nu găseam automobil liber. Pierdui alte ore așteptând unul care nu mai venea. Nemaivând ce să-mi facă mă lăsară în fine să iau o trăsură. Când mă văzui plecat spre așezămintele Remontei, răsuflai ușurat.

Pe căpitanul Tavernost îl cunoscusem în Cilicia și nu aveam nevoie de recomandăția colonelului Prieur pentru a căpăta cea mai frumoasă cameră de care dispunea. Fără grabă procedam la modesta mea instalare, devenită și mai modestă prin faptul că nu aveam cu mine decât o parte din bagajele mele, restul, câteva covoare, câteva stofe, câteva cărți, rămase la centrul meharist la Palmira. Înainte de două săptămâni nu le puteam avea.. Totuși mă aranjam cum era mai bine, cu filozofia omului care în șapte ani n-a dormit două zile de-a rândul într-un pat. Patul din noua mea locuință mi se păru confortabil. Mustichiera îmi păru cu ochiurile destul de dese, și apoi ce sunt aceste nimicuri pentru mine care purtam în suflet o fericire nespusă!,

Localul Remontei este situat la 2 km de centrul orașului pe drumul Damascului, spre dreapta, înainte de a ajunge la reședința Pinilor, locuită de generalul-înaltul-comisar. Un tramvai, care se oprește drept în fața Reședinței, te duce în mai puțin de un sfert de oră în plin Beyruth. Mu luai acest tramvai, oferindu-mi din nou luxul unei trăsurii. Chiar în dimineața acelei zile îmi luasem soldă pe cele două luni petrecute în spital. Rar fusesem așa de bogat. Pe drum,

însă, făcând în grabă bilanțul cheltuielilor în gând, cursa de la Remontă în oraș, era de douăzeci și cinci de piaștri, adică cinci franci, ceea ce însemna douăzeci de franci pe zi, dacă aș fi luat trăsura de câte ori mergeam în oraș. Douăzeci de franci pe zi! șapte, mii trei sute franci pe an, o treime din solda mea. Nici vorbă... nu se putea. Un moment mă gândii la Hobson care își avea automobilul său, jur însă că fără nici un fel de amărăciune, supunându-mă cu toată inima marelui principiu al ofițerilor francezi în străinătate, care constă în a face mai bine decât rivalii lor de altă națiune, care dispun de resurse de două sau trei ori superioare.

Era șase trecut. Crepusculul era superb. Mă așezai într-un colț pe terasa inevitabilului Kursaal, unde în curând veni și Roche. Era însoțit de un locotenent de spahii, Blary, pe care mi-l prezentă.

— L-ai văzut pe Walter? îl întreb.

— Da.

— Luăm masa împreună diseară?

— Da.

— N-a făcut prea multă muzică aseară?

— Nu prea avea aerul mulțumit, mai cu seamă când a aflat cui a fost sacrificat.

— Dar cine i-a spus... tu?

— Nu i-am spus eu.

— Cine altul!

— Dacă-ți spun că nu sunt eu cel care i-a, spus. Nu cunoști Beyruthul? Totul se află într-un sfert de oră.

— Bravo... în fine, Walter va veni, și asta e principalul.

Și-l întrebai numele doamnelor care conversau pe la mese, înconjurate de ofițeri, de sirieni groși la pungă, de anglo-saxoni cu cămășile decoltate, care rezemaseră rachetele de tenis de piciorul mesei.

— Uite, aici e soția consulului Spaniei, fiica președintelui Confederației Siriene. Colo, soția rectorului Universității

Americane, iată doamna Prieur, soția șefului statului major cu domnișoarele. Iată soția consulului Persiei, cea mai frumoasă femeie din Beyruth, cu contesa Orlof.

— Dar, cele două, zisei arătându-i două tinere femei îmbrăcate în batist roz, amândouă la fel și care râdeau ca niște nebune, sorbind din înghețată.

— Astea, dragul meu, sunt două bune prietene, două păpuși de-ale lui Hobson. Nu te-a prezentat încă hoțul. Împarte favorurile primei cu directorul vămilor statului Marelui Liban, și închide ochii, pentru preferința celeilalte pentru un superb episcop din domeniul Damasc. O, știi dragul meu, cine se plictisește aici e că vrea să se plictisească. Dar, iată-ți englezul. Hobson avansa, printre mese, se apropie de cele două persoane, în roz, ele-i întinseră râzând mâinile pentru a fi sărutate. În același timp se întoarse spre mine ca și cum dânsule l-ar fi făcut atent de prezența mea, le lăsă și se îndreptă spre masa noastră..

Îi prezentai camarazii. Se schimbă saluturi cam reci.;

— lei masa cu mine?

— Nu în fiecare seară, îi răspund surâzând.

— Ba da, desigur, sunt cu două doamne care doresc să te cunoască.

— Crede-mă, e imposibil înastă seară. Am și eu un invitat.

— Atunci mâine,

— Dar...

— Da, da așa vreau. Vino de mă ia de acasă pe la opt. Colecția mea de casse-tete, trebuie s-o vezi,

— Bine, răspund, mai mult ca să curm o conversație care mă ținea în picioare.

— Ei dragă, zise Roche, cam înțepat, după cum văd nu te slăbește deloc, poate vrea să-ți treacă ție prietena episcopului.

— În loc de a vorbi prostii, mai bine mi-ai spune cine sunt toate frumusețile astea. Cine-i asta cu pălăria caraghioasă de catifea neagră, cu crenguță de mărgelușe albe?

— Pălăria, zise Blary, e un model de la Lewis et Irene. Nu vezi ce mândră e cu ea? E doamna Nasri, o maronită.

— Dar blonda, care-și face vânt cu programul?

— Doamna Elias, o greacă, *soția celui mai bogat bancher din Beyruth.

— E încântătoare.

— Da. Binișor,

— Dar cea în alb, din fotoliul de pal de orez?

— Un număr, Yoknda, dansa la Tabaris acum două luni, astăzi e întreținută pe picior de milionară, precum vezi, de Stilson reprezentantul lui Standard Oii. E fată bună.

— Se zice, adaogă Blary, că-i nebun după ea tata Camusot, șeful justiției militare, și că i-a propus s-o ia de nevastă.

— Vezi să nu se prindă, zise Blary. Solda unui șef de batalion! Stilson îi dă pe lună mai mult decât are generalul Lamothe.

— E drept, adaugă Blary, cu păcătoasele noastre de solde trebuie să ne limităm la femeile din societate.

— Dar bruna cu tenul mat, care e însoțită de un căpitan de artilerie?

— E soția unui camarad de-al nostru.

— Și el e bărbatul ei?

— Bărbatul ei... crezi?

Roche se plecă și îmi șopti ceva.

— Și ca concluzie, zise sfârșind, ce ți-am spus adineauri, cine se va plictisi aici, înseamnă că vrea să se plictisească.

— Da, adăogă Blary: aici e una din garnizoanele unde preferi să fii flăcău nu însurat.

— De ce? zic privindu-l fix.

— De ce?

— Râse – și începu să fredoneze un cântec – puțin favorabil onoarei căsniciilor funcționarilor de la căile ferate.

— Ei, ce mă calci pe picior, se întoarse către Roche, doar nici unul nu suntem însurați?

— Nu, sigur că nu, zisei cu naivitate. Apoi mai sunt excepții.

— Evident, răspunse Blary, dându-și seama că făcuse o gafă.

— A... zise Roche fericit de a aduce o diversiune, iată-l pe Walter, în fine.

*

Walter tocmai își plătea birjarul; fără grabă, o pomi agale pe aleea lăsată liberă între mesele și scaunele de pe terasă. Zgomotul vesel al convorbirilor făcuse subit loc unei tăceri adânci, o tăcere întreruptă de câteva glasuri care șopteau numele noului venit.

— Walter! Căpitanul Walter!

Știam că toată armata din Orient cunoștea reputația, de erou a prietenului meu, dar eram departe de a crede că va fi pătruns și în această societate frivolă care-i dăduse singurul omagiu de care era capabilă, omagiul tăcerii.

El înainta, indiferent în aparență, disprețuitor, îmi părea, regăsindu-ne după două luni, că nu ne despărțisem decât ieri.

— Cu o mână în buzunarul pantalonilor roșii cu banda albastru deschis, cu cealaltă ținând țigareta, iar la subțioară cu vârguța subțire de bambu pe care n-o lăsa din mână nici chiar la inspecțiile generalilor, și nici în zilele de atac, când, strângând gâtul mehariului fără îndurare, se arunca în vârtoarea luptei, nepăsător la țipetele animalului. Ca întotdeauna își purta chipiul cu galoanele de aur. Cam pe ceafa, descoperind fruntea tăbăcită de vânturile deșertului.

Cu barba lui roșiatică și ochii albaștri ca flacăra alcoolului, în care scânteiau laolaltă severitatea și o blândețe aproape naivă. Dolmanul de gabardină kaki se deschidea pe vesta de campanie a ofițerilor de spahii, din postav roșu cu mici nasturi aurii în formă de boabe. Mersul lui avea o legănare datorită miilor de kilometri făcuți pe spatele cămilei, prin nețărmuritele stepe.

— Walter, e căpitanul Walter.

Trecând pe lângă un ofițer superior pe care-l măsură de sus până jos, înainte de a-i face un salut, fără reproș de altfel, salutul lui Walter. Atâta îi trebuia celui colonel, să nu-i placă...

Zărindu-mă cu camarazii, făcu un gest: „Așteaptă-mă”, apoi urcând treptele, care de la terasă duceau în interiorul cafenelei, se îndreptă spre fundul sălii, la bar.

— Dar unde se duce? întrebă Roche.

— Aviatorii sunt la bar, zise Blary. Cu dâșșii, sunt în astă seară doi piloți ai escadrilei de la Deirez-Zor, Mathe și Contis. Walter se duce să le dea bună seara.

Pe măsură ce le depășea, grupurile în urma lui Walter reluau convorbirile. Îi A auzeam numele rostit în toate părțile și mă simțeam mândru de el.

— Prea sigur de dânsul, căpitanul, șopti un locotenent din reg. 415.

— Are și dreptate, replică un căpitan din același regiment.

— Dar ce a făcut așa de grozav? întrebă alintându-se doamna Elias, vexată de eclipsa totală ce suferea din cauza acestui nepoftit.

— Multe lucruri, doamnă, zise grav un locotenent de marină.

— Dar ce?

— Dacă ne găsim aici la această terasă, așezați confortabil și ocupați cu admirarea frumuseții dumneavoastră, vorbind,

zâmbind și răcorindu-ne cu băuturi plăcute, o datorăm oamenilor de seama acestuia.

— A, zicea la o altă masă doamna Nasri, verișoarei sale, bruneta doamnă Asfar, am spus-o întotdeauna, am oroare de bărbații cu barbă. Dar ăsta dacă s-ar rade ar fi chiar păcat. Nu-i așa, puiule?

Și întorcând spatele tovarășilor de la masă, amândouă se așezară pe scaune, astfel ca să nu le scape nici o mișcare a lui Walter, care, pentru moment, cocoțat pe un taburet la bar, alegea un pai pentru a-și sorbi cocktailul, aruncând jos învelitoarea de hârtie subțire a paiului.

— Eram cu el la Aintab, explică căpitanul de artilerie doamnei în alb pe care o însoțea. Se zicea că chiar colonelul Andrea refuză să ia comanda coloanei de investiție dacă nu se va încredința comanda cavaleriei lui Walter.

— Da, domnule căpitan, zise un locotenent, dar pentru a-l da coloanei Andrea, trebuia retras coloanei Debievre. Eram și eu acolo și vă asigur că colonelul Debievre a făcut o zarvă.

— Se zice că urăște femeile, zise soția rectorului Universității Americane.

Ofițerii râdeau.

— E poate una din cauzele care i-au permis să aibă așa de multe citații pe crucea de război.

— Câte are?

— Patru sau cinci. Însă are de două ori mai multe stele: și știți că asta contează.

— Cunoașteți povestea uneia din stelele lui?

— Era în urma afacerii de la Maraș, unde Walter proteja retragerea în condițiile cunoscute. Generalul Gouriud trecea în inspecție trupele. Una din stelele lui Walter, slab cusută, căzu. „la una din acestea pentru a o înlocui”, îi zise Gouraud, arătându-i mâneca lui cea goală. Iată de ce pe

panglica crucii de război a lui Walter este o stea care nu-i de dimensiunea reglementară.

— El a reluat turcilor, El Hamman, cel mai murdar post pe care l-am văzut, zise un glas.

— Era la Bozanti, grăi altul.

— Natural. Și la Ourfa.

— Și la Killis.

— Și la Meiselun.

Eu tăceam. Ascultam cu nespusă bucurie acele glasuri de femei și de bărbați, ocupate cu câteva clipe mai înainte de cele mai neînsemnate nimicuri, și care acum reculeși, gravi, formau cel mai elogios concert pentru amicul meu; Aintab, Meiselun! Nume care ilustrau epopeea Siriană, singurele pe care le reținuseră acești pierde-vară. Ce sunt însă cele mai valoroase atacuri cu sabia, față de sublimul chinului zilnic! Ce e riscul luptei față de suma nenumăratelor suferinți, pentru care nu va luci vreodată nici cea mai mică stea pe crucea de război a lui Walter: strigătul bieteii sentinele anonime sugrumată în bezna nopții; prietenul iubit răpus de friguri în timpul unui repaos și ai cărui corp nu-l poți ridica și-l îngropi unde se întâmplă, și a cărui nenorocite rămășițe vor fi veșnic călcate de nomazi; puțul spre care ai gonit trei zile în șir, și-l găsești sec; siniștri beduini care răsar o clipă pe creasta dunei, lăsându-te nedumerit dacă vestesc un trib binevoitor, sau sunt cercetașii unei trupe de pirați de douăzeci de ori mai numeroasă decât cele câteva zeci de soldați ce comanzi și apoi, ondinele ce trebuie date, chiar dacă singur nu știi dacă vei avea puțința să le execuți... A, Walter... Scumpul meu Walter, supărăcios și bun, simplu și mare!

Începusem să-mi pierd răbdarea, nu mai sfârșea cu aviatorii.

— Iată-l, zise Blary.

Kaled, ogarul lui Walter, venea înainte, mă miroși, mă recunosc și-mi sări în spate; dezmierdai capul uscat de pasăre, urechile micuțe tăiate până la rădăcină, ca să-l apere de mușcăturile vulpilor.

— În fine, iată-te. Nu te-ai prea grăbit să ne găsești.

Ne strânse, mâna, luă un scaun. Orice femeie frumoasă, dacă ar fi venit să stea lângă noi, n-ar fi dat mai multă mândrie lui Blary și lui Roche.

Walter nu-mi răspunse și repetai.

— Cum merge brațul? mă întrebă cu răceală.

— Mai bine – și tu ce mai faci?

— Mulțumesc, bine.

Tonul său îmi spulberă orice iluzie. Nu mai rămânea îndoială, Walter era supărat pe mine.

Nu mai aveam altă dorință decât să am o explicație cu el.

*

— Unde luăm masa?

— Am reținut o masă la Tabaris, zise. Vom pleca când vrei.

— Sunt la ordinele tale.

— Mergeți cu noi? întrebă pe locotenenți.

— Vă mulțumim, domnule căpitan, dar am invitat la cerc câțiva camarazi, care sunt în trecere la Beyruth.

— Pe diseară, atunci. Trebuie să ne întâlnim în vreun local oarecare.

Aha Tabaris, cel mai elegant stabiliment din oraș, regăsim instalați deja o parte din obișnuiții Kursalului, printre ei, Hobson și cele două în roz. Timp de zece minute nu schimbăm nici o vorbă. Presimțeam intenția lui Walter de a-mi căuta ceartă, însă nu voia să înceapă el, pândea să se agațe de ceva; eu, ne mai putându-mi stăpâni nerăbdarea, mă hotărâi să-i dau pretextul.

— Vasăzică pleci mâine în concediu.

— Da.

Se juca cu cuțitul.

— Mi-am reținut locul, aş fi putut să amân plecarea, evident dacă...

— Dacă?

— Da, s-o amân cu patru, cinci zile de exemplu, pentru a avea plăcerea să mă îmbarc cu tine. Chiar contam oarecum.

— Cum puteai să mă aştepţi?

— Foarte simplu. De la spital, în primele zile, ai binevoit să scrii vechilor camarazi de la Palmira. În acest chip am aflat că data probabilă a plecării în convalescență va fi cam pe la finele lui Aprilie. Apoi scrisorile au încetat. Atunci ne-am căznit să avem ştiri de la tine pe altă cale. Am aflat că eşti bine, că ieşirea din spital nu se va amâna. Data permisiei mele s-a apropiat. Am plecat deci la Beyruth, cu intenția de a călători împreună până la Marsilia, poate chiar până la Paris, lată.

Tăcui. Walter părea absorbit cu slăbirea zgardei ogarului. Simții că tot eu trebuie să spun ceva.

— Toată lumea e bine acolo?

— Unde?

— La companie, frate.

— Eşti prea gentil. Toată lumea e bine.

— Roussel?

— Bine.

— D'Hollonne?

— Bine. Va pleca în permisie la întoarcerea mea.

— Micul Ferrieres?

— A suferit de friguri la început, apoi, trei zile pe Eufrat. Acum e sănătos. Cred că va deveni cineva.

— Are cui semăna.

— Precum zici.

— Şi tu?...

— Eu?

Walter avu un râs tăcut:

— N-ai decât să mă privești.

— V-ați mișcat mult în ultimul timp?

— Slavă Domnului. Când te-au rănit, expediția contra Roullahilor era către sfârșit, li cred liniștiți pentru un timp. Am executat o mișcare oblică pe Eufrat pe care l-am trecut între Meydin și gurile lui Khabur. Trebuia supraveghea trecătoarea chamarilor. Unul din triburile lor ne-au luat un post și noi i-am atacat.

— Într-o singură coloană!

— Nu. În trei. Roussel care te înlocuiește a luat-o pe dreapta până la Abu Kemal, apoi s-a urcat urmând frontiera engleză; d'Hollonne a mers pe malul stâng al Eufratului până la Rakka. Noi credeam că el va avea mai puțin de făcut. Eu, cu Ferriere și cu restul coloanei, am mers spre Hassette unde îmi dădusem întâlnire cu Roussel. A trebuit să-l aștept opt zile.

— De ce?

— Crezând că are timp, și-a permis o mică plimbare până la Tigru; doar îl cunoști pe Roussel.

— Și n-a avut neplăceri cu Kurzii?

— Nimic. N-a pierdut nici un om, nici o cămilă; de altfel nici eu. D'Hollonne, era s-o pățească urât imediat după ce s-a despărțit de noi.

— S-a încăierat cu Bekerii?

— Tocmai, zise Walter, aruncându-mi o privire în care mi se păru că ghicesc o satisfacție. Îmi pare bine că n-ai uitat cu totul numele acestor domni, de trei luni de când lipsești.

— Pariez că Ali Bjun comanda tbekerii?

— Așa credeam și noi, deși a omis să ne depună cartea sa de vizită. D'Hollonne n-avea decât 40 de oameni, Bekerii erau trei sute, totuși d'Hollonne reuși să treacă, dar a avut

morți șase indigeni, doi francezi, din care unul era Francischini,

— A murit adjutantul Francischini?

— A murit. Ieri, prin birouri, am intervenit în legătură cu propunerile ce făcusem pentru medalia militară. Mi se va da satisfacție? Nu știu. Nu prea suntem iubiți la statul major. Îi incomodăm pe făuritorii de rapoarte, care reprezintă țara asta ca fiind perfect pacificată.

— Și, zisei, lăsând să treacă aluzia, pe asasinii brigadierului Lacaze i-ați găsit în fine?

— Da, mi-au căzut în palmă.

— Cum?

El zâmbea:

— Pe cuvântul meu, mai ai timp să te interesezi de asemenea fleacuri?

— Cum i-ai prins?

— O, foarte lesne. Între Tell-Kaukeb și Hassetehe, avusesem de călăuză un beduin Tai. Seara, în bivuac, omul nostru scăpă jos din greșeală cuțitul. Ce crezi? era cuțitul lui Lacaze.

— Atunci?

— Atunci... am dat ordin să mă lase singur cu el și cu doi mehariști, doi giganți voinici, prieteni de ai lui Lacaze, mă înțelegi.

— Te înțeleg. A vorbit.,

— A vorbit. Asasinii erau Tai, dintr-un trib care cantonase tocmai în apropiere. Am operat eu însumi, împreună eu Ferriere care trebuia deprins cu lucruri de astea. Să vezi scena. În zorii zilei un mic trib, de abia douăzeci de corturi. Câinii latră, femeile fug în toate părțile speriate, bărbații se încurcă în frânghiile corturilor. N-a durat nici cinci minute. Ucigașii erau patru.

— Și i-ai prins vii?

— Vii. Și am aflat că la Alep, în fața salvei n-au tremurat, ticăloșii.

Povestind, nu pierdea nici cel mai mic amănunt al efectului ce-mi producea scurta istorie și ochii îi scânteiau.

— Te mai interesează asemenea lucruri! șopti. Golirăm paharele în tăcere. Aceleași amintiri se perindau prin mintea noastră.

— Cămila mea ce-a devenit?

— Care? Meşref?

— Da, Meşref.

— Femere o încalecă. Nu-i nenorocită.

— A, Femere.

Glasul lui Walter deveni mai adânc.

— Aceste animale sunt extraordinare. Peste șase luni, peste un an chiar, te asigur că, dacă ai reveni ia noi, Meşref te-ar recunoaște.

Și fiindcă tăceam.

— Meşref te-ar recunoaște, repetă.

Eu tot tăceam. Walter bătu violent în masă.

— Socoteala, strigă, și s-o ștergem de aici. De un ceas lumea ne privește ca pe niște lighioane nemaivăzute încă. Îți urez petrecere bună ție care rămâi cu ei.

leșirăm și ne urcăm într-o trăsură.

— La Hotel Bassul, comandă Walter.

În fața hotelului îmi zise: mă duc sus să încui ogarul în camera mea și revin imediat. Plătește fu birjarul.

Când reveni, începurăm să ne plimbăm în lung și-n lat pe cornișa din Avenue des Francais. Noaptea era caldă și umedă. Deasupra mării se ridica o negură deasă; la picioarele noastre valurile se subțiau și se alungau continuu.

Deodată Waiter se opri în loc rezemat de parapet.

— Vasăzică e adevărat?

— Ce?

— Nu vei mai reveni acolo cu noi?

— Mă simt obosit și medicul...

Nici nu ascultă. Acum, prin întuneric, când nu-mi era posibil, să-i disting fața, mi se păru că se iasă pradă emoției și el.

— Tu, tu să rămâi aici? Asta nu se poate. Tu la Beyruth? dar ce să faci?

— Este deștul de lucru în serviciul unde sunt afectat, îi răspund cam ațos, și în restul timpului, voi ști să-mi caut o ocupație, lucrând, pentru mine.

Pufni în răs.

— Mă rog ție, tot, numai ipocriți? Da n-o admit între noi. Vei lupta zici, sunteți la fel toți. Vei lucra? Vei lucra la Reyruțh? Unde? când, la ce? Cunoscuta-i mulți care au preparat școala de război aici, sau altceva? Nu știi ce climat, ce atmosferă e în acest oraș. Te înmoaie, te anihilează. Voința ți-o transformă într-un fel de scamă moale; crezi, când, sosești, că vei lucra. Vrei să-ți spun ce va fi viața ta aici, vrei? Sau mai degrabă spune tu: câte ore ai petrecut prin cafenele în ultimele două zile? Haide, spune?

— Știi că ești nostim!... Nici nu m-am instalat încă, frate. Peste o săptămână...

Clătină din cap.

— Peste o săptămână... dacă vei mai fi în stare, ai să recunoști că aveam dreptate; însă nu vei mai avea puterea de a reacționa. Vei fi deja abandonat tristei tale soarte; dimineața, o oră de birou, așa de formă. După prânz, citronade și teniis cu domnișoare mai mult sau mai puțin drăguțe. La șapte, cocktail cu femeile măritate, mai mult sau mai puțin tinere; noaptea, whisky și numerele de la music-hall, la care ai să recurgi ca să-ți împrăștii aleanul lăsat în suflet de flirturi de peste zi. Iată.

Era vădit cu *partupris*; caricatura ce-mi arătase contrasta prea mult cu perspectivele severe ce-mi întredeschisese cu o zi mai înainte colonelul Prieur.

— Exagerezi, zisei râzând.

— Exagerez? Bine ar fi, aş dori să exagerez. Dar mi-e teamă pentru tine, mi-e foarte teamă, mă auzi?

Această frază, care revenea pentru a doua oară în două zile, mă făcu să tresar surprins.

Aş vrea să ştiu şi eu de ce ți-e teamă pentru mine.

Ridică din umeri.

— Parcă eu ştiu, Un exemplu. Eşti de două zile aici şi trebuie să-ţi dai seama că nu poţi trăi aici fără cel puţin 100 de franci pe zi. Această sută de franci, aceşti 40.000 franci pe an îi ai?

— Poţi să-mi spui, replicai amar, cum fac camarazii noştri? şi trebuie să. Fie mulţi la număr cei care nu-i au.

— Te înşeli, zise Walter, care îşi redobândise liniştea şi vorbea surprinzător de calm, acum. Cei mai mulţi ofiţeri din Beyruth au ceva avere. Veniţi în Siria cu gândul de a face economii, îşi mănâncă părăluţele. Ştiu bine că sunt de aceia care nu au nimic; aceştia, sau fac datorii, sau duc o viaţă tristă prin popotele lor, viaţă pe care tu n-ai putea-o suporta. Îţi spun asta judecând după felul cum studieai aseară la Tabaris lista de vinuri.

Şi, gânditor, mai adăugă:

— Mai există o categorie, ştiu – cei însuraţi, dar de ei nici nu vreau să mă ocup.

— De ce?

— Pentru că nu sunt ofiţeri decât cu numele. Îl apucau de braţ:

— Walter, zic, ascultă-mă.

— Ce-i?

— Walter, nu sunt supărat pe tine pentru Ultima frază, nu sunt supărat cu atât mai mult eu cât îmi amintesc că am

spus-o și eu. Îți aduci aminte? Era la Alep, aflatam tocmai despre căsătoria unui camarad, Baranger. Ai spune azi același lucru dacă ți s-ar anunța însurătoarea mea?

— Da, răspunse, de ce mi-aș schimba ideea?

— Pentru că, de atunci, Baranger a căzut ca un viteaz la asaltul Aintibului.

— A muri e una, și a fi ofițer e alta. Ce-am spus de Baranger o zic și mai mult dedine.

— Mai mult?

— Da, fiindcă Baranger ara din Colonială. Însurându-se, nu sacrifică ce sacrifici tu.

— Ce anume? Ce sacrific?

Mă luă de mână și cu un ton pe care n-am să-l uit niciodată, ton care întrunea reproșul și emoția, astfel ca să stoarcă lacrimile cele mai amare.

— Lucien, zise, Lucien, cum ai putut uita în așa puține zile cei trei ani de viață comună!

Simțeam că șovăi. El urmă:

— Ce spui? Nu-i adevărat. E o simplă presupunere. Să te căsătorești tu; e imposibil. Un om ca tine și ca mine nu se căsătorește. Nu-i așa că nu e adevărat ce mi-ai spus?

Plecai capul.

— E adevărat, zic.

Nil făcu nici o mișcare. Îl auzii murmurând:

— Atunci pricep, totul s-a sfârșit.

*

— Să intrăm aici, zise Walter. Treceam poate pentru a șasea oară prin fața globurilor electrice de la music-hall. Fără un cuvânt îl urma.

Pe ecran se proiecta un film. Cu greu găsim o masă în sala aceea întunecată și plină de lume. Abia așezați, se făcu lumină și puturăm vedea totul. Orchestra, grupurile

compacte pe la mese, și spațiul rezervat pentru dans la mijloc.

Asistența era formată din indigeni care-și fumau molcom narghilelele, subofițeri și câțiva ofițeri, cinci sau șase. Cântărețele localului în costumul de lucru umblau de la masă la masă, plimbând surâsurile lor obosite și îndemnând clienții la consumație.

Sala era construită pe piloți deasupra valurilor. Prin fereastra din fund, murmurul mării ajungea la noi însoțit de un miros iodat, amestecat cu adieri de mlaștină. Ah! de ce m-adusesese Walter aici.

Sosi un chelner.

— Adu-ne ce vrei. Pepermint? Da, fie pepermint.

Acum privea bucățica de gheață care se topea în licoarea verde, umplând cu promoroacă cenușie marginea paharelor.,

— Walter. Șoptii. Walter.

— Însurat, tu însurat! zise.

Glasul lui nu mai avea intonația de adineauri. Zise iară:

— Însurat? Până nu-mi spuseseși asta, mai păstram speranța să revii între noi. Acum totul s-a sfârșit. Și repetă: sfârșit.

Cortina se ridica încet, descoperind o mică scenă. Cinematograful era înlocuit de un concert. O cântăreață în rochie lila apăru. Printre vuietul paharelor, a sticlelor, a muzicii, cu o voce tristă, uzată cânta refrenul banal.

Y a queq' chose qui dure toujours

Cest l'amour!

Cest l'amour?

Răsturnat pe scaun, bătând tactul cu cravașa pe masa de marmoră, Walter fredona:

Y a queq' chose qui dure toujours...

— Să mergem, strig plictisit la culme. Ce facem noi aici? Haidem.

Începu să râdă.

— Mă plictisești. Du-te dacă vrei. Dar țin să te prezint Marusiei. Știi ce fată bună? Va veni să ne dea bună seara, iată că și-a isprăvit numărul. Istorisirile ei ne vor distra, avem și nevoie..

— Walter!

— Fată bună zic. Ce. Nu cumva te formalizezi? și vocea-i deveni aspră și adâncă:

— Vezi tu, femeile astea sunt adevăratele noastre femei, pentru noi. Țștia din Bled. O noapte petrecută cu una din ele, și suntem vaccinați, dezgustați pentru mult timp de prostiile mai complicate pe care le poți înfăptui cu alte animale de specia lor.

Y a queq' chose qui dure toujours.

Cest l'amour.

...Marusia se așezase între noi. Era curățică, cu privirea sfioasă și cu im păr roșu tuns scurt. Nu puteai privi ființa asta nefericită fără a te gândi la. Mediocrele *sume care-ți* dădeau dreptul de a o avea.

— Trebuie să plec, zise ea.

— De ce? zise Walter scos din visurile lui.

— Pentru că...

— De ce?

— Pentru că mi se face semn acolo. Domnii care beau șampanie. Trebuie să stau cu cei care beau șampanie.

— Frumoase obiceiuri, făcu Walter râzând în hohote.

Bătu în masă.

— Șase sticle de șampanie aici, am zis șase, Și cele golite sunt la dispoziția domnilor care doresc să aibă la masa lor pe domnișoara Marusia.

Succesul unei comenzi atât de miraculoasă, fu că patronul și chelnerii alergau împrejurul nostru. Marusia mândră de privirile invidioase ale tovarășelor sale. Marusia îmi dădu un ghiont arătând spre Walter.

— E nostim de tot, zise ea.

Marusia își goli cupa de șampanie. Eu, în două rânduri, o vărsasem pe a mea peste ghiată. Walter, cu coatele pe masă, cu bărbia în mâini, tăcea. Fumul și praful erau atât de dense că lămpile electrice păreau îmbrobodite în hârtie galbenă.

Deodată Walter suspină dureros ca și cum ar fi «gemut.

— Doamne, făcu, ce frumoasă trebuie să fie luna acuma, luna care răsare deasupra Palmirei.

— Palmira. Repetă Marusia.

Și urmă privindu-l pe Walter. Extaziată și timidă.

— Eu n-am fost decât până la Balbest, am plecat de cu noapte cu niște domni care băuseră cam mult și nu vroiau să se culce. Sunt temple ale zeilor din trecut ca la Palmira. Dar Palmira e deșertul, nu?

Da, fetițo, zise grav Walter, e deșertul.

Și ea sta acum eu coatele pe masă, cu privirea fixă, degetele nu se vedeau din părul ei roșcat.

Împrejurul nostru lumea era prea ocupată de zgomotul celălaltă, ca să se preocupe de curiosul trio format de noi.

Îl apucasem pe Walter de braț și-i vorbeam la ureche.

— Vrei să le las dracului pe toate? îi zisei, cu o voce sugrumată.

Tresări, se uită la mine: Și căsătoria ta!

— Ah! zise Marusia, dacă aș fi liberă, ce i-aș mai lăsa pe cei de aici, și aș fi fericită să mă duc departe, departe.

Lăsaî fruntea în jos.

— Nu trebuie să vorbești așa în vânt, zise dureros Walter, care-și scosese ceasul.

— Ora trei dimineața. Destule prostii. Să mergem.

Pe terasa hotelului Bassul se făcea acum ziua descoperind dunele Libanului ce se suprapun deasupra mării line.

— Ai să-mi scrii?

— Am să-ți scriu.

— Un minut, zic. Căutând cu deznădejde un subiect, ca să întârzie momentul despărțirii.

— Ce este?

— Mitraliera plutonului doi era deteriorată când am fost evacuat.

— D'Hollone a semnalat-o când plutonul a trecut prin Deir-ezzor. Și ni s-a promis să fie înlocuită.

— Și oamenii din plutonul întâi, vor fi primit efectele pe care le cerusem eu?

— Le-au primit.

Walter sunase la poarta hotelului său, se auziră pașii servitorului care venea să deschidă.

Unde? Când ne vom mai revedea de acum? murmură el.

— ... Unde? Când...! Air! dacă în acea clipă am fi putut prevedea amândoi...

*

A doua zi mă deșteptai aproape la amiază. Abia avui timpul să fac câteva curse și să mă duc la colonelul Hennequin. Mă despărții ie Michelle pe la 6 și jumătate și la șapte eram în fața casei lui Hobson. Două automobile staționau în stradelă: mașina lui și încă una. Un tânăr servitor indian, cu un turban mare alb, cum nu se mai văd decât în piesele lui Moliere, îmi deschise ușa. Mă introduse într-un cabinet capitonat cu covoare. Pe măsuta de Damasc erau țigarete și whisky. După douăzeci de minute de așteptare, mă crezui autorizat să uzez de aceste bunătăți și-

mi amintii brusc că întâlnirea dată de Hobson era la opt, nu la șapte.

Poate că el nici nu era acasă.

Cu toate acestea, mi se păru că-i disting glasul în murmurul de voci care-mi parvenea de alături, însă foarte slab din cauza covoarelor. La un moment dat se făcu tăcere, apoi se auzi un hohot de râs. Nu mai aveam nici o îndoială, era vocea lui Hobson, cealaltă, glas de femeie. Poate a uneia din cele două păpuși în roz de ieri. În cu rând zgomotul vocilor fu înlocuit de sforăitul unui motor de automobil care pleca. Singura fereastră A cabinetului dădea într-o grădiniță interioară. Ață că nu zării nimic. În același minut, ușă se deschise și apăru Hobson cu mâna întinsă.

— Scuză-mă.

— Eu trebuie să mă scuz; am venit cu o oră prea curând.

În vastul cabinet de lucru unde mă primi, simții un parfum curios, un amestec de ambră și vanilie.

Larson deschise ferestrele.

— Nu sunt eu cauza plecării musafirului? zisei zâmbind.

Zâmbi și el.

— Nicidecum.

Și schimbă vorba?

Primăvara începuse a rostogoli zăpezile de pe coastele Saninului. De pe fereastra mea priveam mărețul munte al cărui veșmânt alb începuse a fi vărgat cu dungi roșietice. Apoi privirile mele, părăsind culmile Libanului, cutreierau spre mare. Pe timp senin, distingeam capul Batrum, în dosul căruia e Tripoli, orașul Palmierilor, mult mai mult decât Jericho. Roiul de sate cu nume sonore, Djebel. Chazir, Antelias, luceau pe țarm. În lumina vie se pierdeau perspectivele. Părea o jucărie, bisericuța maronită agățată colo sus, pe stânca albastră. Căutam păstorul căsuțelor, care păreau o turmă de oi brumării. Ce erau petele albe pe fața întunecată a mării?, pânze sau spuma valurilor? Nu aveam nici o greutate să mă zmulg din sfârșeala molatică ce mă copleșea ca să mă apuc de lucru: din primele zile constatasem că munca ce-mi păruse atât de searbădă se anunța, din contra, emoționantă. Până acum nu fusesem decât acul ce merge pe cadran, devenisem la rândul meu șurubul, pricepând însemnătatea căii ce parcurgeam. Eram acum și eu bun la ceva în această mașină. Eu care mă temeam să nu mă nimicesc în acest post sedentar, îmi era milă acum de existența mea trecută. Cursele nesfârșite călare sau pe spinarea cămilei de la Omniejja Tigru, de la Anți Taurus la Anti Liban, mi se părea că Te-am făcut mai mult ca o mașină. Gustam un fel de voluptate să pot pătrunde scopurile ascunse, să-mi dau seama de manevra executată cu ochii legați, pe imensul plan al deșertului.

Aici, în micul meu birou din Marele Serail, mai mult decât când zburam cu mehariștii mei în urmărirea unui scop, aveam sentimentul înaltei datorii. În sutele de dosare, de note, de fișe pestrițe pe care le studiam și le clasam fără încetare, cu dragoste și grijă era toată epopeea franceză din Siria care reieșea, se desfășura, „veșnic pândită” de intrigile

monstruoase ale dușmanilor, și câteodată și ale aliaților noștri. Fiecare din aceste documente era sânge, aur, trădări și devotamente obscure.

Prin ele aflu că un înalt personaj, în fața căruia trebuia să mă plec în saloanele din Bevruth încă câtva timp, era un trădător, o canalie, că un marinar din insula Rouad sau cutare umil țăran de la Bekar, era un erou. Toate aceste grozave taine, care, de azi pe mâine, puteau să coste pe unii averea, onoarea, viața... îmi fuseseră încredințate mie, biet popii de treizeci de ani.

Eram pătruns de respect pentru uniformă, care numai prin faptul că o purtam mă făcea demn de a avea în păstrare teribilul secret. Cu exaltare făcută cu mândrie și grijă, ca și cum aș fi atins © bombă, așa umblam cu tragicele fișe albastre, roșii, verzi, albe. Uneltiri dușmane, uneltiri engleze, americane. Ah! o lume de dușmani subterani, contra cărora, scumpă țară, trebuie să te apăr! D'Hollonne, Roussel, Perriere, naivi ostași care, goniți, drepti și voinici pe șea în capul spahiilor voștri, nu cunoașteți cursele ce se întind sub pașii voștri, nu știți că s-a pus un preț pe capul vostru. Eu știu și voi dejuca planul infam. Acuma am văzut ce e în dosul urzelii. Cutare raport, pe care-l am sub ochi, îmi permite să aflu câte guinee au fost plătite beduinului, pentru glonte care mi-a sfărâmat brațul. Grație altui raport, am cunoscut acum primejdia în care m-am găsit cu Walter, într-o noapte, când jucam liniștiți cărți la Djebel-Druze. Îți mulțumesc, predecesorul meu, frate necunoscut, care, din depărtare, prin munca ta răbdătoare sub lumina lămpii, ne-ai scăpat încă de la moarte. Ah! Walter, fii liniștit, cu o astfel de răspundere, cu o astfel de putere ce vă poate apăra de catastrofe, cum oare m-aș lăsa pradă traiului moleșitor din acest oraș? Cine ar mai găsi timpul de a se mai gândi la frumusețile siriene care dansează sub lustra de la Reședință sau la cosița roșietică, la tenul mat al

Marusiei? Da, te aud, camarade: „Michelle, ai spune tu. Dar Michelle?”, ea îmi va ajuta, nu mă va depărta de la datorie.

Să lucrăm, deci! Sheikh Saleh e de două zile la Safita. Dacă m-aș duce să văd ce face el pe acolo? Rezultatul merită să mă deplasez. Emirul Abdulah a plecat în călătorie de plăcere spre frontiera noastră de la sud. A se aștepta informațiile lui Deraa, Noury Chalaan e la. Homs. A venit să-și cumpere un fonograf? Uite! Hobson a plecat în automobil cu doi turiști englezi care vor să vadă Palmira. Te prinde mirarea când vezi ce lesne se călătorește în această frumoasă țară.

— Domnule căpitan, curierul din Franța.

— Ah... A sosit., Lotus”?

— Da, domnule căpitan, acum două ore.

Arunc o privire spre port. Da, e drept, iată-l acolo, vaporul mândru, cu coșurile negre, li pândeam sosirea de azi dimineață, apoi lucru m-a absorbit cu desăvârșire și nici n-am observat sosirea lui. Îmi va fi adus oare scrisoarea pe care Michelle și eu o așteptam de trei săptămâni? Doamne! iat-o!

— Mulțumesc, Chretien. Ce oră e?

O detunătură puternică, dar foarte aproape, dispensă vagmistrul să-mi răspundă. E tunul din piața Marelui Serail sub ferestrele noastre, tunul încredințat punctualilor soldați anamiți. Amiază.

Mă scol. Îmi strâng cu grijă documentele. Trec în cabinetul colonelului Prieur. Care le încuie în lada de fier și întoarce cheia odată, de două, de trei ori. Sunt în siguranță grozavele hârtii. Doamne, ce-ar fi dacă această nouă cutie a Pandorei și-ar răspândi conținutul în lume...

— Lucruri interesante, Domevre?

— Destul de interesante, domnule colonel. Poate că vă voi cere un automobil să trag o raită pe la Aluah în direcția Safita.

— De ce e vorba?

— Permiteți-mi să vă fac o surpriză. Eu însumi nu sunt încă fixat; așa, o simplă idee.

— Cât timp îți trebuie?

— Cred că două zile vor fi suficiente.

— Bine. Vei pleca mâine dimineață, astă seară avem de lucru împreună. Agentul nostru din Massul s-a întors.

— Atât a putut trece?

— Nu fără greutate, dar a trecut. S-a deghizat în popă jacobin. Merită o recompensă.

— Câte trupe turcești dinspre Nisibin, domnule colonel?

— Ce prevăzusem. O divizie și jumătate,

— Kiazim Karabekis comandă?

— Da, dânsul.

— Îmi închipuiam. Pe diseară, domnule colonel.

— Pe diseară.

*

Pe drum îmi citeam scrisoarea. Așteptasem să fiu singur ca s-o deschid. Era așa cum știam că va fi.

*

„Dragul meu copil, scria mama. N-am avut din partea ta decât mulțumiri. De ce tonul aproape fricos cu care-mi ceri acest consimțământ? Uiți că cea mai vie dorință a mea a fost întotdeauna să te văd căsătorit. Pe de altă parte, în scrisorile tale îmi vorbești de tânăra fată în așa fel că înțelegeam, poate înaintea ta, că o iubești. Mie îmi era dragă fiindcă îmi îngrijise băiatul, când eu, fiind departe, nu o puteam face. Mama ei a murit: îi voi fi mamă eu, iar tu, vei găsi un tată în tatăl ei. N-au avere, zici, parcă eu aveam? Dar cariera ta s-anunță splendidă și gusturile tale sunt modeste, o știu. Cred că ale ei...”

Mă oprii ca să zâmbesc, îmi aminteam convorbirea mea cu Walter cu trei săptămâni în urmă. El îmi descoperise pofta de lux. Cum două ființe care ne iubesc la fel de mult ne pot judeca diferit! Citind, schimbasem drumul. Acuma întorceam spatele cercului militar unde vroiam să dejun și mergeam spre locuința colonelului Henequin.

— Lucien, dumneata ești!

Auzindu-mă parlamentând cu anamitul la: intrare, Michelle coborâse repede.

O urmași în salon. Ochii ei mă descoseau cu sfială, curând prefăcută în speranță prin bucuria ce se citea în ai mei.

— A sosit scrisoarea, nu?

— Iat-o.

— Eram sigură, Lucien. Calculasem bine. Când am. Zărit adineaurea vaporul Lotus intrând în port, am început să tremur ca un copil.

— Și mai tremuri încă, Michelle...

— Crezi? Da, e adevărat. Dar de ce nu-mi spui nimic?

Îi întinsei scrisoarea:

— Citește-o.

— Da... pot?

— Citește, Michelle.

Pe măsură ce citea paginile cu chenar negru, seriozitatea i se schimbase în veselie, apoi ochii i se încurcară de lacrimi. Mă apucă de mână.

— Ce fericită sunt, Doamne!

Și eu eram fericit, o jur. În urmă, am cunoscut altă fericire, și nu o neg. Cred însă că aceste clipe au fost cele mai senine din viața mea.

— A Și colonelul?

— Tata, ah... tata, nu-l găsești niciodată când trebuie. Dejeunează la Cercul Union... Un banchet al foștilor elevi de la Politehnică, sau așa ceva. Suntem singuri. Mai bine. Ne înțelegem între noi ca să-i facem surpriză când va veni. Dejeunezi cu mine?

— Dar vezi că... A – Se poate să mă refuzi astăzi? N-ai grijă că n-am să-ți servesc cine știe ce...

Pe fața de masă albă luceau farfurioarele cu legume verzi.

— Biata mamă! Nu ți-ai fi închipuit că aș fi consimțit să ne cununăm fără ea, sau să o silești la l o asemenea călătorie. Nu, nu. Ne vom căsători în Franța. Apoi vreau să mă cunoască mai bine.

— Michelle, Michelle. Nu știi?

S-ar putea întâmpla să nu-i plac, nu vorbi așa, cum nu gândești. Mai bine să vorbim de tatăl dumitale.

— Cum să-l anunțăm?

— Tata, o, tata, se așteaptă de mult la așa ceva.

— Și eu cred, spusei râzând. Și multă lume la Beyruth gândește la fel,

— Nu le-am spus eu nimic.

— Nici eu. Dar, în fine, nu putem pretinde oamenilor să fie orbi. Nu ți s-a făcut nici o aluzie?

— Da, zise râzând.

— Mai multe doamne și domnișoare din cunoștințele mele mă acuză că te acaparez.

— Auzi colo...

— M-am apărat, cum îți închipui! Dar nu se înșală complet, tot din cauza dumitale. N-ai făcut; nici o vizită încă.

— Din ce în ce mai frumos. E abia o lună de când am părăsit spitalul.

— Așa le-am spus și eu, dar mi se răspunde: că asta nu trebuie să te împiedice de a te duce și în alte case, nu numai la noi.

— Și mai unde?

— Bite, de exemplu joia trecută al petrecut la Tabaris și-ai dansat cu păpușile în casa maiorului Hobson.

— Ești foarte bine informată. Și ai așteptat o săptămână ca să-mi comunici descoperirea?

— Așteptam răspunsul mamei dumitale, zise râzând mai tare. Acuma, domnule, am drepturi și n-au să se mai petreacă lucrurile așa. Fără glumă, Lucien, trebuie să mai ieși puțin în lume. Nu-i zi să nu-mi repete tata, laudele ce-ți face colonelul Prieur. Ești un călău al muncii. Foarte bine, dar eu nu vreau să te îmbolnăvești. Trebuie să te distrezi puțin.

— Sâmbătă, Michelle, are să fie imposibil.

— De ce? începi să-mi refuzi ceea ce îți cer?

— Măine plec cu automobilul pentru două zile. Mă întorc duminică. O misiune ce mi s-a dat la alaiuți.

— Așa, te și duci. Caută să nu faci vreo imprudență pe acolo. Sunt lupte la alaiuți.

— Voi fi cuminte, fii sigură.

— Sper. În orice caz. Astă seară iei masa la noi și duminică dejunezi. Te întorci, nu?

— Mă întorc.

Vor fi trei, patru baluri până la sfârșitul sezonului. Vreau să fii invitat. Prefer să dansezi cu mine decât cu prietenele maiorului Hobson.

— Michelle, nu te credeam așa de nebunatică.

Ea mă privi, serioasă.

— Îți amintești ce-mi repetai zilele acestea? „Mi-e frică, Lucien, mi-e frică.” Acum ai încrederea deplină, pe care trebuie s-o ai în viitorul nostru. Nu-mi răspunzi, iar te-am supărat cu întrebarea mea? haide, Michelle, vorbește, altfel voi fi mâhnit.

— E drept, murmură grav. Curios, ce greu îmi este să cred în fericire.

Din călătoria mea în țara alăuită, m-am întors prăpădit de oboseală, însă cu impresia că nu-mi pierdusem timpul. Duminică dimineata mă înființai la colonelul Henequin, tocmai la timp ca să ne așezăm la masă și petrecurăm cea mai veselă, cea mai binefăcătoare zi, ocupați numai de proiectele noastre care păreau așa de sigure, neputând fi împiedicate de nimic.

Termenii răspunsului meu către mama fură hotărâți, Colonelul avea drept la concediu cu începere din noiembrie; eu îl voi amâna pe al meu până la acea dată, așa că vom putea pleca toți trei în Franța, căsătoria urmând să se celebreze la finele lui decembrie sau primele zile ale lui ianuarie.

— Pe urmă... pe urmă, ce ne mai păsa nouă!

— Acum, copii, zise colonelul, a cărui bucurie era exuberantă, cred că sunteți de acord cu mine: ar fi bine să anunțăm de pe acum logodna voastră la câțiva intimi.

— Prieur, Generalul, Laforest...

— Cu doamna Laforest, zise Michelle, orașul întreg va ști a doua zi,

— Nu ți-ar conveni, întreb eu?

Mă privi ridicând din umeri, surâzând.

— Am intenția, zise colonelul, să dau peste două săptămâni un dineu intim. Nu o masă de logodnă, nu, la acelea trebuie să asiste și mama dumi tale. Dar o masă, ca să întrunim câțiva prieteni. E mijlocul cei mai potrivit pentru a anunța logodna, dragă Domevre, celor care ți-au arătat interes, atât cât ai stat în spital, cât și în momentul afectării dumatiale la statul major. Natural, dacă ai doi, Trei ofițeri prieteni...

— Doi sau trei, zisei. Nu mai mult.

Răspunzând, îmi amintii figura reprobatoare a lui Walter.

Pe la 11 mă întorsei în cartierul Remontei. Aș fi fost fericit, după patru zile de zbucium să mă culc imediat. Nu era posibil, căci țineam să consemnez imediat pe scurt, într-un raport, rezultatul raitei" în țara Alauiților.

— Oboseala se topea pe măsură ce lucram; pe la unu și jumătate stinsei lampa, destul de mulțumit de muncă mea.

*

A doua zi la 8, eram în cabinetul colonelului Prieur.

— Deja reîntors, Domevre?

— De aseară, domnule colonel.

— Ai făcut ceva în așa scurt timp?

— Veți aprecia și dumneavoastră.

— Mărturisesc că mă uimești. Cu ce impresie vii de la Alauți?

— Impresia că rebeliunea e pe sfârșite.

— Ai fost la Safita?

— La Safita, ia Tartus și la Banias, domnule colonel.

— Bravo, dar bine ai umblat.

— Mai cu seamă, că în drum m-am oprit o jumătate de zi și la Tripoli.

— La Tripoli, pentru ce?

— Fiindcă la Tripoli trăiește o veche cunoștință a mea. Un fost sergent major la spahii, care mi-a salvat viața de câteva ori; și căruia i-am făcut și eu același serviciu.

— A, și ce face acolo sergentul major?

— E în retragere, domnule colonel, și pensia lui nefiind grozavă, ține o mică cafenea, chiar lângă Moscheea Mare, frecventată numai de musulmani.

— El e musulman?

— Musulman schiite; dar față de clientelă, fiind compusă exclusiv de suniți, ține secret această particularitate. Însuși prietenul meu maiorul Hobson, nu cunoaște acest amănunt.

— Hobson? Ce caută ăla acolo?

— Pe Hobson, domnule colonel. Îl interesează foarte mult pietrele vechi. Or, când vine la Tripoli, și asta se întâmplă destul de des, ea să admire rămășițele castelului contelui de... Tulusa, întotdeauna intră în cafeneaua lui Auad-el-Jebar, să fumeze o narghilea; așa se numește prietenul meu.

— Ești un om prețios, Domevre.

— Sunteți prea bun, domnule colonel.

— Pe scurt?

— Pe scurt, Auad-el-Jebar, mi-a spus multe lucruri curioase despre unul din prietenii, noștri, Salid-Ali-Khelf.

— Salid-Ali-Khelf, agentul nostru de la Tartus?

— Chiar el.

— Să nu fie sigur?

— Nu mi-aș fi dat osteneala să fac drumul ăsta dacă nu aveam un dubiu.

— Ascultă, Domevre, Salid-Ali-Khelf, e unul din cei mai vechi agenți ai noștri. Comandantul Trabaud se servea de Salid-Ali-Khelf de la 1917 încă.

— E just, domnule colonel; însă de pe atunci nu ne servea numai pe noi. Se adăpa la două izvoare. Primea și de la Englitera.

— Da. Pe atunci lucrul nu prezenta mare importanță, scopurile războiului fiind aceleași. Astăzi știm că scopurile timpului de față sunt diferite. Salid-Ali-Khelf ne vinde, dar trădarea lui, din nefericire, e de înțeles. Plătim prost agenții. Da, domnule colonel. Aș vrea să știu pentru aceeași atribuție ca a mea, de ce credite dispune Hobson.

— Dispune de credite nelimitate, răspunse colonelul Prieur, nelimitate.

Tăcurăm amândoi o clipă.

— Salid-Ali-Khelf, reluă colonelul, aveam în adevăr încredere în el; mi se pare chiar că prin intervenția mea a fost numit mudir. Acuma e un personaj în regiunea Baniassi și Tartus.

— Da, domnule colonei, și influența căpătată prin noi, o întoarce împotriva noastră.

— Concret, ce-a făcut?

— El a trecut răsculaților contrabandă de război, arme și muniții.

Contrabandă engleză, natural.

— Natural, domnule colonel. Toți munții., Ansariaților au fost înarmați de dânsul – Mizerabilul – În plus, el a comunicat lui Scheik Salib itinerariul marșului coloanei locotenentului Esteve, care a fost aproape nimicită lângă Tel-Kalaat. Acest itinerar și l-ar fi putut lesne procura de la noi direct, fiind agent de al nostru. Dar pare-mi-se că l-a căpătat de la amicul meu Hobson.

— Și când mă gândesc că diseară cinez la consulul Americii, și pot paria că-l voi avea partener la partida de bridge.

— Până atunci, poate voi face și eu o partidă cu el, domnule colonel.

— Păcătoasă meserie și a noastră.

— Da, domnule colonel, dar care are și ea utilitatea ei.

— Te văd captivat.

— Da, sunt captivat.

Apoi, gânditor, îmi zise:

— Îți mulțumesc. Toate acestea sunt de cea mai mare importanță. A, nu s-a neglijat nimic pentru a ne face viața imposibilă în țara, asta, atât de frumoasă. Dar ne vom îndărătnici, ei, drace! Nu vom ceda locul altora. Ascultă, după masă mă duc la general, ar trebui să consemnez într-un raport toate cele ce mi-ai spus.

— Iată raportul, domnule colonel.

Mă privi încântat și mirat.

— A, zise, doi ani de muncă în felul acesta și îți sunt asigurate galoanele de maior. Există în raportul dumitale vreo probă materială contra lui Salid Ali Khelf?

— Nu există recipisă semnată de el pentru primirea celor câteva mii de lire sterline încasate. Dar eu vă dau cuvântul meu de onoare, probele morale sunt suficiente pentru...

— Pentru?...

Ne privirăm în ochi repede, apoi colonelul Prieur zâmbi.

— Aceasta e problema agenților noștri de execuție, Domevre! Îți mulțumesc încă odată; e tot ce ai să-mi comunici?

— Domnule colonel, serviciul meu începe să fie organizat. Aș dori să mă autorizați să absentez de la birou după amiezele din săptămâna asta. N-am făcut încă nimănui vizite, și...

Râzând zise:

— Nu îndrăzneam să-ți ofer eu ceea ce-mi ceri. Îți mărturisesc că soția mea căreia îi vorbesc de dumneata întotdeauna, era de părere că nu te prea grăbești să-i faci vizită; și cred că nu-i singura persoană de această părere. Mergi în lume, dragă, du-te cât vei voi de des, apoi, – cu un gest, chiar în ce privește meseria noastră poate să fie folositor.

*

În săptămâna ce urmă, în mare ținută, făcui vizitele a căror listă mi-o întocmise Michelle; și n-a fost dezagreabilă această săptămână. Unul după altul toate saloanele mă văzură răsărind în prag, întâi cam țeapăn, apoi pe măsură ce relațiile erau mai strânse, ceva mai degajat.

E amuzant ca în cursul celor cinci-șase vizite pe care le faci într-o zi, la Beyruth ca și la Paris, să te întâlnești de cinci-șase ori cu aceleași persoane. Când organizam cu Michelle asemenea întâlniri, datorite întâmplării, nu îndrăzneau să punem pe seama hazardului mai mult de două, . Trei din ele. Conveneam seara când ne revedeam la ea, și făceam împreună cronica unei zile atât de bine organizată. Declarasem nedemn de mine acest fel de a petrece timpul; și uite, că-mi plăcea acum.

Se servea ceai, se dansa, sorbeam această viață dulce, ce contraste așa de mult cu traiul ce-l dusesem în trecut. Uniforma, această uniformă înnobilită de Walter și de ceilalți, atrăgea atenția tinerelor fete și femei.

Cert, e plăcut să dansezi cu un aviator, dar eu un meharist, ce mândrie!

— La brațul ăsta ați fost rănit, domnule căpitan, nu vă doare?

— Nu, domnișoară. Vă rog sprijiniți-vă fără grijă; sunt total vindecat.

Zilele frumoase, deși se apropia toamna, aduceau încă suavele costume de vară; rochii de tul sau etamină, mov, citron, bleu-pal, vernil, – roz. Nuanțe discrete, atât de naturale și potrivite așa de frumos cu cerul minunat reflectat de marile ferestre în ogive ale saloanelor. Cu foile palmierilor legănate de adierea vântului, cu florile violete ale jacarandasului, și roșul aprins al ibiscusului. Farmecul surprinzător al recepțiilor siriene cu bătrânii în tirbuși și stamibulit, și tinerii în vestoane de culori moarte, ofițerii francezi, și, mai cu seamă femeile de obicei frumoase. Cât îmi erau de dragi, toți și toate, acești indigeni pe care îi simțeam aliați fideli, pe care învățământul venit din îndepărtata Franță, îi cucerise atât de sigur, și mă mișca adânc.

— Cum găsiți munții noștri, căpitane, tot atât de frumoși ca cei din țara dumitale?

— Îi cunosc prea puțin, doamnă. Beyruth chiar îmi e străin. Din trei luni, două, am stat în spital.

— Și restul în deșert în luptă pentru noi cu beduinii oribilului Faycal. Sunteți un erou!

— Doamnă...

— Da. Suntem recunoscători aliaților francezi. Cunoașteți pe vara mea, doamna Neghib Hadad. Vino să te prezint.

— E frumoasă, nu-i așa?

— Mergi la Aley sau la Sofar pe vară, căpitane?

— Nu știu încă, doamnă.

— Trebuie să mergi la munte. E imposibil de stat la Beyruth. Tu, puiule, ai mai multă trecere, spune-i să se urce la munte. Vei veni să ne vezi la Bamdun, aproape de Aley. Însă să nu te prea uiți la locuința noastră, fiindcă acolo suntem la țară, înțelegi.

— Sunteți prea bună, doamnă.

— Iată și celelalte vere ale noastre, doamna Selim Kudry, care și ea petrece sezonul cald la munte, căpitanul Domevre, de care și tu trebuie să fi auzit vorbindu-se.

— Sosești cam tardiv, dragă Saada. Am dansat cu căpitanul alaltăieri la Alfred Sursock.

— Deja! și mai spune că n-a început vizitele decât de trei zile și ați și dansat împreună; sunt geloasă pe tine. Iată, tocmai cântă un foxtrot, e al meu căpitane. Nu, nu admit nici o scuza!

— Bravo, îmi zicea soția comandantului, în partea opusă a salonului, după ce terminasem foxtrotul. Nu ai ochi decât pentru siriene. Nu dansezi decât cu dumnealor. Îți plac așa de mult?

— Le găsesc delicioase, afirmai încântat de surâsul acru provocat de răspunsul meu.

Îmi amintesc că era într-o vineri. Mă dusesem să fac o vizită soției secretarului general al înaltului comisariat. Domnișoara Hennequin, cam obosită mă prevenise că nu ne vom întâlni în acea zi. Manifestai imediat intenția de a merge la dânsa, dar nu voi să admită în nici un chip și a trebuit să mă supun.

La ora cinci, intram în salonul plin de lume. Atmosfera încărcată făcea să se prevadă izbucnirea unei apropiate furtuni. Prin ferestrele deschise, intrau miresmele florilor din grădină, amestecându-se cu parfumul toaletelor.

De la intrare am fost acaparat de grupul obișnuitelor mele dansatoare, și ridicat cu asalt, pentru a fi prezentat la trei doamne tinere, care luau ceaiul în colțul cel mai întunecat al salonului. Abia auzii numele lor, le salutai, rămânând cinci minute numai de formă: apoi, printr-o manevră șireată, reușii să mă întorc, la simpaticele domnișoare. Crezând că voi lipsi mai mult, începuseră a vorbi despre lucruri care le interesau în special. Cu nespusă plăcere ascultam convorbirea, neluând parte decât atunci când eram interpelat direct.

— Ce rochie frumoasă ai, Vera!

— Clio, drăguța, mi-a dat modelul de la Madeleine et Madeleine.

— De la Madeleine et Madeleine; ce noroc ai avut!

— Sigur. Logodnicul ei e bancher. Vor să se stabilească la Paris în cartierul l'Etoile. Mi se pare, strada Chalgrin.

— Cunoașteți strada, căpitane?

— Da, domnișoară. Strada Chalgrin. E o mică străduță care îmi place mult, pe dreapta dă în Avenue du Bois.

— Avenue du Bois, doamne! Trebuie să găsești Beyruthul oribil, căpitane?

— Deloc, domnișoară, îmi place Beyruth-ul și are femei atât de frumoase...

— Spui ca să ne faci plăcere.

— V-o jur...

— Dumnezeu! Vera! tună, mi-e frică!

— Ce proastă ești, Eleno! Are să râdă de tine căpitanul.

— Iată, și un fulger. Pariez că în zece minute toarnă cu găleata.

— Ți-e frică pentru rochie.

Mă strecurai încet spre ieșire, părăsind aceste păsărele speriate și ajunsei la ușă. Mă temeam și eu să nu mi se strice uniforma. Pe dânsle, Vera, Elena, și celelalte le așteptau automobilele părinților. Eu cu grijă de a nu-mi înmulți cheltuielile, nu țineam deloc să mă prindă furtuna în stradă.

Izbucni brusc și, în momentul când ajunsesem jos la scară, trombe de apă cădeau din cerul devenit deodată negru c, a păcura. Vizitii și șoferii alergau să se adăpostească undeva, unii sub o poartă, cei mai îndrăzneți chiar în trăsură.

— Halal de noi, zisei furios, și mă retrăsei ca să nu fiu împins de ei.

Furtuna a durat zece minute fără ca cerul să se lumineze de loc și să se poată nădăjdi că se va sfârși ploaia. Mai multe automobile se opriseră, ocupanții coborâseră în grabă, în plin noroi și urcau scările scuturându-se.

„Mai bine mă urc și eu, gândeam. Stau prosteste aici între servitori”. Neavând ce face, era să-mi execut proiectul, dar auzii pași deasupra mea. Cineva venea pe scară, era o femeie tânără. Îi făcui loc.

— Elias, strigă.

Unul din șoferi se apropie. Stăpână-sa i se adresa într-o limbă care mi se păru rusa. Șoferul ieși în ploaie, se apropie de o mașină și începu să vireze.

Tânăra femeie își ridică gulerul mantoului de satin negru.

Era cu spatele spre mine și mantoul lung și suplu mă făcea s-o identific și mai anevoios. Mi se păru însă că-i una

din cele trei doamne cărora le fusesem prezentat cu câteva minute mai înainte.

Automobilul trăsesse la scară. Șoferul deschidea ușa. Tânăra femeie avea de trecut abia un metru prin noroi. Ridică rochia și părea că-și face vânt ca să sară peste balta de apă care se strânsese în fața peronului. Îi urmăream fiecare mișcare cu atenție. Indispoziția mea de adineauri se topise și avui exact timpul să-mi iau un aer indiferent, când se întoarse spre mine.

— Căpitane?

— Doamnă?

— Nici una din aceste mașini nu-ți aparține?

— E drept, doamnă, am dat drumul șoferului meu.

— Furtuna pare a se înteți. N-aș putea să-ți fac serviciul să te las undeva?

Îmi făcea această propunere neașteptată într-o franțuzească perfectă în care se simțea totuși un vag accent străin.

— Doamnă, mi-e teamă să nu abuzez...

— Nu, pentru nimic. Unde mergi?

La colonelul Olivier, doamnă,

— Colonelul Olivier șade în Avenue des Francais. La doi pași de cercul militar. E chiar în drumul meu. Urcă-te, sau mai curând dă-mi mâna și mă ajută să trec balta.

Se rezemă de brațul meu abia o clipă. Acuma dădea ordine șoferului.

— Gata, zise. Să mergem.

Totul se petrecuse așa de repede că rămăsesem aiurit; ea observase și râdea.

— Pari foarte nenorocit.

— Doamnă...

— Vrei să-ți spun pentru ce? Ți e teamă să nu te întreb cum mă numesc „căci mi-ai uitat numele.

Automobilul gonia prin ploaia care izbea în geamuri, transformându-l într-un fel de cușcă întunecoasă. Nu-i puteam distinge trăsăturile feței.

— Te-ai crede la Paris, în noiembrie, murmură ea.

Și văzând că continui să tac, răsese din nou, mai tare.

— Doamnă, zic în fine, credeți-mă că-mi dau perfect seama cât sunt de ridicol.

— Aș, nu, deloc, nu trebuie niciodată să dramatizăm.,

— Aveți bunătatea să-mi reamintiți numele dumneavoastră? Mărturisesc că nu l-am auzit bine când v-am fost prezentat.

— Caută și dumneata să-l afli de la alții. Eu fac binele dezinteresat. Dacă ți-aș spune numele meu acum, ar însemna căți dau ordin să-mi faci o vizită de politețe și nu țin la asemenea formalisme.

— Nu voi veni la dumneavoastră decât dacă mă veți autoriza.

— Dar iată-ne ajunși, zise ea..

Ce simțeam în acel moment? Știu numai că o apucau de mână pe care o pusese deja pe mânerul ușii:

— Nu mă cobor până când nu îmi veți spune. „

— Haide, zise alene, lasă copilăriile, iată răsplata bunelor acțiuni. Și apoi ne vede lumea de pe stradă, știi... Uite colo un ofițer oare privește cu cel mai viu interes, această scenă casnică. Și deschise ușa:

— La revedere, căpitane.

Furios și dezamăgit, mă trezii pe trotuar gata să-i calc picioarele lui Roche blocat și el de ploaie, așteptând în gangul casei colonelului Olivier să treacă furtuna.

Automobilul dispăruse spre capătul străzii. Mă interpelă cu un fel de mirare sarcastică:

— Drace, știi c-o duci bine!

— Ce faci aici? Îi zic.

— Te priveam, ce vrei să fac.

— Cunoști această femeie?

— Te cred că o cunosc.

— Cine e?

— Ascultă, nu trebuie să exagerezi, vii cu ea în automobil și mă întrebi pe mine cum o cheamă?

— Dacă îți spun că n-o cunosc. Ieșeam din aceeași casă. Turna, nu alta. M-a luat în mașina ei, dar nu mi-a spus numele. Vrei acum să-mi spui cum se numește?

— A! se cunoaște că e ea,. În adevăr. Cine e? un număr, dragă, un număr grozav, contesa Orlof.

— Contesa Orlof?

Mi se păru că mai auzisem numele ăsta. Deodată îmi reamintii, totuși continua! să-l chestionez pe Roche.

— Un număr? adică ce vrei să zici?

— Ai înțeles perfect, nu te mai prefac.

— E măritată?

— E văduvă.

— Are amanți?

Un căpitan de artilerie apăru. Era uri băiat blond, roz, cu ochelari. Tipul perfect al inoportunului. Roche înțelese că eu nu țineam deloc să urmez conversația față de el.

— Mergi la doamna Olivier, zise omul cu ochelari?

— Da..

— Vin de acolo, răspunse Roche. E o plictiseală. Petrecere frumoasă. Ne revedem la Kursaal?

— Da, însă te previn că la opt am întâlnire cu Hobson.

— Atunci ne vedem diseară la Tabaris, la balul Crucii Roșii italiene?

— Poate!

— La revedere.

Hobson era deja instalat la o masă în grădină r când sosii la Kursaal, îl găsi citind jurnalele.

— Urmează-ți lectura, îi zic, și eu am o scrisoare importantă de care trebuie să iau cunoștință.

Să ne scuzăm reciproc. Isprăvisem scrisoarea și el citea mereu jurnalele. Deodată îi văzui tresărind, golind paharul cu whisky, apoi privindu-mă ironic.

— De ce mă privești așa?

— Așa, pentru nimic; dar nu găsești că există mulți indivizi murdari, și-mi întinse un număr al ziarului „Siria”. Citii pasajul arătat:

*

„Un individ murdar”

— Tarius (4 Mai)

„Autoritățile au procedat ieri la arestarea mudirului Begaran Salid-Ali-Kheif. Îl urmăresc pe Hamud Dakel.. Funcționar vamal la Ruad. Salid All Khelf e acuzat de violențe asupra persoanei doamnei Aischa, soția lui Hamud Dakel. Tristul personaj a fost încarcerat la închisoarea din Tartus. Anevoie poliția l-a protejat contra furiei mulțimii care voia să-l distrugă”

*

Dădui jurnalul lui Hobson:

— Ai dreptate. Un individ oribil.

— Îți face plăcere să mai întâlnești bărbați care țin la onoarea lor.

Ne uitam în Ochii unul altuia. Și deodată zâmbirăm amândoi.

— Bravo lui Hamud Dakel! zise Hobson. Guvernul Francez. Sunt sigur, îi ya ți ne cont de încrederea manifestată pentru dreptatea lui. Trebuie ca un guvern să răsplătească întotdeauna încrederea ce au oamenii în ei.

— Întotdeauna. Răspund. Și tocmai. De asta sunt sigur că un alt guvern. Pe care-l cunosc. Nu va lăsa nici el în nevoie familia bietului Salid Ali Khelf.

Hobson își turnase un alt pahar cu whisky.

— E o plăcere să ai un schimb de idei cu dumneata, constată el. Tocmai am uitat să te întreb dacă ești mulțumit de turneul făcut deunăzi la Alauți. Dinspre Tartus chiar.

— Încântat. Dar îmi atragi atenția cât sunt de vinovat față de dumneata, de a fi neglijat să te întreb și eu: ai fost mulțumit de plimbarea la Palmira?

— Încântat.

— Dacă înainte de orice altceva, această călătorie n-ar fi de interes arheologic, ce plăcere am avea să studiem acei beduini amărâți, atât de interesanți, care în viața lor de nomazi încalcă atât teoriile dumneavoastră cât și pe ale noastre.

— O repet, zise Hobson, e o plăcere să conversez cu dumneata.

Bătu din palme.

— Barman, două „*Metropolitane*”

Când sosiră două pahare eu frumoasa licoare roz, Hobson ridică pe al său la înălțimea ochiului stâng, din care clipi.

— Felicitările mele.

— Pentru ce? zisei naiv.

Avu un râs fără zgomot.

— Sărmanul Salid-Ali-Khelf!

— În adevăr, o asemenea întâmplare e deplorabilă.

— Fă-mi plăcerea și-ți ia paharul, să ciocnim.

— La ordinul dumitale.

— Încă o dată sunt încântat, absolut încântat, de a juca acest joc cu dumneata. Sărmanul Salid-Ali-Khelf! Admiți că am câștigat prima partidă?

— Admit.

— Bine și eu admit că ai câștigat dumneata pe a doua. Rămâne să vedem cine ia Bela. Pentru Bela să ciocnim.

— Foarte bine, pentru Bela, să ciocnim, zic.

— Pentru Bela!...

Pusei paharul la buze. În aceeași clipă, văzui pe Hobson care făcea același gest, oprindu-se brusc, punând paharul pe masă, sculându-se repede și înclinându-se adânc.

Mă-ntorsei. Contesa Orlof. Intrând în Kursaal trecea pe la spatele nostru. Era condusă de un tânăr locotenent de spahii, îmbujorat la față și vădit încântat de norocul ce-l lovise. Ea era în toaletă de seară. O capă de catifea albastră dublată cu argint lăsa să apară un umăr gol. Mă sculai înclinându-mă la rândul meu. Răspunse cu o ușoară plecare a capului.

O neașteptată tăcere, asemănătoare cu aceea cu care fusese primit Walter acum o lună sublinia apariția acestei femei. Din noi doi, Hobson se reculese cel dintâi.

— Vezi una din bizareriile îndrăcitei limbi franceze... „â la belle”, ziceam ciocnind paharele. Contesa Athelstane o fi auzit, și crede desigur că noi bem în sănătatea ei.

4

— Ia-o la dreapta, comandă colonelul Prieur.

Automobilul își schimbă direcția.

— Fii atent la cotitura a doua. O știi?

Capul micului șofer în albastru se plecă în semn de afirmare.

*

Era ora 9 dimineața. Părăsisem Beyruth-ul la ora 8. De cu seară, când îmi luam rămas bun de la dânsul la Serai colonelul Prieur îmi spuse:

— N-ai nimic de făcut mâine? Te iau cu mine.

— Unde, domnule colonel?

— La centrul, aviației din Raiak. N-ai nimic de obiectat?

— Adică...

— Ce?

— Mai întâi lucrările...

— Care lucrări?

— Le cunoașteți, domnule colonel.

— Harta beduină? E aproape gata.

— Aștept pe mâine informațiile despre Sbaa.

— Bun, vor veni și fără dumneata. Numai atât?

— Nu, domnule colonel.

— Ce mai este?

— Ați uitat poate că mâine seara este recepția la reședință.

Colonelul bodogăni:

— La dracu', n-am uitat.

— Suntem forțați...

— Știu, știu. Ne întoarcem la timp pentru recepție. Sunt și eu forțat să mă duc la Raiak. O istorie de cumpărare de terenuri pentru aviație. Îți voi explica pe drum. Așadar

măine, aici în fața peronului. Luăm dejunul la aviatori, am telefonat la centru. Pe la șapte vom fi înapoi. Timpul de a ne pune în ținută de bal. Pe mâine.

Plecasem din Beyruth la ora stabilită. Peste noapte plouase. Ploaia mutase praful, fixându-l, fără a-l transforma în noroi. Acoperișurile roșii ale căsuțelor libaneze străluceau drăgălaș în soare. Măslinii erau mai verzi ca de obicei. Un roi de nori albi se ridicau în azuriul cerului.

Îmi promisesem să utilizez pentru scopurile mele ascunse această plimbare neașteptată, dar întrebarea care-mi ardea buzele nu-mi închipuisem că va fi atât de greu de rostit. Îmi luasem ca limită extremă, brazii de la rezidență. Dar acest punct fu trecut, fără ca jena mea neînțeleasă să dispară. Începeam a urca primele pante ale Libanului, și a doua limită fu depășită: o cafenea în plin câmp, unde automobilele găseau benzină, ceva mai departe de barăcile azilului de alienați, îl auzeam, ca din depărtare, pe colonelul Prieur istorisindu-mi despre cumpărarea terenurilor. Vânzătorii de la Bekas pretindeau de la ministerul de război, în afară de prețul menționat al terenurilor, valoarea recoltelor din anul în curs, și să plătească un plus, echivalând prețul recoltelor din trei ani consecutivi: sămânța necesară însămânțării terenurilor, convenită pentru acești, trei ani.

— După ce vom trece de Aley, jur că voi vorbi, îmi zisei.

— Îți închipui cum am să mă plec înaintea voinței acestor domni, exclamă colonelul Prieur. Sunt trei, doi maroniți și un musulman. I-am convocat pentru ora unu. O să-i rog să stea pe scaun, foarte politicos, și apoi...

— Domnule colonel...

— Ce-i?...

— Cine e Contesa Orlof?

Automobilul trecea în acel moment pe lângă o caravană. La stânga, – prăpastie, la dreapta șirul nesfârșit de cămile. O poticneală a uneia din ele încărcată cu lăzi enorme, putea să ne arunce în vid. Colonelul, nu-mi răspunse decât după ce trecuse cămila din capul șirului; și-mi zise ironic:

— Nu prea iei seama la poveștile mele...

— Domnule colonel...

— A. Nu, fără confuzie. Nu-i vorba de terenurile de la Raiak. E ceva mai vechi, tocmai din prima zi când te-am primit în biroul meu la Serail. Mi se pare că ți-am vorbit atunci de contesa Orlof.

Era adevărat, nici eu nu uitasem.

— Cred că ți-am atras atenția asupra ei. Astăzi vrei amănunte? Mă adresez tot ofițerului de informații, nu-i așa?

— Domnule colonel, întrebarea mea e așa de extraordinară?

— Ehe... nu întrebarea, ci felul în care ai pus-o. Lasă-mă să te chestionez eu cel dintâi.

— La ordinele dumneavoastră.

— Rămâne stabilit că luna viitoare, cinăm la colonelul Hennequin?

— Da, domnule colonel, luna viitoare.

— Dineu de logodnă?

— La acea masă, se va anunța viitoarea mea logodnă cu Michelle câtorva intimi, din care dumneavoastră sunteți cel dintâi.

— Desigur... Acum zii... întreabă-mă, voi răspunde.

Eram cam încurcat. El zâmbea.

— Mi-e foarte, foarte dragă Michelle, zisei.

— O merită. Dar ce raport poate fi între ea și contesa Orlof?

— O, nici unul, sper. N-aș dori nicidecum să existe același care a fost între această femeie și Jeanne d'Aubian, atâta tot.

— Jeanne d'Aubian?

— N-ați cunoscut-o, fiica maiorului d'Aubian de la aeronautică. Era logodită acum doi ani cu locotenentul Fabre, tot de la aeronautică. Trebuia să fiu martorul lui Fabre. N-am mai fost. Contesa Orlof trecuse pe acolo.

— Contesa Orlof a fost amanta lui Fabre.

— Printre alții!

— Bravo lui!

Colonelul mă bătu pe umeri cu un aer mulțumit.

— Prefer tonul ăsta, zise.

— Nu pricep.

— Repet că prefer tonul ăsta. Îl prefer tonului curios, aproape tragic cu care mă întrebai adineauri dacă o cunosc pe contesa Orlof. Acuma când m-am convins că e ofițerul de informații care chestionează, voi răspunde. Dar ai uitat completamente, ce ți-am spus în ziua când te-am instalat în serviciul dumitale.

— Mi-ați vorbit numai în treacăt domnule colonel de lady Hester Stanhope, de lady Blunt și de miss Bell.

— Doamne, poate alăturarea asta eră nemeritată, dar poate că nu e tocmai o prostie a crede că se apropie de acest trio de simpatice englezoaice.

— E englezoaică și ea?

— De origine, dar precum vei vedea și dumneata, o origine cam încâlcită.

— Se ocupă de politică?

— Se poate spune precis? În felul ei; după bunul plac. Mai ieri, încă, era inimă și suflet pentru druzi. Lucru care ar fi putut să ne pară suspect. Druzii au fost, de când lumea jocul favorit al intrigilor englezești. Pe de altă parte, s-ar putea admite că acest popor, frumos, brav și cât vrei de

misterios, se pot găsi destule lucruri pentru a atrage o femeie tânără, romanțioasă. În urma anchetei mele, n-aș putea afirma că această simpatie a ieșit din cadrul sentimental sau pitoresc, mai bine zis. Cunoști pe șeful principal al druzilor, Emirul Fares? Nu poți să tăgăduiești că e bărbat frumos și...

— Contesa Orlof a fost metresa lui Fares?

— Mai este și în prezent?

— A, dragă!... Mă întrebi prea multe amănunte. Această femeie e absolut independentă. Nimeni n-ar putea afirma că cutare, sau cutare nu va fi amantul ei... sau dacă a mai fost, nu va mai fi. Ce, te impresionează?

— Mă interesează, și mă cam prinde mirarea.

— Ce te miră?

— Că în două luni, eu să nu mă fi ocupat încă de Contesa Orlof.

Colonelul fluieră.

— Uite-l mă rog, că se ofensează acum! Doar nu vei avea pretenția ca în două luni să le știi pe toate.

— Desigur, domnule colonel.

— Ți-am atras atenția asupra contesei Orlof la prima convorbire. Îmi era greu să insist, trebuie să uzăm de menajamente cu ea și să nu uităm că a primit acum den ani chiar din mâna generalului medalia recunoștinței franceze.

— Cunoșteam acest amănunt, și nu se potrivește cu cele ce-mi spuneți.

— Ș-apoi! În țara asta lucrurile nu sunt simple, decât pentru oamenii care nu stau aici decât cincisprezece zile. Să rămâi numai un singur an: vei vedea că totul se complică și se încurcă. Se poate întâmpla ca mâna, care a decorat pe contesa Orlof să fie aceeași care ar semna ordinul prin care va pune această femeie sub supravegherea militară. Este ceva care te miră?

— Dar avizul dumneavoastră domnule colonel?

— Avizul meu? O să ți-l spun în toată sinceritatea. Avem dreptate să nu o pierdem din vedere pe contesa Orlof din cauza personajelor suspecte, pe care o ființă așa de bizară ca ea, le atrage fatalmente în orbita ei. Dar să o suspectăm, pe ea, ne-am pierde și timpul și banii.

— Nu e dușmana cauzei noastre?,

— Nu-i asta. E bogată.

— Credeți că e suficient?

— Este o rațiune. Cea mai bună pentru mine.

— Totuși lady Hester Stanhope?

— Aici te așteptam. Ei bine, toți cei care-și vor da osteneala să judece cazul în mod serios, îți vor confirma spusele mele: lady Hester era ruinată când a venit. În Siria. Luxul, fastul cu care-i orbea pe beduini erau procurate cu banii guvernului englez. Această dominație imaginară îi deranjă capul, înnebuni de-a binelea. Când englezii se convinseseră. Că nu mai, e bună de nimic o lăsară fără bani. Ță murit în cea mai neagră sărăcie, nenorocita regină a Palmirei.

— Poate că și averea contesei Orlof, asemenea...

— Îmi place că te aud discutând cu liniște cazul acestei curioase persoane. Pe cuvântul meu, după felul cum m-ai întrebat întâi, mă speriasem, te credeam prins în mrejele ei. O cunoști? Vreau să spun, ai văzut-o?

— De trei ori.

— Unde?

— Întâia oară la secretarul generai al înaltului Comisariat, a doua oară la Kursaal. A treia oară la ea acasă. M-am dus să-i fac o vizită.

— La Beyruth?

— La Beyruth. Dar era atâta lume în saloane că n-am putut schimba o vorbă.

— Are să fie și mai multă, astă seară, în jurul ei, la rezidență. De ce vorbeam? A, de averea ei. Cel mai mic

funcționar de bancă din Beyruth îți va spune că e una din cele mai bogate persoane din localitate.

— Cam ce sumă?

— Nu știu. Vreo sută de mii de lire egiptene cel puțin, după cursul zilei mai multe milioane de franci.

— De unde are atâtia bani?

— A, dragul meu, e o poveste cam lungă: însăși istoria contesei Athelstane.

— De ce acest nume?

— Englezoaică, ți-am mai spus, e englezoaică prin paștere, în mod oficial. Ea însăși mi-a povestit cum a fost botezată. Tatăl său sir Francis Webb, era ministrul Angliei. La Beijing. Făcu un pariu că lady Webb fiind însărcinată, va naște un băiat și-l va numi Athelstane.

— Numele unui tip din *Ivanhoe*, carte de care era amoretat sir Francis.

— Și cu cine făcuse pariul?

— Cu colegul său, ministrul Rusiei; era în 1883, precizez; copilul se născu. Era o fată. Sir Francis îi dăde totuși numele Athelstane, așa că partea a doua a pariului câștigată, compensa pe cea dintâi.

— Ministrul Rusiei avea caracter.

— Nu putea să protesteze, fiind gentleman.

— A, vasăzică se vorbea...

— Da, că ar fi contribuit, și el întrucâtva.

— Și cum se numea acest faimos *parieur*?

— Apoi, contele Orlof.

— Cum... tatăl celui care a...

— Nu, nu tatăl, el însuși.

— O, făcu cu un gest de dezgust.

— Lumea e desigur foarte rea, răspunse grav colonelul Prieur. Cei care colportează această oribilă anecdotă, sunt tot cei pe care îi vei vedea grăbiți, astă seară, pe lângă Contesa Athelstane, cerșind o invitație la una din recepțiile

ei, care sunt într-adevăr somptuoase. Dar sunt nevoit să adaog că alții mai puțin suspecti, miau afirmat autenticitatea oribilei filiațiuni. În tot cazul, dacă ăsta arunca rușinea asupra contelui Orlof, nu poate decât să micșoreze responsabilitatea unei tinere femei destinată prin o astfel de ereditate la asemenea aberații.

— Contesa Athelstane e nebună?

— N-am spus asta.

— Ce etate avea contele Orlof când s-a născut ea?

— Treizeci și șapte sau treizeci și opt de ani. S-a căsătorit cu ea când a împlinit douăzeci de ani.

— A murit în 1918 în timpul războiului, avea șaptezeci și doi de ani.

— Ce viață extraordinară trebuie să fi dus acești doi soți!

— Au cutreierat lumea, când amândoi, când separat. Când s-au așezat, la Beyruth pe la 1910. Averele lor erau aproape pierdute. Contele a refăcut-o repede, chiar prea repede. Apoi a izbucnit războiul, în timpul căruia n-au avut de suferit, din contră se bucură de protecția atotputernicului, Djemal Pașă, intimul casei.

— A, și ăsta?

— Mai rămâne vorbă! Era fabula orașului, dragă. Djemal Pașa, și contele într-o tovărășie infamă, operând împreună, au înfometat Beyruth-ul și tot Libanul cu specula ce o făceau „cu grânele. Contesa, o admit, n-a cunoscut această crimă; dar în fine, luxul și se datorește acestor monstruoase uneltiri.

Trebuie să recunosc că a făcut și mai face încă mult bine. În timpul războiului, grație ascendentului ei asupra lui Djemal... A, am ajuns, la Sofar!

Colonelul își consultă ceasul:

E abia ora nouă, am mers bine.

Automobilul se opri în mijlocul satului, la o cafenea. În timp ce șoferul își răcorea radiatorul cu apă, notabilii localității părăsiră tihna de pe terasă, tablele și narghilelele, înconjurând mașina noastră cu temenele și asigurări de fidelitate pentru colonelul Prieur.

Priveam surprins piața strâmtă, înnăbușită de fațada unui enorm Palace. Un chioșc, o promenadă cu boschete sărace; în fine, o adevărată localitate balneară europeană; delicios paradox așezat la 1000 de metri, pe misterioșii munți ai Asiei,

Plecarăm mai departe.

— Nu e încă nimeni la hotel, zise colonelul. Suntem în iunie; mi se pare că anul trecut la timpul ăsta era mai populat.

— Nu v-aș putea lămuri, domnule colonel, văd pentru prima oară Sofar-ul.

Mă privi uimit.

— Da. N-am trecut pe-aici decât cu trenul, noaptea, când. Mă întorceam în Bled prin Damasc sau Alep.

— Ești de trei ani în Siria, și te plimbi pentru prima oară în Liban?

— E o crimă, dar așa e.

— Ei bine, făcu cu un ton cam ironic, pentru prima plimbare în aceste meleaguri, nu prea dai atenție munților. Foarte măgulitor de altfel pentru conversația mea. Și, unde rămăsesem?

— Vorbeam de averea Contesei Orlof.

— A, da. Dar spune-mi, trecând pentru prima oară pe aici, nu cunoști încă Kalaat-el-Tahara?

— Castelul ei „din.. Liban? Nu, domnule colonel.

— Știi că e foarte aproape de aici, pe drumul Ain-Zahalta.

Și își consultă ceasul.

— Și-apoi de ce nu? Sunt abia orele nouă și zece și nu trebuie să fim la Raiad decât la prânz. Avem tot timpul. A, nu-ți închipui că te duc la ea în astă dimineață, nici că vei vedea faimosul castel. Nici nu se zărește din șosea. În schimb, vei admira, un peisaj emoționant, un peisaj, care, desigur, nu contribuie la spulberarea impresiei stranii ce-ți lasă această femeie.

Ajungem la un fel de strâmtoare găurită de intrarea tunelului unde se afundă șinele liniei de cale ferată spre Damasc. Un drum cobora la stânga către o vale verde, punctată de acoperișuri roz. Un alt drum șerpuia la dreapta noastră între lanuri gălbui.

În acest moment, colonelul Prieur dăduse ordin să se urmeze drumul la dreapta.

— Când am oprit la Sofar, domnule colonel îmi spuneăți...

— Ce?

— Că a făcut mult bine contesa Orlof în timpul războiului.

— Măă... dar nu-ți uiți șirul vorbei deloc.

— Da, a făcut mult bine.

— Mi-ați spus de asemenea că a fost recompensată cu medalia recunoștinței franceze, care nu e o recompensă oarecare. Înseamnă servicii reale aduse cauzei noastre.

— Ar fi trebuit să capete legiunea de onoare, contesa Orlof, dacă i s-ar fi putut da, și dacă izvorul de unde se trăgeau binefacerile n-ar fi fost din cale-afară de mânjit.

— Ce-a făcut?

— Binele? Desigur nu ca o soră de caritate. Cam după fantezia ei; când îi trăsnea prin minte și întotdeauna cam teatral. Și-a pus influența ce o avea asupra lui Djemal, în serviciul bieților oameni săraci ai națiunilor aliate surprinși de război în Siria; în special în serviciul francezilor. Nu se poate tăgădui că are o preferință pentru noi. Dacă s-ar putea face o listă completă a amantilor ei, ar ieși în favoarea noastră, o proporție nevăzută în altă parte, la Societatea

Națiunilor, de exemplu. Femei, fete. Franceze pe care Djemal vroia să le deporteze până în stepele Anatoliei. Sau pe Euftrat, au fost salvate de o tristă soartă, odată chiar, de necinstire de contesa Orlof. Protejate de ea erau inatacabile. Curioase timpuri. Djemal spânzura și-și bătea joc de orice, specula grânele alături de contele Orlof. Pe de altă parte, Athelstane cheltuia banii bărbatului său și ai amantului, ca să facă și pomeni și chefuri în fiecare seară. În tovărășie scârboasă, acest monstruos trio se întâlneau din nou în jurul mesei verzi la un poker. Fie aici sau la Alep, la Djemal, sau în oraș la conte acasă. Iată, dragul meu, un episod monden din Beyruth, din timpul războiului. Dar ajunge pe tema asta; acum îți sunt mai trebuitori ochii decât urechile. Ce zici de locurile astea?

— A... zic, n-aș fi crezut niciodată să găsesc așa ceva, la o apropiere de numai o oră de Beyruth.

De când părăsisem drumul spre Raiak, urcam și coboram alternativ, după ciudățenia unei căi în zigzag. Încetul cu încetul vegetația dispărea; abia ici și colo câțiva arbuști caprieri, de care se agățau, și ele din ce în ce mai rare, niște capre negre. La dreapta, într-o vale brăzdată, se înșirau îndepărtatele sate ale druzilor. La stânga, se ridica bariera Libanului, ce-ți răsare neașteptat în cale. Un Liban de stânci roșiatice, de culoarea specială a leului. Uriașele culmi se profilau pe seninul cerului desenând ca un brâu pe care-ți venea să-l apuci cu mâna. Aerul de munte rarefiat, împrumuta, celui mai mic amănunt, o precizie pe care n-am observat-o niciodată, aiurea. Nici chiar în peisajele cele mai frumos luminate, din țara. Maurilor, Catalonia și nici chiar în Sahara.

— Ei, ce zici, murmură colonelul Prieur, nu-i așa că-i destul de reușit ca sălbăticie? A, afurisită femeie!

— Dar castelul?

— Doar te-am prevenit că nu-l vom zări de aici, uite drumul care duce la el.

O dungă galbenă se despărțea de drumul ce continua, la vreo cinci sute de metri mergea la stânga și dispărea la un kilometru în dosul dealului..

— Castelul e colo, zise colonelul, în deschizătura asta. Privește... nici om, nici animal, nici! plantă. A, da. Colo sus, unde se zărește linia cerului. Uită-te!

Pe alocuri, culmea muntelui unde-mi arăta era pătată de puncte mai închise.

— Cedrii!... Turiștii îi lasă în pace pe ăștia. Ei nu figurează în *Baedeker*. N-a fost nevoie să-i împrejmuiească cu sârmă ghimpată, cape frații lor maroniți de la Beherre.

În tăcere sorbeam cu ochii ciudatul peisaj. Soarele urcându-se pe cer, făcea să cutreiere pe povârnișurile munților imense umbre albastre. Păsări mari de pradă zburau în prăpăstii.

— Vulturii!. Zise colonelul Prieur, dar ce frumoși! Nu au nici o, asemănare cu cei din Bled. Contesa Orlof a găsit unul mic de tot și l-a oferit generalului Gouraud. Un animal frumos, o să-l vezi la Rezidență. *Glu-Glu*. Îl cheamă *Glu-Glu*. l-a promis și un urs lui Gouraud. Iama pe zăpadă, lupii și urșii coboară până sub zidurile de la Kalaat-el-Tahara.

— Kalaat-el-Tahara?

— Da cred că știi, e numele domeniului. Cum traduci Kalaat-el-Tahara?

— *Castelul purității*.

Colonelul ridică din umeri.

— În adevăr! A numele care-i vine bine. Să ne oprim puțin aici, vrei? Să ne coborâm puțin aici, pe această punte.

Coborâm din automobil și ne așezăm pe parapetul din fața munților. Albia pârâului de munte semănat cu pietre albe mai avea un firicel de. Apă care alerga printre leandrii cu flori roze. Șoferul își răcorea motorul.

— Te vei duce într-o zi la Djoun unde se ridică pe vremuri locuința ladyei Stanhope. E o loialitate tragică, dar față de aceasta e aproape veselă. Femeile, crede-mă au un grăunte aici...

Și arăta la frunte.

— Drumul care duce la castel e bine întreținut, constatai.

— Te cred. A fost făcut din ordinul lui Djemal Pașa. Patru sute de prizonieri, – din care mulți trebuie să fi fost coreligionari de ai noștri, au muncit zi și noapte: S-a terminat repede. Turcii, când e vorba de plăcerile lor, sunt perfecți ingineri constructori. Athelstane a trebuit numai să-l întrețină. Dar întreținerea nu dă mult de lucru intendentului castelului: în afară de contesă și de invitații săi, nimeni nu-l utilizează. Bieților indigeni nu le-ar trece niciodată prin gând să-și poarte oile pe aici. Au văzut trecând automobilul lui Djemal! Asta ține loc de orice aviz de prohibire.

— Dar pâ râul ce e?

— E Nalir-el-Haiat. Un afluent al Leontesului. În anotimpul ploios. Pârâiașul ăsta are un curs așa de repede că se zice că o caravană care poposise în albia lui a fost dusă în câteva clipe.

— Trece la poalele lui Kalaat-el-Tahara?

— Da, sau mai curând castelul a fost zidit ca să observe valea. Vrei să-ți țin un mic curs de strategie francă? Strămoșii noștri, îți închipui, n-au zidit așa la întâmplare fortărețele astea enorme toate concureau la același scop: apărarea libertății căilor spre locurile sfinte, asigurând siguranța garnizoanelor însărcinate cu paza lor. Astfel cele cincizeci-șaizeci de cetăți a căror ruine acopereau Siria, se pot împărți în două categorii. Cetățile maritime și cetățile de uscat. Primei serii îi aparțin lucrările pentru supravegherea coastei și a punctelor de debarcare. Cele din a doua, sunt făcute pentru protecția tradiționale au căi care, prin

Antiochia. Alep, Hama, Homs, Damasc, atinge Ierusalimul. Fiecare din acestea din urma domină o trecătoare a Libanului, completând astfel cetățile din primul sistem la care duce trecătoarea până la coastă. Acesta este planul general. De la sud, la nord, pe țărmul mării găsești castelul Athlit, *Castellum Peregrinorum*. Al Templierilor castelul Sidon; castelul Djeball; castelul Tripolis.. Care e castelul Prințesei Melissanda; Kalaad-Yahmur; fortificațiile, de la, Tortase, în fine enormul Markab.

— Am vizitat Kalaat-Markab, când am trecut acum o lună la Alauți.

— Pe fugă îmi închipui.

— Am stat acolo două ore.

— Chiar în două zile n-ai fi ajuns nici la jumătatea acestui formidabil labirint, și totuși nu e cel mai mare. Burgurile renane, și însuși Coucy al nostru, adică înainte de a fi bombardat de germani, sunt jucării față de construcțiile cruciaților din Siria. Am vizitat vreo treizeci din ele, nici una nu se aseamănă cu alta. Dar din toate îți rămâne aceeași impresie în care straniul sentiment produs de aceste ruine se unește cu un fel de mândrie melancolică. Oamenii de la noi. Din departamentele Aube, din Saine. Din Mama, au zidit acești coloși. Au trăit și au murit în camerele astea gotice. Se odihnesc aici. La Safita se dezgropase o criptă; am luat în mână o tibie a unuia din acești extraordinari cavaleri cruciați. Aș fi vrut să-l arunc pe masa unei conferințe internaționale, în jurul căreia se mai discută dreptul nostru de a ne găsi astăzi aici... Să urmărim enumerarea: de la nord la sud. În interiorul țării, cetatea Kalaad Sayum, domina brazda de la Alep la Lattague. Deasupra lui Kalaad Bagras; care, la rândul său, obstrucționează defileul de la Barlan. Apoi iată: castelul alb de la Safita apoi cel mai renumit din toate, Kalaat-el-Hoesn.. Care domină, calea de la Hoims. La Tripoli.

— A fost centrul Ospitalierilor.

— Apărând drumul de la Sidon la Damasc, prin valea Leontesului. Iată-l pe Kaiaai-es-Chakif, care aparținea Templierilor, și-l numeau *Belfort*. Dominând căile de la Tyra și pe Iordan, iată-l pe Kalaat-es-Soubeibé. Numit *Castelul lui Nemrod*, în vechile hrisoave de pe timpuri. În fine, apărător al drumului de la Saint-Jean-d'Acre. Kalaat Kaki, numit *Mons Fortis*, Pe când aparținea Cavalerilor Teutoni. Și în, această nomenclatură nu-ți înșir decât bestiile de specie mare care veghează asupra trecătorilor celor mai importante. Rețeaua lor, e completată cu un sistem de forturi, secundare, care păzesc văile afluenților. Așa, valea lui Nahr-el-Haiya lui Leontes. Apărată de Castelul care ocupă Kalaat-el-Tahara, zidit în 1180 de către Templieri și în prezent proprietatea.. Contesei Orlof. Pe când marele Kalaate puteau adăposti până la patru mii de familii, cetățile din a doua categorie nu puteau pretinde, dat fiind dimensiunile lor. Decât o garnizoană de cel mult 150 de oameni. E puțin pentru o cetate, însă pentru o casă de vilegiatură, să convenim că e destul de bine.

— Dar aceste cetăți nu sunt în cea mai mare parte ruinate?

— Cele mai multe au avut mult de îndurat. Kalaat-el-Tahara e unul din cele mai bine conservate. Când Sultanul. Bibare a cucerit-o de la Templieri pe la 1280, n-o rase de la pământ. Căzuse în mâna lui. Prin trădare de altfel. Așa cum se găsea în 1916 au costat pe Orlof sume enorme când au întreprins restaurarea. Drept e că tot grație prietenului Djemal. Munca nu s-a plătit scump. Djema-Pașa l-a pus la dispoziția contesei un tânăr arhitect german, mobilizat, care a făcut o meremetisire savantă în stil medieval rococo, pe care-l poți admira la Hohkonigsburg de exemplu, n-ai de ce râde, vei vedea, e o lucrare frumoasă. Doamna Orlof a adus în această formidabilă locuință mobilă atât de multă, că ar fi

suficientă a mobila casele a cel puțin patruzeci de burghezi avuți. Se găsesc de toate în această casă: începând dă la cinematograf, șase perechi de lebede, de pe Spree, oferite de Excelența Sa mareșalul von Falenhain, până la un eunuc bătrân din Hedjaz, dar al Măriei Sale Regele Hussein. Se adaugă telefonul, încălzire centrală, electricitate, vreo patruzeci de servitori druzi, devotați ca niște St. Bemarki. Cuibul dracului, acest Castel al Purității constituie un cămin de invidiat. Înzestrat cu un confort cum nu se prea vede în orient. Ascultă, dacă avem timp, dar nu, n-am anunțat. Nu poți să cazi ca din cer. La zece dimineața, în vizită la o femeie din lumea bună. Rămâne pe altă dată. Haide, urcă-te în mașină, să plecăm.

*

Elias Elias Kifmakif. June șofer sirian cu maniere elegante, dirija un garaj al cărui material se reducea la un mic Ford. Trebuie să adaug, ca să fiu drept: capota mașinii era împodobită cu talismane de sticlă albastră, și Elias, cu adevărat artist, decorase cu decalcomanii de cel mai frumos efect geamul de la parbriz.

Acest tânăr și acest automobil își asumară sarcina să mă ducă de la Raiak la Beyruth, ca să ajung la timp pentru a mă îmbrăca pentru serată.

De dimineață încă, și cu o zi înainte chiar, avusesem impresia că colonelul Prieur nu se simțea deloc atras de această serată, în timpul dejunului, impresia se prefăcu în certitudine. Conferința contradictorie cu vânzarea terenurilor de la Beka, era dirijată de șeful meu într-un mod care era departe de, a arăta dorința să isprăvească cu orice preț în acea zi.

— Îi las pe mâine. Noaptea aduce sfaturi bune. Mâine în zori vor reveni supuși și maniabili. A, drace, uitam serata de

la Reședință. Uf, ce neplăcere! Datoria înainte de toate. Dumneata, întoarce-te, și scuză-mă pe lângă general. Maiorul Haller o să-ți dea o mașină.

— Dar, domnule colonel...

— Ce?

— Comandantul aeronauticei ne interzice să punem mașini la dispoziția ofițerilor care nu aparțin acestui serviciu.

— Ce-mi spui Haller? Dar membrii comisiei economice nu s-au vânturat în lung și în lat cu mașinile dumneavoastră?

Maiorul Haller zâmbi.

— Erau parlamentari, domnule colonel.

— Ei și?

— Sunt sigur, zise maiorul evitând a răspunde că dacă aș telefona la Beyruth, și-ar face o plăcere...

— Nici nu mă gândesc, poți să fii liniștit. Ia mașina mea, Domevre, eu mă voi întoarce cum voi putea mâine.

— Există o soluție, domnule maior, zise un ofițer.

— Care?

— Elias Kifmăkif, șoferul lui Zahle, pleacă la Beyruth unde are treabă. Nu e prea curajos; și va fi încântat să capete un tovarăș în uniformă. E drept că săptămâna trecută un șofer a fost prădat pe drumul ăsta de niște bandiți deghizați în jandarmi sirieni.

— Sunteți sigur că erau deghizați? întrebă colonelul.,

— Să trimitem vorbă lui. Kifmăkif să vie aici să ia pe căpitan, zise râzând maiorul. În acest fel va fi sigur că ia un adevărat protector în mașină.

Zis și făcut. După o oră, urcam cu Bordul primele pante ale Libanului.

Cu turbanul lăsat pe ceafă, tânărul Elias, foarte atent la viraje, îngâna răgușit o arie. Afundat în colțul mașinii, mă forțam să alung gândurile care reveneau ia același subiect.

Munții, din voriu palid, deveneau violet închis, când înțelesei neputința efortărilor mele.

— Ia-o la stânga, îi comandai.

Fordul se opri. Elias mă privea cu o surprindere tristă.!

— N-ai auzit ce ți-am spus?

— La stânga, domnule căpitan?

— Da, la stânga.

— Dar e drumul spre Ain Zahalta.

— Ei bine...

— Nu mergem al Beyruth?

— Mergem la Beyruth, dar facem un mic înconjur de o oră pe șoseaua de la Ain Zahalta.

— Hoții druzi o cutreieră.

Religia lui Elias îi interzicea să vie în contact cu păgânii ăia.

— Întoarce; lasă că vom vedea.

— Da...

— Destul. Întoarce.

Fordul se supuse umilit.

*

Se întunecase de-a binelea. Luna se iveau deasupra munților pe care îi acoperea cu o boare roșiatică. Se vedeau aproape tot așa de limpede ca ziua cedrii tăcați în negru.

Elias nu mai cânta.

Cine oare poate să prevadă propriul său viitor? Și totuși, în acele clipe îmi dădeam perfect de bine seama de înrâurirea ce va avea asupra întregii mele vieți, acel: *Ia-o la stânga*. Mă gândeam la Michelle. La ora asta biata copilă trebuie să fi început să se îmbrace pentru bal, și cealaltă de asemenea, așa aproape de mine, acolo... în fiorosul castel.

Și Walter!

Când ai început, trebuie să te încăpățânezi să urmezi până la capăt. Numai astfel, câteodată, unele nebunii reușesc. Jocul e un exemplu: atu, atu și iar atu. Da, dar dacă ultima carte din mâna adversarului e un atu superior?... Ei bine, atunci, plătești și gata.

Luna se ridica pe cerul palid luminând pământul gol din stânga între șosea și munți. Ajunsesem la drumul lui Djemal, la podul unde astăzi dimineață ne opriseam cu colonelul.

— Oprește.

Coborâi din mașină.

— Tu stai aici și mă așteaptă. Trage mașina pe marginea drumului, stinge farurile. Nu voi întârzia nici o oră.

Elias iarăși se puse pe scâncite.

— Să stau aici, domnule căpitan?!

M-am gândit o clipă că după ce mă voi depărta va avea curajul să o șteargă singur la Beyruth.

— Da, să stai aici. Și *fără* discuție, dacă ții la permisul tău de conducere...

Foarte demn, îmi răspunse:

— Mi-e frică.

— Îți las revolverul meu, imbecilule.

La mormăitul plângător al lui Elias, înțelesei că el protesta, că revolverul nu-i e de nici un ajutor, dacă nu mai era cineva care să știe cum să-l folosească.

Ridicai din umeri.

— Tăcere, viu îndată.

*

Colonelul Prieur îmi vorbise de un kilometru de parcurs. În mai puțin de un sfert de oră îl făcusem. Mergeam pe lângă o înfundătură întunecoasă, în prăpastie pârâiașul se

tânguia domol în noapte. Urletele șacalilor în depărtare îmi iritau nervii.

Deodată inima îmi zvâcni. Zărisem foarte aproape o masă neagră: castelul. Atunci părăsii cărarea și începui să mă agăț de povârnișul muntelui. Norii, din când în când, acopereau luna; câteva secunde nu se zărea nimic. Apoi întunericul se împrășteie și continuai să urc.

Nu mă oprii decât când am ajuns la nivelul celui mai înalt turn. De acolo puteam privi tot ansamblul clădirii în haosul de ziduri negre putui distinge prima împrejmuire, apoi curtea de onoare, corpul principal, în fine, luminat de ferestre ogivale care se desenau în auriu. În curtea a doua, puncte albe luceau ca ochii scânteietori ai unui monstru. Era automobilul contesei Orlof care trăsesse la scara de onoare și aștepta.

Urletele șacalilor încetaseră. Cu atenția încordată, ochii mei cercetau întunericul, silindu-mă să deslușesc această stranie locuință. Spinii de pe creanga gomierului de care mă agătasem îmi retezau un deget de la mâna stângă.

Am avut întotdeauna intuiția orei. În momentul celei mai mari emoții din viață, am păstrat foarte precis noțiunea numărului exact de minute care treceau. Tot astfel sunt și risipitorii. Știu exact nu mărul banilor ce-i aruncă pe fereastră și totuși îi aruncă, iar voluptatea lor câștigă în intensitate și amărăciune.

Lumina se stinse la câteva ferestre, altele se luminară: o umbră apăru la una din ele și stătu nemișcată. O umbră! Poate umbra Athelstanei, goală.

Necesitatea de a găsi o scuză acestei copilării îmi fulgeră imediat prin minte. În definitiv, e și meseria mea, îmi ziceam, care mă obligă să observ de aproape acest cuib plin de surprize orientale. Un cuib pe unde a trecut Djemal și alții ca el probabil..

Dar îmi bătui singur joc de asemenea ipocrizie. Djemal... succesorii lui probabili, care era patriotismul care mi-i făcea odioși în acest moment? să înșeli pe alții, mai merge, dar pe tine însuți!

O a doua umbră se ivise lângă cea dintâi. Servitoarea Athelstanei desigur. Apoi amândouă dispărură.

— Trebuie să plec. Era și vremea.

Găsii pe șoferul meu tupilat într-un șanț alături de mașină.

— Dragonii albaștri ai lui Blucher, ivindu-se la orizont, nu aduseseră mai mare reconfort lui Wellington decât întoarcerea mea, pentru inima junelui meu șofer. Era ora șapte și jumătate.

Ceva mai departe de Aley, auzii venind de la spate, urletul imperios al unei sirene de automobil. Elias cârmi la dreapta, în marginea prăpastiei: în același moment, o mașină enormă trecu în goană pe lângă noi. Era *Mercedesul* contesei Orlof. Avui timpul să-i zăresc chipul și alături de ea o siluetă care-mi păru a fi un bărbat, – dar n-aș fi putut să jur. – La nouă și jumătate, în mare ținută urcam scările peronului Reședinței.

— Generalul Gouraud, în ușa salonului din stânga își primea invitații. Când mă zări, avu un gest de plăcere.

— Colonelul Prieur s-a întors?

— Nu, domnule general. Vă roagă să-l scuzați. O afacere de serviciu l-a reținut la Raiak. Mâine dimineată va fi aici.

— Rine. Trebuie să-ți vorbesc negreșit în astă seară. Problemă serioasă: vino la mine peste o oră, o să găsim un colț undeva.

— Sunt la ordinele dumneavoastră, domnule general.

— Pentru moment, trebuie să te pui la dispoziția invitatelor mele. Nu prea avem dansatori. La revedere.

Salutai și intrai în salonul din dreapta unde răsună un *one-step*. Prima pereche întâlnită era contesa Orlof cu maiorul Hobson.

*

Ce contraste pasionante oferă această Sirie din 1922! În mai puțin de o oră, cu automobilul, ești transportat de pe culmile înzăpezite, în caldele saloane luminoase care zâmbesc pe malul mării, scăldate în parfumul plantelor tropicale. De pe potecile izolate, unde druzii și maroniții își fac dreptate singuri cu pumnalul și carabina, treci fără tranziție la lambriurile strălucitoare lângă care șeciile cochetează cu soțiile celorlalți. În mai puțin de o oră cadența tangourilor a înlocuit urletul șacalilor.

Încă aiurit, mă rezemam de una din coloanele de alabastru ale salonului. Priveam cum defilau perechile înaintea mea: însă nu vedeam decât una. Contesa Orlof purta o rochie de catifea neagră fără nici o garnitură. Profuziunea extraordinară de brocart, pene, stofe lamate, care în acea seară făceau saloanele reședinței să pară o imensă volieră de păsări exotice, dădea și mai mare preț superbeii simplități a acestui crin negru. Hobson cu care dansa, Purta uniformă de gală a regimentului său: pantalonul albastru închis cu vipușcă roșie, foarte ajustat și cizmele de lac înghimpate cu pintenii uriași în formă de semn de întrebare răsturnat. Avea gulerul, plastronul și cravata neagră de smoking. Cingătoarea de mătase roșie, mica vestă de postav stacojiu pe care strălucea o broșetă cu decorații minuscule în briliante. Una din ele era Crucea de război Franceză. Mă gândeam la aghiotantul Franceschini, strangulat de șamari. Pentru dânsul, Walter nu reușise să obțină nici medalia militară. EL n-avea decât stelele pe crucea lui de război. De câte ori în vârtejul dansului această

pereche misterioasă trecea pe lângă mine, remarcam că râd. Când ultimul acord vibră și muzica încetă, dansatorii se împrăștiară, Hobson îmi făcu semn. Îi urmai la bufet.

— O cupă de șampanie, zise Hobson.

Râdea zgomotos și schimbă câteva cuvinte în englezește cu Athelstane care râdea și ea. Probabil că aveam acru unui prost îmbufnat. Hobson râdea mai tare.-

— Ce mare greșală pentru un ofițer de informații să nu știe, englezește, zise.

Se plecă spre mine:

— Â la belle! îmi șopti.

Și ciocni cupa lui cu a mea.

— Bine, căpitane, nu mă inviți la dans? făcu Athelstane.

— Dacă veți binevoi, doamnă, dansul următor.

— E un foxtrot și sunt deja angajată. Dar pe urmă, să-mi consult carnetul. Până atunci du-te puțin la domnișoara Hennequin. Știi, e delicioasă logodnica dumitale.

Și ne părăsi, răpită de un nou dansator.

— Crezi că-i frumos să-mi vii așa târziu, îmi zise Michelle care sta de vorbă cu fiicele guvernatorului Libanului. Nu te-am văzut de două zile, domnule.

— Am fost la Raiak. Acuma am sosit.

— Dansăm împreună viitorul tango?

— Desigur, Michelle.

Revenii la Hobson care golea o altă cupă de șampanie; era cam amețit. La rândul meu, găseam că bea prea mult pentru un ofițer de la biroul de informații, dar asta nu trebuia să i-o reproșez tocmai eu.

— A la belle! repetă cu râsul lui care-mi era în seara asta insuportabil.

Athelstane trecea dansând.

— Spune. Hobson. Acesta e terenul pe care vom juca, la belle?

— O, foarte nostim. În adevăr, exclamă el și... mai știi! o altă cupă de șampanie? Râdeam amândoi. Athelstane revenea spre noi singură. Noi râdeam înainte.

— Nu sunteți politicoși. Zise. Râsul ăsta mi se pare că ascunde subînțelesuri... Sunt al dumitale pentru viitorul dans, căpitane.

Era tocmai tangoul Michellei. Abia avui timpul să mă apropii de domnișoara Hennequin.

— Michelle. Îți cer scuzele mele, uitasem cu totul, am promis tangoul ăsta doamnei Orlof.

Și mă depărtai repede pentru a evita aerul ei de surprindere, în care nu era încă nuanța de adâncă durere, care de atunci mi-a fost dat s-o citesc de atâtea ori.

Orchestra mă. Avântă cu Athelstane. Remușcarea se spulberă curând. Eram ținta tuturor ochilor din sală. O vanitate copilărească se amesteca cu valul de sentimente încurcate care-mi strângeau inima.

Contesa Orlof dansa alene, serioasă, cu ochii pierduți în vag. Deodată observai că privirea ei se fixează pe mâna mea stângă, la locul unde era o dungă însângerată; zgârietura făcută cu trei ore în urmă, de ghimpii salcâmului de la Kalaat-el-Tahara.

— Unde ți-ai făcut asta? întrebă și urmând a dansa, strânse cu degetul mica zgârietură roșiatică.

A! mă gândeam, oare când va veni momentul să-i mărturisesc?

Nu sunt decât un biet copil naiv, poate. Când mă reculeg, însă cu sânge rece, aflu un lucru pe care nu-l pot admite. În toate evenimentele pe care mi-am luat trista sarcină de a le povesti, nu pot admite că ar fi existat câtuși de puțin calcul din partea contesei. Cu ce scop? De ce? pentru bani? Dar de nenumărate ori am avut proba că e cea mai dezinteresată femeie din lume. Nu teama de a fi fost înșelat e aceea care mă îndemna să vorbesc astfel, nici amorul propriu. În halul în care mă găsesc cu astfel de sentimente, mi-ar sta rău. Dragostea, dragostea se va zice, pe care i-o mai închin încă și astăzi? Nici aceasta. Dragostea e. Contra credinței generale, măsurată, bănuitoare și lucidă până la cruzime. Nu-ți făurești iluzii asupra obiectului dragostei tale, iubești... și atâta tot. Știu anume de ce e capabilă Athelstane. Viciile ei. Cum zic a cei care n-au ținut-o în brațe pe castelana de la Kalaat-el-Tahara; pot să-i urască viciile sau să nu-mi placă, asta mă privește, dar să nu le cunosc, asta e altceva. Prin urmare, merit crezare, când afirm cu o solemnitate, căreia nenorocirea mea îmi dă dreptul de a fi crezut, când afirm că există o întreagă categorie de acțiuni josnice, premeditate, de care această femeie e incapabilă, numai prin faptul că e ea.

Era cred a șasea oară când dansam cu Athelstane în seara aceea. Când acest dans se isprăvi.

— Ce ai de gând să faci după bal, ești liber?

— Când doamnă?

— În astă seară. Da, probabil vei conduce pe domnișoara Hennequin, nimic mai natural. Dar pe urmă? vor fi orele două. La această oră mie îmi pare că mă deștept și întotdeauna mi-e foame. Nu sunt o excepție, cred. Un mic supeu mă așteaptă cu câțiva intimi. Trei, patru ofițeri,

Hobson... persoane, cunoscute dumitale. Ești de ai noștri? nu-i așa?

— Unde, doamnă?

— Acasă la mine.

— La Kalaat-el-Tahara?

Se uită lung la mine.

— Foarte bine, bravo, cunoști numele castelului meu.

Nume frumos, nu?

— Foarte frumos.

— Și mai justificat de cum ai crede.

Nu găsii nimic să-i răspund.

— Mă amuzi, făcu ea. Promiți?

În momentul când îmi punea această întrebare, un om de serviciu se apropie discret de mine.

Pricepui că generalul Gouraud trimitea să mă cheme, erau câteva minute abia peste miezul nopții. În orice caz. La două aveam să fiu liber... puteam să accept invitația contesei.

— Promit, doamnă.

— Unde e domnul general?

— Vă așteaptă în holul primului etaj, domnule căpitan.

Urcai grăbit scara.

În hol, lume puțină. Domni în vârstă jucau liniștiți bridge. Lumina redusă. Nu se zăreau decât mâinile ținând cărțile sub abajururile verzi.

Generalul Gouraud mă aștepta pe prima scară de sus.

— Vino, zise.

Și mă duse în cabinetul său.

— la un scaun, căpitane.

Fu nevoit să-mi repete invitația. Stăm în picioare și îl priveam fără să înțeleg, speriat de emoția pe care, acum. Fiind singur, nu mai încerca s-o ascundă.

— Dragul meu. Zise el în fine, o să încerci o mare durere.

— Ce s-a întâmplat, domnule general?

— Compania a doua de mehariști, compania dumitale...

— Ei bine?

— A fost aproape completamente distrusă.

Incapabil de a rosti un cuvânt, îl priveam. Credea probabil că nam auzit, căci repetă:

— Da, aproape distrusă. Două plutoane din trei.

Stătui nemișcat. Se apropie de mine, îmi atinse fruntea cu mâna silindu-mă să ridic capul. Văzui ochii săi albaștri, de obicei atât de limpezi. Înbrumați de lacrimi, și el văzu lacrimile care curgeau din ai mei.

— Bietul meu băiat, repetă el. Și ei, nenorociții!

— D'Hollonne? șoptii eu.

— Mort.

— Roussel?

— E teafăr. Plutonul lui e singurul care a scăpat. O întârziere, din fericire, l-a împiedicat să-i ajungă pe ceilalți, căci altfel... Erau, se zice, mai mult de trei mii contra lor.

— Ferrieres?

— Mort. Primele două plutoane au fost complet distruse. Nu-mi cere amănunte. E tot ce știu pentru acest moment. Telegrama care-mi aduce această oribilă știre îmi anunță în același timp și un raport trimis eu avionul. Îl voi avea mâine dimineată, desigur. Colonelul Prieur va fi aici, vă aștept pe amândoi disdedimineată. Prieur cunoaște localitatea, dar dumneata o cunoști și mai bine. La nord. De Abu-Kemal... zice telegrama. Vino aici.

Și mă trase spre peretele pe care era întinsă o hartă, a deserturilor de pe. Eufrat. Punctele albastre-roșii indicau frontierele Zonele de influență engleză, turcească și a noastre, era în baston care tremura ușor, îmi indica un punct pe tragicul spațiu galben.

— Beduini șammarri trebuie să fi făcut isprava.

Clătinai din cap:

— Nu sunt șammarri. Nu. Șammarrii n-ar fi îndrăznit niciodată.

— Cine atunci, kurzii?

— Desigur, kurzii, și încadrați ca armată regulată turcească deghizată,

— Ai poate dreptate, dar nu știam că nenorocitele noastre plutoane să fi ajuns așa de aproape de frontieră. Avem astăzi 12 iunie. Afacerea trebuie să fi avut loc între 7 și 9 iunie. Ai noștri nu puteau să treacă din Abu-Kemal decât pe la 16... vezi din pozițiile lor de marș.

— La ce dată vi s-au comunicat aceste poziții domnule general?

— 20 mai. Iată timbrul de înregistrare. Am aprobat telegrafic în aceeași zi. Ce crezi?

Nu răspund nimic. Cu prețul eforturilor supraomenești ce-mi impun, parvin să-mi înving emoția; mă necăjeam să-mi amintesc data unui anumit voiaj al lui Hobson la Palmira. Un avion englez venit de la Bagdad îl readusese la Damasc, pe un drum, însă, pe care nu reușisem niciodată să-l stabilesc. Data, Dumnezeu! în acest moment, fără îndoială, eram prea emoționat, nu puteam să o găsesc.

Deasupra noastră orchestra începuse un tango. Generalul avu un gest de deznădejde.

— Ah, muzica asta, făcu cu amărăciune. Mi s-a adus telegrama când începuseră a sosi primii invitați, nu puteam să-i dau afară; mi-am învins emoția, trebuie să faci la fel când vei cobori. Totul trebuie să rămână secret. Nu se anunță loviturile decât după ripostă.

Mai adăugă:

— Bietul Ferrieres! Venit aici în decembrie trecut, n-a stat mult, în adevăr. Un copil care făcuse tot războiul fără o zgârietură. Tatăl său era camaradul meu de promoție. Când fiul său a venit în Siria, mi-a scris pentru ca să mi-l recomande. Nu-l mai avea decât pe el...

— Ah! zisei, sunt sigur că toate acestea nu s-ar fi produs dacă...

Generalul se uită la mine:

— Dacă ce?

— Departe de gândul meu, să ating memoria celor care și-au găsit moartea acolo. Dar erau copii, prea viteji. Nu, domnule general, lucrurile nu s-ar fi petrecut așa dacă el ar fi fost acolo.

— Cine?

— El, Walter.

Mă apucă de mână.

— Am avut același gând amândoi, zise el.

Îmi arată pe biroul său o hârtie.

— Iată copia telegramei pe care i-am dat-o lui, pe rue de Mame. Lagny. Nu e așa? Îl rechem de urgență.

— O să vie. Domnule general.

— Știu. Dar a plecat abia de trei luni. Nu e decât la jumătatea concediului.

— O să ia primul vapor, domnule general.

Peste douăzeci de zile cel mult, va fi în mijlocul celor care au supraviețuit.

— Da. Zise Gourraud. Peste douăzeci de zile! Cât e de mult! Roussel a rămas singur acolo.

— Roussel e foarte brav.

— Brav... prea brav, bum ziceai adineauri. N-are decât 24 de ani.

Tăcerea apăsătoare fu întreruptă de primele acorduri ale unui nou dans. Generalul se sculă.

— Să coborâm, zise. Nu vreau să se remarce absența noastră jos. Telefonează colonelului Prieur să fie aici mâine dimineață, cât de dimineață în cabinetul meu. Vino și dumneata.

— Da' unde erai, frate? mă întrebă Hobson. Doamna Orlof te caută pretutindeni, e aproape ora unu. Suntem cu toții de părere să mergem la dânsa chiar acum.

Mi se păru că în cuvintele lui se ascundea un fel. De bătaie de joc. Ce știa omul ăsta? Care îi era partea de vină în acea catastrofă? Ce n-aș fi dat s-o știu!

Athelstane venea spre noi la brațul lui Roche.

— Ei bine. Hobson te-a prevenit? Plecăm cu toții a l'anglaise... În mașina mea îl iau pe locotenentul Roche și consulul Spaniei. Dumneata. Hobson. Însărcinează-te cil căpitanul și ceilalți invitați. Suntem șapte, e suficient.

Iarbă, tristă iarbă și voi câteva flori palide care vă legănați în vântul primăverii, câteva săptămâni, cât cuprinzi cu ochii pe platourile Djezirech, voi sunteți giulgiul efemer așternut pe trupurile mutilate ale tovarășilor mei. Nimic... numai tânguirea vântului, zborul lăcustelor, și săriturile șoriceilor de câmp. Ferrieres, d'Hollonne!... cine va cunoaște groaza ultimelor voastre zbuciumări, scumpi mucenici în bumuze roșii! Cum ați fi primit voi pe aceia care ar fi îndrăznit să vă spuie că în noaptea în care am aflat sfârșitul vostru am petrecut-o alt fel decât vărsând lacrimi amare? Unde merg acum în mașina condusă de un străin, străin, care e poate călăul vostru, mai presus decât beduinul care v-a gătit? Unde merg? Ah!... cum aud în acest moment în toată oroarea lor, primele scrâșniri ale angrenajului infernal.

Amândouă mașinile parcurseră doar în cinci minute distanța de la reședință la Pini, la vila contesei Orlof de pe dealul Sf. Dimitrie. Aici îi făcusem prima vizită cu două săptămâni în urmă. Nu o locuia decât trecător; din mai în noiembrie, în zilele când venea la Beyruth. Toată vara, locuia la Kalaat-el-Tahara, câteodată și iama se retrăgea acolo câte două, trei săptămâni.

Personalul de serviciu al vilei se compunea din trei egipteni îmbrăcați în lungi cămăși albe de în, cu galoane de fir. Zise unuia din ei în limba arabă:

— Spune șoferului să fie gata pe la patru; mă întorc la castel astăzi.

Intrarăm în hol. Un supeu rece ne aștepta și în buduarul de alături se zăreau două mese de cărți, pregătite.

Hobson își freca mâinile.

— Poker, întrebă?

— Jucați întâi, zise Athelstane, și vom supa mai apoi.

— Eu nu joc, zise Roche.

— Nici eu, adăugai.

— O să-mi țineți de urât. Sunt nopți când n-aș nune mâna pe o carte pentru nimic în lume.

— Suntem numai patru, bodogăni Hobson, nu o interesant. Să facem mai bine un bridge.

— Bridge joc, zise Roche.

Și deschise o pereche de cărți.

— Vino, îmi zise Athelstane.

Într-un colț al holului unde erau îngrămădite covoare și perne se așază pe ele aproape culcată.

— Stai lângă mine. Ce vrei? whisky?

— Whisky.

Simțeam nevoia de a bea, de a bea mult ca să nu mă disprețuiesc, ca să alung vedenia trupurilor bieților camarazi morți zăcând în iarbă.

În buduar târguiala *contrelor* și *siir-contrelor* începuse.

Cele ce urmează vor permite Cititorilor acestor pagini să-și facă o părere mai fidelă despre contesa Orlof. Eu nu pot adăuga nimic alta decât că din acea clipă, a început puterea ei asupra mea. Crudă și amară ironie, dureroasa zguduire sufletească care mă lovise, îi înlesni farmecul. Încetul cu încetul, simțeam că toată durerea mea se preface în dragoste. Dar prin ce subtilă intuiție, această femeie, ironică

și indiferentă de obicei, prinsese precis momentul în care să se transforme în blândă și bună?

— Ce ai?

Și voind să-i dau un răspuns oarecare:

— Nu, nu vorbi. Nu spune nimic încă, nu ar fi adevărul. Aș simți că mă minți și m-ai mâhni. Dă-mi o țigară de-a dumitale. Am remarcat că fumezi numai tutun francez, îmi place tutunul tare.

Nu se mai uita la mine, privea covorul de care se rezema.

— Uite ce frumos e."

Și-i mângâie cu mâna țesătura.

— E un covor de vânătoare. De pe timpul Safizilor, din marca epocă persană. Îți plac covoarele? Eu le-am adorat întotdeauna. Când eram copil și mă încuiau în odaie pentru că nu fusesem cuminte, mă lungeam pe un covor care era tot așa de frumos ca acesta, dar în alt gen. Și mulțumită covorului meu nu mă simțeam niciodată singurică. De fiecare dată descopeream pe el încondeieri noi, frumuseți nevăzute de mine încă. El era întreg universul meu.

În buduar, jucătorii surescitați strigau tare. Se auzea glasul lui Hobson dominând:

— La Kartum, zicea, la Kartum am văzut cea mai interesantă partidă. S-a contractat o pică de șaptezeci de ori. Ca să poată plăti, Prescott, păgubașul, a trebuit să vândă un castel din Devonshire, dăruit străbunicului lui de ducesa de Porthmuth. Acum Prescott a intrat în Camera lorzilor.

— Dumneata vei scăpa mai ieftin în astă seară, zise Roche care părea a fi în venă. Două fără atu.

— Trei pici.

— Contra.

Lungită, bărbia atingând aproape covorul, Athelstane. Cu privirea fixă, visa. Tăceam și eu și ea.

— Primul rând s-a isprăvit, zise Roche.

— Retragem, făcu Hobson.

Contesa Orlof se ridicase în picioare.

— Ascultați, zise. E ora trei. Nu aveți de gând să veniți la supeu? Unul câte unul jucătorii veneau în hol. Athelstane sună. Servitorii egipteni, intrară, deschiseră electricitatea și un val de lumină se revărsă peste noi.

— Așezați-vă la masă cum veți voi.

Eu eram în stânga ei.

Toți vorbeau deodată, mâncau, beau și comentau peripețiile partidei de bridge.

Eu tăceam. Mă uitam la contesa Orlof, mai frumoasă, pe măsură ce se făcea târziu. Cu limpezimea minții ce-ți dă în genere alcoolul în vegherea îndelungată, mă gândeam la destinul, meu și, în special, la cel din timpurile bizare pe care le trăiam. Salonul strălucind acum de uniforme noastre, mi-l închipuiam plin cu uniforme germane și turcești... Nici nu erau patru ani de atunci! A, cât a trebuit pentru această prefacere, câte capele albastre culcate la pământ între Sommat și Vosgi. Și iată că tocmai pe Eufrat, bumuzele roșii urmau a-și îndeplini mereu sacrificiul. Cei vii sunt ei oare demni de cei morți?

De ce nu mănânci nimic, îmi șopti contesa.

Tresării. Ea observă încruntarea feței mele.

— Ești un copil, zise, și mai în șoaptă profitând de un moment când Hobson se încâlcea în povestirile lui: fa ca toată lumea, nu trebuie să ai aerul abătut, când nu, avem siguranța că suntem înconjurați numai de prieteni.

Din cupa de argint, cu filigrane de Damasc, pe care mi-o întindea, luai mașinal trei, patru migdale verzi, care rămaseră în farfuria mea. Fără un cuvânt, contesa Orlof luă un cuțit și le deschise așezându-le în farfuria mea din nou.

— Uite, zise înainte de a desface pe cea din urmă, una îngemănată. Cum se cheamă asta în franțuzește?

— O filipină, doamnă.

— Da, o filipină. Haide s-o împărțim amân. Doi. Iată, o mănânc pe a mea. Mănâncă și dumneata pe a dumitale să vedem cine câștigă. Acceți?

Făcui un semn din cap, zâmbind.

Hobson se ridicase clătinându-se puțin cu cupa de șampanie în mână.

— Propun onorabilei societăți să bem în sănătatea femeii cea mai... cea mai... în sănătatea... se încurcă în limbă rău de tot, negăsind cuvintele.

— În sănătatea Castelanei Libanului, strigă Roche.

— Bravo, urlară ceilalți, în sănătatea Castelanei Libanului.

Cupele se ciocniră, a lui Hobson cu atâta entuziasm că o sparse pe a mea.

— Fericire, fericire pentru dumneata, bolborosi. El, â la belle!

— Copii, zise doamna Orlof, sunteți drăguți și vă mulțumesc, dar vă previn că astăzi la douăsprezece și jumătate am la Kalaat-el-Tahara pe un emir Chehab la dejun. Vila asta nu e organizată să mă pot odihni câteva ore. Continuați partida dacă vreți, vă las sticlele și egiptenii. Cu voia dumneavoastră eu mă duc la castel.

— Și eu plec, zise Roche. Am inspecție la ora opt, n-am chef să capăt patru zile de arest ca data trecută. "

— Dar partida noastră! făcu Hobson.

— Căpitanul Domevre mă va înlocui.

— E imposibil, și eu am de lucru în dimineața asta.

— Putem face un bridge în patru. Zise consulul Spaniei.

— Fie și bridge în patru, zise Hobson. Trebuie să-mi scot pierderea de cincizeci de lire.

Toată lumea era în picioare.

— Să te las acasă, zise contesa lui Roche?
— Sunteți prea bună, doamnă. Faceți prea mare înconjur, locuiesc. Lângă biserica capucinilor.
— Chestie de zece minute.
— Și căpitanul?
— O, dânsul locuiește la Remonte, pe șoseaua Damascului. E în drumul dumneavoastră.
— Bine, să mergem.

O ajutai să-și îmbrace mantoul.

Se lumina de ziuă când automobilul, după ce îl lăsase pe Roche, apucase calea spre Damasc. Ultimele ghețuri de pe muntele Sanin începeau a se nuanța în roz. Contesa Orlof lăsă un geam în jos" și răcoarea dimineții intră.

Deja mașina se oprea la Remontă.

— Aici doamnă, vă mulțumesc.

— Bine. Nu uita filipina noastră. Știi că rămășagul începe de mâine.

Îmi întinse mâna pe care-mi lipii buzele.

Parfumul ăsta... Doamne... unde l-am mirosit, pentru prima oară? A, da, îmi amintesc, eram sigur. În salonașul lui Hobson la prima mea vizită.

Și pe când Mercedesul dispărea pe șosea, rămăsei neclintit, înmărmurit, de descoperirea ce făcusem.

*

În ce capcană îngrozitoare voiau ei să mă atragă?., Un copil, zicea Athelstane. Ești un copil". Ei bine, acest copil, vor vedea ei dacă îl pot înșela așa de lesne.

N-am să uit niciodată acea zi. Mă învinovăteam, mă credeam dement. Ce însemna mania persecuției de care eram cuprins? Athelstane, aș fi pus mâna în foc, era sinceră, când îmi vorbea pe covor cu un aer trist, de milă parcă. Ce roman făurisem eu pe amintirea unui parfum? în

cel mai rău caz era metresa lui Hobson... Ei, ș-apoi? nu? ducea viața liberă, la lumina zilei în văzul tuturor. Această femeie M făcea chiar o glorie din a fi independentă. Și apoi, oare nu-mi exageram ridicol importanța? Dacă contesa Orlof voia, sau *trebuia*, să ajute pe Hobson în vreo mașinație oarecare, de ce ajutor, conștient sau nu, puteam să le fiu eu? Toate acestea n-aveau bază. Însă, îndată ce-mi reveneau în minte trupurile schingiuite; bieții camarazi trădați și masacrați „mă apuca o furie de răzbunare, vedeam pretutindeni spioni și trădători. Legătura între contesa Orlof și ofițerul englez mi se păru indiscutabilă. Halucinații, goana în cursul logic al reflectării! Spiritele ponderate, cei cu sânge rece, să-mi arunce prima piatră. Îmi trec mâna pe frunte... Astăzi încă, după o adâncă gândire, reflectând asupra celui mai mic amănunt din aventura mea, am momente de îndoială grozavă.

Mă îndoiesc de sinceritatea ei, de tot. De tot. Să-și închipuiască cineva oroarea ce-mi cuprinse sufletul în primele momente când îmi fii dat să-mi întrezăresc neînduplecatul viitor.

Viitorul meu! Pentru ce atâta fatalism? Nu sunt eu un om liber? Prețioși antidoți ai acestui otrăvitor duo. Michelle, Walter, ce mă reține de a alerga să mă ascund lângă voi astăzi încă? Astăzi, căci mâine simt că are să fie prea târziu. Nu puteam dormi. Cum să dorm? Colonelul Prieur căruia îi telefonasem de la Reședință trebuia să fie la opt și jumătate la generalul Gouraud, și eu de asemenea. Mi-era frică să nu uite soldatul să mă scoale. Și apoi, nici nu puteam dormi.

Vrăbiile din grădinița mea cântau toate sub fereastra de care stăm rezemat privind Șaninul. Zăpada de pe înaltul munte din roz devenea vișiniu însângerat. Țărani, călări pe măgari, treceau spre oraș.

La general, enervarea mea ajunsese la culme. Pe când vorbea pentru a pune pe colonelul Prieur în cunoștința

faptelor, apoi pe când ne citea raportul primit atunci, abia îmi puteam stăpâni emoția.

— Ai avut dreptate, îmi zise de la început, kurzii i-au atacat.

Oțelindu-mă ca să nu izbucnesc în plâns, ascultam înșiruirea amănuntelor oribile ale acestei curse în care căzuseră sărmanii. Corpul lui d'Hollonne tocat în bucățele, găsit în mijlocul unui cerc de cadavre... până în ultimul moment, trăgând el singur, a manevrat mitraliera plutonului, până a căzut; Ferrieres decapitat și capul, sinistru trofeu, plimbat pe străzile din Mardin de mizerabilii învingători... și alte lucruri care nu se pot scrie și nici închipui măcar. Generalul terminase. Stăteam toți în tăcere în jurul lui. Un ofițer de serviciu intră aducând o telegramă.

Gouraud o citi și ochii-i scânteiau:

— Răspunsul căpitanului Walter. Mă anunță că va lua cel dintâi vapor.

Mă sculasem în picioare.

— Domnule general, am o rugămintă să vă adresez.

— Ce este?

— Walter nu va fi aici decât peste 15 zile. Roussel e singur acolo, trebuie să mă autorizați să mă duc la el. Eu contez încă la mehariști.

Înaltul comisar se uită la colonelul Prieur.

— Sunt fericit că-mi adresezi această cerere.

Pot să ți-o spun, speram, știam că, o vei face. Dar refuz.

— Domnule general...

— Da. Refuz, de acord în aceasta și cu colonelul. Îți faci datoria cerând să fii trimis acolo, noi ne-o facem pe a noastră oprindu-te aici. E o foarte dureroasă împrejurare de care mă folosesc ca să-ți spun cât apreciez munca dumitale. Domevre, și serviciile pe care ni le aduci de trei luni la biroul de informații. Colonelul dumitale mi te-a lăudat în nenumărate rânduri. Vei rămâne aici, în postul pe care nu l-

ai solicitat. Dacă nu aş avea pe căpitanul Walter. Spre a-i încredinţa nenorocitele elemente scăpate din masacru, îţi jur, aş fi apelat la căpitanul Domevre. Dar îl am pe Walter. Nu voi face elogiul lui. Tocmai dumitale. Fiecare cu datoria sa.;

— Urmează la Beyruth calea începută atât de frumos.

Tonul era fără replică. Din acest moment nu voi avea decât ocazia să mă inculp. Fie-mi îngăduit în clipa din urmă să mărturisesc în sfânta dreptate că am încercat a mă sustrage destinului, cât am putut. Aceasta pentru a-mi micşora greşelile.

În urmă, n-am mai fost decât un corp neînsufleţit, izbit de valuri.

Colonelul Prieur şi cu mine, părăsirăm reşedinţa în tăcere. În automobilul care ne ducea spre Marele Serail, îmi zise:

— Nu te izbeşte un lucru în toată istoria asta?

Şi văzând că nu-i răspund:

— Da, o dată, data călătoriei lui Hobson la Palmira, a preţinsei lui călătorii. A revenit prin Bagdad cu avionul. Poţi face un mic înconjur prin Musul, şi de la Musul se poate perfect trimite o vorbă convenţională cetelor de kurzi. Era precis zece zile înaintea afacerii. Zece zile, şi nu e prima coincidenţă ce descoperim la activul scumpului nostru amic. Însă acum a depăşit măsura, nu e aşa?... Ce ai?

— Domnule colonel!... Domnule colonel!

— Ei bine?

— Trebuia să mă lăsaţi să plec!

Foarte grav îmi zise:

— Calmează-te.

Apoi urmă:

— Sunt de avizul generalului. Locul dumitale e la Beyruth. Ai avut timpul să constaţi, în trei luni că lupta nu e angajată numai în stepele de la Djezirech.

Urmam să plâng în tăcere. El îmi puse mâna pe umăr.

— Dragul meu copil, îți înțeleg durerea. Aș fi dorit să lucrăm puțin împreună cu toate că e duminică, dar nu, mai bine du-te acasă, odihnește-te toată ziua, încearcă să te gândești la altceva. Măine trebuie să fii stăpân pe dumneata. Nu există nimic în emoția dumitale care să fie străin durerii ce încerci?

De aici au început minciunile. Făcui semn că nu.

— Bine. Atunci du-te și te odihnește.

Automobilul trecuse de mult de Remontă. Colonelul dădu ordin șoferului să întoarcă. Ținu să se coboare din mașină să mă însoțească până la ușa camerei mele.

— Așa, culcă-te. Măine vom munci din răspuțeri. Există în toată istoria aceasta puncte întunecate pe care trebuie să le luminăm împreună. Până atunci... repaos, și calm. Ai înțeles? Îți dau arest, un arest dat din afecțiunea ce o am pentru dumneata.

*

Trebuie să ne războim contra împrejurărilor, sau purtăm fiecare izvorul complicațiilor care vin peste noi în cursul vieții? Copil, apoi băiat tânăr, de câte ori nu mi s-a întâmplat să regret monotonia destinului meu! Oare nu mi-e dat și mie să trăiesc o întâmplare ieșită din comun?

— Binecuvântată mediocritate! cum îmi făcea oroare pe atunci. Acum, mă cutremur ascultând glasul misterios care mă îndemna să calc pe cărările strâmte unde un pas greșit m-ar arunca în prăpastie. Din prăpastie, se ridică spre mine miasme otrăvitoare. Totuși, sunt înconjurat de atâta liniște aparentă!

În camera de alături, un brav locotenent fluieră; îi cunosc obiceiurile, își face săpun pentru barbă. Azi e duminică, e liber, mulțumit. El nu vai cunoaște niciodată neliniștea ce

ți-o dă un corp îmbrăcat în catifea neagră, culcat pe chenarul unui covor de Saraband.

Eram sincer, o jur, n-aveam intenția să ies din casă, dar pe la ora două trimisei un cuvânt Michellei, pentru a. Mă scuza față de colonelul Hennequin, că nu pot lua masa la ei. Invocai o violentă durere de cap. Nu era simplu pretext, emoțiile ce se succedaseră în ultimele două zile mă prăpădiseră literalmente.

Era una din primele zile de călduri mari. Mă lungii pe pat și în curând, dormeam.

Când mă deșteptai, apusul roșea pereții văruiți ai camerei mele. Era ora șase. Mă sculai nespus de vesel. Îmi era sete, coborâi în sala popotei și ordonai senegalezului care ne servea să-mi dea ceva de băut. El n-avea cheia de la dulapul cu băuturi. Afară nu se găsea decât o sticlă de absint, pe trei sferturi goală. Băui absint.

Parcă mă văd la masa de brad, fără față de masă, bând mixtura verzuie. Beatitudinea vulgară ce-mi dăduse absintul mă făcea să judec drept fleacuri grijile care mă chinuiau când adormisem.

Îmi pierdeam oare mințile?

— Să raționăm puțin, îmi zic. D'Hollonne, Ferrieres masacrați, da, e oribil, dar asta e cauza neliniștii mele? știu bine că nu. În oricare alte împrejurări, ar fi îndoit facultățile mele active. Atunci ce să fie? Poate că Hobson a preparat lovitura. Și apoi? M-ar surprinde acest lucru? știu bine că nu. Athelstane, tovărășia posibilă cu el, evident, nodul este aici.

Chemai senegalezul.

— Ya-Pô, du-te în camera mea și adu-mi un pachet de țigări.

Se întoarce cu țigările. Între timp, îmi pregătisem un alt absint.

— Cine ia masa aici diseară?

— Nimeni, domnule căpitan. Ofițerii toți mâncat oraș.
Îmi convenea mai bine.

La șapte mă așezai la masă. Expediai repede mâncarea apoi mă urcai în camera mea și mă îmbrăcai civil. Când îmi reamintesc acea tragică după amiază, sunt nevoit să mărturisesc că lupta cu mine însumi n-avea nici măcar meritul sincerității. Acele ceasuri le-am petrecut, căutând a mă amăgi pe mine. Aveam o singură dorință. S-o revăd pe Athelstane. Trebuia s-o fac cu ipocrizie.

Ceea ce și făceam, absintul îmi ajuta să înec în propriii mei ochi duplicitatea mea.

— Dacă contesa Orlof e înțeleasă cu Hobson, datoria mea e să verific faptul. Și doar am cel mai bun pretext, pretext oferit de dânsa aseară.

Planul meu era hotărât. Era unul din acele feluri de nebunii care au aparența acțiunilor celor mai raționale. Sunase opt jumătate, când, în fața Remontei luam tramvaiul care duce în centrul Beyruthului.

*

Place des Canons; alesei un automobil condus de un musulman. Un șofer creștin, în acel timp n-ar fi vrut. Să mergă în plină noapte în interiorul țării druzilor. Târgul cu el fu repede încheiat: șase lire dus și întors.

— Mână!

Micul automobil abia luase calea Damascului, când ordonai șoferului să întoarcă spre oraș. O mare lacună în. Proiectul meu, pe care o descoperisem chiar atunci. Trebuia să găsesc pe Athelstane singură la Kalaat-el-Tahara, și se putea prea bine să fie cu „cineva” la ea. Trebuia deci să mă asigur mai întâi de prezența celui „cineva” în Beyruth.

Dirijând pe șofer, ajunsei curând în dosul Marelui Serail la ușa lui Hobson.

— Stăpânul tău e acasă? zisei cavaşului care venea înaintea mea pe scară.

Îmi făcu semn că da, făcându-mi loc să intru, în trei luni, câştigasem simpatia acestui personaj şi putui în acea seară să intru brusc, aproape pe neaşteptate în cabinetul de lucru al lui Hobson.

Era în pijama, lucrând la masă. Abajurul concentra lumina pe capul său masiv şi roşcat. Nu se mişcă când intrai. Mă auzise venind, însă trebuie să-şi fi închipuit că e servitorul.

— Bună seara, Hobson!

— O... bună seara, dumneata erai?

Eram lângă dânsul, aşa de aproape... că puteam distinge obiectul lucrării sale. O hartă de Stat-Major era pe birou, o hartă îndoită în aşa chip că regiunea pe care o avea în acel moment sub ochi ofiţerul de legătură al Marii Britanii era regiunea de sud a Djezdrechului. Dacă aş fi mai avut vreo îndoială, mi-ar fi fost imposibil să o mai păstrez. Dând cu ochii de mine, Hobson avu o mişcare pentru a acoperi colţul hărţii eu o foaie de hârtie. Dar era prea târziu... Un asemenea gest ar fi constituit cea mai mare mărturisire. Întotdeauna a fost „jucător frumos” şi fu tot astfel şi atunci. Se lăsă pe spatele fotoliului întinzându-se.

— A! sunt vesel că te văd. Mă abrutizam pe nişte hârtii.

— Am venit în trecere. Două vorbe numai. Mâine seară iau masa cu un prieten care e la Beyruth pentru trei zile. Fă-mi plăcerea să fii de-al nostru.

— Toată plăcerea va fi pentru mine.

Ne privirăm cu semizâmbetul ce-l au doi oameni siliţi să se mintă veşnic, dar care nu se lasă. Înşelaţi.

— Lucrai?

— Afurisita frontieră a Tigrului, zise... un raport care mir se cere. Un lucru fără interes.

— Aşa de puţin interesant?

Și-i arunc o privire batjocoritoare. Clipi ușor. Câștigasem un punct. Îndrăzneț, profitam acum de avantaj.

— O chestiune, Hobson?

— Zii.

— Presupune că un agent de-al nostru, admitând că națiunile noastre, după război se mai servesc una în contra celeilalte de agenți secreți, ei bine, presupune că acel agent ar veni să-mi propună de a-mi aduce raportul ăsta. După dumneata cât crezi că ar trebui să-l plătesc?

Se uită la mine, lung.

— O... nu mult, zise nepăsător. Douăzeci de mii de livre sterline. Ar fi bine plătit.

— Drace!... Te cred! și de ce acest preț și nu altul.

— O!... făcu, pentru că aș fi autorizat, tot în improbabilă ipoteză făcută de dumneata, să plătesc și eu această sumă individului care mi-ar aduce unul din documentele dumitale. Anglia e o națiune generoasă.

Râserăm amândoi. Pe perete, abanosul cassetetelor sudaneze avea un reflex întunecat.

— Care document, Hobson? de exemplu?

— Doamne! de exemplu lucrarea pe care urmează să o faci asupra beduinilor, și nevoile lor personale de bani.

Vorbind, mă privea țintă. Fui stăpân pe mine. În adevăr era un joc de scrimă foarte frumos.

— Iată-mă fixat asupra valorii mele, îți mulțumesc. Dar nu exagerezi din amicală politețe?

Își aprinse pipa și trase un fum.

— Nu exagerez.

— Cum? nu-mi vei susține că o statistică de acest fel nu o poți alcătui și dumneata?

— Desigur, pot. Dar lucrările adversarului sunt întotdeauna cel mai bun mijloc de control. Ascultă: Când eram în școală, eram cel dintâi la matematică. Totuși la teze,

totdeauna aruncam o privire pe hârtia vecinului meu. Îmi întărea încrederea, mă înțelege. Ce caraghioși sunt copiii..

— Foarte caraghioși Hobson, și când suntem mari?

Încet strângea harta, își aranja hârtiile, apoi umplu pe jumătate două pahare cu whisky.

— Ți-am mai spus-o, îmi place, îmi place mult să joc acest joc contra dumitale.

— Până atunci, n-ai uitat, e stabilit pe mâine seară.

— Ne-am înțeles.

Era în papuci. Puteam să fiu liniștit. Se părea că nu are intenția să iasă în acea seară.

*

Ajunserăm la Sofar puțin după 11. Automobilul, după ordinul meu, se opri în fața cafenelei pe unde trecusem cu o seară înainte. Era încă luminată. La 12 fără un sfert plecarăm din nou; nu trecuse mult de miezul nopții când Fordul părăsind șoseaua spre Ain-Zahalta lua drumul spre Djemal. Câte evenimente în cursul ultimelor douăzeci și patru de ore! Astfel, în tragedii, treptat, se înlănțuiesc conflictele, apoi izbucnește drama!...

Intram în văgăuna de la Nahr-el-Hayat. Calea până atunci luminată de lună se întunecă deodată. Automobilul micșoră viteza.

— Stai! așteaptă-mă.

Apa din șanț lucea în dreapta și în stânga podețului care ducea la poarta curții. Aveam o lampă electrică, îmi fu de mare ajutor ca să găsesc belciugul soneriei; îl trăsei. Un clopot sună slab... foarte departe, în întuneric.

Se auzi apropiindu-se un pas. Un ghișeu se deschise în scândura groasă a porții. Un glas mi se adresă în limba arabă.

Din partea maiorului Hobson, îi răspund în aceeași limbă. Pentru stăpâna ta, comunicare urgentă și importantă.

— Ce este?

Poarta se întredeschise ca să pot trece. Nu mă înșelasem, numele lui Hobson era o adevărată „iarbă a fiarelor” în aceste locuri!

Doi oameni mă primiră și închiseră poarta. Mă încadram, și împreună traversarăm curtea întunecată. Nu le puteam distinge fața. Erau de statură mijlocie; ca egiptenii din oraș cu lungi cămăși albe.

Toți trei intrarăm într-o imensă sală de așteptare. Ghemuit pe covor, o tavă cu ceașca de cafea lângă el, sta un moșneag și făcea pasiențe. Era un negru monstruos cu obraji moi care atârnavă. Ochii săi negri și cruzi mă priveau întrebători. Imperturbabil îi repetai fraza. Mai întrebă:

— Despre ce e vorba?

— Am ordin să nu spun decât stăpânei tale, îi răspund.

— Doarme.

— Nu e adevărat...

— Dacă-ți spun că doarme.

— Trezește-o.

Bolborosi ceva. Dar tonul meu hotărât îl făcu să urmeze ordinul. Se sculă greoi și rămăsei singur cu însoțitorii mei.

Avui timp să privesc în jurul meu. Aii! ce loc potrivit pentru a se juca „Zaire”. O enormă arhitectură francă, cu ogive și stâlpii înnegriți de vreme. Pe pereți, erau atârdate panoplii: zale, topoare, scuturi rotunde și casca sarazină cu vârful lung și ascuțit.

În curând negrul se înapoie.

— Vino, zise.

Îl urma. Trecea întorcând comutatorii de la electricitate și în urma noastră se făcea noapte. Cu altă ocazie, voi face descripția amănunțită a acestei locuințe hărăzită să-mi devie mai familiară decât cămăruța mea de la Remontă.

Ajunși în fața unei imense uși de lemn prețios, călăuza o deschise se plecă adânc, făcându-mi semn să intru.

Din prima clipă, în mijlocul luxului straniu care o înconjura, zărisem pe contesa Orlof. Citea. Părul despletit îi acoperea umerii. N-aș fi crezut să fie așa bogată. Un veșmânt diafan lăsa să i se vadă aproape tot corpul. A!... dacă se jena așa de puțin cu trimisul; ce trebuie să fie, cu cel care îl trimitea.

Ea își redobândise deplina stăpânire de sine.

— Bravo! zise. Bravo!... complimentele mele, domnule căpitan Domevre!...

Cu un gest imperios ordonase negrului să plece. Rămăsesem singuri față în față. Repetă din nou:

— Complimentele mele!

Și mă privea cu plăcere și ironie în același timp.

— Bine jucat, căpitane S Sigur că dacă te anunțai cu adevăratul dumitale nume... Dar de ce ai ales, mă rog, numele maiorului Hobson?

— Într-adevăr, zisei, aș fi putut tot atât de bine să spun că vin din partea lui Djemal Pașa.

— Ești mai mult prost decât obraznic, făcu ea foarte calm și reluă:

— Spune-mi, ai făcut expediția asta ca să-mi stai ca un sfeșnic în fața ușii? Așa e obiceiul la dumneavoastră? Premiantul întâi nu îndrăznește să se urce pe estradă, unde-l așteaptă coroana de hârtie verde?

Se așeză iarăși pe sofa și îmi făcu semn să viu lângă dânsa.

Mă supun cam stângaci; ea urmă să mă observe. Apoi aprinse o țigară.

— Am pierdut, murmură. Bine... voi plăti. Ce crezi că ți-aș fi cerut, dacă câștigam eu?

Nu răspund nimic.

— Te-a adus o mașină militară, zise după un moment de tăcere.

— Nu, doamnă. E un automobil închiriat.

— E aici?

— Da.

Sună. Maimuțoiul negru reapăru.

— Atar-Gull, ordonă ea, plătește șoferul căpitanului și spune-i că poate pleca.

Iarăși furăm singuri. Mă privea zâmbind:

— Nu-mi displac manierele dumitale. Dar cu cât mai mult mi-ai fi plăcut dacă înainte de a suna la ușă ai fi dat drumul șoferului dumitale. Îmi plac oamenii care au încredere în ei înșiși.

Ajuns la punctul culminant al acestei povestiri, mă reculeg. Privesc în urmă. Întreg trecutul meu îmi răsare în minte: copilăria, purtat din garnizoană în garnizoană; legăturile făcute și dezlegate la plecare, orașele unde sosești pe o noapte ploioasă. Abbeville sau Castres, după cum a decis vreun subșef de birou din strada St. Dominique. Studiile făcute cum dă Dumnezeu... împărțirile premiilor unde nu ai decât „mențiune”, fiindcă ai venit în cursul anului școlar, tezele primului trimestru fiind deja date; bacalaureatul trecut ca vai de ei; Saint-Cyr, războiul, care te aruncă, biet copil îngrozit de responsabilitatea ce ți se dă fiind pus în capul unei secțiuni compusă din 60 de oameni. Ce ursită paradoxală! Unde și când a avut el ocazia să cunoască viața și tainele ei grozave? Ce scuză s-ar putea găsi, nervilor încordați și supuși, din frageda copilărie la zguduirii atât de puternice! Și în urmă, după grozăvia celor patru ani de război, deodată transporta în orientul limpede și roz, cu prestigiul victoriei, parfumurile de la țărmul mării, soldele grase, totul constituind o fantasmagorie care" / fermecat pe alții mai tari, mult mai tari de fire ca mine. Unul e Walter...

Primele zile de căldură acopereau orașul cu un abur morbid. În bălțile înverzite, broaștele cântau cu îndârjire, fără încetare. Chipiurile le înlocuisem acum cu căști de pânză. O perdea prăfuită acoperea măslinii și cactușii. Libanul, despuiat de ultimele ghețuri, se înălța în azurul implacabil, măreț, și roșu. Sosise timpul de plecare la Aley.

Aley e locul de vacanță al Beyruthului administrativ și modern. Unei familie mai cu dare de mână s-ar fi considerat dezonorată dacă nu-și petrecea lunile de vară pe malul mării. De la 15 iunie, pe șoseaua ce duce la munte, un șir necurmat de camioane muta jumătate din cetate, cărând-o

acolo sus la 800 metri înălțime, la nivelul nourilor, pe un balcon stâncos de unde apărea orașul înnegurat și istovit, în baia de aburi stagnanți care-l înconjoară. Acolo sus, aerul curățat de miasme suflă mai răcoros. Reînviiu. Noptile sunt chiar reci: „Știi, trebuie să te învelești bine” așa ți se spune. Lucru redus: siestă, tennis, vizite între vecini. Și seara, în sunetele unui jaz sugrumat de uși refugiați, tinerele femei ale Asiei, molatice, în stofe ușoare din rue de la Paix, pe terasele hotelurilor strălucitoare de lumină, dansează cu ofițeri și marinari.

*

Tatăl ei fiind reținut la Beyruth de obligațiile serviciului, Michelle nu venise la Aley. Mă văzuse plecând cu o mâhnire greu de ascuns și neîntinată de promisiunea ce i-o dăd, de a veni să iau masa la ei tot așa de des.

Presimțea oare ceva, încă din acel moment? N-am *aflat-o* niciodată. Scumpa mea Michelle! dacă ar fi știut ea cum mă batjocoream singur în clipele de luciditate... Dar aceste momente deveneau acum din ce în ce mai rare!

Dacă distanța dintre Michelle și mine se mărise, în schimb, cea care mă separa de doamna Orlof se micșorase cu două treimi. Într-o jumătate de oră, te duceai de la Aley la Kalaat-el-Tahara. Astfel că, de la început, puteam să mă văd zilnic cu Athelstane. Fără ca serviciul meu să sufere. În curând aceste ore de libertate permise, nu-mi ajungeau.

Încetul cu încetul lucrul îmi devenise o povară. Ajunsei să invidiez pe acei pe care banii îi fac stăpâni pe destinul lor și nu sunt obligați să muncească. Banii! mi se pare că scriu acest cuvânt pentru prima oară. Vai! nu va fi și ultima.

Plecam de la Kalaat-el-Tahara în fiecare dimineață la opt. Când zorile începeau a desluși din umbră toate amănuntele scumpe din camera Athelstanei, mă deșteptam. Rezemat pe

cot, ceasuri întregi priveam somnul frumoasei femei. Corpul ei avea liniștea și superba impudoare a nudului. Fardul pus de cu seară pe buze, din stacojiu devenea roz. Cercul înnegrit cu khol era prefăcut în jurul pleoapelor ei într-o dungă mov, care mă făcea să tremur de mândrie! Obrazul odihnit după somn, era virginal ca și al Michellei. Reținându-mi respirația, mă apropiam de ea; frunțile noastre aproape se atingeau. Ce ascundea fruntea ei îngustă și albă?? Mă apropiam și mai mult. Zâmbea ușor, ca în vis. Atunci, nebun de teamă să nu o deștept, mă sculam repede. Soarele strecurându-se printre perdele, începea să joace pe covoarele scumpe, tixite în camera aceea, dând apele moarului, albastrului închis a celor ide Savalnalbat, verdelui șters a celor de Jordes, cenușiului Senneselor, roșului ca para focului a țesăturilor de Korosans. Ca o iarbă deasă și moale, covoarele pierdeau zgomotul pașilor, ajungeam la ușă, cu o mână rezemat de coloneta de marmoră, cu cealaltă depărtând perdeaua de Damasc, priveam la Athelstane dormind cu atâta emoție, ca și cum nu mi-ar mai fi fost dat s-o mai revăd. Afară, dam de orbirea dimineților de vară din Liban. Asemenea. Păsărilor pe copac, la o sută de picioare deasupra capului meu, caprele zglobii săreau din stâncă în stâncă. Adierea dimineții legăna de-a lungul bătrânelor ziduri, brâiele de iederă, pline de bâzâitul insectelor. Servitorii druzi, tăcuți și gravi, umblau de colo, colo. Pe apa din șanțuri lunecau lebedele dăruite de Falkenhan, mândrele păsări a țărilor nordice, uimite de a se găsi sub un cer atât de albastru.

Una din, mașinile Athelstanei mă reconducea până la Sofar. Acolo, luam un Ford de piață, evitând de a fi văzut de lumea de la Aley, singur, în somptuoasa Mercedes a doamnei Orlof. Era la început. În urmă, n-am mai avut scrupule.

— Peste zi, mă ocupam de lucrările mele, dejunam cu câțiva camarazi, care în primele zile mă tachinau amical de aventura mea. Pe la opt, sosea Athelstane la hotel Belvedere, unde luam masa împreună. În serile de bal, acele baluri, a căror regină era ea, stătea la Aley până la trei dimineața; în celelalte seri, la douăsprezece eram întotdeauna înapoiați la Kalaat-el-Tahara.

Castel al purității, locuință blestemată și sfântă, unde mi-am petrecut patru luni din viață. Nu te voi renega niciodată!

nu-ți port nici o ură, o mai repet și voi repeta-o veșnic, pentru că ai fost decorul în care m-am nimicit. Zidurile tale au fost cândva simbolul garanției și al siguranței. Să răspundă, totuși, dacă s-a mai întâmplat vreodată, sa fie martorii unei decăderi ca a mea. Nau existat oare, baroni de ai noștri, și încă cei mai tari, care, ispitiți de moliciunea asiatică, s-au prăbușit ca mine?

Noaptea, reveniți la castelul adormit, ni s-a întâmplat să prelungim vegherea până în zori. Parcă văd umbrele noastre urcând enorma scară în formă de sfredel. Picioarele lunecau pe lespelele uzate la mijloc de grelele tălpi de oțel ale cavalerilor care le urcau pe timpuri, zoriți de trâmbița de alarmă, chemând pe fiecare luptător la meterezul sau ochiul de pândă, când valea de sub Castel se acoperea de marea de sulii peste care flutura steagul verde. Al lui Bibars sau al lui, Saladin. Pe măsura ce urcam, scara se strâmta și zidul devenea mai gros; un pas încă și vântul ne izbea în față; eram pe terasa turnului. Ce liniște minunată! Cerul deasupra capetelor noastre furnica de stele. Sub noi, în întuneric, răcnetele șacalilor se amestecau cu ale hienelor, mai aspre. Acest aspect era același ca pe vremea cavalerilor Templieri care-l ocupaseră pe timpul prinților Edessa.

— Antiohc și Tripoli. Lungiți pe covoare, fumam și beam oranjade. Athelstane vorbea, și fiindcă întunericul îmi

ascundea fața, câteodată aveam îndrăzneala de a o chestiona, îndrăzneală care mi-ar fi lipsit ziua.

— Ce ți s-a mai spus astăzi de mine? mă întreba.

Nu răspundeam.

— Nu vrei să-mi istorisești? Femeile?

— Ele știu că ești frumoasă, e destul ca să nu le fii dragă.

— Nici nu-mi pasă de aprecierea lor. Și bărbații?

— Acum trei zile, erai invitată la masă, la general, în dreapta lui. Ce lucruri urâte ar îndrăzni bărbații să spună de tine în țara asta?

— Ta, ta, ta, nu ți-au spus că sunt spioană engleză?

— Nu mi s-a spus acest lucru, dar era subînțeles câteodată.

— Dar tu ce crezi?

— Cred că, dacă aș crede așa ceva, n-aș fi aici.

— Ai greși, în plus ai abuza de cuvântul dragoste, pe care mi-l repeți veșnic. Frumoasă dragoste, zău, aceea care s-ar stinge, aflându-mă nedemnă. Dar calomniezi sentimentele tale pentru mine, copile. O afirm, m-ai iubit, deși te îndoiai de mine.

— Meseria mea îmi comandă îndoială, și această îndoială n-ai justificat-o niciodată?

— Anume?

— Ascultă. Este aici un om contra căruia lupa prima oară când am intrat în casa lui, ce-am găsit? parfumul tău.

— Copil, copil ce ești. Mă vei sili să-ți spun lucruri greu de spus. Dacă acum doi ani, (de exemplu, ai fi intrat într-o zi în garsoniera camaradului tău Fabre, ai fi găsit parfumul meu. Ceea ce *nu* m-ar împiedica să-i râd în nas lui Hobson, dacă s-ar încumeta să insinueze că sunt plătită de Franța. Aș putea să-ți dau mai multe exemple... Dar nu, mai bine să mă opresc, nu? Observă că nu încerc să mă disculp. În fond, toate acestea mă distrează, căci e ceva care iese din banal. Totuși, ascultă. În locul unde stai, au mai stat trei

bărbați, pe rând, trei oaspeți iluștri ai mei. Primul a fost Djemal Pașa... Parcă-l văd scund și încăpățânat, cu tresele de fir pe umeri care scânteiau în lumina lunei. Vorbea rar cu capul plecat. Era în perioada cea mai grea pentru francezi, martie 1918, când armata engleză ștergea putina de pe front cu arma la umăr, retrăgându-se spre mare lăsând încă odată mai mult, vitejilor voștri teritoriali, grija de a ține calea spre Paris. Orice speranțe. Erau permise germanilor și turcilor. Siguranța de a învinge, îl făcea pe Djemal mai vorbăreț: „Cum poți dumneata? îmi zicea el...

— Îți zicea dumneata?

— Te poftesc să nu mă întrerupi cu prostii, și să nu amesteci nuanțe sentimentale inutile, cu chestiunile de înaltă politică de care ne ocupăm. „Cum se face că ești atrasă către Franța pe care o ținem sub călcâiul nostru?... Dumneata, o femeie inteligentă?...” Te scutesc de răspunsul ce i l-am dat. Opt luni mai târziu, schimbare de decor. Allenby cina într-o seară. Cu statul său major este un fel de uriaș care nu-și găsește repede cuvintele: „Cum, poți, mă întrebă, după ce făcuse onoare whiskyului meu, cum poți dumneata o femeie inteligentă să simpatizezi pe turci, niște barbari! Acum un an, tot în acest loc, era Gouraud. Mă tachina cu așa zisa druzofilie a mea. „Cum poți dumneata, ale cărei, adevărate sentimente le cunosc, cum poți să faci jocul Angliei?

Și cercul e închis, cum vezi, prin cuvintele iluștrilor mei oaspeți. Eu râd și las lumea să vorbească. Haide să vorbim de altceva mai t) ine. Știi ce înseamnă steaua eu cinci raze pe care o porți brodată pe gulerul și pe chipiul tău? Li cunoști simbolul?

— Nu, făcui, aiurit, de salturile convorbirii noastre.

— Mă mânănești. Îmi faci impresia bieților preoți care îmbracă în fiecare zi veșmintele, fără să le cunoască admirabilul lor sens simbolic. Crezi că a fost brodat fără nici

o însemnătate acest talisman pe uniforma voastră? Voi, soldații deșertului, expuși neîncetat vrăjilor spiritului nisipurilor și al vânturilor arzătoare? Această stea e pentagrama lui Agripa, a lui Pierre d'Aliban și Stanislas de Guaita. O prefer pecetei lui Solomon. Simbolizează lupta dintre senzualitate și spirit, și numărul razelor fiind stingher, unul din aceste două principii e mai puternic decât celălalt. Mulțumită pentagramei, trebuie să ajungem a face să învingă, după dorința noastră principiul preferat. Ce însemnează mirarea ta? Vrei să mă faci să regret că-ți vorbesc altfel decât celor cu care dansez fox-trot? Pe ce pământ te crezi, dragă băiete? Uiți că. Acesta e amantul Medeei, și că noi, femeile Asiei, fermecate de Asia, suntem toate mai mult sau mai puțin vrăjitoare? Amintește-ți de regina din Saba și de Sibyla din Endor, Zenobia, părtașa tainelor magilor chaldeeni și a cabalei arameene. La Roma se credea, și cu drept cuvânt, că Cleopatra în Tarsa și Berenice în Cesareea fermecaseră pe Anton și pe Titus. Într-o zi, când vei fi mai liber, te voi duce la Kesruan la mormântul profetesei Hendye și la mormântul lady-ei Hester Stanhope, care citea în stele, pe care Lamortine al vostru a vizitat-o, vorbindu-i de democrație și libertate. Acolo, ți-o jur, vei culege lămuriri, care-ți vor servi pentru rapoartele tale confidențiale. Vei învăța. A pătrunde esența unui pământ care nu seamănă cu nici un altul. Toate aceste femei, pentru cine crezi tu că au „lucrat”, cum ziceți voi? pentru dânsule, băiete, pentru dânsule. A / cine-ar putea descrie orgoliul de care trebuie să fi fost cuprinsă lady Stanhope în ziua când la Palmira, 40.000 de beduini o aclamară ca suverana lor, în ce mă privește, când trec printr-un cătun druz, unde toți copilașii aleargă cu grămada să-mi sărute mâinile, simt că mă trece un fior în tot trupul... pe care cel mai vânjos amant nu mi l-ar putea da.

— Dar să sfârșim, pentru noaptea asta. Apropos, cum o duci cu logodnica ta?

— Iau masa mâine seară la dânsa, îi răspunsei scurt.

— Bravo. Complimente de la mine. E delicioasă fetița, și cred că vei fi fericit cu ea.

*

Toată duminica o petrecusem cu Athelstane. A doua zi, la dejun, lipseau doi camarazi.

— Unde sunt?

— Au anunțat, zise căpitanul Mauduit: dacă până la 12 și jumătate nu vor fi aici, să ne așezăm la masă. Lemercier e reținut cu lucrările la birou. Roche a fost tentat de automobilul lui Walter și a coborât cu el la Beyruth.

Walter, de la mehariști?

— Desigur, frate. Nu sunt doi Walter.

— E aici?

— A fost, dar a plecat; A sosit ieri, a dejunat la generalul Gouraud și a cinat cu Roche. Azi dimineață, a plecat cu el la Palmira prin Tripoli; calea Damascului îl dezgustă, *b* preferă pe cea prin Homs, Roche l-a însoțit până la Beyruth.

Vestea acestei sosiri și plecări zorite îmi lăsă o impresie neplăcută. Nu putusem, să-l văd în cele două zile cât stătuse în Beyruth cu două luni în urmă, când rechemat de depeșa generalului, revenise din Franța, și uite... avusesem nenorocul să-mi scape a doua oară.

Căpitanul Lemercier intră. Făcea parte din biroul I. De obicei el aducea veștile noi.

— Ați aflat noutatea, zise. Prieur e făcut general.

— Bravo! strigară toți ofițerii.

— E un faimos tip ăsta, zise locotenentul Pfeiffer. Cine îl va regreta va fi căpitanul Domèvre. E imposibil să fie mai bine cel care-l va înlocui. S-a desemnat succesorul?

— Nu încă.

— Putem să ne așezăm la masă. Iată-l și pe Roche.

Venea acoperit de praf.

— Blestemată șosea, cea spre Aley, zise scoțând ochelarii de automobil. În august la amiază, e un cuptor.

— Drumul de la Ain Zahalta e mult mai plăcut, făcu locotenentul Pfeiffer.

Spusese aceasta în toată naivitatea sufletului său. Toți râseră. Pfeiffer se roși ca racul. Fui obligat să zâmbesc. Stăteam între Pfeiffer și Roche. Pe când ceilalți comentau statul de serviciu al colonelului Prieur și proasta calitate a sardelilor ce ni se servea ca hors d'oeuvre, șoptii lui Roche:

— Spune, l-ai văzut pe Walter?

— Acum m-am despărțit de el.

— De ce venise aici?

— A profitat de un avion de la Palmira la Rayak, a venit să-i vorbească generalului de reorganizarea companiei lui. Se pare că totul merge acolo cât se poate de bine în urma unui asemenea dezastru.

— Și a plecat?

— Da, la ora 10 punct.

— Ascultă. Tu știi prea bine că la ora 9 sunt întotdeauna la birou. Pare-mi-se că ai fi putut să-i propui lui Walter...

— Cine ți-a spus că n-am făcut propunerea?

— Ei și?.

— Dragul meu, fiindcă insiști, îți voi mărturisi că propunerea mea n-a avut succes. Între noi fie vorba, cred că Walter e supărat pe tine, și cam are dreptate.

Tăcui. Roche făcea aluzii la data trecută când Walter fusese prin Aley. Sosise mai devreme decât era așteptat. În ziua aceea eram invitat la contesa Orlof și nu puteam să amân. A doua zi, el nu era liber; așa că plecase fără să ne vedem. Îmi rămăsese un sentiment de amărăciune din

cauza acestei întâmplări, amărăciune stârnită astăzi din nou.

Cam sfios, îl întrebai:

— N-a vorbit de mine?

— Da, așa în treacăt, mi-a zis: „Nu-ți cer vești de la Domevre, trebuie să fie foarte ocupat”, și dând cu pumnul în masă: „chiar dacă aș fi numit colonel dintr-odată – m-auzi, colonel, n-aș vrea să duc viața idioată pe care o duceți voi aici”. Mi-am luat partea mea din vorbele lui, dragul meu, înțelegând că bătea în mine ca să te atingă pe tine. Îl cunoști pe Walter, e gelos ca o femeie și...

Roche nu isprăvi fraza. Eu vorbeam cu locotenentul Pfeiffer, băiat bun care fusese aghiotant la mehariști: cu siguranță că habar n-avea de însemnătatea stelei cu cinci raze de pe chipiu. În acel moment se plângea că vinul ce ni-l servea aprovizionarea era prea slab. Îi făcui plăcerea să-i susțin părerea.

*

Colonelul Prieur nu veni decât foarte târziu la birou. Îl așteptam cu nerăbdare, n-aș fi vrut să nu fiu printre cei dintâi ca să-l felicit. Fusese atât «de bun cu mine.

Nici nu încerca să-și ascundă bucuria.

— Dragul meu, îmi zise, astăzi am o zi din acelea în car. E dorești să vezi pe toată lumea fericită în jurul tău.

Acest preambul nu mă satisfăcea deloc, tocmai fiindcă doream să-l rog ceva.

Reluă:

— Hennequin îmi telefonează și mă felicită. Cu atât mai drăguț din partea lui, căci trec peste el. L-am invitat pentru poimăine la masă cu fiica sa. Sper că ești mulțumit?

— Foarte mulțumit, domnule general.

— Nu cunosc încă numele succesorului meu; fii însă fără grijă, îi voi vorbi de dumneata și în Special în ce privește concediul dumatăle. Rămâne stabilit, nu e așa, că vei pleca tot în noiembrie?

— Domnule general, apropo de concediul meu, aş avea © rugămintea să vă adresez.

— Ce este?

— Mă simt cam obosit. Sunt la curent cu lucrările de birou și aş dori să mă autorizați a lua o permisie de o săptămână din concediu.

— Ești obosit, îmi zise și o umbră trecu în privii ea lui, mai bine nu-i spune nimic Michellei, ar mâhni-o poate.

Simții că știa totul; dar în acest om, era tot atât de multă delicatețe cât și bunătate.

— Vei avea săptămâna de concediu cerută. Iar cât de curând, cât mai sunt eu aici.

Bucuria de pe fața lui dispăruse înlocuită prin grijă, și simții cât de mult ținea la mine.

— Domevre, îmi zise grav, îmi pare rău, foarte rău că te las aici.

Această frază era cu un dublu sens, pe care nu voiam să-l pricep.

*

Pe turnul cel mai înalt al castelului său, Athelstane povestea. Noaptea ne împrejura cu umbrele ei întunecate.

— Mi se pare, îmi zise ea, că s-a ivit o neînțelegere între noi.

În astă seară, erai gata să-mi faci o scenă ridicolă, fiindcă un imbecil a dansat cu mine de mai multe ori. Dă-mi voie să te previn că o să mai vezi și altele. Ce crezi tu că sunt eu pentru tine? Oare nu cumva îți închipui că ți-am dat vreun drept asupra mea? Țin să fixez imediat situațiile noastre

respective. Câteva anecdote pe care te rog să le ascuți cu atenție, îți vor arăta, dacă nu cine sunt, cel puțin că ai a face cu cineva care nu permite să fie călcat pe picior. Deși încă tânără, – cred că în această privință ți-am dat probe mai. Sigure decât un act de naștere – mi s-au prezentat în viață destule ocazii ca să arăt oamenilor că o femeie ca mine are la îndemână răzbunări destul de variate.

„Am numit-o povestea roșie, din cauza decorului în care s-a petrecut; un delicios vaporas cu flori, cu perdele și perne roșii. Această farsă, nu i-am făcut-o unuia din amanții mei, – te poftesc să te dezbari de tresăririle de prost gust când pronunț acest cuvânt, – nu unui amant, repet, ci chiar bătrânului meu soț, contele Alexe Orlof.

Abia ne căsătorisem și găseam că prea se întrece, urmând cu orgiile lui în afară. Eram la Canton, unul din cele mai curioase orașe din lume. Aproape virgină încă, îmi era grozav die urât singură acasă. Suflam printr-o pipă de jad baloane de săpun, făcându-le să salte și să valseze peste mătăsurile roz și albastre din camera mea, ceea ce le da un colorit extraordinar.

Era foarte frumos, dar monoton de la o vreme. Aveam și opiumul, îți mărturisesc însă în treacăt, că deși am gustat toate drogurile de asemenea natură, nu m-am dedat la nici unul, fiindcă distrug singurul lucru, din domeniul sensibilității, care mă distrează: voluptatea. În fine; ce să-ți spun, muream de urât. Într-o zi, îmi trăzni prin gând o farsă pe care o executai imediat. Aflasem că soțul meu își petrece nopțile într-un vapor de flori, lângă o chinezoaică, cu numele pretențios, „Stea de fum”. Sosea pe la unsprezece, făcea ce avea de făcut, și-mi revenea pe la patru spre ziuă, într-o tristă stare.

Mulțumită unei mici secături de vice-consul francez, care-mi făcea curte, cumpărai pe stăpâna vaporului, și pe la ora două după amiază mă înființam pe bord, singură cu

lucrurile mele. Junele vice-consul, îngrijorat de urmările ce-ar fi putut avea aventura, nu se ținuse de cuvânt și nu venise.

Am frecventat multe case de astea, dar toate inspiră cea mai mare plictiseală. Cele mai elegante, cu luxul lor banal, au aparența burgheziei îmbogățite, care te face să regreti plăcerile din familie. Ce oroare! Din contră, nu-ți poți închipui farmecul unui vapor de flori. Printre parfumurile tăvi, simți un miros de măcieș, o picătură din răcoarea care alunecă primăvara pe iarba verde, și tăcerea, mă înțelege. Și zgomotul surd al micului râu care curge în noapte fără încetare. Ele, femeile, nu vorbesc mai niciodată, stau neclintite în podoaba lor., și bărbații, care, te asigur, nu erau călugări, mi-au afirmat că au petrecut ore întregi fără a face altceva decât să le privească.. Toată după. Masa stă tui închisă în cabina fetei „Steaua de fum”. Prietena mea, proaspăt făcută, aduse pe o tovarășă. Le trebuiră patru ceasuri întregi, ca să mă transforme. Gătelile aduse de mine nu serveau la mare lucru. Ale vaporului erau mai frumoase, mi le împrumutără.

Când fui gata, mă privii într-o oglindă și rămăsei fericită și speriată că nu mă recunoșteam. Păcat că n-ai văzut masca tragică și albă în care se prefăcuse figura mea. Îmi rămăseseră sprâncenele pentru a le face cu creionul doi centimetri mai sus, în mijlocul frunții. În figura mea palidă de Pierrot, nările și buzele păreau două răni sângerânde. Râdeam toate trei ea nebunele. Apoi grave, așezate pe tălpile picioarelor, se apucară să-mi dea o lecție de impasibilitate.

— La șapte seara, supam cu bomboanele aduse de mine. Apoi dădui zece taleri „Stelei de fum”. Du-te la mamă-ta, ești liberă, în astă noapte sunt eu stăpână aici. Plecară amândouă. Mai aveam două ore de așteptat. Mă ghemuii pe pernă în poziția indicată de fete, și rămăsei nemișcată.

Evenimentele exagerează câteodată de la sine cele mai bune farse. Pe la nouă seara, se făcu un zgomot îndrăcit. Vaporașul fusese abordat de un cuirasat american, „Beecher-Stowe” mi se pare, intrat în aceeași dimineață în portul Canton. Marina Statelor Unite, e încă mai tânără și gata să-și manifeste valoarea. Speriată, patroana venise să mă previe în grabă, că mai aveam timp să fug. Dar gândește-te numai cum am profitat de sfatul ei. Aveam ocazia să-i dau o lecție bărbatului meu, cum greu mi-aș fi putut-o imagina mai completă. După câteva clipe, șase vlăjgani tineri intrară în cabina mea. Mai beți decât pot spune, nu puteau să se înțeleagă între ei și începură să se bată pentru mine ca niște nebuni. Auzeam loviturile de pumni în față, în spate... Pan! Paf! Pan! Eram zăpăcit de frică și de bucurie, totodată. În cele din urmă, unul mai treaz, sau mai voinic, îi învinse pe ceilalți și-i dete afară. Rămăsese numai unul, amețit în așa hal. Că sta nemișcat pe jos. Învingătorul, petrecu cu mine o jumătate de oră, lăsându-mi cinci dolari, preț convenabil mi se spuse. Acei cinci dolari îi am și acuma.

„Bărbatul meu era omul cel mai punctual. La unsprezece fix intra la rîndul lui în cabină. Pe marinarul stălcit îl ridicasem de acolo și avusesem timp să mă aranjez puțin. Mă recunosc destul de curînd și uimirea lui încoronă aventura acelei nopți zbuciumate. Era un veritabil gentleman. Se stăpâni nepermițându-și vreo manifestare deplasată. Eu, însă nu-i tăinuii nimic, nici un amănunt, și oricât de stăpîn era pe nervii lui, unele din ele i se părură cam de prost gust. Îl găsii destul de îndrăzneț, fiindcă el. Era vinovat.

— Ce? ce zici? nu răspunzi. Ești poate de părerea bărbatului meu?

„Acum ascultă povestea albă. De ce-i zic eu povestea albă? Ca și pentru cealaltă, tot din cauza cadrului în care s-a petrecut. Era în 1907, ne găseam la Petersburg cu soțul meu. Se vorbea foarte serios de o ambasadă pentru el. Ministrul de Interne atotputernic la Curte, era contele... Nu, nu-ți spun numele lui, nu acum. Ai ști imediat concluzia, lasă-mi efectele povestirii. Ocupam un apartament superb pe perspectiva Nevski, unde dădeam baluri și serbări nenumărate, pentru a proba că soțul meu era demn de postul pe care-l cerea. Ministrul de Interne... să-i zicem Contele X, era un obișnuit al acestor petreceri. Curând îmi dădui seama că-i plac, și într-o seară, între două uși, îmi confirmă părerea mea prin grai și gesturi, îmi șopti între altele, că dacă aș vrea, într-o lună voi fi ambasadoare la Madrid. Răspunsul meu fu o pereche de palme zdrene. Bineînțeles, din acea clipă nu avui mai mare dușman. Ambasada din Madrid își primi titularul, apoi cea din Bruxelles, pe urmă aceea de la Roma, și soțul meu tot aștepta mereu să-l numească. În fiecare an, în noiembrie, Țarul dădea un mare bal de gală la Palatul Nou. Noi nu furăm invitați. Poliția mea specială află că contele X era cel care intervenise personal pe lângă împărat, și îi zisese: „bărbatul, mai merge, Șire, dar femeia... e cu totul imposibil.

„Trebuia să-i arăt acestui domn, ce fel de femeie sunt eu. Și notează că infamul, între timp, nu lipsea de la nici una din primiriile mele. Avea dreptate, căci lumea nu trebuia să știe micul incident dintre noi.

„Las' pe mine, amice, îmi ziceam, petrecerea la care te voi chema eu, va fi probabil cea din urmă la care vei lua parte în viață. Monologând astfel, scrisei vreo 12 invitații la masă, dintre care una pentru contele X, pentru ziua de luni 10 decembrie. Eram în prima zi a acestei luni. Aveam opt. Zile până la dineu. Îmi era suficient.

„Aici, sunt obligată să revin asupra unui fapt petrecut cu câțva timp înainte, o aventură, în care mă angajasem așa, ca să treacă vremea. Bărbatul meu avea în Petersburg un văr, subdirector la Siguranță. Trebuie să știi că ador istoriile cu nihiști și revoluționarii, în genere, mi-au excitat imaginația, și câteodată chiar simpatia. Fără multă osteneală, reușii să-l fac pe acel funcționar, de la Siguranță să-mi divulge unele lucruri. Notai astfel câteva nume și adrese de cafenele dubioase, frecventate de dinamitarzi. Nu trecu o săptămână și găsisem deja mijlocul de a face cunoștința unuia dintre ei.

Ah, ce mândrețe de costum îmi inventasem. Rochie neagră foarte simplă; paltonaș de blană de iepure „modest, căciuliță la fel, și o cravată cu o fundă care era un poem. Era chiar prea real. Parcă aș fi jucat în piese de Gorki la Lugne Poe.

Într-o seară, așa deghizată, pe la ora șapte intrai în una din cafenele, cea mai păcătoasă. Iau loc la masă, comand un țap și mă cufund în lectură; cartea aleasă cu intenție; volumul al doilea din „Capitalul”, dragul meu.

Nimeni nu se sinchisea de mine. Începusem să disper, dar deodată tresării de bucurie. Cineva îmi șoptise la ureche: „ai înnebunit, fetițo! Ascunde repede cartea, sunt spioni pe aici”.

Mă întorc brusc și zăresc la spatele meu un tânăr îmbrăcat modest, cu înfățișarea blândă și bolnăvicioasă. Era slut, dar cu niște ochi, care "nu putea să lase indiferentă o femeie de specia mea. De ce să ascund cartea? nu mi-e frică de nimeni...

— Ești un copil, nu știi la ce te expui, și hotărât îmi luă volumul și-l puse în buzunar.

— Peste câteva minute, o să mă scol să plec „să mă urmezi.

Eram încântată, reușisem.

"După un sfert de oră, timp în care clienții intrau și ieșeau neconținut, el se sculă în adevăr. Mă ridicai și eu și ne întâlneam alături într-o săliță strâmtă și murdară.

— Iată, a plecat spionul, suntem în siguranță și putem vorbi. Cine ești?

— Dar tu cine ești?

Zâmbi.

— Aș putea să nu spun, dar uite, sunt băiat bun. Mă numesc Ivan Sokolowski, student.

— Și eu, Maria Gutciharov, o biată dactilografa.

— Citești „Capitalul”, ești de-a noastră?

— Dacă pentru a fi de-a voastră e suficient să admiri pe Karl Marx, atunci da.

Astfel începu idila mea cu Ivan Sokolowski. La douăzeci și cinci de ani, fusese condamnat la moarte de trei ori, și la răboj avea patru sau cinci piese de vânat politic din cel mai mare. Pot să te asigur că n-am întâlnit niciodată un suflet mai nevinovat, o ființă mai blândă ca acest asasin. Când îmi dădai seama că începe a se îndrăgosti, de mine. Mi. Se făcu milă de el; ceea ce mi se întâmplă foarte rar și hotărâi să răresc întâlnirile, și cu timpul să nu-l mai văd. Lucrurile ajunseseră aici, când se ivește istoria cu balul de la curte, și. Căutam să mă răzbun pe contele X. Luni, după trimiterea invitațiilor, mă dusei la cafenea. Ivan nu era acolo, și nici marți nu era. În fine, miercuri veni. Cum mă zări, se tulbură.

— Ce ai, surioare? ești palidă de tot.

Nu răspund.

— Îmi ascunzi ceva?

— Nu, Ivanușka, crede-mă.

— Minți; nu mai ai încredere în mine?

Îmi rezemai fruntea în mâini.

— Ivan, Ivan, cât sunt de nenorocită!

— Ce este?

— Am venit să-ți spun să mă uiți. Nu mai sunt demnă de tine!

El se făcuse, verde la față.

— Vorbește, te rog...

— Nu, nu aici, vino.

Luarăm o birjă. Pe drum, cu capul pe umărul lui, îi îndrugai un mic roman. Efectul depăși speranțele mele.

— A îndrăznit, răcni, a îndrăznit... spune-mi numele ticălosului care te-a batjocorit.

— Ivan, liniștește-te te rog, nu pot să-ți spun.

— Îți poruncesc să-mi spui.

Apropiindu-mi buzele de urechea lui șoptii un nume. Zbieră îngrozitor.

— X!... Ministrul de Interne!... A, mizerabilul canalia. Dar nu pricep cum, cum?

— Sunt funcționară la o administrație pendinte de Ministerul său, îi explic. Dactilografa atașată la cabinetul ministrului, îmbolnăvindându-se, fui desemnată să o înlocuiesc timp de o săptămână. Astă e cauza pentru care n-am venit toate zilele astea. Din primele zile, l-am văzut pe ministru de câteva ori. Părea că nu mă bagă în seamă. A treia zi, primii ordin de la șeful de cabinet să vin noaptea să lucrez, la birou. Aceasta se plătește aparte, și nu se refuză pe aceste timpuri de scumpete, Ivane dragă. M-am dus. A! dacă știam ce mă așteaptă! Ministrul concedie omul de serviciu. Rămaserăm singuri în imensul cabinet. Începu să-mi dicteze o scrisoare. Păstrez textul în memorie, o scrisoare adresată unei doamne Orlof, 72, perspectiva Newski, pentru a-i anunța că luna viitoare, zece decembrie, la ora opt va avea onoarea să se ducă la ea la. Masă. Și apoi... apoi a.. Ivan, nu mă mai cerceta, e grozav... oribil!

Simțeam cum tremura lângă mine. Îi auzeam glasul suierător șoptind: „Luna viitoare, 72 Newski, opt ore”

Mă sărută.

— Nu plânge surioară, nu mai plânge. Mă lăasă în colțul străzii Cazan, cum îl rugasem, și păstră birja.

Te miră imaginația mea? Crezi că eu ara clădit acest plan? Știi tu de unde l-am luat, *ă la lettre*? Din *Cei Trei Mușchetari*, pur și simplu, Amintește-ți, un biet om numit Felton, care merge. Ci asasinează pe Buckingham în aceleași condiții. Romancierii trăiesc destul pe spatele realității, din când în când e drept ca și realitatea să împrumute ceva de la ei! Înveșmântată după moda de la Petersburg din 1907, întâmplarea lady-ei, cum vezi, mai are efect.

„Totuși eram cam nervoasă înziua de zece decembrie, pe la ora șapte când mă găseam în mare toaletă pentru masă. Primisem o jerbă de flori superbă, cu o carte de vizită pe care era scris: „Ambasada din Viena va deveni în curând vacantă”; Da, puiule, cugetai... și pentru tine asemenea, un locușor în iad.

„Pe la șapte jumătate, eram la fereastra din raion stând la pândă între geam și perdele. Era o noapte fără lună. Newsky, acoperită cu zăpadă, un râu alb închegat! Opt fără un sfert, nimic, iarăși și iarăși aceeași zăpadă imobilă și singuratică. Opt fără zece, fără cinci, da, colo! două faruri soseau din fundul perspectivei. Era automobilul ministrului. Se apropia repede. Farurile aruncau înainte lumina lor vie. Nici o trăsură nu se zărea pe bulevard! Nimic! *Nici* o ființă nu se arăta, jumătate din distanță era deja făcută, peste treizeci de secunde, mașina va ajunge la poarta mea. Era prea târziu!...

Mușcam batista de furie.

— „Idiotul! murmurai. Sau mai curând; lașul!... În acea clipă... dragul meu... în momentul când desperasem... zării. O sanie trecând sub ferestrele mele, o biată troică care în goană urca bulevardul în sensul invers al automobilului. A, viteazul băiat! are să-l ajungă, să se încrucișeze! închid ochii. Nu mai respir, și, deodată, am un strigăt de bucurie.

Un snop de flăcări se ridicase în noapte. Îl zărisem pe sub pleoapele-mi plecate. Casa se cutremură din temelie, geamurile făcute praf cădeau în junii meu. O țandără îmi intră în frunte, la un centimetru numai de tâmpile și-mi făcu o rană, al cărui semn îl am și astăzi. Dă-mi degetul... uite... pipăie, aici.

În ziarele din decembrie 1907, vei găsi toate amănuntele atentatului care a costat viața Excelenței Sale contele Dimitriev, ministru de interne în guvernul Imperial Rus.

Cum îți imaginezi... masa n-a avut loc. Nu zici nimic?... Și cu tot omorul, găsești că această povestire albă e mai puțin rușinoasă ca aceea a matelotului american. Conștiințele voastre, ale bărbaților, sunt foarte elastice.

Acum ascultă a treia poveste, și vom isprăvi: destul pentru astă seară. După adierea răcoroasă a vântului, simt că zorile se apropie.

Primele două răzbunări, le-am făptuit asupra a doi oameni care mă jigniseră în mândria mea, această din urmă poveste am săvârșit-o asupra unui om care nu-mi făcuse absolut nimic. Era din cale afară de prost, atâta tot. Și numai pentru atâta lucru am vrut să-l pedepsesc.

Ultima mea poveste o numesc, „povestea albastră”, de la culoarea râului pe malurile căruia s-a petrecut, și după florica ridicolă căreia zicătoarea populară îi spune: *amor nevinovat...*

Mă găseam la Biarritz, jucându-mă ca pisica cu șoarecele, cu amantul meu de atunci, un baron ungar, colonelul unui regiment de cavalerie din Pesta, Bărbatul cel mai chipeș și cel mai curajos pe care l-am întâlnit. Acum trei ani, a fost executat în împrejurări sinistre, învinuit că a încercat să îl omoare pe Bella Kuhn. Când mă gândesc ce colecție de oameni mi-a fost dat să cunosc! Totuși în 1912 nebuniile ungurului mă scoteau din răbdări. În mijlocul nopții, mă deșteptam și-l găseam aplecat asupra-mi, zâmbind ca un

nebun, cu revolverul pe tâmpla mea. „Ce mă reține să mă asigur pentru vecie de fidelitatea ta?”. În fine, o mulțime de glume pe care le găsești nostime prima oară, dar apoi te plictisesc grozav.

Într-o seară, la Cazinou, după o scenă mai violentă, fără să-l previn, mă urcai în automobilul meu și mă dusei, la Bayonne. Acolo am luat primul tren omnibus pentru Bordeaux. Am sosit în acest oraș pe la nouă dimineața. Eram în toaleta de seară, nici nu trecusem pe la vilă să mă schimb.

Aveam un mantou lung, e drept, totuși nu era o ținută pentru a cutreiera peronul unei gări de provincie, la nouă dimineața.

Luasem o cameră la Terminus, adunai toate cameristele și însărcinai pe cea mai dezghețată, care din întâmplare era de talia mea, să meargă în oraș să-mi cumpere un costum, și cele trebuitoare ca să mă îmbrac convenabil. Fata se întoarse cu un taior care nu-mi sta rău deloc!

Eram singură, liberă, străină. Soarele strălucea. Viața era frumoasă.

Dar n-aveam de gând să mă eternizez la Bordeaux, unde fără îndoială va veni ungurul să mă caute. După câteva cumpărături, consultai indicatorul de călătorie, și imediat zării un nume care mă hotărî: Langon. Cum ți-am mai spus și altădată, istoriile cu criminali mi-au plăcut întotdeauna; nu cunosc ceva mai interesant ca lupta dintre Raskolnikof și judecătorul Porfir. Laingan! îmi reamintii crima superbă care ilustrase această localitate cu patru ani în urmă. Credeam că voi sta acolo două zile, și locuii două săptămâni! Ce aer de femeie de treabă aveam, în costumul meu ieftin și modest, cu pălărioara de 26 de franci, când am luat loc la o măsuță în sala de mâncare la hotel! Erau șapte, opt persoane voiajori comerciali, care discutau între ei.

Admiram curajul lor de a mai veni la Langon! după întâmplarea unuia din colegii lor.

Într-un colț al sălii, observai imediat pe cineva, un tânăr ca de vreo treizeci de ani. Ai fi zis că ființa lui era o întruchipare perfectă a tuturor virtuților mediocre. Dacă l-ai fi văzut cum își deschidea jurnalul, cum îl citea, pe când mânca, în ordinea următoare: articolul de fond la supă, știrile, la dulce, și mica publicitate, la cafea.

Mă simții atrasă către el din cauza asta. Eram. Sătulă de romantica plictiseală a ungurului meu. Îmi descoperii o simpatie pentru ochelarii, jacheta neagră și cărarea la o parte a domnului Peborde. Domnul Iosef Peborde. Era casier la o bancă, unica în Langon. Mesele noastre erau față în față. Din când în când ne priveam pe furiș și, când privirile se întâlneau, roșeam amândoi. Era delicios.

Această stare de lucruri dură nouă zile. A zecea zi, o servitoare căzând de pe o scară în timp ce spăla geamurile, evenimentul provocă printre comeseni discuții și prezentările deveniră inutile. Făcui astfel cunoștința domnului Peborde și primii păhărelul de lichior ce-mi oferî, roșind mai mult ca întotdeauna. Îl încurajai, și el îmi istorisi viața sa, cu atât mai repede că nu avea mare lucru de spus. La rîndul meu îi povestii viața mea, tot atât de simplă! Eram doamna Mauperiin, văduva unui. Comerciant din Villeneuve sur Lot. Rudele soțului meu îmi făceau dificultăți la lichidarea succesiunii.

— Avocatul meu e domnul Deveze, zic, al socrului domnul Fourcade.

— Îi cunosc, zise grav.

— Nu mă miră deloc, deoarece chiar în acea dimineață îi găsisem în Bottin.

— Mi se pare că în afacerea asta domnul Fourcade procedează nu tocmai corect.

— E just, zic eu suspinând. Dar ce poate face o biată femeie singură?

Nu spunea nimic. Ștergea ochelarii dus pe gânduri.

A doua zi de dimineață, îl găsi în prag când ieșeam.

— Am concediu pe ziua de astăzi, îmi spuse, nu v-ar face plăcere să faceți o plimbare cu mine?

— Cu dragă inimă. Dar nu te temi? Lumea e atât de rea în orașele de provincie...

— Lasă-i pe seama mea, cei care ar cuteza...

Luarăm dejunul împreună afară din oraș, pe malul râului la un mic restaurant, într-o grădiniță, unde o coțofană șchioapă țopăia de colo, colo: Ce priveliște încântătoare, ce liniște în jurul nostru! Mă vei crede, dacă vrei, simțeam că voi cădea pradă sentimentelor. Mă gândeam ce-ar fi să rămân acolo pentru totdeauna, în costumul meu cumpărat la haine gata, alături de domnul Peborde.

La desert pricepui că era mișcat la culme și se va destăinui. Tuși ca să se îmbărbăteze, să-și învingă timiditatea,

— Renee, zise în cele din urmă, îmi permiți să-ți zic pe nume, nu-i așa?

Îi spuseseam că mă numesc Renee, din cauza lui Mauperin, ai priceput? Încă un mic plagiat la activul meu.

— Îți permit, Iosef, îi răspund, plecând ochii.

— Renee, șopti, Renee, și glasul se stingea de emoție, sunt liber.

Contrariul m-ar fi mirat.

— Și eu de asemenea.

— Vrei să unim viețile noastre?

— Ar fi visul meu, Iosef.

Fața lui uscată se luminează, li trebuiră câteva minute să-și vină în fire.

— De aci înainte, îmi vei permite să mă ocup de afacerile dumitale. Nu mai am decât pe mama care locuiește la Nerac.

Plec mâine să a pun în curent cu proiectele noastre. Luni voi îi la Villeneuve, și voi arăta eu domnului Fourcade...

Revenirăm împreună încet. Se oprea din mers ca să-mi culeagă cu sfințenie margaretele albe din fânațul prin oare treceam.

Bietul om plecă a doua zi la Nerac și Villeneuve.

În «cupeul expresului oare mă ducea spre ungurul meu, scandalizam o familie de englezi, prin râsul ce m-apuca, când îmi închipuiam ce cap vă face onoratul domn avocat Fourcade, când Iosef îl va cerceta asupra modului de a proceda în afacerea doamnei văduve Mauperin.

„Asta e tot. N-am mai trecut niciodată prin Langon și nu știu ce s-a făcut Iosef Peborde. Dar iată, zorile se ivesc deasupra cedrilor de la Baruk. Dragul meu nu vei dormi tu mult în astă noapte, din cauza povestirilor mele. Mai am și altele mai răutăcioase; unele pe care nu ți le spun, inconștient te-ai făli, căci sunt acelea unde m-am arătat femeie ca toate femeile, slabă, supusă, influențabilă. Printre aspectele astea contradictorii, descurcă dacă poți adevărata mea ființă. În atâta complexitate, să știi cel puțin, să-ți dai seama de iubirea mea pentru o viață variată, intensă, viața, așa cum o înțelegea acea nobilime rusă, care, pe când era încă atotputernică, știa să aducă veselia în tristul univers. Acele timpuri nu mai sunt. Asia și minunățiile sale mai oferă supraviețuitorilor catastrofei. Un câmp de acțiune demn de ei. Europa a devenit așa de plicticoasă, ca o predică americană!, de când o mână de evreiași, eu idei înaintate, au împrăștiat în cele patru vânturi comoara bătrânilor Romanovi”.

*

August era pe sfârșite. Într-o dimineață, generalul Prieur intră în biroul meu.

— Plec la 12 septembrie, îmi zise. Succesorul meu e numit. Este colonelul Marest, care comanda la Toulon regimentul al 8-lea de infanterie colonială. A stat un an în Siria. Trebuie să-l cunoști.

— Am auzit mult vorbindu-se de el, domnule general, dar nu-l cunosc.

— Vei avea, desigur, cele mai bune raporturi cu dânsul. E un om remarcabil. Foarte strict, în serviciul său.

Nu-mi putui retine o tresărire. Această simplă frază, nu mi-ar fi spus-o cu două luni înainte generalul Prieur.

— Ți-ai manifestat dorința de a avea un concediu. E mai nimerit să-i iei acum, astfel ca, la sosirea colonelului Marest, să fii vesel și odihnit, reîntors la postul dumitale.

— Am o săptămână de concediu, îmi spuneam în acea seară Athelstamei.

— A! zise, însfârșit a dat Dumnezeu; și sună servitorul.

— Mâine dimineață la ora patru să se pună șeaua pe iapa mea și calul pe care-l încalecă de obicei domnul căpitan; pentru drum lung. Caii bine hrăniți. Hassan ne va însoți. Anunță-l. Vom lipsi două zile.

— Două zile, făcui, după plecarea servitorului.

— Unde!

— Vei vedea, zise ea.

Adormisem pe la miezul nopții. Când mă deșteptai, se lumina de ziuă. Athelstane nu mai era lângă mine. O zării, îmbrăcată în amazoană, scriind la biroul ei.

— Îmbracă-te, îmi zise. E timpul de plecare.

Curând fui gata. Pecetlui două scrisori, puse adresele.

Caii ne așteptau în curte. Zidurile castelului, ca și munții; erau scăldați în lumina dimineții. O zi superbă se pregătea.

Contesa Orlof dădu câteva ordine servitorilor săi.

— Automobilul la Saida, – mâine seară la șase. Aceste două scrisori la Beyruth chiar în dimineața asta.

Încălecarăm. Lebedele nemișcate pe apa neagră ne priveau trecând podul.

— Unde mergem?

Îmi dete același răspuns «ea și în ajun..

— Vei vedea.

Praf nu era pe șosea și căldura nu dogorea încă. Calea se desfășura în fața noastră aproape goală. Fără a obosi caii, puturăm face un mic galop, și ne depărtarăm de castel. Înainte de ora zece, o vale adâncă apăru. La dreapta, un târgușor pe coasta muntelui, la stânga un pisc stâncos pe care se înălța un fel de cetate pe jumătate ascunsă de verdeată.

— Iată Deir-el-Kamar, zise Athelstane; și la stânga, Bested-Din cu palatul emirului Bekir.

Un moment crezusem că mă duce către acest vestit palat, dar la încrucișarea drumurilor luarăm calea spre Deir-el-Kamar.

Am intrat în târgușorul adormit sub razele soarelui. Strada principală semăna cu străzile noastre din provincie: aici farmacia, colo, magazinul cu piese, de schimb pentru biciclete, mai departe cafeneaua cu boltă de viță, – unde "doi

gospodari, din care unul în jachetă – fumau narghilele și beau arak.

— Aici s-au încăierat druzii și maroniții în 1860, zise Athelstane, și amintirea acelui eveniment, atâta veșnic urile locale. Nu-ți voi vorbi de ele, vei zice că țin iar cu druzii. În loc să vorbim de cele oare ne despart, să ne ocupăm de ce ne poate uni. Privește casa asta.

Treceam pe lângă o clădire fără caracter definit, dar aranjată în așa mod ca să demonstreze oarecare confort.

— E hotelul unde Maurice Barres, bolnav de friguri, s-a oprit doua zile în primăvara lui 1914. Parcă îl văd, cu veston gri, pălărie de pai, cravată în formă de plastron și scările la șea prea lungi. Am cunoscut mulți oameni de litere; aproape toți păreau șefi de raion din marile magazine. Acesta era scriitor de rasă, se simțea unirea perfectă între viața și opera sa. Drept e că semăna cu Conde!... Mă mai întrebă:

— Oare va mai veni pe aici?

Făcui un semn de totală ignoranță.

— Tu să știi, zise ea, că el ar da mult să vadă locul unde te duc acum pe tine.

*

Părăsisem Deir-el-Kamar și luarăm direcția sud-vest. Căldura se întetea.

Caii începeau să lase capetele în jos, poticnindu-se pe pietrele de pe cărare.

Noi tăceam.

La cotitură, apăru o casă. Calul Athelstanei se oprește și nechează.

— O să facem un popas aici, zise doamna Orlof, ca să odihnim caii puțin.

La nechezatul calului, parcă ieșiți dintr-o cutie de jucării, o bandă de copii druzi ne înconjură. Băiețași bucălați, cu

fesul roșu pe creștet și copile zvelte și brune, împodobite pe cap cu horbote de tulpan alb, strigând și râzând, înconjurară pe Athelstane.

— Bună ziua, taică, zise ea, unui moș care se ivi în prag.

Omul cu barba albă se plecă adânc.

— Pace ție și tovarășului tău, zise. Pofțiți. Intrarăm în casă. Era întuneric și răcoare. Rămăsei surprins de curățenia din cameră.

— Sunteți acasă la dumneavoastră, zise bătrânul. Petreceți noaptea aici?

— Nu, taică. Plecăm, zise Athelstane.

Vorbea bătrânului cu un ton respectuos, pe care-l auzeam pentru prima oară la femeia asta mândră.

Inspectam localul. Pe pereți era o gravură, reprezentând pe Wellington.

Athelstane surprinse privirea mea, și râse cu poftă.

— Orice ai zice, e cam semnificativ, îi spun ațos.

Ridică din umeri.

— Aici se pot dobândi simpatii, răspunse ea. Zâmbetul tău obișnuit îți stă mai bine, crede-mă.

— Pentru asemenea lucruri, decât aerul bănuitor și posomorât.

După două ore, odihniți, plecarăm mai departe, și în curând orice vegetație dispăru. Călătoream între stânci enorme încinse de arșița. Când am atins culmea lor, căldura era arzătoare. Măcar am văzut, uneori, acolo, spre vest, un colț răcoritor de mare albastră. Dedesubt era umbra, umbra sufocantă a unui cuptor. Obișnuit cu arzătorea salubă în aer liber a vântului de stepă, mi s-a părut insuportabil acest sentiment de izolare. Am văzut și Athelstane a suferit din cauza asta. Dar ea era una dintre acele ființe care preferau să piară decât să se plângă.

Acest sud al Libanului este o țară curioasă. Ne duce cu gândul la Tesalia lui Eschil, la mormanele de munți îngrămădite de uriași pentru a se urca la zei. Peste tot, defrișarea și-a făcut treaba mortală. În urmă cu treizeci de secole, rădăcinile copacilor țineau în ghearele lor vii acest prețios humus pe care, de atunci, ploaia necruțătoare l-a precipitat în torent și pe care torentul l-a dus în mare. Vechii negustori, fenicieni, a căror descendenți continuau eroarea milenară, au greșit în dorința aprigă a câștigului brutal, imediat. Niciodată acești oameni n-au înțeles principiul solidarității între generații. În urma mea potopul, nu-i așa? Regele Solomon cere lui Hiram lemnul cedrilor. Din moment ce regele evreilor îl plătește bine, magistrații Tirului vor despuia munții. Și acum, iată că Libanul, a, rămas o armată de uriași pleșuvi sterpi.

Timp de două ore înaintam în mijlocul stâncilor scheletice. La fiecare cotitură, sperai să găsești puțină verdeță, un izvor, ceva mai puțin jalnic. Veșnica alergare a lui Sisyphe? De fiecare dată, speranța era dezamăgită. Căii călcau sfios, cu nesiguranța datorită nespusei oboseli. Trebuia să-i ținem scurt din dârlogi. Haosul ăsta negru, cenușiu, galben, îl vedeam pentru prima oară. De asta eram sigur, mi se părea totuși că-l mai cutreierasem cândva în vis sau în gând.

Deodată îmi amintii și pricepui scopul călătoriei, însă nu-mi chestionai tovarășa. Era vizibil, ea avea o satisfacție copilărească să-mi facă o surpriză.

Soarele cobora spre apus, când strâmtoarea ce urmam începu a se lărgi. Un vânt ușor de stârni, într-o deschizătură, ca la 15 km, apăru marea. Spațiul intermediar era semănat cu delușoare punctate cu pete negre „care erau măslinii.

Athelstane coborî de pe cal. O imitai. Un băiat druz era acolo. Îi făcu semn să se apropie chemându-l pe nume. Toate aceste localități păreau a fi obișnuite doamnei Orlof.

— Ține, zise dându-i câțiva piaștri. Ia-o pe potecă și fugi de anunță pe părintele Barduil că sosim trei inși, trei acum îndată, și-l rugăm să ne primească la Deir-el-Mikhalles.

Copilul o luă la goană.

— Deir-el-Mikhalles îmi explică, – e mănăstirea greco-catolică a Mântuitorului. Părintele Barduil e economul O să dormim acolo. Vei vedea ce primire o să ne facă călugării. Haidem. Părăsind cărarea, urcă un dâmb. O urmași și eu. Sub noi, nețarmurita priveliște se desfășura.

— Uite colo, în direcția apusului, zărești un deal cu un sătuc pe coastă?

— Îl zăresc.

— Și drept în față, alt deal, care e *Dahr-es-Seet*, Dealul Doamnei. Ai priceput. Grupul de măslini pe vârful colinei e tot ce-a mai rămas din grădinile lady-ei Stanhope. Acolo s-a stins și-acolo doarme acum.

Această ultimă frază fu spusă cu un glas nespus de dulce, mai mult în șoaptă, parcă voia să nu deștepte moarta.

Dar în acea clipă, eu nu mai priveam colina, ci un spectacol mult mai uimitor pentru mine:: Athelstane emoționată.

Cât timp am stat în tăcere amândoi, nu știu. O oră poate. Munții se învinețiseră, noaptea venea repede când plecarăm înainte.

*

Zgomotul de potcoave pe prundul cărării ne readusese la realitate.

— Iată-l pe părintele Barduil, zise Athelstane.

Părintele era un om cam de 35 de ani, purta anteriorul lung și potcapul clerului grec. Era înalt, cu ochii blânzi și energici; o barbă neagră încadra trăsăturile lui regulate.

— V-ați dat osteneala să veniți până aici, părinte.

— Deloc, doamnă. Eram în treacăt pe aici și băiatul mi-a adus mesajul dumneavoastră. Am făcut numai un mic înconjur. Sunteți așteptați la Mănăstire.

După un sfert de oră, înoptase aproape, ajungeam și noi la Deir-el-Mikhalles, mare careu de clădiri pe vârful unei coline sălbatece. Clopotul suna rar în liniștea crepusculului. Undele lui calme și adânci răspândeau în acea singurătate o lume de sentimente tainice. Numai sel ce s-a găsit vreodată, călător obosit, cu griji nedumerite care-ți apasă inima, la apropierea necunoscutului nopții, la loc străin, – va înțelege impresia de îmbărbătare și de recunoștință pe care o simții când pașii pragul locașului sfânt, pierdut în creierul munților.

Dimineața, când lumina vine, te vei simți iarăși puternic, din nou vei pleca la drum și-ți vei râde de omul slab ce ai fost aseară, când ai trecut sub bolta înaltă a porții de intrare.

La lumina unei lămpi de petrol, am stat la masă, mâncând cu poftă în tovărășia părintelui Barduil, într-o sufragerie răcoroasă și cam întunecoasă. Apoi, după obiceiul țării, se trecu în. Divan, unde călugării unul după altul, în frunte cu starețul lor, veniră să ne ureze bun sosit. Nimic mai pitoresc ca defilarea acestor douăsprezece înalte fantome negre. Athelstane știa într-adevăr să aranjeze perfect efectele teatrale.:

— Căpitanul a venit să vadă mormântul *Doamnei*, explica părintelui Barduil, prezentându-mă.

Starețul dădu din cap. Se vedea că nu înțelegea întrucât ar putea să mă intereseze acel mormânt.

— Era o nebună, zise, și toată purtarea ei mă face să cred că se ocupa și de magie, de farmece.. Dar doamna Orlof cunoaște mai bine ca mine amănuntele astea, chiar mai bine decât părintele Constantin, bibliotecarul nostru.

— Sfinția Voastră, părinte, ați zidit mormântul care se vede și astăzi?

— Da, în 1911. Dahr-es-Sitt, colina unde era vila lady-ei Stanhope aparținea Mănăstirii noastre. Ea a murit, precum știți, în 1839, ruinând pe proprietar, căruia nu a voit să-i plătească niciodată. Fiul acestui nenorocit s-a spânzurat. Blestemul Cerului cădea pe tot ce atingea această femeie. În urmă, Mănăstirea răscumpără locul care-i aparținuse. Vă vom arăta actul de cumpărare dacă vă interesează. Casa era ruinată, grădina sălbătică. Arendașii noștri au arat peste tot. Cu timpul. Ajunseseră chiar până la mormânt. Amintirea doamnei începuse a se pierde în partea locului. Numai oamenii foarte bătrâni mai povesteau despre dânsa. Or, în 1911, domnul Abela, viceconsul al Angliei la Beyrut veni la noi în numele guvernului său...

Mă uitai la Athelstane care sta impasibilă.

— Da, în numele guvernului său venise să-mi atragă atenția că o doamnă din aristocrația engleză era îngropată pe dealul nostru și că se cădea să i se facă un mormânt mai convenabil. Deși, în fond, judecam că le trebuise cam mult timp compatrioților săi să-și amintească de doamna Stanhope, fără a le face dificultăți, delegai pe economul nostru de atunci, părintele Paul Dagher, astăzi paroh la Madjluna. El angajă un maestru zidar din Djun, Ibrahim Abdul Navu... poate că amănuntele astea vă plictisesc?

— Vă rog, părinte, urmați.

— Bine, Descinserăm mormântul și dezgropărăm două schelete.

— Al lady-ei Stanhope și al Generalului Loustounau?

— Ah, îmi zise Athelstane, se vede că cunoști cartea lui Thompson, numai el dă acest amănunt. Dar e inexact. Nu generalul Loustounou a fost îngropat cu lady Stanhope, ci un biet copil venit din Franța înadins să încerce a readuce pe smintitul de tată-său. A murit de friguri. Lady Stanhope l-a îngropat în grădina ei. Loustounau n-a murit decât după doi ani, lângă Saida.

— Ambele schelete, urmă starețul, fură înmormântate de, noi în cavoul ce l-am zidit. Un mausoleu, format din patru table de piatră rectangulară, de mărime din ce în ce mai mică, suprapuse una peste alta. Întrebasem pe viceconsul dacă trebuie gravată vreo inscripție pe piatra superioară. Mi-a răspuns că nu e nevoie.

— Astfel, zic eu, Anglia a ținut ca fiica sa răzleață să primească o sepultură convenabilă, dar n-a ținut să mai atragă atenția asupra ei. Vă mulțumesc din suflet, părinte. Pot să vă mai întreb ceva? în afară de cele două schelete, n-a mai găsit nimic părintele Daghar și Ibrahim Abdul Navu?

— Nimic.

— Ce vrei să mai fi găsit, întrebă Athelstane pe un ton cam agresiv.

— Poate, îi răspund foarte domol, rămășițele drapelului englez în care a fost înfășurată Lady Hester. Încă urî amănunt care se află în cartea reverendului Thompson.

Părintele stareț dădu din cap.

— Nu s-a mai găsit nimic, repetă.

— Nu știam, zise Athelstane, cu o voce stranie, că ești în" curent cu istoria asta.

— Nimic din ce vă interesează nu mă poate lăsa indiferent, îi răspund.

Călugării asistau liniștiți la acest schimb de ușoare săgeți.

— La ce oră doriți să vă urcați mâine la Dahr-es-Sitt? întrebă părintele Barduil.

— Pe la zece, zise doamna Orlof. După amiază plecăm, ca să fim la șapte seara în Saida, unde am lăsat ordin să vie automobilul să ne aștepte.

Ne luarăm seara bună de la călugări. Părintele Barduil și eu o însoțeam pe Athelstane până la camera care-i fusese rezervată.

În prag îi urarăm noapte bună.

Economul mă conduse la camera mea cu două uși mai departe, pe același culoar.

— Nu aveți nevoie de mine?

— Aș fi fost fericit să recitesc Voiajul în Orient, descrierea lui Lamartine despre itinerariul parcurs de noi între Deir-el-Kamar și Djun..

Amintirii acelor pagini îi datoram senzația ce avusesem adineauri, în deșertul stâncos, al unui lucru văzut cândva în trecut.

— Nu avem Voiajul în Orient, zise părintele Barduil. Dar fiindcă cunoașteți limba arabă, pot să vă aduc Enciclopedia lui Bustani. Are o notiță destul de amănunțită despre Lady Stanhope.

După ce-mi încredință voluminoasa carte, mă părăsi.

Deschid Enciclopedia și găsesc articolul foarte conștiincios cu toate datele esențiale din destinul atât de extraordinar al acelei femei. Primul debut al nepoatei lui Pitt, la curtea Marei Britanii, plecarea în Orient, naufragiul romantic din golful Macri; apoi cursele prin deșert cu apoteoza de la Palmyra; stabilirea în Libanul de miazăzi; neînțelegerile cu Emirul Bekir; vizita lui Lamartine, în fine, declinul și moartea tristă în mizerie. Nimic nou în definitiv. Nici un amănunt care să mă lumineze asupra rolului jucat de această femeie în profitul Angliei. Totuși o singură frază al cărui înțeles i-a scăpat din vedere compilatorului, relativ la ostilitatea manifestată de „Doamna” lui Ibrahim Pașa. Nu era oare firesc ca ea să sprijine politica turcească, – când la

acea epocă, Franța susținea punctul de vedere egiptean? Atâta tot.

— Nimic despre cele două episoade asupra cărora cu aveam tragice cunoștințe. Nici un cuvânt de rivalitatea lady-ei Hester cu Lascaris agentul lui Napoleon prin triburile beduine; și nimic despre lupta cu Badia, trimis secret a lui Louis al XVIII. Același Badia, al cărui asasinat avea ea să-l mărturisească câțiva ani mai târziu lui Marcellus. Închid cartea. Un val întunecat se lasă pe mintea mea. Crap ușa și arunc o privire în sală. În camera Athelstanei se zărea lumină. Nici ea nu dormea încă. Ce face oare doamna Orlof așa târziu noaptea? la ce cugetă ea? Poate tot la lady Hester și la nefericitul Badia. Un dor, o nebunie subită mă cuprinse să mă duc la Athelstane, să-i bat la ușă până-mi va deschide. Tâmpilele îmi zvâcnesc. Nu durează decât un minut, dar în acel minut îmi trebuie o putere uriașă, – ca să stăpânesc comiterea acestui sacrilegiu. Închid ușa, mă culc și stâng lampa. Din pat, prin pervazul ușii, tot mai zăresc pata de lumină proiectată pe perete de lampa Athelstanei. Gândurile revin din nou la Badia, la Lady Stanhope,

„La Damasc, unde se întâlniră, odihnesc poate și ei sub același acoperământ. Cordialitatea aparentă a raporturilor lor ar fi autorizat pe acești doi antagoniști să fie găzduiți în aceeași casă: el, re trăind decât pentru marele proiect al imperiului franco-islamic, ea, inimă și suflet pentru visul hegemoniei arabe, dar de pe atunci încă pradă grijilor și nevoilor bănești. Se despărțiră. Badia luă calea, spre Nicea și, într-o bună zi, după ce bău o ceașcă de cafea, muri subit. O sută de ani, sunt tocmai o sută de ani de atunci. Până unde va merge acest paralelism Simțeam că mă trec sudori reci. Lumina lămpii din camera Athelstanei continua să păteze peretele culoarului. Când adormii, era încă acolo. Un povestitor care nu ar avea de călăuză purul adevăr, ar putea introduce aici.

Un vis: Hobson împingându-mă către o femeie care semăna cu Athelstane ca o soră, eu strângând-o în brațe și dându-mi deodată seama că îmbrățișez un schelet, scheletul Lady-ei Stanhope... Vai! Realitatea mai simplă mă obligă a spune că am dormit neîntors până la șase dimineața”.

*

Pe la zece, după o mică gustare, ne luarăm ziua bună de la călugării mănăstirei Mântuitorului și începurăm a urca povârnișurile repezi ale lui Dahr-es-Sitt. Sărmană colină de piatră, ce jale!

— Să lăsăm caii în seama lui Hassan, zise Athelstane, ei nu pot urca mai departe. Ne urmarăm drumul pe jos, urcând anevoios, sprijinindu-ne cu mâinile pentru a trece peste stânci.

În fine, ajunserăm în vârful dealului. Nu mai era nimic sus, decât un vraf de dărâmături cu care se reclădise, ruină clădită din ruină, două păcătoase încăperi, care adăposteau pe arendaș, soția lui și mama tinerei femei. Ei ne așteptau la marginea platoului. Athelstane îi concedie mulțumindu-le, dorind a fi singură pentru a face onorurile acestor urme nedesluite. Mă călăuzea, sărind peste zidurile dărâmate, și-mi vorbea în șoaptă cu un glas tremurător.

— Acuma poți să pricepi care a fost greșeala ei. Nesocotința puterii trecutului și excesul de încredere în sine. A vrut ca să creeze ea totul și uite rezultatul: o tufa" ae urzici, pietre împrăștiate unde șopârlele își soresc burta. Eu, cel puțin, știu că mult timp încă după ce vor fi putrezit podoabele atârinate de mine pe pereți, zidurile lui Kaiaat vor urma a ține piept secolelor. Dar, privește gaura asta în pământ.

— Ce e?

— Una din deschizătorile ascunzătorilor castelului. Căci ea avea. Închisori, călăi, săli de supliciu; stâlpul utilizat pentru suplicii în orient, și dreptul de viață și de moarte, hărăzit. De Sultanul Măhmud. Nimeni ca această femeie n-a nesocotit viața omenească...

Părăsisem ruinele și intrasem într-un crâng de măslini. O liniște, o solemnitate religioasă domneau sub umbrele lor. Aici era ou adevărat un *locus* antic. La vreo douăzeci de metri, se ivea albeața mausoleului.

Contesa Orlof mă luă de mână: – jură-mi zise, jură-mi mai întâi un lucru, că nu vei aduce pe nimeni, niciodată aici.

— Ce vrei să spui?

Râse nervos.

— N-ai priceput? O bandă de turiști veseli, răspândindu-se pe locul ăsta cu amintiri. Domnul, care-și dă aerul de a ști totul. Femeile și bărbații bine dispuși, dopul sticlei de șampanie „fantezie” care sare, și domnișoara de măritat care a pierdut cheia de la cutia cu. Sardele... Crezi tu oare că pentru asta...

Nu putu să urmeze. Glasul i se înecă. Și în culmea uimirii, văzui că lacrimile îi curg pe față.

— Athelstane?

— St... mai încet, nu lua seama și nu mă crede nebună. Când plângem, noi femeile, mai întotdeauna ne plângem pe noi înșine.

Umbla în jurul mormântului, se oprea, apoi îngenunchea pe lespede de piatră ca să smulgă buruienile crescute între lespezi. Avea mișcările blânde, măsurate, ale babelor cernite care în cimitire plivesc mormintele morților lor..

— Îți dai seama de ceea ce reprezintă femeia care odihnește aici? Dacă mâine ai povesti viața mea s-ar găsi idioți care să susțină că e de necrezut. Ori viața mea, cu tot ce-aș mai putea face ca să o complic, nu va rămânea decât o palidă icoană a vieții ei.

Isprăvise pioasa culegere și-și punea mânușile.

— Voi încerca să te fac să înțelegi. Ea îl disprețuia, pe Napoleon. „La început nu era decât un tânăr lipsit de aere, a zis odinioară un adolescent faimos începând elogiul acestui erou. În realitate, Napoleon a purtat toată viața pata acestei obârșii. Ea, din contra. Sămânță de neam ilustru. Nu trebuie bârfită înalta societate engleză de la finele. Secolului trecut. Cu toată incurabila mediocritate intelectuală ce o caracteriza, avea totuși alte merite decât ameliorarea rasei cailor de curse și instituțiile parlamentare. Cugetă la debutul acestei fete care la douăzeci de ani era Regina Londrei. Amintește-ți de Sheley, de Burke, de Byron, de Fox, de Nelson, de Brummel, de Romney, și de această lady Hamilton pentru care eu, femeie, m-aș fi sinucis cu bucurie. Iată ce părăsea ea de bună voie. Da, ea n-a fost niciodată o parvenită, și aceasta e frumusețea faptului și-ți explică părerea ei asupra lui Bonaparte. Și ceea ce e și mai frumos, e de a vedea concordând perfect vederile lor asupra felului de a-și realiza ambițiile. El zicea. În 1798, tânărul învingător din Italia: „Totul se uită la Paris. Dispare deja gloria mea. Trebuie să merg în Orient. Toate faptele mari vin de acolo”. Și-și chemă ostașii... În același timp, când nepoata lui Pitt își adună bogățiile pentru aceiași, aventură. Dar câtă statornicie a avut ea în desăvârșirea acestui mare proiect? Vino pe aici.

Mă duse la câțiva metri departe de mausoleu, la marginea de sud a platoului. Colinele Libanului, scânteind de lumină, ondulau în cute mai adânci spre mare. Îmi arătă pe vârful celei mai înalte, foarte departe, acoperișul roz al unei locuințe.

— Vezi casa asta, aparține mudirului din Nabatyé, Hussein bey Derviș. Mi se spusese că de pe terasă se poate vedea întreg Libanul, și două treimi, ale coastei Siriene de la Haifa până la Tripoli. Am voit să mă duc să văd. Nu-mi

venea să cred. Ori, așa este. Ce privești! În dosul Hormonului, care ascunde urmele celor mai vechi temple ale Lumii antice, și acolo unde izvorăște râul lumii noi, Iordanul. În fața sunt Sidon, Sarepta, Tyr, acolo în stânga, în golful Cârmei, un orașel musulman, ia seama, un biet orașel musulman, care pierde acum cu încetul pe malul apei: Akka, Saint-Jean-d'Acre, acum pricepi? Aici, Bonaparte s-a arătat nedemn de norocul lui. Pe urmă, cu tot Austerlitzul și celelalte, a vegetat numai până la Waterloo. N-avea decât să părăsească Directoratul, nu-l prea jenau scrupulele, nu-i așa? și întorcând spatele fortăreței Saint Jean d'Acre, să meargă spre Orient, ca macedoneanul cu două mii de ani în urmă. Dar, uite, nechibzuitul se gândea la soldații lui care mureau de ciură, la femeia care-l înșela. Soția lui o creolă stupidă din Martinica. Când Asia i-ar fi oferit, în schimb, toate Roxanele și toate Barsinele sale! Ostașii lui, douăzeci de mii de strașnici soldați, gata să-l urmeze oriunde, în loc să fie nimiciți în gropile de cârțițe de prin Europa, preferau să devină indivizii imenselor mulțimi care furnică între Eufrat și Gange. A, ce destin atunci! Să te afunzi, fără a întoarce capul, în inima celui mai bătrân continent, întrunind într-un mănunchi beduinii, persanii, hindustanii, să cobori râul Acezin și să mergi până la Seringapatana, înviind cenușa, – fierbinte încă, a bătrânului Tipu-Sabib. Crezi tu că n-ar fi avut altă înfățișare, decât să te întorci grăbit ca să arunci pe fereastră câțiva deputați, să faci o "excursie în munți, și să riști a fi învins de un general austriac ramolit? El a rămas inferior planului ce-și făcuse. Ea, ea, din contră, era superioară faptelor sale. Priveam pe Athelstane pe când vorbea astfel. Era aceeași femeie pe care o vedeam flirtând prin saloanele din Beyruth cu toți filizonii sau pierzându-și nopțile la poker. Un profesor de la catedră, la facultate poate încerca să comenteze pe Napoleon. Acest uriaș de carne și sânge, nu are mai multă realitate vie, decât

semnele albe trase în aceeași clipă de colegul său matematicianul, în amfiteatrul de alături. E frumos să auzi o ființă tânără, ușurată, cum poate să învie ceea ce nu e decât grai mort. Să facă din asta regula de viață practică. Uimitor pământ al Asiei, unde o femeie poate să alterneze, cu atâta ușurință, politică și bachanale, și care nu părăsește cortegiul lui Adonis, decât ca să se unească la cortegiul Zenofonului.

— Vorbește-mi, spusei Athelstanei, vorbește-mi puțin și de Miss Williams, frumoasa prietenă engleză a lady-ei Stanhope, și de Fatum și de Zizifum, sclavele druze.

Avu un surâs care-i destinase pentru moment trăsăturile.

— Ești prea indiscret dragă, zise ea. Diseară, dacă vrei, în camera noastră. Pentru moment să nu uităm că ne găsim în fața unui mormânt. Chestionarea în serie e o lipsă de tact, pe care e mai bine să nu o comiți.

De câteva minute, soarele era acoperit de nori groși. Căldura apăsă greu, parcă s-ar fi pregătit o furtună; care nu avea să izbucnească.

Athelstane suspină.

— Ora două! Nu vom ajunge la Saida înainte de cinci și jumătate. E timpul să plecăm.

Coborâram încet colina până la locul unde ne așteptau caii.

După ce se urcă în șea, Athelstane se întoarse și privi încă o dată Dahr-es-Sitt..

— Ca să fim sinceri, zise. În toată istoria asta,. Știi tu ce domină, și e ignobil? Banul.

— A murit ruina, murmurai cu o senzație displăcută, care-mi venea din amintirea cugetărilor mele de peste noapte..

— Da, ruina. Ca viermii pe un mare cadavru, așa s-au aruncat creditorii. Când te gândești, că cel mai formidabil destin a fost împiedicat de o mizerabilă chestiune de piaștri.

O ființă unică, supusă cămătarilor. Pierzând încetul cu încetul încrederea, redusă la polițe cu termene mai mult sau mai puțin lungi, într-un cuvânt devenit prada a ceea ce este cel mai jos om de afaceri.. Ce zici?

— Nu te-am auzit niciodată vorbind cu atâta înflăcărare.

Ridică din umeri,

— Știu că poate greșesc, și că nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat, dacă nu ar fi depășit cu mult vârsta de cincizeci de ani. Cu zece ani mai tânără, găsea cu siguranță mijlocul de a se sustrage unei asemenea umilințe. Nu e drept.

O privii fără a pricepe.

Izbucni în hohote de râs și, dând pinteni calului., o luă în galop peste pietrele care se împrăștiu. N-o ajunsei decât după un kilometru.

— M-ai speriat, îi spun.

Fața ei redevenise calmă.

— Ești mulțumit de excursie? mă întrebă.

— Foarte mulțumit.

— Ai dreptate. Cred că această plimbare e destinată să aibă un loc anumit în viața noastră.

În drum spre casă, nu schimbă niciun cuvânt.

*

La Saida ne aștepta automobilul. Mașina adusese un servitor care trebuia să conducă caii până la Kalaat-el-Tahara.

— Să plecăm, comandă doamna Orlof.

Cu câteva minute înainte de ora opt, eram la, Beyruth, Athelstane ordonă șoferului să oprească la Hotel Royal.

— Coboară și întreabă dacă nu sunt scrisori pentru mine.

El reveni numaidecât.

— Nu este nimic.

Nu puteam să-i văd fața prin întuneric. Avui totuși impresia că răspunsul o contraria.

— Atâta, pagubă, zise cu un ton degajat, și reluă:

— Deseară, am chef s-o fac lată. Invită-mă la masă la Miramar, apoi mergem la cinema. Ce rulează? „Misterul Lotusului”, în șase episoade, – trebuie să fie palpitant.

— La ordinele tale, zisei cam dârz.

Îmi trăsese prin minte că spera ca prezența noastră în acel local să fie semnalată a doua zi domnișoarei Hennequin. Acolo, cu șase luni înainte, petrecusem cu Walter o noapte pe care nu o puteam uita. Mai venisem de vreo două-trei ori înainte de a o cunoaște pe doamna Orlof, din motive senzuale greu de mărturisit. Câte întâmplări în câteva săptămâni! A trece acel prag, însemna să fiu obligat a compara ființa mea de astăzi, cu aceea ce-mi prezicea Walter că voi deveni! Cu toată lipsa de sinceritate ce mă sileam a pune în confruntare, nu mă putui opri de a mă cutremura. Masa era așezată pe terasă. Lume multă, în special ofițeri; unii cu soțiile lor, alții cu dansatoarele localului. O adiere caldă venea dinspre mare. Cânta orchestra rusească. În definitiv, un ansamblu destul de simpatic.

Prima persoană ce zării intrând fu Grizot, un căpitan de geniu, ajutorul colonelului Hennequin. Nu ne puteam suferi. Mi se pare că avusese intenții pentru Michelle. Dacă sperasem ca venirea mea la Miramar cu Athelstane să nu fie observată, acum eram sigur de contrariu. Lucru curios, această certitudine îmi împrăștiă reaua dispoziție. Mă așezai la masă fixând pe Grizot. El întoarse capul. Amazoana de postav alb a doamnei Orlof, devenise ținta privirilor. Aș vrea să știu, dacă oameni mai blazați ca mine ar fi putut însoți această femeie, fără a fi cuprinși de orgoliul de care mă. Simții copleșit. Lumina se stinse. Filmul începu să se desfășoare.

— E mai stupid de cum credeam, zise Athelstane aprinzând o țigară, când se isprăvi primul episod.

În acea clipă, două mâini îmi acoperiră ochii.

— Ei, ghici cine sunt?

Mă întorc brusc și o zăresc pe Marusia. Nu băgase de seamă prezența contesei Orlof. Înțelegând prostia ce făcuse, stătea în picioare lângă masă, speriată de aerul meu furios...

— Nu observasem. Pardon...

Athelstane o privea zâmbind.

— Prezintă-ne, îmi zise.

Și uluit, eu însumi stăm mut; ea se adresă: direct dansatoarei:

— Am avut plăcerea de mai multe ori să vă aplaud, domnișoară. Sunt încântată să vă cunosc.. Acceptați o cupă de șampanie?

Lumina se aprinse din nou pe terasă. Admirabila dezinvoltură a doamnei Orlof mă uimi. Toată lumea ne privea, dar nimeni nu îndrăznea să suradă.. Trebuia marea putere de fascinație a Athelstanei, ca să iasă cineva cu bine dintr-o situație atât de falsă.

Umplea acum cupa pe care fata fermecată i-o întindea.

Poate vrei să-i vorbești căpitanului?

— E drept, zise Marusia uitându-se timid la mine. Voiam să-i cer un serviciu.

— Va fi foarte fericit să te oblige, domnișoară..

— Iată. Aveam intenția să plec în Egipt unde mi se oferă un contract mai avantajos ca aici, începând de la 1 noiembrie. Autoritățile engleze sunt foarte severe și acordă cu greutate pașapoarte artistelor. Văzându-te pe tine... și corectându-se imediat, v-am văzut adeseori în compania maiorului Hobson, m-am gândit că ați putea pune un cuvânt bun pentru mine.

— Îl va pune, nu unul, ci patru, de va îi nevoie, zise Athelstane, voi insista și eu, vei avea cu siguranță pașaportul, domnișoară.

Din nou turnă șampanie în cupa Marusiei.

— Vă mulțumesc, doamnă, dar vă rog să mă scuzați, trebuie să vă părăsesc. E rândul numărului meu.

Cinci minute mai târziu, Marusia apăru pe scenă. S-ar fi crezut că în acea seară era purtată de un fel de friguri. Execută admirabil două dansuri orientale.

Athelstane nu-și lua ochii de la dânsa.

— E amuzantă, zise, cu chica ei roșcată Ai...?

— Nu, îi răspund aproape brutal.

— Nu te supăra; ea te tutuiește.

— Îți repet că nu.

— N-ar fi un reproș, căci încă odată, e foarte frumușică.

Curând ne scularăm să plecăm. În pragul ușei, doamna Orlof se opri pentru a schimba câteva cuvinte cu un superb locotenent, purtând la chipiu banda neagră a ofițerilor de dragoni.

În același moment, Marusia ieși pe terasă. Mă apucă de braț.

— Să nu mai vii niciodată cu femeia asta, șopti. Mi-e frică de ea. Îmi venea să-i torn cupa de șampanie în cap.

*

— Vasăzică, astăzi sosește colonelul Marest cu „Lamartine”, zise locotenentul Pfeiffer.

Cele opt zile de concediu se isprăviseră și de ieri revenisem la popotă.

— Și când intră în funcție?

— Poimâine, răspund scurt. Generalul Prieur ne părăsește cu același vapor.

— Tu îl cunoști pe Marest? Întrebă Roche.

— Nu, dar am auzit mult vorbindu-se de el. Se făcu o tăcere întreruptă de Roche, care zise:

— Încă o licheluță.

— Nu ai dreptul să vorbești așa de colonelul Marest, zise căpitanul Lemercier, care avea ca principiu să apere întotdeauna pe superiori. Purtarea sa din timpul războiului a fost splendidă, și...

— Să nu se uite purtarea în timp de pace, zise Roche; cabinetul lui Etienne, al lui Ferteaux, apoi Elyseul. Mâine Versailles, – dacă aveam un rege, și la Malmaison, dacă aveam împărat.

— Da, da, făcu căpitanul Mauduit, e un perfect arivist.

— Pe dumneata, Mauduit, te recuz, zise râzând Lemercier, se știe de ce nu îți e simpatic.

— A, pentru că m-a atins cu patru zile de arest? Și apoi? Crezi că asta m-ar opri să nu spun că e...

— Fii drept. Întreabă pe cei care s-au bătut în Cilieia și în Taurus. Îți vor spune...

— Nu-i contest capacitățile, și nici curajul. Ceea ce susțin, și nimeni nu mă poate împiedica s-o fac, e că face parte din specia de oameni care mă dezgustă cel mai mult, ofițerul politician.

— Te-a băgat la arest Mauduit? Ai servit sub ordinele lui?

— Da, la Toulon în 1920, eram la regimentul 8 colonial. El era comandantul garnizoanei. Cu acest titlu... nu vă mai istorisesc faptul, Lemercier care îl cunoaște, a și început să râdă.

— Istoriseste, istoriseste, Mauduit, zise Lemercier. Merită osteneala. E nostimă de tot întâmplarea.

— Pentru alții, poate. Istorisirea ar avea cel puțin meritul să facă să se aprecieze la justa lui valoare, personajul. Eram la Toulon, cum vă spuneam, comandam detașamentul malgaș, de pe lângă al 8-lea colonial; ceea ce îmi lăsa oarecum independență. Veni serbarea de la 11 noiembrie.

Era în anul când s-a luat decizia la Paris să se transporte sub Arcul de Triumf corpul soldatului necunoscut, și inima lui Gambetta la Pantheon. Circulare ministeriale, instrucții peste instrucții, și în cele din urmă, ordinul de a face în acea zi o teorie trupelor asupra lui Gambetta. În ce privește soldatul necunoscut, se presupunea, eu drept cuvânt, că erau luminați asupra lui. Bine. Textul deciziei era categoric, o admit. Dar, în fine, era scuzabil ca eu, să cred că lucrul acesta nu se poate aplica decât trupelor metropolitane. Să mă apuc să le vorbesc malgașilor de Gambetta; îmi părea ridicol și grotesc. Hotărâi să înlocuiesc conferința prevăzută la contingentul meu, cu un sfert de oră de teorie asupra liniei de ochire, și un alt sfert de oră asupra lucrărilor de salubritate. Zis și făcut. Dau drumul trupei, și o șterg și eu. Or, iată ce aflai a doua zi sosind dis-de-diminează la cazarmă; imediat după plecarea mea, comandantul pieței sosise și scormonise prin camere tot ce mai putu găsi din bieții mei malgași; îi puse pe două rânduri și începu a-i chestiona despre Gambetta. Nu vă repet răspunsurile ce obținui. De la companie se duse direct la comandamentul pieții și mă înscrise cu patru zile de arest simplu.

— Până aici, zic, mi se pare că nu și-a depășit drepturile.

— De acord. Dar așteptați urmarea. Eram în termeni buni cu ofițerul aghiotant al generalului „comandantul subdiviziei care nu-l putea mistui pe Mareșt. Îi spusei întâmplarea. Chiar în acea seară, generalul era pus în cunoștința. Nimerisem bine, poate prea bine. Generalul Ortoli, un om de teapa lui, Grossetti și Passaga nu-l suferea pe Mareșt „dar mai presus de toate, ca corsican, îl ura pe Gambetta. Decise că ordinul ministerial nu se putea aplica decât trupelor metropolitane, și că noi nu făcusem războiul ca să explicăm sakalavilor și hovaselor aventurile unui arivist genovez. Cele patru zile de arest mi se ridicară. Mareșt se supuse. El se supunea întotdeauna, dobitocul. Da, însă după 15 zile, o

zarvă a dracului. O mulțime de articole în jurnale asupra acțiunilor pretoriene contra instituțiilor și oamenilor Republicii. O interpelare la Cameră. Ministrul de război obligat să pună chestiunea de încredere. Generalul Ortoli mutat, și cele patru zile de arest ale mele transformate în opt de arest de rigoare. După o lună, Marest fu făcut colonel. Iată tipul.

— Cred, zise grav locotenentul Pfeiffer, care avea geniul de a concluziona eu o vorbă toate controversese, cred că ar fi fost mai bine pentru căpitanul Domevre să rămâie sub. Ordinele generalului Prieur.

Și eu credeam la fel. Eram chiar atât de convins, încât reflexia băiatului ăsta de treabă avu darul să mă exaspereze.

*

Generalul Prieur se îmbarcă vineri. Cu sufletul plin de o durere nelămurită, priveam vaporul care ni-l lua. Cu o seară înainte, mă prezentase noului meu șef, în termeni care mă mișcară adânc.

A doua zi, venii la birou ca de obicei la ora nouă.

— Domnule căpitan, îmi zise plantonul, domnul colonel a întrebat de dumneavoastră, de două ori.

Intrai în cabinetul lui, foarte rău dispus. Ora reglementară era ora 9. Eram decis să obiectez la prima observație în privința asta. Dar nu mi-o făcu.

Era un bărbat mai mult scund decât înalt, cu privirea ageră în dosul ochelarilor, care erau foarte necesari pentru a observa oamenii pe furiș. Avea o mustață subțire, roșiatică.

— la loc, îmi zise.

Avea pe biroul său alături de casa de fier deschisă înlături, și aproape deșartă, o droaie de de sare. Se vedea bine că venise de dimineață și le studiasse aproape pe jumătate.

— În afară de câteva puncte, cu privire la clasare, și pe care le vom discuta împreună, zise cu glasul lui aspru, sunt fericit să te pot felicita de modul cum e organizat serviciul. Dă-mi voie, în special, să-ți exprim, tot binele ce gândesc de aceasta, îmi arată lucrarea mea despre șefii beduini. E remarcabilă, sacadă, remarcabilă.

Mă înclinai.

— Nu ești însurat?

— Nu, domnule colonel.

— Logodit poate?

— Făcui un semn negativ. El avea ochii ațintiți pe dosare.

— Prevăd, zise, că o lună, două, până mă voi pune în curent cu lucrările, vei fi dumneata șeful efectiv al acestui serviciu. Contez mult pe dumneata, căpitane. Îți voi fi elev, un elev de care vei fi mulțumit. Ai mare superioritate asupra mea, cunoști deșertul și vorbești limba arabă. Mare avantaj, enorm avantaj.

Și urmă cu răsfoirea dosarelor.

— Nu te rețin. Poți dispune de timp cum vrei pentru necesitățile serviciului, absolut cum urmai cu generalul Prieur. Ajunsesem în prag când mă rechemă.

— Apropos, unde locuiești?

— În cutare loc.

— Bine, zise, notez adresa. În cazul, de altfel improbabil, când aș avea nevoie de dumneata în cursul nopții vreau să știu unde te găsesc. Pentru liniștea mea personală, înțelegi.

Vara era pe sfârșite. Zilele scădeau cu o repeziciune vertiginoasă. De. La o zi la alta, mi se întâmpla, șezând la terasa hotelului Belvedere, așteptând pe Athelstane. Să nu mai disting literele jurnalului, pe care ieri, la același minut. În același loc, le citeam fără dificultate. Chipiurile. Încetul cu încetul, înlocuiră căștile. În fiecare zi, se închidea câte o vilă. Beyruth dispărea sub o ceață groasă, și mi se părea că toată ceața toamnei intra în sufletul meu. Data când serviciile înaltului Comisariat urmau să fie aduse la Beyruth, era fixată pentru 14 octombrie. Pentru ca sezonul să se termine cu o melodie de dans, doamna Orlof se hotărâse să dea un bal costumat la Kalaat-el-Tahara, în seara de 13. La Sofar. La Aley. La Beyruth nu se mai vorbea decât de balul care se anunța splendid. Natural că devenii prada curioșilor doritori de a se informa „Va fi lume multă? Dominoul e permis etc.” însă trecuse vremea când aceste întrebări mă măguleau, și foarte scurt, evaziv, răspundeam oamenilor lipsiți de tact, care mă chestionau.

Invitațiile fuseseră expediate la 30 septembrie, în dimineața când o primi pe a sa, colonelul Marest trimise să mă cheme.

— Uite, zise, întinzându-mi cartonul, o invitație care mă face confuz. Până acum n-am făcut vizită doamnei Orlof, e cu atât mai amabil din partea dumisale să se fi gândit la mine. Mi se pare că sunteți în cei mai buni termeni amândoi. Fii atât de gentil să-i transmiți atât mulțumirile cât și scuzele mele. Dacă în acea seară ești liber, vom merge împreună la castel. Te iau în automobilul meu și mă prezinți.

Îmi fii imposibil să eludez o propunere făcută cu atâtea zile înainte.

— Convenit, domnule colonel, vă mulțumesc.

— Nicidecum. Îți mulțumesc eu. A, mi se pare că mai aveam ceva să-ți spun. A. Da. Mi-a telefonat adineauri colonelul Hennequin. Întreabă de dumneata. Mi-am permis să te scuz, punând pe contul lucrărilor tăcerea dumată de care se plânge. Dar nu vreau să trec drept un tiran. Într-o după-masa fă-te liber și mergi la el să-l liniștești.

*

Din neglijență, amânasem până în ultimul moment să-mi comand un dominou. Ziua balului venise și abia îl încercam. Coborâi la Beyruth pe la 11 dimineața. Pe la ora 4 în posesiunea costumului, ieșeam de la croitor, când mă izbii de colonelul Hennequin.

Amândoi eram foarte jenați.

— De mult n-ai venit să ne vezi, zise încercând să zâmbească.

— Lucrările... bâlbâii.

Hârtia în care împachetaseră dominoul era prea scurtă. O bucată mare de satin negru, și un enorm nasture de mătase albă, ieșeau la vedere. El le zări.

— A... da, zise ca pentru dânsul, diseară e balul...

Îmi era greu să caut o justificare în necesitățile serviciului.

— Domnișoara Michelle e bine. Întrebai.

Tresări și dete din cap îngrijorat.

— Sunt foarte necăjit. Nu e prea bine.

Și el avea un pachet în mână, dar mic de tot.

— E pentru dânsa zise. Da, niște medicamente pe care le-am făcut.

— E bolnavă?

— O, nimic grav. Așa sper, cel puțin. Știi, e a treia vară pe care o petrecem în Siria. Nu e de mirare, nu e așa? Aerul Franței o va reface... în noiembrie viitor. Și repetă sfiicios:

— În noiembrie viitor...

— Timpul acum e destul de suportabil, spusei eu.

— Da, răspunse. Totuși sunt țăntari, – știi cei mici, – trec prin ochiurile mustichierelor, chiar cele mai dese.

Se făcu o tăcere.

— Te duci chiar acum la Aley?

— Da, domnule colonel, și dumneavoastră vă duceți la direcție?

— Nu, mă duc acasă. Ea mă așteaptă.

Avu o privire aproape rugătoare.

— Te întreb asta pentru că dacă nu erai prea grăbit, te rugam să mergi cu mine. Cred că s-ar bucura să te vadă.

— Aș merge cu multă plăcere, domnule colonel. Dar e aproape ora cinci. Trebuie să trec pe la birou... Însă poimâine ne reinstalăm la Beyruth. Îndată ce-mi veți permite, voi veni să mă invit la dejun.

— Când vei voi. Zise, când vei voi. Știi că tacâmul dumatăle e pus întotdeauna... ca și înainte:

Abia pronunțase acest cuvânt și îl văzui că se tulbură.

Dacă ar fi putut ști cât îl plângeam și cum mă disprețuiam. Atunci, la revedere. Nu te mai rețin.

— La revedere, domnule colonel, complimentele mele domnișoarei Mi cheile.

Ne despărțirăm. Întorsei capul după el. Cobora strada cu pachetulul care se legăna în sfoara de pe deget. Ah, sărmane umere încovoiate.

*

Abominabila tristețe ce-mi lăsase acea întrevvedere se prefăcu în morocâneală, când mă dusei în Place des Cannons, să caut un vehicul care să mă ducă la Aley. Eram în întârziere. Toate Fordurile erau luate. În cele din urmă, mă urcai al patrulea într-o mașină proastă. Mă așezai posomorât în colțul meu, cu dominoul pe genunchi.

leșisem din oraș, când, deodată atenția îmi fii atrasă de un nume. Tovarășii mei de drum, sirieni destul de eleganți, vorbeau între ei. Pronunțaseră numele doamnei Orlof.

Îmi ascuții urechile. Remușcările îmi dispărură instantaneu. Ce erau ele față de groaza care creștea în mine, pe măsură ce ascultam pe cei doi sirieni.

Aflai repede de ce era vorba, și cu cine aveam de-a face. Erau funcționari de bancă. Se exprimau în toată libertatea, în limba lor, fără se sfiască de șofer, ținut la volan, și nici de mine.

Foarte puțini ofițeri francezi știu limba arabă. Câteodată întrerupeau convorbirea, care mă lăsa palpitând, eu reflexe și glume stupide.

Aș fi vrut să le strig să nu piardă timpul cu asemenea prostii, să urmeze... îmi trebuia mult sânge rece pentru a păstra o atitudine care să nu-i oprească pe calea destăinuirilor.

— Ei bine, zicea unul, proastă zi pentru Zigzig.

— Nu-i mai rămâne, (aici numele Athelstanei) altceva, decât să încerce a realiza. Știe oare?

— Da. Patronul a trimis pe Negib, să o previe îndată ce a aflat pe la orele trei. Îi atrăsese atenția de acum trei luni încă. S-a încăpățânat. N-are decât ce merită.

— Vânzând, dacă se mai poate, ce ar lua?

— Opt la sută cel mult,

— Atunci e ruinată.

— Aș, îi rămân terenurile de la Bekaa.

— Ce terenuri de la Bekaa?, tu nu știi că le-a vândut de două luni?

— Ce spui, frate?

— E adevărat. Erai în concediu când a dat ordin de vânzare lui Choukri, și toți banii i-a pus în afacerea de la Trefileria Egipteană și în afacerea zig-zig.

— Era nebună?

— Așa e.

— Dar atunci ce-i mai rămâne?

— Prea puțin. Bagă de seamă, trebuie să plătească șaisprezece la sută procentele Ultimului împrumut la Banco di Roma. Pariez că mâine, când vom veni la birou, găsim o opoziție asupra depozitelor făcute de directorul de la Banco.

Vorbeau foarte repede, cu gesturi multe, amestecând în vorbă termeni tehnici, care mă derutau. Sensul convorbirii, însă, îmi era destul de clar.

— Degeaba se încapățânează Choukri, e prea abilă și prea deșteaptă ca să fi pus tot pe o singură afacere. Nu are depozit numai la noi.

— Posibil. Amintește-ți în tot cazul cele trei scrisori din luna trecută, trimise una după alta pentru o biată sumă de o mie de lire sterline. A venit singură să le ridice. Nu m-am putut opri de a zice: urât sunet de clopot.

— D-apoi castelul?

— Vezi tu, în toată țara asta un cumpărător care să consimtă să se împovăreze cu el? Nu are valoare decât. Pentru ea.

— Dar bijuteriile le-ai uitat?

— Da. E drept, are bijuteriile.

— Vezi, lasă, dragă, cu o astfel de femeie, nici capul nu mă doare. Știe ea să iasă din încurcătură.

Avură amândoi un râs echivoc. Numai dorința de a mai afla ceva mă reținu să nu-i arunc din mașină.

*

Ordonai șoferului să oprească în fața casei unde aveam o cameră închiriată. O nețărmută nădejde mă copleșea. Dacă mi-ar fi spus cineva în acel moment să jur că nu mă simțisem niciodată mai nenorocit, aș fi jurat fără a mă

înșela. Nu-mi era posibil să prevăd consecințele vestei ce aflușem. Totuși aveam certitudinea că urmările vor fi tragice.

Instinctiv, deschisei un sertar. Luai tot pachetul de scrisori cu chenar negru. Erau scrisorile de la mama. Mă apuca să le recitesc sau, mai de grabă, să le citesc de-a binelea. De câțva timp, se întâmpla să sar pasagii întregi, din lașitate, de frică să nu găsesc în ele lucruri de care mă sfiam. Grijă pentru viața ce duceam acum, plângeri pentru scrisorile atât de scurte și rare ce-i adresam. Erau singurele reproșuri care ar fi cutezat să mi le facă. O cunoșteam prea bine pentru a nu fi sigur de aceasta. Existau însă, alte categorii de reproșuri de la care delicatețea și mândria ei o rețineau, biata mamă. Eu la acestea cugetam. Încă din iulie, îmi dasem seama, că solda mea devenise insuficientă pentru a face față cheltuielilor, imposibile de prevăzut, când în primele zile ale șederii mele la Beyruth, îmi stabilisem un fel de buget. Micile Forduri intrau pentru o sumă impresionantă în acele cheltuieli suplimentare. Apoi plimbările cu. Athelstane. Minimumul unui dineu sau a unui supeu, pentru noi doi, era patru lire sterline, – 80 de franci. Cărțile, și ele-și jucaseră rolul printre acești imponderabili. Jucam rar. Dar, în fine, se întâmpla să nu mă pot sustrage obligației de a mă așeza la o masă de bridge sau de poker. Rezultatul nelipsit al experiențelor de asemenea natură se știe pentru cei ce nu dispun de mari venituri. Când câștigi, e prisosul care zboară cum a venit. Când pierzi, e o parte din necesar care se duce. Eram, în fine, obligat să bag în acest calcul cheltuielile de ordin vestimentar, mărite neîncetat prin viața pe care nu mi-o imaginam la început că va deveni atât de mondenă. Pe scurt, bilanțul lunii iunie, se solda cu un deficit de trei sau patru mii de franci. Cel din iulie aproape cu opt. Economii realizate în doi ani de bled secaseră. Trebuia avizat.

A venit momentul, vai, de a spune câteva cuvinte de averea mea personală. Eram fiu unic. Mama avusese o dotă de vreo cincizeci de mii de franci, plus casa, unde se retrăsese în Dordogne. Tata poseda, cifră enormă pentru un ofițer, ceva mai mult ca o sută de mii de franci. A treia parte – . Pustiu în Africa. — din suma aceasta dispăruse. Înghițită cu mutările și educația mea. Când muri tata acum nouă ani, mama voi să-mi dea conturile. Pe atunci ideea asta mi se părea o monstruozitate și refuzai. Lăsasem în seama ei cei patru sute de. Mii de franci care-i aduceau un venit modest, dar sigur, variind între patru și cinci la sută. Mama trăia pe o mică proprietate a cărui venit îi permitea de a trăi cât se poate de bine: nu cheltuia în fiecare an decât venitul dotei sale.

În Orient omul cel mai neexperimentat își descoperă un spirit speculativ. Nimeni nu era mai puțin dotat ca mine pentru asemenea lucru. Dar nevoia de bani mă făcu să am ideea că aș putea să am un procent mai mare decât cei 15 mii de franci pe care-i aveam în fiecare an. Mă destăinui în privința asta, unui tânăr om de afaceri, numit Albert Gardafuy. Îl întâlneam aproape pretutindeni în lumea mai bună și în cealaltă. Mă închinam experienței lui geniale ce avea în afaceri. Zâmbi discret, când îi mărturisii cu ce procent era plasată averea mea. Deși se apăra, că ar vrea să mă influențeze. Îmi afirmase că nu exista nici o greutate de a găsi la Beyruth un plasament cu toate garanțiile dorite în condiții de trei ori mai avantajoase. Doamne, în ce explicații sunt obligat a intra, și cum simt răsplata unei asemenea dezordini.

În strada Poștei era un Khan. În Orient se dă această denumire oricărei mari clădiri ocupată de birouri și prăvălii. Girantul Khanului din strada Poștei dorea să facă îmbunătățiri imobilului. În acest scop căuta să împrumute trei sute de mii de franci, pentru care oferea în primă

ipotecă doisprezece la sută. Mă informai pe lângă câteva persoane de valoarea acestui plasament. Toate fură: unanime a mi-l garanta de bun. În asemenea condiții, nu mai avui scrupule și scrisei mamei o scrisoare detaliată, pentru a-i arăta avantajele operațiunii.

Cu întoarcerea curierului, fără un cuvânt de reproș, mă aflai în posesia averii părintelui meu, pe la mijlocul lui august. Această lună fusese pentru mine în special risipitoare și fui nevoit să fac un împrumut de treizeci mii franci asupra ipotecei mele. Îl făcui prin în tei medierea lui Albert Gardafuy. A căruia complezență se adeverise ireproșabilă.

Îi aruncai o vorbă despre aceste combinații lui Roche. El ridică din umeri cu un aer reprobator. După dânsul, în lume existau trei categorii de ființe sortite să fie înșelate în afaceri. Preoții, fetele bătrâne și ofițerii. Revenise la altă opinie când cunoscu garanțiile ce mi se dădeau. Numai lui îi spuseseam totul, sigur fiind de discreția sa. Eram, deci, foarte neplăcut surprins, aflând că toată istoria transpirase și circula, făcând subiectul tuturor conversațiilor, încă înflorită și deformată. Generalul Prieur însuși îmi făcuse de câteva ori aluzii. Alte multe indicii mă făceau să pricep că vorbele care circulau nu erau lipsite de răutate. Cam în același timp, avui nefericirea să câștig două mii de franci la poker și să pierd patru mii a doua zi. Expun aci faptele în purul lor adevăr. În toate acestea cum se vede, nu era nimic care să poată motiva comentariile răutăcioase care mergeau crescând. Acei în care speram că-mi vor lua apărarea, mă înfundau mîi rău. Nu puteam să-mi închipui că generozitatea mea firească, care mă împinsese să invit de nenumărate ori camarazii la dejun sau la masă, îmi atrăsese mai multă dușmănie decât simpatie. O astfel de ingratitude, când fui silit s-o constat, n-avu la început alt rezultat decât a mă mîhni. Apoi, treptat avu o influență

asupra caracterului meu și mă făcu pornit și nedrept. Devenisem susceptibil, tăios, morocănos. Îmi dădeam seama de această schimbare și asta, departe de a micșora nemulțumirea de alții și de mine, contribuia să o mărească din zi în zi.

Umbra cucerise de mult camera și eu visam cu scrisorile mele împrăștiate pe masă. Ora șapte! Aprinsei lampa. Încet, începui să mă pregătesc, îmbrăcai dominoul, ah, sinistrul costum de mascaradă, cum îmi mărea grija care mă chinuia. Walter. Se confirma părerea lui așa curând? Cum ghicise el oare că la capătul drumului pe care apucasem era prăpastia? Dar acum, nu mă mai gândeam la Walter. Nici la ceilalți. Ce-mi păsa mie de ce vor spune ei toți. Eu nu mai aveam decât un singur gând, Athelstane, o singură țintă să mi-o păstrez. Pentru acest scop, nu mai exista nimic, nimic de care să nu mă simt capabil.

Trăsei un scaun lângă geamul deschis în noapte. Mă așezai și, stingând lampa, așteptam zdrobit ora când trebuia să vie colonelul Marest să mă ia.

*

Era ora patru dimineața. Ultimii invitați plecaseră.

Nu se mai pomenise în Siria o primire atât de strălucită și atât de reușită. Ce spectacol, acel Kalaat-el-Tahara, când la întorsătura drumului spre Djemal apăru subit în noapte, iluminat de la șanțurile întăriturilor până în vârful turnului! Și când pe la trei, lăsat în beznă câteva minute, se ilumina sub ploaia, în mii și mii de culori, al unui gigantic foc de artificii. Un strigăt de admirație izbucni din obscura mulțime travestită, care se îndesa în grădini și curtea de onoare.

Vecinul meu în acest moment precis, era un domino de satin roșu. Simții că mă apucă de braț:

— Ei, ei, zise un glas bine cunoscut în mijlocul acestei petreceri, mai găsești timp să visezi „â la belle?”

— Fii pe pace în privința asta, îi răspund scurt.

O superbă dogaresă¹ cu masca de catifea violetă apăru.

— Cine sunt, căpitan Domevre?

— Știu eu, doamnă? Dar dumneavoastră cum m-ați recunoscut?

— Doamne, e foarte simplu, – văzându-te dând ordine șefului de orchestră. Ce reușit e costumul oriental al doamnei Orlof! Ce reprezintă?

— Nu știu.

— Br, ce uricios ești! Dacă dumneata nu știi, cine poate să știe! A! poate maiorul Hobson. Mă duc să-l întreb.

— Foarte bine, zic furios.

Îndată după ce primul val de invitați începuse să plece, mă refugiasem în micul cabinet alături de camera Athelstanei. Auzeam din depărtare pierzându-se succesiv sirenele ultimelor automobile. Apoi, ușa se deschise și se închise din nou.

— Acolo ești? Întrebă doamna Orlof. Poți veni, sunt singură. O găsii stând în fața toaletei, își scotea bijuteriile.

— Ce zici, au mers bine toate, nu?

— Admirabil.

Mă privea prin oglindă zâmbind. Cred că nimeni din toată mulțimea nu înțelesese costumul ei. Eu văzând-o, îmi reamintisem imediat faimosul text:

„Pe cap avea un turban alb, pe frunte, o legătură de lână purpurie, atârănând de o parte și de alta a capului până pe umeri. Un lung șal de cașmir galben, un larg vestmânt turcesc de mătase albă cu mâneci fluturând, o învăluiau toată, în cutele lor ușoare și maiestoase. Prin deschizătura

¹ Soția unui doge.

acestei prime tunici, pe piept, se zărea o a doua haină din stofă de Persia, împestrițată cu mii de flori. Ghetete turcești de marochin galben brodate cu mătase, completau frumosul costum oriental pe care ea îl purta, cu îndemânarea și grația unei ființe care nu ar fi purtat altul din tinerețe încă”.

Aceasta e descrierea lui Lamartine în „Voyage en Orient”, despre costumul Lady-ei Stanhope, așa era cel pe care doamna Orlof voise să-l poarte în acea seară.

Scosese legătura purpurie de pe frunte. Mă găseam tot la spatele ei, și, prin oglindă, vedeam că mă observă pe furiș.

— Ce ai, mă întrebă cam sec.

— Nimic.

— Repet întrebarea.

— Ce ai?

— Nu mare lucru. Mă gândeam la afacerea Zig-zig.

Foarte calm, își scoase colierul de perle.

— Vasăzică ești la curent?

— Sunt la curent.

— Ți s-a spus că sunt...

— Da, ruinită.

Nu protestă contra acestui cuvânt. Zise numai:

— Dragă prietene, trebuie să-mi dai dreptate; niciodată nu te-am plictisit cu aceste amănunte urâte.

Se juca cu legătura roșie a Lady-ei Hester.

— Și ea s-a ruinat.

Dar, și surâse, când i s-a întâmplat asta era mai bătrână decât mine.

Această frază conținea o teribilă amenințare, precizată însă, de următoarea.

— Crede-mă, dacă vrei, (îmi vine greu s-o cred eu însămi), regret mult să te pierd.

— Athelstane!...

— Mult.

— Ce vrei să zici?

— Dar, la urma urmei, zise părănd a cugeta adânc, de ce te-aş pierde?

Da. De ce, Athelstane? A sosit momentul să-ţi spun totul. M-am gândit bine la toate. Ascultă, Athelstane, te rog, cum să te lămuresc? Nu sunt bogat, dar am o carieră frumoasă. Te iubesc, Athelstane. Dumnezeuule, cum te iubesc! Numai acum văd cât de mult te iubesc. Vrei să ne unim vieţile?

Ea zâmbea. Deodată îmi reamintii de Iosef Pebor de mă servisem chiar de cuvintele bietului om.

Rezemasem capul de frumosul ei umăr gol. Mi se păru că tremura.

Dragul meu băiat, şopti doamna Orlof. Tu ştii bine că e imposibil.

— Imposibil? Prevedeam răspunsul tău, dar asta nu mă jigneşte. Eşti liberă. Athelstane, liberă, liberă. Dar permite-mi să-ţi mai spun atât: că ce posed e al tău: acest puţin poate să te ajute pentru a-ţi reface averea. Eşti datoare să nu mă refuzi. Iată, uită-te!

Tremurând de emoţie, scot recipisele depunerilor mele, cu titlurile: poate un secol de privaţiuni n de economii de viaţă onorabilă şi mediocră.

— Ce e asta? zise doamna Orlof, încruntând sprâncenele.

— Sunt banii de care dispun. Aproape trei sute de mii de franci. Peste 15 zile pot să mai am încă o sută de mii. Ia-i, te rog. Ce fericit aş fi dacă ai putea!...

Tăcui. Ea făcuse un gest de necrezut. Îmi luase mâna şi o sărutase.

— Ştii, tu, îmi zise cu un zâmbet trist, ştii tu, că nu ar ajunge să achit un sfert măcar din ceea ce datorez în prezent?

— Vom da atâta pentru moment. Îi strig, pe. Urmă să laşi totul, să vinzi tot şi să vii cu mine.

— Cu tine? cu tine! copilule, cum ai putut să-ţi închipui așa ceva: femeia pe care o iubeşti fără luxul ei?

— Ce preferi, făcui impetuos, luxul sau eu? De altfel n-o să le mai ai nici pe unul, nici pe altul.

— Te înșeli, dragul meu. Nu m-ai văzut murmurând adineauri... și de ce ce-aș pierde?

— Da, însă nu pricep.

— Am să încerc să te fac să înțelegi. N-ai remarcat în astă seară un domn cam în etate, deghizat în Căpitan... Pașa?

— Ce! Caraghiosul ăla, un moșneag ridicol, cu pretenția de a dansa tot timpul eu tine? Era să-l plesnesc peste cap de câteva ori.

— St., zise râzând. Frumoasă treabă făceai, dragă. Mai întâi, nu e așa de bătrân. Abia 58 de ani. E un notabil de la Alexandria, domnul Basil Keratopulo. E împovărat mititelul cu vreo două, trei sute de mii de livre sterline, venit anual.

— Ei și?

— Ei și?

— Mi-e frică să pricep. Ce, te-ai mărita cu el,

— Mai încet, mai încet, zise râzând. Să-l iau de soț. O. Desigur că ar fi încântat, pentru moment e vorba de o afacere, cu un termen mai scurt.

— Îți împrumută bani?

— Să-mi împrumute! Hm! Poate că nu e ăsta termenul exact.

— Atunci înțeleg din ce în ce mai puțin.

— Adevărat? Mă surprinzi. Ia gândește-te, caută bine.

Începui să tremur grozav.

— Adineauri, zisei, încercând să-mi întăresc glasul, mi-ai zis: „De ce te-aș pierde”.

— Da... pentru ce?

Urma să mă privească prin oglindă, devenită tragică arenă a luptei noastre.

— Și, murmurai, o asemenea rușine, cum ți-ai putut închipui o clipă, că mă voi supune?

Avu iarăși un gest de plictiseală.

— Știi tu că aș fi în stare să te ucid, zic eu.

— Ascultă, făcu cu un ton extrem de enervat. Tot ce vrei, dar nu banalități, te rog. Sunt lucruri de care nu mă voi lipsi niciodată, o repet, asta, asta, și asta, și cu un gest de suprem orgoliu arăta miile de bibelouri prețioase din camera sa; într-un cuvânt, luxul meu. Joacă un rol mai mare decât crezi, în dragostea pe care crezi că mi-ai dat-o. Fără lux ce-aș fi? Am avut, trebuie să știi, subrete tot atât de frumoase și mai tinere ca mine. Prin urmare, am zis, și am hotărât. Ce te șifonează, mă rog? domnul Keratopulo va fi un singur accident în viața mea, înțelegi? Având la dispoziție averea lui, m-aș mira să-mi trebuiască mai mult de șase luni ca s-o restabilesc pe a mea. În timpul ăsta, să nu crezi că vei fi plâns sau criticat. Vei trece drept un om abil. Și după șase luni, la Kalaat-el-Tahara există o scară dosnică. Un om, ca iubitul Domn Basil. Trebuie să fie obișnuit cu asemenea ieșiri. De altfel, e foarte bine, crede-mă. E prezidentul consiliului de administrație al Societății Cotoniera din Tanta, rivala fericită a nenorocitei mele societăți Zig-zig. Adaug pentru a te edifica, mi-a fost prezentat de episcopul meu.

Închise ochii.

— Nu crede, însă, că-mi face plăcere să trec pe sub furcile caudine ale acestui moș. Sigur că nu mă voi decide decât dacă...

— Dacă ce?

— Nu, nu vreau să-ți spun. Ar însemna să te înșel c-o speranță zadarnică.

— Spune, te rog.

— Vrei? Ei bine, astăzi suntem în paisprezece. La douăzeci și unu pot să primesc o telegramă din Constantinopol, – o telegramă care m-ar scuti de toate grijile fără ca să sacrific nici o fărâmiță din persoana mea.

— La douăzeci și unu?

— Da, e data sosirii la Constantinopol a curierului de la Odesa. Am la Azerberdjad proprietăți în valoare de peste un milion ruble aur. Sovietele le-au pus sub sechestrul. Djemal Pașa, care se află în prezent la Tiflis, intervine să se ridice sechestrul. Mai plânge-te. Lui îi vei datora că mă păstrez curată și pură... dacă reușește.

Râdea.

— Aceste adjective trebuie să-ți pară foarte caraghioase.

— Și dacă la douăzeci și unu afli că sechestrul nu s-a ridicat?

— Ți-am mai spus-o, accept omagiile domnului Keratopulo. Ce plictiseală, pentru un milion!

Ridicasem capul.

— Un milion?

— Ce te interesează pe tine această cifră sau alta? Tu nu posezi un milion, nu e așa? atunci?

— La douăzeci și unu! Până atunci nu vei lua nici o hotărâre definitivă. Îmi promiți? mi-o juri?

— Îți promit. Dar să nu te legene prea multe speranțe. Știi câte șanse sunt ca să fie ridicat sechestrul? zece la sută poate...

— Ai promis?

— Ce vrei să faci? mă intrigi.

— Asta mă privește.

Nu puteam să-i povestesc de ce speranțe nebune eram cuprins. Opt zile! Acest termen îmi apăru a fi salvarea noastră, într-o țară unde speculația e fără margini, mi se părea imposibil să nu pot transforma cele trei sute de mii de franci ai mei într-un milion. Câștigi sau pierzi, câștigi sau pierzi și tot așa... Ceea ce te reține e groaza pierderii brutale. Dar de ce putea să-mi fie frică mie acum! Eu aveam de câștigat totul, și nimic de pierdut, căci pierzând-o pe ea, pierdeam totul. Voință, numai voință! Și câtă putere avea voința mea!

— Mi-ai dat cuvântul tău. Acuma, dacă binevoiești, te rog, nici o vorbă despre aceasta până i la douăzeci și unu.

Îi vorbeam pentru prima oară cu autoritate. Mă privi mirată, o mirare nu fără admirație.

— Îți mai spun încă o dată zise grav, aş regreta mult să te pierd, amicul meu.

*

— Bani. Doamne, bani!

*

Albert Gardafuy avea birourile sale în strada Vlildis. Birouri.; neglijență într-adevăr orientală, contrastând cu enormitatea afacerilor ce învârtea acest băiat de douăzeci și opt de ani. Căi rei națiuni aparținea Albert? Națiunii franceze. Finalmente, așa cred. Da. Ca orice țăran din Quercy sau Perche.

Se născuse în Fanar, dintr-un tată egiptean și mamă armeană. Începuse războiul ca telegraf în armata turcească. Îl terminase ca interpret în armata engleză din Palestina. În rest, un băiat foarte amabil. Îndatoritor, cum am mai spus.

Torpedo-ul lui era în fața ușei. Doream să-l văd, și totuși certitudinea de a-l găsi. Îmi strângea inima.

Albert sta la masa lui de lucru, ocupat cu un demn bătrân, pe care căuta să-l convingă. Când dete cu ochii de mine, avu un strigăt de surprindere și bucurie.

— Cum? v-ați dat osteneala să veniri? Sunt confuz.

— Confuz?

— Da... să veniți dumneavoastră singur, în loc să-mi dați o întâlnire. Probabil că ați primit scrisoarea mea chiar acuma?

— Mi-ați scris?

— Cum, n-ați primit scrisoarea mea? Atunci printr-o întâmplare, este o întâmplare.

Îmi mușcai buzele. Dacă treceam pe acasă înainte de a veni, rolurile ar fi fost inversate. Dacă mi-a scris, e că avea nevoie de mine. Și ar fi fost obligatul meu. Acuma, eram eu obligatul lui.

Înțelesei după atitudinea lui, că avea de gând să profite de situație.

— Voiai să-mi vorbești?

— Vă rog, domnule căpitan, începeți dumneavoastră.

Strângeam pumnii de ciudă. Dar timpul trecea. Trebuia să se isprăvească repede.

— Voi vorbi. Îți amintești, în câteva rânduri, mi-ai vorbit de posibilitatea ce aș avea să găsesc un plasament mai avantajos pentru banii mei. Făcu o mutră botoasă.

— Moment nepotrivit. Foarte rău moment.

Nu mă impresiona. Aveam sentimentul foarte net că el are nevoie de mine și caută acuma să mă prindă cât mai ieftin.

— Fiți amabil și-mi spuneți la rândul dumneavoastră obiectul scrisorii ce mi-ați adresat, zic cam scurt.

Mă privi pe sub gene, pricepând că e mai bine să vorbească deschis.

— E destul de complicat.

— Dar, în fine?

— Iată. Cunoașteți probabil Casa Zarif Sultan et Co.?

— Acest nume îmi reamintește ceva.

— E casa care poseda adjudecarea cerealelor și a măcelăriilor pentru armata din Răsărit. Șaizeci de mii de oameni!... Mare, foarte mare afacere.

— În ultimul timp, intendența a amendat pe Zarif și Sultan pentru neexecutarea angajamentului asupra mai multor mii de tone de grâu și multe capete de vite. Cifrele exacte nu importă. Zarif și Sultan au reclamat, invocând

imposibilitatea în care erau de a preda grâul cumpărat de ei în districtele Alep și Aiexandrette. Unde vânzătorii, terorizați de bandele turcești refuzau să predea grâul destinat trupelor. Actualmente reclamația a ajuns la serviciul de informații pentru a-și da avizul asupra-i.

— Înțeleg, răspund, doriți un aviz favorabil adjudecărilor, din partea serviciului de informații.

Tânărul zâmbi și dete ușor din cap.

— Nu numai atâta, domnule căpitan, casa Zarif și Sultan e rivala casei noastre.

— A, murmurai, am înțeles.

— Atunci ați înțeles că nu ne-ar părea rău dacă ar păți-o.

— Spune-mi, te rog, îți dai seama de ce-mi propui?

— Foarte bine, domnule căpitan, absolut, îmi dau perfect de bine seama. Puteți Ci asigurat că nu mi-aș fi permis să avansez astfel de vorbe dacă nu eram sigur, în definitiv, că interesul statului francez coincidea cu interesul casei noastre. Pricepeți?

— Pricep, răspund visător.

În același timp îmi aminteam de cererea avizului serviciului transmisă de Direcția Intendenței. Însărcinasem pe ajutorul meu, locotenentul Ravel, să se ocupe de afacerea asta. Dar, aruncându-mi ochii pe dosar, mi se păruse că reclamația adjudecat orilor era așezată pe baze destul de slabe.

Păstrând ceia mai discretă atitudine, Albert Gardafuy nu mă sustrase din meditațiile mele.

— Pot, zise în sfârșit, pot acuma, domnule căpitan să vă întreb cum vă pot servi?

Luai un ton indiferent.

— La rândul meu, iată ce e. Am primit știri de acasă. Peste opt zile, se va licita un domeniu limitrof cu proprietatea noastră. Castel, iaz, pădure, treizeci de hectare. Acest domeniu a aparținut pe vremuri familiei mele. În afară

de chestiunea de interes, mai e și una de sentiment pentru mine...

Albert Gardafuy închină fruntea cu aer pătruns, pentru a-mi proba că chestiunile sentimentale erau cele cărora le dădea deosebită preponderență. Urmăi încântat și. În același timp, îngrozit de îndrăzneala mea.

— Prețul, un milion. Numai pământul fără acarete face de două ori atâta. Ori, actualmente posed...

— Da, știu, ceva mai mult ca trei sute de mii.

Ceva mai mult, patru sute de mii de franci.

Mai posed o sută de mii de franci în Franța.

— E în adevăr foarte interesant, zise el.

— Nu e așa? făcui ou un elan pe care îl regretai numaidecât.

— Foarte interesant. V-ar trebui prin urmare?

Apoi... șase sute de mii de franci.

— Hm! uitați dreptul de zece la sută.

— E drept șapte sute de mii.

— Apoi, dumneavoastră puneți ca principiu că nu se va supralicita.

— Cred că aș putea afirma că nu se va supralicita. În țara mea, obiceiul la vânzări e de a nu concura familia. Ori, cum ți-am mai spus-o, familia mea a fost proprietara domeniului în discuție.

— Fericită țară, zise Albert, este aceea unde în afaceri mai încap atât de onorabile scrupule.

— A! domnule căpitan, de ce nu-i și la noi la fel!

Suspină.

— Șapte sute de mii. Evident că e o sumă. Dar, în fine, de ce nu? mai ou seamă dacă domeniul are o valoare superioară a două milioane. Cert e că veți putea procura o bună parte din această sumă printr-un act încheiat în prealabil cu o! persoană particulară, căreia îi veți face o ipotecă asupra moșiei pe care aveți de gând să o cumpărați.

Îmi mușcai buzele. Nu-mi era posibil să-i spun motivul pentru care trebuia să renunț la această soluție. Să ipotechez terenuri imagine!

— Aș prefera altă combinație, zic ezitând.

— Care. *Anume!*

— Nu știu. Te consult pe dumneata.

— Șapte sute de mii de franci! Ce garanție dați dacă nu posedăți decât patru sute de mii?

— Semnătura mea.

— Doamne, zise Albert, scuzele mele. Abia acum îmi dau seama că nu v-am oferit nimic.

O cafea sau o citronadă?

— O citronadă.

— Atunci, două citronade! Semnătura dvs.

O! atunci... evident. Cu toate că, dragă domnule căpitan, e de datoria mea să vă previn... Ah! dacă ați ști ce inimă au oamenii de afaceri din Beyruth! O piatră, o bucata din stâncă... Hauranul, Sanninul, munții Ansarieni înșiși... Evident dacă ar fi vorba numai de mine...

— Da, tocmai, de aceea mă adresez dumitale făcui cu gâtlejul uscat.

— A, atunci e altceva, dacă sunt eu în lăuză. E foarte greu. Știi ce simpatie am pentru dumneata, domnule căpitan, crede-mă sunt dispus să., la ce dată e adjudecarea?

— La douăzeci și trei octombrie.

— La douăzeci și trei! într-o luni. Și avem astăzi paisprezece! O săptămână! Nu e timp de pierdut. Șapte sute de mii de franci. Vezi dumneata, e o sumă. Ia spune-mi, căpitane?

— Ce?

— Ții mult să faci afacerea asta?

— Mult?

— Așa de mult?

— Îți repet, mult, zic pe un ton îngrijorat care-l făcu să tresară.

— E, atunci trebuie să se facă neapărat, și prin urmare trebuie să-ți vorbesc fără înconjur, cu încredere și în voie. Ai iată și citronadele.

Băui cu sete.

— Sigur că dacă afacerea de care îți vorbisem eu ar reuși, ai putea conta...

— Nu cer nici o favoare specială. Uri împrumut pe semnătura mea.

— Lasă, frate, nu te supăra. Țin să te fac atent asupra unui lucru, această afacere nu e mare lucru. În toată sinceritatea, nu trebuie privită decât ca un început al unei operațiuni mai importante.

— Vorbește, zic, cu tâmplele scăldate de sudoare. Despre ce e vorba?

— Foarte simplu, noi nu vrem, te rog să crezi, să atragem neplăceri domnilor Zarif și Sultan, așa de plăcere. Nu. Trebuie să știi că anul trecut, firma Hafrache și Gardafuy, casa noastră, a fost în concurență cu casa Zarif și Sultan pentru adjudecarea furniturilor. Am fost învinși. Anul ăsta ținem să ne luăm revanșa. Bine înțeleș, angajându-ne cu prețuri inferioare celor date de ei.

— Și cum o să faceți?

— Iată: domnii Zarif și Sultan sunt musulmani.

— Au același drept ca și creștinii să ia parte la furniturile annatei.

— Așteaptă. Musulmani, zise, dar musulmani din Antiohia. Dumneata poate nu știi că domnul Zarif are un văr, Muktar bey în legătură de interese mai mult sau mai puțin cu el, și că acest. Muktar bey e adjudecător al furniturilor pentru trupele turcești din Adana și Drabekin. Pot să-ți dau și dovada..

— Ei bine?

— Ei bine, se pare că dacă statul major ar insista puțin asupra inconvenientelor care pot rezulta din asemenea situații, intendența, la egalitate de preț, s-ar adresa desigur casei noastre. Ce zici? Începusem a tremura.

— Dacă, murmurai, ar da un aviz care ar conchide la excluderea definitivă sau cel puțin momentană a casei Zarif și Sultan, crezi că?...

— Așteaptă, așteaptă făcu dânsul, să nu o luăm razna. Este de asemenea o altă chestiune care mă interesează mult.

— Care?

— Aceea a traseului viitoareii căi ferate de la Alep la Lattaqme.

— Traseul e stabilit, zic eu.

— Trece prin Riha, nu-i așa?

— Da.

— Mare greșeală. Enormă greșeală. Ar fi mai avantajos să treacă ceva mai jos prin Kalaat-el-Mudik de exemplu.

— Aveți probabil înspre Kalaat-el-Mudik, terenuri care ați dori să se exproprieze? zic ironic.

— Ai nimerit. Dar trebuie să mai știi că traseul preconizat de mine ar mai avea avantajul să asigure pacificarea definitivă a populațiilor. Interesul meu privat cadrează totdeauna cu interesul general, așa că mă puteți ajuta fără nici o frică.

Urechile începuseră să-mi țiui. Mi-ar fi fost imposibil să urmez această convorbire încă cinci minute.

— Ascultă, zic. Să nu amestecăm lucrurile. Mai întâi era vorba de furnituri, vrei ca mâine?...

— O, mâine imposibil, domnule căpitan. Mâine c duminică: o petrec în familia logodnicei mele, căci uitam să-ți anunț logodna mea. Da „sunt logodit cu o tânără fată delicioasă.

— Atunci pe luni, zic, aproape venindu-mi rău.

— Luni, ne-am înțeles. Și eu care te credeam ocupat numai cu lucruri frivole, ea cei mai mulți din camarazii dumitale, dansul, femeile, ele! Fără să te măgulesc, dragă căpitane, ești primul ofițer pe care-l întâlnesc capabil de a se interesa și de afaceri serioase.

Primii acest compliment cum aș fi primit o pereche de palme. Oricât de pesimist fusese Walter o asemenea înjosire nu-și imaginase pentru mine. Dar ce poți tu face prieten scump, contra imaginii Athelstanei în brațele hidosului moșneag de la Alexandria?

*

În acea seară, doamna Orlof lua masa pe o navă de război engleză în trecere, și eu acceptasem o invitație în cartierul Saint-Élie. În timpul mesei priveam femeile din jurul meu, mașinal, judecam valoarea colierelor, brățărilor și a inelelor ce purtau.

— Ce ai, căpitane, mă întrebă vecina mea, pari suferind.

Mă făcui că râd de întrebare. În salon mă așezai la o masă de poker ocupată de trei jucători faimoși. Peste câteva minute, grație relansurilor mele dezordonate, partida devenise extraordinar de mare. Șansa mă favoriza. Pe la unu, când ne despărțirăm în atmosfera aceea încărcată, grea, consecința prea marilor diferențe făcute la joc, câștigasem mai bine de patruzeci de mii de francii.

Cutreieram străzile întunecate ștergând zidurile magazinelor și a băncilor. Lăzi de fier gemeau de bani, colo la doi pași. Mă izbeam de fel de fel de murdării, speriiind bieți câini fără stăpân, în căutarea. Hranei. Cu o săptămână în urmă mai aveam dreptul să-i compătimesc... Acum însă!...

De ce, în oroarea în care mă zbat în noaptea asta, îmi răsar cu atâta putere, și vin să mă obsedeze amintirile nopților petrecute în deșert? Aud vântul cum suflă prin ierburile înalte, plânsul marelui râu ale cărui unde întunecate se scurg. Între malurile apropiate. Adormisem îndată după apusul soarelui, învelit în manta, cu capul odihnind pe o șea de roșar. Câteodată, succedând arșiței grozave a zilei, frigul nopții ne deștepta. Deschideam ochii. Stelele nu mai erau aceleași ca decuseară. Dispăruseră. Altele le înlocuiseră acum. Una către orient se clătina vărsând, aproape jos la Orizont misterioasa ei rază. În jurul meu, trupurile soldaților cocoșau pământul, în atitudinea în care oboseala îi învinsese cu câteva ore mai înainte de a ajunge în haltă. Țăruși negri, ridicați pe cerul maro, sentinelele la cele patru puncte cardinale, făceau de gardă. O tăcere solemnă domnea pe nețârmurita singurătate. Ce puritate, ce senzație de curățenie, de liniște morală!... Apoi dimineața, când suna ora deșteptării, zgomotul lagărului ce se ridică în zori, ce fericire să simți acea răcoare în piept, ca o suflare curată de copil!

Era ora trei trecut când mă dusei la Athelstane acasă. Cu o zi înainte, coborâse de la Kalaat-el-Tahara pentru a se stabili la vila ei din Beyruth. Servitorii nici nu avuseseră timpul să desfacă toate lăzile.

Auzindu-mă că intru, ea nu se ridică, îmi aruncă o privire peste cartea ce o citea.

— Uite, arătându-mi pe măsuță, o depeșă deschisă, ia cunoștință de asta.

Era telegrama din Constantinopol. Informa pe doamna Orlof despre eșecul definitiv a demersurilor încercate pentru obținerea ridicării sechestrului de pe proprietățile Azerbendjan.

Ca trăsnit, o priveam. Impasibilă urma lectura.

— Ce ai să faci?

— Prevestisem, zise ea. Zece șanse din o sută. Ți-am dat termen până la douăzeci și unu, data când contam să primesc acest răspuns. A sosit mai curând, dar nu-mi retrag cuvântul. Vei recunoaște acum, că ar fi mai bine să mă lași să-l retrag. Mi-ai lăsa mii mult timp ca să mă descurc. La rândul meu te întreb ce vrei să faci?

— Asta mă privește, făcui cu o încăpățănare disperată.

— Cum vrei, zise ea.

*

La opt dimineața, nedormit deloc, eram la Marele Serail în biroul meu. Primul lucru ce zării fu dosarul cererii Zarif și Sultan. Îi deschisei tremurând. Ce noroc! Raportul locotenentului Ravel, conchidea refuzul reclamației. Albert Gardafuy va avea satisfacție fără inițiativa mea, fără ca eu să intervin pe lângă colonelul Marest. Acest debut îmi dădea curajul să profit de avantaj. Era duminică, se putea lucra în liniște în birourile goale, îmi trecui dimineața scotocind prin fișe și dosare ca să găsesc informații despre Muktar bey, vărul lui Zarif și adjudecătorul furniturilor armatei turcești din Cilicia. În cele din urmă, găsii ce căutam, redactarea unui raport suficient motivat. Pe la prânz, când părăsii Marele Serail, aveam speranțe.

A doua zi dimineață, pe la zece, colonelul Marest trimise să mă cheme în cabinetul său. Masa lui nu se mai vedea de sub grămezile de dosare.

Așa era în toată luna, ziua când se repartiza lucrul pentru întreaga săptămână.

— Stai jos, îmi zise. Avem mult de lucru.

Eram departe de a iubi pe acest om, dar nu mă puteam împiedica de a admira perfectă sa metodă de lucru; Într-un

sfert de oră ştia să descurce masa cea mai îngrămădită de dosare, pentru a face, cum se zice în limbaj administrativ. „să valseze hârtiile în servicii”. Cunoştea arta de a trage profit din personalul lui, dând fiecăruia munca cea mai potrivită, păstrând pentru el numai câteva afaceri, cele mai importante. Piese ale afacerii Zarif şi Sultan erau strânse într-o învelitoare verde. Zării acest dosar sub altele. Fiecare afacere rezolvată, mă apropia de teribilul moment, când trebuia să ajungem la acel dosar. Încă patru încă trei, numai două.

Să duci trei ani viaţa sănătoasă şi fără reproş din deşert, ca să isprăveşti în pielea unui conţopist corupt stângaci! Şi ce nebunie să nu dorm, să nu mă odihnesc trei zile, în ajunul unei asemenea Încercări. Cum să nădăjduiesc, că aş putea ascunde "unui om aşa de perspicace, ca Mareş, groaznica istovire a înfăţişării mele.

— Cererea Zarif şi Sultan. Ce mai e şi asta? Nu-mi amintesc lămurit. Vrei să-mi rezumi lucrul în câteva cuvinte?

Glasul meu nu-mi păru prea schimbat pe când îi satisfăceam dorinţa.

— A, da, ştiu. Ravel a făcut raportul? Conchide la refuzul cererii. Bine. Văd că şi dumneata de asemenea. Prea bine. Adoptat. Informaţi intendenţa ca să nu mai aibă nici un scrupul în menţinerea amenzii – să trecem la altele.

— Vedeţi, domnule colonel...

— Ce e? A, pardon, nu observasem. Este şi un al doilea raport al dumatăle, asupra unei chestiuni care priveşte tot asta. Scuză-mă,

Îşi îndreptase ochelarii. Acum citea expozeul meu asupra inconvenientelor care puteau rezulta din legăturile de înrudire ale adjudecătorului Zarif cu Muktar.

Încreţi sprâncenele.

— O, dar asta e interesant, foarte interesant. Cum se face că nu găsesc nici o aluzie la această situație, în scrisoarea prin care Direcțiunea Intendenței ne sesiza de afacere?

— Intendența nu o cunoaște, să vede, domnule colonel. De altfel, s-a plasat din punctul ei de vedere, adică a convenției și neexecutarea unei părți din angajamentele luate, am crezut de datoria mea...

— Și ai făcut bine, frate. Complimentele mele. Nu-ți scapă nimic. Informațiile le ai de aici?

— Da, domnule colonel.

— În ce dosar?

— În dosarul nostru Cilicia,

— Vrei să-mi dai acel dosar.

Mă dusei eu singur să-l aduc. Întorcându-mă, simțeam că nu mă mai țin picioarele. În opt cazuri din zece, colonelul Mareș adopta fără discuție concluziile mele. Prin ce neșansă trebuia ca de data asta să vrea întrucâtva să controleze singur motivele. Eram în picioare la spatele lui. Îi indicam cu degetul textele care-l interesau. De odată îmi dau seama că acel deget, tremura, în acel moment îl observase și dânsul și se întoarse către mine.

— Ești bolnav?

— Nu-i nimic, domnule colonel, răspund, silindu-mă să zâmbesc. Am făcut copilăria să accept săptămâna asta cam multe invitații... m-am culcat tot târziu.,

— Într-adevăr, zise, ieri am dejunat cu cineva care avusese plăcerea să cineze alaltăieri cu dumneata. Am auzit că s-a vegheat târziu...

Nu insistă. Totuși eram convins că e la curent cu vitejiile mele la poker.

— Regret că te necăjesc cu fleacurile astea, reluă cu un aer nevinovat, Dacă te simți rău, trebuie să te repauzezi. Octombrie aici nu e o lună plăcută. În acest moment se plătesc datoriile de peste vară. O mulțime de lume e bolnavă

actualmente. Apropo de asta, știi că fiica directorului general, domnișoara Hennequin e grav atinsă.

— Am întâlnit pe colonel acum câteva zile și-mi spunea așa ceva. Dar nu credeam că e atât de grav.

— Da, el nu putea să știe. Am întâlnit, însă, pe medicul lor, doctorul Calmette. Mi-a părut în adevăr preocupat. Insistă ca domnișoara Hennequin să plece mai curând în Franța. Dar, uite... ea pare că nici nu vrea să audă. Nu vrea să plece acum. Scuză-mă dacă te fac să-ți pierzi timpul; știi că ești prietenul familiei Hennequin. Am ținut să te previn ca să te poți duce acolo să ai știri... Să revenim la Muktar bey al nostru. Stai jos, te rog.

Se apucase iarăși de răsfoit dosarul Cilicia.

— Foarte bine, zise dându-mi-l, sunt informații destui de complete despre situația lui Muktar bey ca furnizor al armatelor turcești din Diabekir și Adana. Nu găsesc însă nimic care să stabilească înrudirea lui cu Zarif. De unde ai avut acest amănunt?

— Printr-o simplă întâmplare l-am căpătat, domnule colonel.

— Primul lucru de făcut e de a se verifica exactitatea. Cred că nu e așa de greu.

Rămase gânditor.

— Spune-mi, zise în fine, și ochii verzi cercetători luceau sub ochelari, știi că este un lucru care mă cam uimește.

— Care lucru, domnule colonel?

— Că nu ți-a venit dumitale ideea care îmi trece mie prin gând. Haide, gândește-te puțin.

— Nu văd nimic...

— Adevărat? Totuși mi se pare că era foarte simplu. Ești de aviz să-l excludem pe Zarif, adjudecător pentru Franța, fiindcă acest Zarif e vărul lui Muktar adjudecător pentru Turcia. Dar nu te-ai gândit că, dacă Zarif e vărul lui Muktar, și Muktar e de asemenea vărul lui Zarif?

— Nu pricep.

— Evident, am aerul de a spune prostii. Totuși ideea mea e cât se poate de simplă. În loc să ne descotorosim de Zarif susceptibil de a informa pe Muktar asupra efectivelor noastre, n-ar trebui să încercăm prin a obține prin Zarif informații asupra efectivelor turcești de la Muktar? În ioc de a suprima un inconvenient eventual, de ce să nu căutăm a-l transforma în avantaj. Ce zici?

Rezonamentul lui era inatacabil. Mi se părea că aud scârțâiturile mizerabilului meu eșafod.

— Desigur, domnule colonel. Ar trebui mai întâi...

— Ceea ce era să spun și eu. Ar trebui ca înainte de orice, să-i punem completamente la discreția noastră pe acești domni Zarif și Sultan. Oare nu avem mijlocul? Penalizare astăzi, excludere mâine, nu se poate rezista la asemenea amenințări. Vor fi sensibili la aranjamentele noastre. E de datoria noastră să luăm de la ei garanții proprii care să ne asigure buna lor credință. Nu trebuie, cred, să mai insist asupra modului de procedare. E a.b.c. — ul meseriei noastre. Te însărcinez special pe dumneata cu această afacere.

...Așa că ajunsesem la frumosul rezultat de a consolida situația casei Zarif și Sultan. Excluderea lor de la licitațiile de furnituri militare, în orice caz, nu se va pronunța înainte de o lună și, pentru mine, termenul era opt zile.

Făcui o ultimă încercare.

— Poate că ar fi bine, domnule colonel, să nu uităm că în această afacere nu suntem singuri. Intendența e interesată și ea.

— Nu o uit. Dar e suficient să examinez dosarul pentru a constata că dacă Intendența dă o amendă și e de datoria ei, nu prevede excluderea definitivă.

Dar vom fi lămuriți imediat Luase receptorul telefonului său.

— Direcția Intendenței vă rog. Alo!... Dumneata ești domnule Intendent? Aici colonel Mareșt. Omagiile mele. E cu privire la afacerea Zarif și Sultan, al cărui dosar mi l-ați comunicat pentru aviz. E urgentă? Nu? Vă mulțumesc. De ce?... Pentru că ne trebuie câteva informații suplimentare. Vom lucra repede, fiți siguri. În ceea ce vă privește pe dumneavoastră, abstracție făcând chestiunea amenzii, sunteți mulțumiți de Zarif și Sultan? Foarte mulțumiți?, Așa credeam și eu. Totuși trebuie prevăzute multe. În cazul de a fi constrânși să vă lipsiți de concursul lor, ați găsi lesne în Siria o casă aptă de a o înlocui pe a lor? Anevoie?... Drace! Drace! Dar anevoie nu înseamnă imposibil? Nu, nu, vă repet nimic grav. Să avem totuși în vedere cazul dacă ați fi obligați să faceți apel la această casă concurentă, îmi spuneți că nu e decât una? Pardon! nu aud bine! Care? Casa Hafrache și Gardafuy. Vă mulțumesc, domnule Intendent. Contați pe noi, veți avea avizul dorit cât de curând.

Și puse receptorul la loc.

— Gardafuy, Gardafuy. Numele ăsta parcă îl cunosc... Nu. Mă înșel mi se pare, cu domnul Gardafuy dejunai dumneata la Aley acum trei săptămâni la Hotel Belvedere?

— Da; domnule colonel.

— E oare tot acela?

— Care...

— Nu știu. Mi se pare că sunt mai mulți cu acest nume.

— Vezi că ar trebui să fim siguri.

Luase din nou receptorul.

— Alo! Alo! tot eu, domnule Intendent, scuză-mă te rog; aș dori adresa societății Hafrache și Gardafuy... La Beyruth No. 4 strada Babedrin?

Se uită la mine.

— No. 4 str. Babedrin, e adresa lui?

— Da, asta e adresa lui, domnule colonel.

— Ei bine, orișicum, putem avea prieteni și acolo. Dar vezi, totuși, ce prudent trebuie să fii în țara asta. Dacă mâine, persoane de aici, care te-au văzut cu domnul Gardafuy, ar afla că în urma unui raport al dumitale caisa rivală lui a fost îndepărtată de la licitație, nu s-ar jena; să tragă o mulțime de concluzii regretabile. Nu ești de avizul meu? Am impresia că nu ne-am pierdut timpul în astă dimineață.

Cu un gest brusc, mă concedie.

— Chiar de astăzi începi a studia mijlocul de o începe relații cu domnul Zarif pentru a vedea dacă ne poate servi pe lângă vărul său Muktar, Poate domnul Gardafuy ar, putea să ne dea, informații. Mă las pe nădejdea dumitale, absolut.

*

Un prieten e ființa la care în ori și ce împrejurare grea din viață te poți duce să îți deschizi inima. Cui m-aș fi putut destăinui eu? Lui Walter, poate... An, lui mai puțin ca oricui.

La amiază, când ieșii de la marele Serail, iată aproximativ, care era situația. Îmi jurasem să nu dau ochi cu Athelstane, până nu-i voi duce un răspuns definitiv. Din partea lui Gardafuy în care îmi pusesem atâtea speranțe, puntea era ruptă între noi. Încercarea mea nu servise decât a întări în mod neașteptat, poziția casei rivale lui. Și poate ar fi avut un alt rezultat, dar prin felul meu de a fi, cu totul incoherent, atrăsesem atenția bănuitoare a colonelului. Marest.

Dar! totul nu s-a sfârșit încă;... mi-e dat să mă cobor și mai jos...

Făcui câțiva pași prin piața goală. Privirea mi se opri la stânga pe boschetele spitalului american. Acolo, aproape, era casa colonelului Hennequin! Ceea ce era mai grozav în

cazul meu, e că salvarea nu depindea decât de voința mea, și că acea salvare nu o voiam cu nici un preț. Eram propriul meu călău, cum nimeni n-a mai fost poate în așa măsură. Ce-ar fi trebuit să fac ca să mă smulg din mișelia în mijlocul căreia eram gata să mă prăbușesc? să cobor rampa, și să bat la ușa colonelului Hennequin. Această ușă, o știam sigur, se va deschide ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut. Nici n-aș fi fost chestionat măcar de cineva. Să o abandonez pe Athelstane soartei ce-o aștepta? Ei bine. În fond, nu i-aș face oare un serviciu? Ar plecă să-și consolideze luxul, fără de care nu putea trăi, la cămătarul egiptean. În același timp, eram reintegrat în viața normală. Viața pentru care eram făcut. Nu mai puteam să mă gândesc la așa ceva. Veleitățile astea de la ce proveneau? Numai și numai de la neputința mea de a găsi bani, banii care-mi trebuiau negreșit peste șase zile. Astăzi chiar.

Neputința de a găsi bani. Stai puțin. O idee îmi venise deodată.

— Și apoi de ce nu? în halul în care sunt...

Când judec acum, recunosc că ideea asta era cea mai nemernică care îmi putea trece prin cap, dar în acea clipă îmi amintesc perfect, o găseam naturală, destinată succesului sigur.

Mă reîntorc la Serail. Toată lumea plecase să dejuneze. Birourile erau goale, numai un planton melancolic se plimba de colo, colo prin culoare.

Căutai dosarul „Contrabanda cu aur”, verificai adresa, apoi ieșii de la Serail prin poarta din dos. Mă îndreptai spre mahalaua Basta. E cartierul musulman cel mai retras, cel mai misterios din Beyruth. Prea puțini străini locuiesc în el; toți oameni iubitori de liniște și care sacrifică tăcerii și liniștii, confortul relativ al orașului european.

Intrai într-o stradă cu numele pompos de strada Ambasadorilor. O luai la dreapta. Un băiețuș ședea pe o piatră și zmulgea penele unui pui.

— Asta e casa domnului Efrem?

— Nu, astălaltă.

Îmi arăta o poartă în foarte proastă stare, care se deschidea ceva mai departe în zid.

Bătui la acea poartă. Cum nimeni nu se arăta, intrai în curticică.

— Nu e nimeni pe aici?

O babă apăru la un geam de la primul etaj; când zări uniformă mea, se retrase repede.

Bătui la ușa de jos de două, de trei ori de fiecare dată mai puternic. Era vizibil că vroiau să-mi pierd răbdarea și să plec. A, nenorociții, dacă ar fi știut ei, câtă încăpățănare era în demersul meu, ar fi schimbat tactica.

În cele din urmă, bătând cu furie până să fărâm lemnul, ușa se crăpă. Ai bătrâna, se ivi în prag. Tremura ca varga. În interior se ținuse un consiliu de război și baba era trimisă în solie.

— Domnul Efrem?

— Mafi, mafi (nu e), repetă cu gesturi speriate.

— Vom vedea, zic eu.

Și îmbrâncind-o intrai în casă. Pe prag, bătrâna își frângea mâinile cu deznădejde.

— Domnule Efrem! repetai ridicând glasul pentru a fi auzit de urechile pe care le ghiceam lipite de zidurile acestei locuințe prea tăcută pentru a fi goală, aștept să vii...

— Mafi, mafi.

Mă așezai pe un divan, pusei chipiul lângă mine, picior peste picior, în atitudinea unuia caro are timp și e decis să nu plece decât după ce își va atinge scopul..

Ridicând brațele la cer, bătrâna dispăru prin fund.

Rămas singur, aruncai o privire grăbită împrejurul încăperii unde mă găseam. În asemenea momente de extravaganță tragică, s-ar crede că observi mai puțin. Eroare. Simțurile multiplicat atinge un iei de subtilitate teribilă. Privirea aruncată grăbit confirmă bănuielele mele, mai bine zis hotărârea mea. Interiorul acestei locuințe contrasta în modul cel mai flagrant cu aspectul sărăcăcios din afară. Nici ordine, bineînțeles, și nici curățenie, însă curioase indicii de lux. Un lux care nu izbea decât pe un observator, cunoscător în același timp. Covorul pe care. Ședeam, era un Korossan, cum nu văzusem mai frumos, valora pe puțin șapte-opt sute de lire sterline. Holul conținea vreo douăzeci de aceeași calitate, dacă nu mai bune. Ali-Baba în bârllogul hoților, putea fi uimit. În ce mă privește, nu am fost cuprins de mirare în urma constatărilor succesive ce făceam: mă așteptam. Știam că în țara asta nu există industrie mai lucrativă ca contrabanda de aur. Or, mă găseam în unul din locașurile unde mi se semnalase, de mai bine de o lună, ca locul unde se opera contrabanda pe scara întinsă.

— Domnule Efrem! strigai imperios, așa ca sa rup tăcerea în care căzuse casa din nou după plecarea babei.

Două, trei alte oficine ne fuseseră semnalate în fiecare din marile orașe ale Siriei. La Alep, la Damasc, la Tripoli, la Beyruth, la Latakia. Aurul se strângea în ele, puțin cate puțin. Moneda cea bună alungată de cea rea, ajungea picătură cu picătură în rezervoarele clandestine. Moneda se aduna, se acumula în straturi adânci. Milioanele de piese bijuterii, toate efigiile dormeau în depozitele din Vigo. Apoi, într-o bună zi, la momentul prielnic, când se semnala o crăpătură, în rețeaua de supraveghere, brusc se împrăștia. Automobile misterioase, șlepurii-fantomă, blânde cămile duceau aurul spre lăzi de fier străine din Egipt și Palestina, de unde alimentau toată formidabila artilerie financiară

îndreptată spre creditul francez. Aceasta era una din înfățișarea cea mai vicleană, dacă nu cea mai odioasă a uriașei intrigi urzită în jurul nostru.

— Domnule Efrem, ascultă! Fii cuminte, vrei să mă supăr?

Aveam chiar prea multă milă pentru acești contrabandiști. Totuși când sunt prinși asupra faptului, e confiscarea imediată, neînduplecată, a stocului. Se înțelege, prin urmare, că dacă se simt pierduți sunt dispuși la anume „sacrificii” pentru a evita deschiderea săbiei dreptății. Cine va istorisi șantajele denunțului al căror victime au fost acești pirați fără scrupule! Vai! am tocmai eu dreptul de a-i califica astfel, când cele câteva considerații de mai sus ajung, cred, pentru a pune în lumină intențiile cu care intrasem sub acoperământul onorabilului domn Efrem.

Eu nu-l cunoșteam. Dar el avea poliția lui, și el pe mine mă cunoștea. Trebuia să fi știut, că puteam cu un cuvânt să-l trimit chiar în acea seară la închisoarea militară și să-i descopăr ascunzișurile tuturor vameșilor din Beyruth. Dacă-l toleram încă, era numai în virtutea vechii teorii a buretelui pe care-l lași să se umple bine ca să-l storci mai cu folos.

În ce-l privește, nu putea să nu priceapă ce însemna prezența în casa lui a unui ofițer în uniformă.

— Ei bine, strigai bătând cu pumnul într-o masă de sub care ieși un piseu. Era să bat și mai tare, când auzii un ușor zgomot de pași. O ușă se deschise. O fată tânără intră în hol. Bun, al doilea ambasador, gândii.

O fată tânără? Un copil mai curând. Era îmbrăcată în portul indigen. O maramă de mătase cenușie îi îmbrobodea fruntea, subliniind ovalul frumuseții ei de tânără ovreică.

Îmi aruncă o privire speriată și rugătoare. A! murdarul individ! Era desigur, aș fi pariat aproape, pitit într-un colț, undeva, și-mi trimitea pe fiică-sa...

— Cu ce vă putem servi, domnule, zise într-o franțuzească destul de curată.

— Nu am treabă ou dumneata, domnișoară. Am treabă cu tatăl dumatăle, domnul Efrem.

— Nu mi-e tată, mi-e unchi.

— Tatăl sau unchiul dumatăle puțin importă, du-te de-l cheamă.

— Dar nu e aici, domnule.

— Du-te și-l cheamă de acolo unde se găsește, voi aștepta.

— Nu e la Beyruth, v-o jur, domnule căpitan. E la Damasc, nu se întoarce decât mâine.

— O privii. Emoția ei însemna minciuna. Poate să fi fost și numai cauza fricii ce-i inspiram, în acel moment, simții că-mi atinge cineva piciorul. Era pisoii de adineauri. Încurajat de când nu mai strigam, făcea gheb și ridică capul cu ochii lui verzi mari deschiși.

— Vino aici, zise copila în șoaptă. Nu voi să asculte de ea. Începu să toarcă frecându-se de mine și mai tare cu instinctul animalelor care ghicesc din primul moment ființa în care pot avea încredere, că nu le va chinui.

— Lasă-l, lasă-l zic. Și eu am pisici Le-a simțit.

Mângâiam mica frunte jupuită.

— A, e orb?

— Da, domnule, zise copila.

— Are și o boală de piele?

— Da, domnule, mi. Știm ce să-i facem.

— Ce-i dați de mâncare?

— Ce vrea el. Îi place mult carnea.

— Fierbeți carnea?

— Să o fierbem? Nu.

Eram sigur. De asta e bolnav. Trebuie să o fierbeți.

— Bine, domnule.

Mă sculasem. Căutam o frază potrivită care să-mi permită să mă retrag.

— La revedere, domnișoară. Am să revin să văd pe unchiul dumitale.

— Va fi acasă, domnule.

„El, poate, gândesc eu, dar aurul, altă afacere”:

Plecai și umblai prin ulicioare. Frumos afacerist mai eram! Intrasem acolo cu intenția știută și o părăseam fără alt rezultat decât consultația dată pentru un biet pisoier bătrân și râios.

Deodată tresării. Recunoscusem cartierul, acel cartier spre care eram împins de o forță secretă, iară îndoială, o jur, iară nici o premeditare din parte-mi. Creierul mi se luminase de o lumină subită, asemănătoare fulgerului în timpul furtunii, noaptea, care face să apară perspective neașteptate. Acum întrevedeam soluția. Era acolo, și nu era decât acolo. Avea-voi, oare, puterea să beau acest pahar până la fund,. Până la această drojdie murdară?

Pe poarta casei în fața căreia mă oprisem, o casă al cărei prag îl trecusem de atâtea ori, o placă de aramă purta numele:

Maior I. W. HOBSON.

Mă gândeam la Athelstane în brațele altuia, și sunai.

*

Micul indian cu turbanul alb îmi deschise.

— Anunță-mă stăpânului tău.

— Nu e acasă. Nici el; vădit, eram fără noroc,

— Unde e?

— Damnează în oraș, domnule căpitan.

— Se întoarce pe la cinci.

— Bine. Spune-i că o să vin să-l văd la șase.

Il rog să mă aștepte.

Nevoind a reveni așa repede la birou și incapabil să apar în fața Athelstanei fără să-i aduc o certitudine, îmi urmai plimbarea unde mă duceau picioarele, la întâmplare. Într-o mică piață goală, îmi liniștii setea care mă ardea, la o dugheniță în plină stradă unde se vindea limonadă. Lichidul de aur în care înotau câteva bucăți de gheață lucea într-un butoiăș de sticlă. Pe când beam, zării în fața mea un zid mare cenușiu, la vârf încununat cu trandafiri roșii care făceau pete sângerânde pe albastrul senin al cerului.

— Cui aparține grădina asta?

— Călugărițelor de St. Vincent de Paul, îmi răspunse bragaiul.

La Beyruth nu există florari. Maicile îndeplinesc acest oficiu. Prin grija lor, lux sau simplă fantezie, sunt aproape de pomană.

Bătui în poartă. O maică veni să-mi deschidă.

— Cu ce vă pot servi, căpitane?

— Aș dori să iau flori, maică.

— Vino de-ți alege singur.

Mă conduse în grădină. Trandafirii cădeau în poala sortului secerați de foarfecă. Era o femeie bătrână cu sort de pânză albastră, cu figura zbârcită, având un accent. De pe malurile Garonei. Trandafirii, fiind secerați, umpleau brațele maicii.

— Aveți destule?

— Vă mulțumesc, maică.

— Așteaptă puțin să le aranjez..

Pe când grupa florile într-un buchet enorm fără pretenții, mă uitam la mâinile ei ca de ceară pe care vinele își țeseau rețeaua vânăta.

— N-ați putea, maică, să vă însărcinați dumneavoastră a trimite acest buchet la destinație, o întreb, dându-i cartea mea de vizită.

— Dacă voiți. La ce adresă?

— În fundul străzii Georges Pleot, la colonelul de la geniu.

— A, poate e pentru domnișoara Michelle?

— Da.

— Ce mai face?

— Nu știu.

Nu insistă.

— Cât vă datorez, maică.

— O liră jumătate.

Scosei din buzunar un pumn de bilete de bancă: câștigul meu de la pokerul de alaltăieri. Îi dădui o piesă de douăzeci și cinci de lire.

— Cinci sute de franci? Mă duc să vă aduc restul.

— Opriți totul, maică, pentru săracii dumneavoastră.

Nici nu-mi mulțumi. Mă privi lung și șopti:

— Ne vom ruga pentru dumneata.

*

La șase eram la Hobson. Venise și plecase din nou, lăsând un cuvânt de scuză că nu putea să mă aștepte: „dacă e ceva urgent, vino diseară pe la unsprezece la Kursaal. Voi trece pe acolo”.

Începui iarăși hoinăritul fără țel prin mahalalele din ce în ce mai întunecate de crepuscul. Copiii se aruncau în picioarele mele jucându-se, în trecere îi dădeam ușor la o parte cu o nespusă oboseală.

La timpul mesei, mă pomenii la Cercul Militar, cu gândul de a mă pregăti pentru clipa teribilă și îmi aduc aminte cu oroare, căutam să mă îmbăt.

Era abia nouă când părăsii Cercul. Încă două ceasuri de așteptare.

Ce să iac? Începui să mă plimb de Avenue des Francais. Pe trotuarul de pe țarm; mă rezemai de balustradă. Noaptea era o minune de frumusețe și de liniște. Pe mare fluturau

scânteii fosforescente. Munții uriași și negri aveau în coastă miriade de puncte luminoase, care erau satele. Un pachetot trecea în larg și saloanele luceau, parcă ar fi fost un cazinou ambulant. La spatele meu, grupuri de trecători se mișcau în beznă. De două, trei ori fui recunoscut: „uite Domevre, singurel, admirând marea, ce faci acolo, nene? Faci poezii?”.

Nici nu mă întorceam.

Ora zece, picioarele mele istovite nu mă mai duceau. Mă hotărâi să mă duc la Kursaal să mă așez într-un colț izolat de pe terasă, lângă micul grilaj dinspre stradă. Băui două wiski-uri fără apă. Cu încetul, sub influența alcoolului, avui sinistra bucurie de a constata o ciudată siguranță răsărind în sufletul meu. Începusem a găsi ușor și firesc aproape, groaznicul demers ce mă hotărâse, m să-l încerc.

Unsprezece: Hobson întârzia. Unsprezece și un sfert! Dar dacă nu mai vine... Mi se părea că totul va fi pierdut, a doua zi nu voi mai avea puterea... Unsprezece și douăzeci. Clacsoane, două, trei automobile se opresc la Kursaal și pleacă din nou în goană. Din al doilea coborâse Hobson.

Veni la mine răsând..

— Scuzele mele. N-am dejunat acasă, servitorul meu ți-a spus. La trei când am trecut, m-a informat de prima duminică vizită. Ți-am dat întâlnire aici. Sunt în întârziere, dar nu e vina mea. Venim de la Baalbek. Stilson, reprezentantului Standard Oil, are rude și musafiri care pleacă mâine în Palestina Nu a voit să plece Tară să-i vadă. Chiar acuma picăm de la drum lihniți de foame. Stilson a aranjat un supeu la el acasă. M-a însărcinat să te invit. Accepți, nu-i așa? Te iau pe sus.

— Mai înainte să-ți vorbesc, Hobson.

— Ei! vom vorbi la Stilson, sau pe drum în automobil.

— Nu, n-am avea timp. Crede-mă, e mai bine să-ți vorbesc imediat.

— Cum vrei, dar fă-o repede. Ala ne așteaptă, iute, și puse ceasul pe masă, îți dau zece minute, nici o clipă mai mult.

În același timp bătu din palme..

— Băiete, două cocktailuri Metropolitan. Acum te ascult, ce este?

Observase ceva neobișnuit în atitudinea mea. Își reținu un gest de mirare.

— Te ascult, zise mai încet.

Sosise momentul. Ironia soartei voi să ne găsim în același loc în care, șase luni în urmă, ne întâlnisem pentru prima oară.

— Hobson, recurg la onoarea dumatăle. Zic.

— Poți, zise grav, vorbește.

— Hobson, am nevoie de bani.

Zâmbi. Suspină ușurat.

— Numai asta? O! zise, crede-mă că mă speriasem.

Mă luă de mână și mi-o strânse cu putere.

Așa primire! Oare mă pricepea? Ori eu înnebunisem de tot și pierdeam noțiunea lucrurilor.

— Da, bani, repet, cu o voce surdă.

— St, mai încet. Am auzit. Crede-mă, zău, nu pot să-ți exprim, of!... îndrăcită asta de limbă franceză, cât sunt de mișcat că te-ai gândit la mine. Ce etate ai?

— Treizeci de ani.

— Firește! Spune-mi, te rog. La ce vârstă trebuie să ai nevoie de bani dacă nu acum la treizeci de ani? Treizeci de ani! Eu am aproape patruzeci. Ei bine, confidență pentru confidență, îți voi mărturisi că, acum zece ani, eram la Peshawer. Locotenent la doi lăncieri de Bengal. Într-o noapte frumoasă că cea din astă seară este tot atât de înstelată, am cunoscut, ți-o jur, nevoia imediată de bani, și nu o bagatelă, știi, două mii de guinee pentru a doua zi dimineața, dacă nu, și făcu cu degetul gestul de a-și pune țeava revolverului la tâmplă. În astfel de momente, nu trebuie șovăit. Trebuie

să știi la care ușă să bați. N-ai să regreti, pe Sf. Gheorghe, că te-ai adresat mie. Vorbește, spune cât îți trebuie? aceiași sumă?

— Vai, murmurai.

— Mai mult?

— Nu îndrăznesc să-ți spun cât îmi trebuie.

— Hai zi odată.

— Șapte sute de mii de franci.

Mă așteptam să-l văd tresărind înaintea unei cifre așa de enorme. Nu făcu nici un gest. S-ar fi zis că, parcă se aștepta. Numai sprâncenele îi erau puțin încruntate, și buzele într-un zâmbet batjocoritor.

— Drace, zise. Eu într-o pasă de opt puncte! Cu un negustor de grâne la Delhi am pierdut cele două mii de guinee. Curios aș fi să știu cu cine ai jucat, mă rog? Reluă apoi șapte sute de mii de franci, aproape douăsprezece mii de lire la cursul actual.

— Așa e?

— Așa e.

— Atunci se schimbă lucrurile. Știi, e maldonne.

Eram atât de abătut că o remarcă și el.

— Nu te speria așa frate, când zic că e maldonne, trebuie să mă pricepi. Vreau să zic că nu trebuie să faci apel la cuvântul meu de cinste, ci la onoarea mea profesională.

— La...?

— Natural. O asemenea sumă nu o poți aștepta de la Maiorul Hobson, ci de la guvernul țării pe care o reprezintă.

Plecai fruntea, istovit.

Barmanul adusese cocktailurile.

— Bea, porunci Hobson.

Băui. Paharul lui rămase pe masă neatins.

— Spune-mi, făcu încet, o asemenea convorbire, nu crezi că ar fi mai bine s-o urmăim în altă parte? în cabinetul meu, de exemplu mâine?

— E urgent, bâlbâii cu un glas aproape plângător.

— Urgent, urgent, zise dânsul, în. Fine vei admite că sunt puncte pe care nu le putem aranja așa de repede pe terasa unei cafenele, pe cuvântul meu. Și când gândești că sunt oameni care vă acuză pe voi, francezii, de a nu fi expeditivi în afaceri.

— E grabnic, zic încet și mai plângător.

— Bine, bine, am înțeles. Ne putem pune de acord de pe acum în principiu. A, cred că pot să-mi pun ceasul la loc în buzunar.

Își muie buzele în cocktail.

— *Dacă* nu mă înșel, această convorbire e urmarea logică a celei avute cu d-ta într-o seară la domiciliul meu, exact acum patru luni.

Eu nu răspund.

— Da, da. În convorbirea noastră de atunci, făceam aluzie, nu e așa? la anumite lucrări ce urmăream și unul și altul, pe căi paralele și cu scopuri diferite, cu privire la șefii beduinilor din deserturile Siriei, din Irak și din Mesopotamia.

— Așa e.

— Or, împrejurările de astăzi mă fac să cred că aș putea fi pus în curent cu rezultatul lucrărilor d-tale. Suntem de acord?

Lăsai fruntea în jos.

— Bine, acum, aici, memoria mea, o mărturisesc, are o ușoară lacună. Vorbisem de asemenea în acea seară de... uite, să-i zicem așa, de retribuția cu care aș fi autorizat să răsplătesc anumite informații. Nu citasem atunci o cifră?

— Vorbeai de douăzeci și cinci de mii de lire sterline.

— Văd că ai memorie bună. Douăzeci și cinci de mii lire, exact. Totuși situația nu mai e tocmai aceeași, Această cifră – aduce două observațiuni. *Primo*, valoarea lirei s-a îmbunătățit. De la cincizeci și doi, cota din iunie trecut, s-a

urcat la şaizeci şi cinci, cursul zilei. *Secundo*, acum la punctul unde suntem, pot să-ţi spun, că mi-am procurat o bună parte din informaţiile care pe atunci nu le puteam avea decât de la serviciul dimitale. În astfel de condiţii, vei fi de acord cu mine, cunoscând că suma de douăzeci şi cinci de mii de lire poate fi redusă la douăsprezece mii de lire fără a mi se putea reproşa că mă târguiesc, abuzând de situaţie. Mai cu seamă că aceste douăsprezece mii fac exact şapte sute de mii de franci. Suntem de acord?

— Da.

— Ei, atunci, zise el cu cea mai perfectă uşurinţă, ne-am înţeles. Ne dăm întâlnire la mine, pe mâine seară la şase. E întuneric la acea oră. Îţi convine? Voi fi singur, fireşte, şi dumneata vei veni cu... *cele trebuitoare* şi...

— Şi voi avea banii?

— Vei avea banii. Vei primi banii, nu în monedă bineînţeles. Un cec pe numele cui. Vei indica, nu asupra unei bărnei locale desigur, asupra unei bănci egiptene, uite pe numele lui Comptuar National Egyptien de la Alexandria de exemplu. Nici nu ai nevoie să te ocupi de avizul reglementar pentru o sumă aşa mare. Cec, purtătorul cecului va fi plătit imediat, bani peşin cum ziceţi. Cred că eşti mulţumit.

— Dumnezeu! murmurai cu vocea pierdută.

— A, zise el, iată o afacere condusă şi terminată repede de tot. Şi mai cu seamă mâine nu uita să aduci... mă înţelegi...

Se sculă. Îşi punea mânuşile.

— Scuză-mă, trebuie să piardă răbdarea Stilson. Pe mâine seară la şase.

Terasa era plină de lume. Obişnuiţii localului erau deprinşi de şase luni să ne vadă împreună, pentru ca să fi observat cu mirare convorbirea noastră.

— La revedere!

— La revedere!

Avansai mâna ca să i-o întind. El, însă, se juca neglijent cu cravaşa. Nu văzu gestul meu.

Ce gust amar de umilire mă cuprinse şi mă făcu să încerc a prelungi, fără nici o nevoie, sinistrul tête-à-tête. Astăzi încă nu-mi pot explica.

— Hobson, şoptii cu un zâmbet rugător, Hobson ascultă-mă. Ochii lui reci mă fixară.

— Spune-mi, domnule maior, te rog, zise el.

— Ascultă-mă, ascultă-mă, zic pe un ton, care oricum, îl făcu să tresară. Îţi aminteşti în prima seară când am mâncat împreună? Îmi dăduseşi întâlnire aici, chiar aici.

— Chiar aici.

— La restaurantul francez unde ne duserăm, adu-ţi aminte, te-am întrebat care sunt după dumneata calităţile ce trebuie să întrunească un bun ofiţer de informaţii. „Prima, mi-ai spus, să-şi iubească mult, să-şi iubească totdeauna patria, în orice împrejurări.”

— Îmi amintesc.

— „A doua, să fie inteligent.” „A treia, să fii sportiv pentru că nu se ştie ce poate surveni”.

— Îmi aduc aminte.

— Bine. Şi a patra condiţie, pe care n-ai vrut să mi-o spui atunci? „Mai târziu, mi-ai zis. Acuma, nu e aşa, o simt că nu mai ai aceleaşi motive ca să faci dificultăţi să mi-o spui...”

— Aşa e.

— A patra, condiţie, care e?

— Să fii bogat, zise răstit.

De la Kursaal la Miramar, nu sunt decât cincizeci de pași, îi făcui clătinându-mă pe picioare. De ce oare în astfel de momente te duci să cauți liniștea la biete fete a tuturor? Al nu degeaba tradiția pune la picioarele Crucii, pe curtezana din Magdala.

Când intrai pe terasă, rula un film. Prin întuneric, ajunsei la o masă drept lângă balustradă. Sub mine se auzea mișcarea mării.

Umbra unui chelner se ivi.

— Nimic nu vreau nimic. Ba da. Du-te și plătește pe domnișoara Marusia.

Veni imediat.

— Ce fericită sunt că te văd. Voiam să-ți mulțumesc. Am căpătat pașaportul pentru Egipt. Camaradul tău, ofițerul englez, a fost foarte amabil.

— Marusia, ce oră e?

— Ce oră? Douăsprezece jumătate, mi se pare.

— Marusia, să plecăm de aici. Vino cu mine.

— Să merg cu tine?

În aceiași clipă, brutal, lumina se aprinse. Eram aproape frunte lângă frunte. Zărindu-mi figura, Marusia își depărta scaunul.

— Ce ai?

— Ce am? Nimic, mai nimic.

Și începui să râd.

— Nu-mi plac ochii tăi, zise ea clătinând din cap.

— Vino cu mine, Marusia.

— Unde?

— La tine. Ai și tu o casă îmi închipui unde stai. N-am fost niciodată. Vreau să merg.

— Vrei, vrei... Nu mă întrebi cel puțin dacă îmi convine?

— Ah i făcui, asia mai trebuie. Faci și tu mofturi acum?

— De ce nu? Și cucoana cea frumoasă în alb, cucoana ta din seara trecută, nu mai ești cu ea?

— Taci din gură.

— Și dacă am poftă să vorbesc...

— Taci, îți zic.

Mă apucase de mână. Tresării.

— A „știam bine că trebuie să ai tu ceva. Ai friguri, băiatule. Du-te de te culcă.

— La tine, Marusia, la tine. Nu vreau să fiu singur.

— Du-te la ea, atunci.

De ce oare nu alergasem de îndată la Athelstane! De ce să nu fiu la ea acuma, să-i anunț oribila teste, vestea bună, succesul negocierilor mele? Nu știam. Nu mai înțelegeam. Mi se părea că sunt sortit să nu mai înțeleg niciodată nimic.

— Miezul nopții și jumătate, ai spus mai devreme, Maroussia. La ce oră poți pleca de aici?

— Nu înainte de ora două.

— E prea târziu. Vino acum cu mine.

— Nu mă lasă să plec.

— Te vor lăsa, dacă te voi cere eu. Cu bani alungi la orice, vrei, știi bine. Și eu am bani, mulți bani.

Chelnerul venise iarăși la masa noastră.

— Șampanie, adu-ne șampanie, una, două, trei sticle și du-te de-l cheamă pe patron.

— Patronul! făcu ea, ce vrei cu el?

— Să-i spun că te iau. Cu mine, acum imediat,

— E imposibil.

— Imposibil, de ce? Binevoiește și-mi spune de ce? Cât poți să-l faci să câștige într-o seară., pe patronul tău? Nu mai mult de zece sticle de șampanie de câte trei livre! Treizeci de livre. Ei bine, eu îi dau patruzeci, m-auzi, patruzeci, ca să te lase să mergi cu mine.

— Ți-am mai spus că nu pot.

Chelnerul adusese șampania, golii cupa mea; o mai umplui odată, și o golii din nou. Un ciudat univers, plin de zig-zag-uri roșii, verzi, galbene, se îngrămădeau în creierul meu, fluturând înaintea ochilor.

— Nu poți? De ce nu poți?

— Vrei să știi? Pentru că este cineva care mă așteaptă acasă, zise scoasă din răbdări.

— Unde-i ăla, să-l...

— Taci, te rog, dacă nu...

Pentru un nou episod al filmului, terasa era iarăși în umbră. Marusia nu profită să-mi scape. Din contra, apropiindu-și scaunul de al meu, îmi pusese mâna pe frunte.

— Zău că ai fierbințeală.

Luase șervetul care învelea sticla de șampanie, îl mută în apa cu ghiță din căldărușe și mi-l aplică la tâmpile.

— Ce ai? dar ce e cu tine?

— Ce am, Marusia?

— Dumnezeule, iată-l că plânge acuma. O să se facă lumină. Șterge-ți ochii, te rog, șterge-i, să nu te vadă lumea. Terasa e plină cu persoane care te cunosc, cu ofițeri...

— Șampanie, vreau șampanie.

Și scoasei din buzunar un pumn de bilete de bancă. Câteva se împrăștiară pe jos.

— Ah! făcu ea, strângându-le, cu strigătul umiliților, care știu că mai întotdeauna banii sunt simbolul rușinei, ascunde-i repede.

— Să-i ascund! de ce? Nu mai am dreptul să-mi arăt banii? Dacă ar fi „ceilalți” nu zic, dar ăștia am tot dreptul să-i arăt. Sunt bani câștigați la cărți, căci am jucat, Marusia, și am câștigat. Să găsești bani. Nu e atât de greu, cum crezi. Ai un amant, Marusia, spune-mi drept că ai un amant. Ei bine, spune-i acelui amant că trebuie să-mi dea și el bani. Atunci ar fi complet, complet.

— Ascultă, zise ea speriată: stau cu tine, însă cu condiția să taci. Ce ai! dar ce ai?

— Nimic, Marusia, nimic.

— Numai puțină durere de cap. Atunci, a fost gentil cu tine?

— Cine?

— Maiorul Hobson.

— Foarte gentil.

Și cu mine la fel. Am să-ți explic un lucru. Adineauri când ziceam: „dacă ar fi ceilalți bani, aceia...” Știi tu ce înseamnă a trăda?

— A trăda? făcu ea, da știu.

— A trăda, înțelege-mă. Nu a trăda o femeie. Dar și asta am făcut-o. Nu o femeie, ci o copilă... însă e același lucru. Nu e vorba de femei, ți-o mai spun. Dar să-ți trădezi țara! Știi tu ce înseamnă?

— Știu,

— De unde știi?

— Îți spun, dacă vorbești mai încet.

— Ce e, spune?

Eram cu spatele la publicul ocupat cu filmul. Stăteam cu coatele rezemate de masă, cu privirile rătăcind pe mare.

— Spune-mi.

— Era la Brussa, murmură ea, la Brussa am știut ce înseamnă, dar de ce mă faci să-ți istorisesc...

— Istorisește înainte. La Brussa?

— Da, la Brussa unde trupele noastre se mai aflau încă acum șase luni, înaintea ofensivei armatei lui Kemal. Eu, dansam pe atunci la Mascotte, în Péra, o cunoști poate. Era mare concurență pe atunci. Mi se spusese că la Brussa era ceva profit, din cauza ofițerilor greci care se plectiseau acolo. Mă angajai la un music-hall care atunci se deschisese. Într-o dimineață, mă plimbam cu o prietena, în, fața școlii militare. Văzurăm soldații ieșind în curte și formându-se în

careu. Imediat lumea se strânsese ca să privească. Atunci fu adus în mijlocul careului, un locotenent, un băiat foarte tânăr. De felul lui trebuie să fi fost brun, Mar în ziua aceea era aproape verde la față. Umbla ca un om beat; îl așezară între doi soldați și apoi...

— Și apoi...

— Trompetele și tobele sunară o arie lugubră. Din rânduri ieși un subofițer înalt „care-i luă sabia bietului băiat, și o frânse ca un pai. Pe urmă îi smulse epoleții și galoanele. Eram ca nebună. Nu pricepeam. Îl siliră să defileze în fața trupei. Trecu pe lângă noi, și pe lângă un grup de ofițeri englezi care râdeau. Îmi aruncă o privire de animal gonit de câini și vânători. Îi strigai ceva, nu-mi mai amintesc ce anume, ca să-l încurajez, sărmanul de el. Cum pot să chinuiască așa, un băiat tânăr de tot! Dar prietena mea, armeană, îmi astupă gura, explicându-mi că trădase, adică vânduse turcilor secrete despre armată, și că el era cauza morții multor soldați de-ai noștri. Să trădezi, Doamne, uite, vezi, că știi ce înseamnă să trădezi.

— Marusia, Marusia, dacă aș defila și eu așa într-o zi pe lângă tine, mi-ai striga și mie un cuvânt de încurajare, ca ofițerului grec?

— Tu? zise ea. Ce, ai înnebunit?

— Ce-ai face, Marusia?

— Ce-aș face? Ți-ai pierdut mințile? Să te văd pe tine așa... Dar pentru ca să te văd așa, ar trebui să fi.

— Trădat, da, am trădat. Cine-ți spune că și eu nu voi trăda, că nu am trădat chiar?

— E nebun, e nebun! repetă ea.

— Da fetițo, e nebun, zise o voce gravă. Nu-l crede, că nu mai știe ce vorbește.

Amândoi deodată ne întorsesem.

Walter era la spatele nostru.

Sergentul infirmier intră în cămăruța mea albă.

— Uite ce e, d-le căpitan, fiindcă ați fost cuminte, viu să vă anunț o veste bună. Știți ce mi-a spus domnul maior medic?

— Da, zic eu cu un ușor zâmbet: că sunt vindecat. Și că peste zece zile pot părăsi spitalul, atâta tot?

— Și nu ajunge atâta? S-ar părea că nu vă dați seama de gravitatea bolii de care ați scăpat. Când v-au adus aici, n-aș fi crezut că într-o lună vă veți pune pe picioare!...

O lună, în adevăr trecuse de la grozava noapte, când Walter mă luase în trăsură și venise să sune la două dimineața la poarta spitalului militar ca să mă lase aici zguduit de friguri. În opt zile cât a ținut delirul, nu m-a părăsit un minut. Când a plecat îndărăt la Palmira, eram în afară de pericol.

— De astăzi înainte puteți mânca la fel cu toată lumea, fără excepție, și puteți ieși după prânz un sfert de oră pe terasă. Timpul e frumos. Pariez că nu cunoașteți grădina spitalului și nici terasa. De acolo vezi tot portul. O priveliște superbă și un aer minunat. În două zile, vă înzdrăveniți mai bine decât după o săptămână de medicamente, dacă doriți ceva în plus, domnul maior mi-a dat ordin să fac tot ce voi putea ca să vă satisfac dorințele. Ce doriți?

Ce doream!... Să umplu lacunele ce-mi lăsaseră în minte cele trei săptămâni de boală. Dar ce e de făcut?... Walter plecase parcă înadins. Roche, care nu absenta niciodată din Beyruth, a. Trebuie să plece acum trei săptămâni înspre nord, delegat într-o comisie pentru a face inspecția cazarmamentului din care făcea parte și el. Nici unui nici altul nu erau cu mine acum, când aș fi fost în stare să le pun întrebări.

— Știi când se întoarce locotenentul Roche?

— M-am informat. Poimâine. Vreți să trimit vorbă la cancelarie să vină imediat să vă vadă?

— Nu c nevoie. Vine el singur cum se va întoarce. Aș fi fericit să am jurnale. Jurnale locale care au apărut de când m-am îmbolnăvit.

Infirmierul clătină din cap.

— Hm, d-l maior mi-a recomandat să evit tot ce ar fi susceptibil de a face să vă lucreze creierul. Nu știu dacă trebuie...

— Le voi restitui imediat.

— În fine, vom vedea...

Se întoarce repede cu un pachet de jurnale.

— Asta e tot ce-am găsit. Vi le las un sfert de oră – cu ceasul pe masă – voi veni să vă iau pentru o mică plimbare pe terasă.

Aveam vreo douăzeci de. Numere din ambele jurnale de la Beyruth din șaizeci apărute de când intrasem în spital. Față cu imensa lacună, dacă voi putea să descopăr ceva, înseamnă că am noroc.

Avui acest noroc. Cu data de treizeci octombrie, găsii acest ecou în pagina a doua:

„Deplasări și vilegiaturi. Sezonul egiptean se anunță anul acesta ca debutând mai timpuriu. Ale orașului nostru părăsind încântătoarele maluri ale Nilului. Cătorva din aceste gingașe păsări călătore: domnul și doamna X... doamna Z. Și contesa Orlof. Plecați în ziua de 29 cu „Aramad Behic” la Alexandria.

Aceste linii atât de simple, – cititorul a putut ghici înțelesul lor ascuns. Slăbiciunea mea îmi dădea oarecare putere. Două, trei jurnale parcul degeaba. Apoi vedem deja persoanele elegante frumoșii noștri munți pentru Putem da astăzi numele la al patrulea citii:

„O plecare care va fi regretată de toată lumea. Credem de datoria noastră să anunțăm cititorilor numirea domnului maior Hobson la Angora, ca jiter de legătură al armatei britanice din Siria și Liban. În timpul celor trei ani petrecuți între noi. Domnul maior Hobson, prin calitățile inimii și al spiritului său a făcut totul pentru a strânge legăturile de prietenie care unesc Englitera cu Șina și Franța. Îl rugăm să binevoiască a primi regretele noastre unanime și respectoase urări de reușită în noile sale atribuții.

Așa fac vânătorii superstițioși, când le scapă un vânat, trec pe alt teren.

Sergentul infirmier intră.

— Sfertul de oră s-a terminat, domnule căpitan. Dați-mi îndărăt hârțoagele astea, și veniți cu mine în grădină să vedeți ce frumoasă pare viața în dimineața asta.

*

A treia zi, isprăvisem dejunul când sosi Roche.

— Dragul meu!... zise, vezi ce ghinion... Nu. Știi cât am afurisit comisia de inspecție care m-a obligat să plec din Beyruth, când viața ta era încă în primejdie!

— Am fost rău de tot, nu e așa?

— Foarte, foarte bolnav! Acum ți se poate mărturisi, – ești în afară de pericol. Opt zile, crize de friguri și de delir. Apoi o săptămână de prostrație și mai impresionantă poate – timp în care nu ai deschis gura. Al... îți jur! când am plecat, nu credeam să te găsesc așa de bine restabilit, dar se zice că aceste friguri te lasă sănătos.

— Ai văzut, mi-a albit părul pe tâmple!

— Asta e un amănunt numai. Pe această cale vor preceda pe frații lui cu douăzeci de arii mai tineri – iată tot.

— L-ai văzut pe doctor, ce ți-a spus?

— Că ești, vindecat! complet vindecat, însă știi, când vei părăsi spitalul, nu vei mai putea duce viața de birou. Bătaia de cap de la informații trebuie să o părăsești! Tu ai nevoie de viață în aer liber. E de aceeași părere cu Walter și doctorul în privința asta.

— Walter?

— Walter!... mă băiatule! — și glasul lui Roche se mulă de emoție. Nam mai văzut un om ca ăsta!

Tot atât de multă inimă cât și curaj! Nu știu dacă vei ajunge să afli ce a făcut el pentru tine! în cele opt zile de delir, nu te-a părăsit un minut. Doctorul voia să-l scoată din cameră... Aș... Walter era să-l dea afară pe el! Venise pentru două zile la Beyruth și a stat zece. Când a plecat – Rechemat de mehariștii lui care nu pot să trăiască fără dânsul, – mă însărcină să-l înlocuiesc. Aș mai fi stat, dar afurisita de comisie m-a silit să plec și eu.

Roche vorbea repezit – cu graba oamenilor cărora le e teamă să nu fie chestionați. Totuși nu putu să evite întrebarea:

— N-a mai venit nimeni să întrebe de mine?

— Da, cum nu, camarazii.

— Nimeni altul?

Plecă capul.

— „Ea” a venit?

— Da... a venit, suspină.

— Voi avea putere, te asigur. Poți vorbi.

Suspină *din* nou.

— Ei bine, ascultă. E cea mai frumoasă, gafă din viața mea. A doua zi după intrarea ta în spital, îmi scrie și mă roagă să trec pe la ea. M-am dus. Nu aveam nici un motiv să nu mă duc, din contra. Demersul ei era firesc. Am fost invitat la ea de multe ori, și în definitiv mi-a plăcut și mie întotdeauna această femeie! Mă chemase ca să o însoțesc la

tine. Voia să te îngrijească, să te transporte acasă la ea, și mai știu eu ce... M-a mișcat, m-a convins... am însoțit-o. A!... dragul meu. Aici am dat peste Walter. De când sunt n-am mai văzut așa ceva!... S-a încuiat cu ea într-o cameră de unde după zece minute a ieșit zămbitoare, dar palidă ca o moartă! îmi pare bine că n-am asistat la convorbirea lor. Între noi fie vorba, mi se pare că Walter a dat-o afară, și apoi dragă!... ce mi-a făcut Walter și mie!... Doamne!... Am aflat de la un planton că a mai revenit și a doua zi... dar Walter era la postul său. De atunci...

— A plecat în Egipt.

— A... știa! Da, a plecat. Chiar cu același vapor cu care a plecat și Marusia. Natural că nu în aceeași clasă.

Tăcurăm amândoi un moment. Apoi Roche zise:

— Să ieșim puțin, vrei? Are să-ți facă mult bine să iei puțin aer pe terasă. Și mie de asemenea.

*

Adia un aer dulce de primăvară în această grădiniță mediteraniană! Libanul etala deasupra mării, cetățile sale galbene și vinete. Lăsând în urmă o dungă argintie, un mare vapor cu coșurile negre înainta spre port.

— „Sphinx” murmură Roche.

Îmi aminteam...

— Astăzi suntem în 23 noiembrie, și pleacă îndărăt poimâine 25, nu e așa?

— Da, pentru ce?

Nu-i răspund. Nu voiam să-i spun că la acea dată, cu acest vapor, cu șapte luni în urmă, Michelle și eu luasem decizia să ne întoarcem în Franța.

— Mi se pare că tot cu Sphinx pleacă și colonelul Hennequin poimâine în Franța?

— Da.

— Și fiică-sa? Nu era prea bine când m-am îmbolnăvit. Acuma trebuie să fie restabilă.

— Fiică-sa?

— Da, încă sa. Vorbește!...

— Ei bine, făcu brusc – ai fi aflat oricum Mai bine să ți-o spun eu. A murit.

*

Ieșisem din spital la 5 decembrie. Firește, numi valorificasem dreptul meu la concediu de convalescență. Cu două zile mai înainte, mi se adusese o copie după decizia generalului comandant al armatei din Răsărit. Stipula că, în urma cererii mele, detașarea mea la Beyruth pe lângă statul major al Armatei biroul II, expira cu începere de la 1 decembrie, și eram pus la dispoziția corpului meu de origine, – compania mehariștilor. Ca reședința în Palmira. Precum se vedea, Walts nu pierduse timpul, iar în vreme ce mă veghea. Înlătura din preajma delirului meu urechile indiscrete, căci cu siguranță delirul trebuie să fi fost bogat în grozave destăinuiri!

Aș fi dorit să plec cât mai curând, chiar ni ziua ieșirii din spital, dacă aș fi putut. Inevitabilele formalități mă reținură trei zile în Beyruth. Constatai că totul fusese magistral pregătit în vederea grabnicei plecări, și aveam chiar senzația că dacă aș fi dorit să mai stau câteva zile, nu s-ar fi putut. M-ar fi pus Roche cu forța în automobil, căci el părea a avea instrucțiuni severe în privința asta de la Walter. Când mă sculam, el era la Remontă și nu ieșea decât după ce eram culcat. A simțit el ceva?... avut-a vreun dubiu? sau Walter l-a lăsat să deducă ceva? N-am știut niciodată.

Aranjase toate amănuntele călătoriei. Nu a fost nevoie să mă ocup de nimic. Nu făcui nici o vizită, afară, bineînțeles, de vizita de rigoare la colonelul Mareș. Foarte bine venită fu

absența colonelului – când mă prezentai la biroul său; Roche mă însoți și în această corvoadă. Eram atât de slab că mă împiedicam coborând scara de la Serail. Trebuia să mă sprijine el. Ziua era posomorâtă și înnourată... O vreme de octombrie la Paris.

— Iată că s-a isprăvit, zise Roche. E gata totul / am telefonat la Damasc. Ai noroc, ți se pune la dispoziție un automobil până la Palmira. Am angajat un mic Ford de aici la Damasc. Plecarea mâine dimineată la ora șase. Trec să te iau cu Fordul.

— Mă însoțești până la Damasc?

— Firește.

Îl privii așa... să înțeleagă că un astfel de devotament, după părerea mea, nu era deloc firesc. Și el crezu de cuviință, dragul de el, să-mi explice:

— Te cred, nu voi lăsa să-mi scape ocazia de a mă plimba până la Damasc, unde am camarazi.

Era încă noapte când părăsirăm Beyruth-ul. Ploaia de ieri nu încetase. Ieșirăm din oraș cu zgomotul motorului redus de noroiul aruncat de mașină în brazdă. Pe măsură ce urcam în Liban, norii se împrăștiau. Răsărit de soare pe un cer înnourat, deschizându-se spre orient într-un albastru viu.

În prima parte a călătoriei, Roche nu înceta să-mi povestească comediile cele mai neînchipuite. Când automobilul ajunse la cotitura drumului spre Ain Zahalta, simții că mă privește pe furiș, spunându-mi una și mai nostimă.

De aici înainte, crezând probabil că partea grea din misiunea ce primise era îndeplinită nu mai scoase un cuvânt, ca de obicei.

Ajunserăm la Damasc pe la ora nouă și jumătate. Automobilul, un Fiat, condus de un șofer cerchez mă aștepta în curtea Companiei gata de plecare.

— O să luați o gustare cu mine, zise ofițerul de serviciu..
— Cu plăcere, răspunse Roche.
— Așteaptă, zic, să plec eu. Prefer să mă duc imediat.
Pricepură că era mai nimerit să nu insiste.
— Nu se poate lăsa capota în jos?
— Cum voiți, însă o să vă fie rece. Va fi un vânt grozav în deșert.

— Lasă-l în jos, n-are a face!

Mă învelii bine în burnuz lăsând un braț liber ca să strâng mâna lui Roche.

— Dragul meu!... murmură el.

Văzui că avea ochii plini de lacrimi. Ne îmbrățișarăm. Răscumpără multe din viața lor – pentru cei ce au știut să o aprecieze – puterea acestor sărutări între bărbați!

Automobilul pornise. Întorc capul să-l mai zăresc pe Roche agitând chipiul, apoi la o cotitură bruscă, totul pieri!

*

Cele două sute șazeci de kilometri, care despart Damascul de Palmira, se fac de obicei în două etape, în prima, calea se îndreaptă spre nord-est în lungul Anti-Libanului. Mai sunt câteva sate pe aici; apoi de la Karatin, păcătos cătun de lut uscat, o iei la dreapta și cei o sută douăzeci de kilometri ce-ți mai rămân de parcurs îi faci cu fața la răsărit în plin deșert! Aici nici drum, nici urmă. Trecurăm de Karatin ceva după ora două. Îmi era teamă ca cerkezul meu să nu-mi ceară să se odihnească câteva minute. Însă brațul lui ținut pe volan nu știa ce-i oboseala.

Atunci automobilul, într-un elan turbat, se aruncă în stepă. Vântul se mări, devenind groaznic... Șuierul lui se prefăcu într-un sforăit puternic, neînduplecat, acoperind vuietul motorului! Poalele burnuzului, ca niște imense aripi, zburau la spatele meu, întinse orizontal de viteza mașinii.

Acest aer îmi scălda capul aruncându-mi părul spre ceafă. Pe măsură ce viteza creștea, mi se părea. Din ce în ce mai mult o minune încă posibilă că voi mai putea retrăi acolo, pe meleagurile spre care gonea micul bolid cu benzină. Înțelegeam de ce Walter prevăzuse că prezența lui Roche de la Damasc înainte, nu mai era necesară. Walter... îl voi vedea. La gândul acesta, mă simțeam cuprins de o înfrigurare născută din rușine, din mândrie și din bucurie sălbatică. Oricât de jos decăzusem... și numai el știa până unde!... acest om, pe care-l iubeam și admiram, nu se îndoise de mine prea mult. Prietenia lui... era dincolo de munții albaștri care închideau orizontul. Mă aștepta acea prietenie bărbătească și curată; puteam să mă încălzesc și să mă spăl în ea!

Cerul, cerul deșertului, singurul tot atât de nețârmurit ca marea, devenea acum de un albastru din ce în ce mai tulbure. Nimic în jurul nostru, nimic-nimic, doar câteodată, o pasăre de pradă clătinându-se. Pe pământul gălbui, ploile recente făcuseră să răsară nenumărate ierburi, floră efemeră a acestei toamne târzii. La nord, la sud, departe de tot... ondulau două linii de coline care păreau paralele, dar care în realitate mergeau una către alta, pentru a forma, colo... trecătoarea bine cunoscută mie. Când automobilul va intra în ea... vom fi la Palmira. Șaizeci de kilometri încă.

În spatele nostru, pe cerul însângerat, soarele cobora repede. În acel moment, șoferul, care de la plecarea noastră din Damasc, nu se sinchisise de mine, se întoarse arătându-mi ceva, ceva spre care mergeam: îi făcui semn că știu ce e.

Era un turn înalt care se profila la orizont. Părea a fi foarte aproape, eu însă, care cutreierasem de mii și mii de ori această regiune, știam că înainte de a ajunge la el, ne trebuie cel puțin încă un sfert de oră, goană nebună. De multe ori mă adăpostisem la poalele lui, – învărtindu-mă împrejur pentru a fugi de soare. Toate împrejurimile erau

semănat cu ruine antice: căpițele, frontoane, melope, stele, acoperite cu inscripții. Un roi de musculițe uricioase făceau acest loc nesuferit. Te refugiai pentru haltă de dragul umbrei ce lăsa tumul. Ne apropiam din ce în ce de puternicele urme. Puteam deja să-i deslușim ferestrele deschise pe cerul palid. Când era să-l ajungem, atenția mea se depărtă de acest vestigiu pe care-l cunoșteam prea bine, în toate amănuntele, îndreptându-se spre zăvorul de munți care creștea spre răsărit și în dosul cărora era Palmira.

Spre marea mea uimire, automobilul se opri în momentul când era să depășim turnul. Înțelegeam...

La poalele ruinei, ascuns până în acea clipă de zidul oriental, opt siluete de cămile se iviră în linie, cu fața la drum. Oamenii care le conduceau, stăteau în picioare ținând animalele de unicul dârlog. Un om se desprinsese din grup, un ofițer, nu se mai vedea din burnuzul imens, roșu și alb care-l înfășură și păși spre mașină.

Era Walter...

Sării jos. Ne îmbrățișarăm în tăcere.?. O stranie clipă trecu... în timpul căreia nu cutezarăm să ne privim...

— Ești bine acum? mă întrebă el cu un glas pe care se forța să-l facă indiferent.

— Bine de tot, îți mulțumesc, și-ți mulțumesc că ai venit înaintea mea.

— N-a fost ideea mea. Jaber s-a gândit; nu putea veni singur așa departe, am autorizat oamenii din plutonul lui să-l însoțească și am venit și eu.

— Jaber e aici?

— E aici. Vino de-i dă bună ziua, și de asemenea camarazilor lui.

Jaber era ordonanța mea. Beduin din părțile Alepului, timp de doi ani nu se despărțise de mine un minut. Când mă apropia! de el, trupul său pe care-l ținea drept pentru

salut părea că tremură. Un zâmbet larg scotea la iveală dinții albi în fața lui neagră.

— Jaber, dă-mi mâna.

Strânsei mult această mână neagră și aspră; apoi strânsei mâna celorlalți.

— Întoarceți-vă fără grabă, zise Walter. Tu Taha-Tahan ia comanda. Căutați să reveniți la noapte.

Se întoarse către mine.

Merg cu tine. Șoferul pare dezghețat, spune-i să facă ce-o ști. Să meargă repede suntem așteptați.

Nu aveam nevoie să-l grăbesc pe cerkezul meu. Automobilul reluă goana care părea că se mărește pe măsură ce se întuneca. Vântul devenea mai rece. Aburi vineți se ridicau de la pământ. Ceață ori foc al unui campament de nomazi? Nici Walter, nici eu nu vorbeam. Mă uitam pe parchetul mașinii la picioarele lui, izolate de lemn prin talpa aspră de frânghii care e singura încălțăminte a ofițerilor mehariști. Vântul întorcea insignele de pe guler, peste barba lui roșiatică. Cu pleoapele întredeschise, se lăsa pradă ameteții vitezei și spațiului.

— Iată valea mormintelor, zic eu.

Redeschise ochii. Intrasem în faimoasa trecătoare formată prin întrunirea celor două rânduri de munți, între care alerga automobilul de la Karatin. Cum intrarăm, aerul se răci. Laturi mari de umbră începuseră a cădea în jurul nostru.

— Și iată mormintele, făcu Walter.

Acuma la dreapta și la stânga, ridicându-se spre cerul pe care întârziau încă ultimele zări de o lumină, se iveau paralelipiede uriașe. Defilam pe ț lângă monstruoase turnuri tăcute.

Numai cei care au sosit la căderea nopții în Palmira, cunosc groaza care-ți strânge inima privind acei uriași întunecați. Calea se încurca cu pietre de tot soiul. Bezna era

acum completă. Deodată culoarul se lărgi și se isprăvi brusc.

Fu iarăși plaiul scăldat într-o lumină blândă, sub firmamentul scânteind de stele. Din toate părțile, ca o pădure lipsită de verdeață și de crengi, bucățile de marmoră ale Marei Alei apărură. În fundul decorului, pe o colină îngustă părea că e așezată o colivie de pasăre, ale cărei gratii făceau dungi negre pe cerul palid: Templul Soarelui.

Călăuzit de indicațiile scurte ale lui Walter șoferul intrase cu mașina într-un deal cu ulicioare întunecate.

Automobilul încetini cursa și, deodată, proiectând conuri galbene care se încălecau, farurile se aprinseră.

— O țigară, propuse Walter.

Ne plecarăm amândoi să ferim de vânt flacăra chibritului. La slaba lumină, Walter trebuie să fi văzut lacrimile care îmi umpleau ochii. Stinse brusc chibritul, și simții pe sub burnuz că mă apucă de mână. Până la sosire, mâinile noastre i rămaseră astfel unite.

Emoția mea devenise așa de puternică, încât mă întrebam cum voi parveni să mă stăpânesc, peste câteva clipe... la lumină...

— Oprește, comandă Walter.

Ajunsesem, în fine, la umila clădire de lut unde era instalat cercul ofițerilor, dacă se puteau numi așa, patru sau cinci camere scunde din care una ceva mai mărișoară, alături de bucătărie, era sala de mâncare și locul de întâlnire. Acesta era domeniul totodată măreț și mediocru al căpitanului Walter.

Umbre se strângeau în jurul nostru. Primii în față lumina unui felinar.,

— Să mergem în camera căpitanului Domevre, nu se zărește nimic aici. Aruncă burnuzul ordonanței,

— Spune să ne dea ceva de băut și să ai grijă de șofer.

Intrarăm în cameră.

— Nimeni n-a mai dormit aici de la plecarea ta. Stai să fac prezentările.

Doi ofițeri ne urmaseră, mi-i prezentă:

— Locotenentul Regnault, locotenentul Comminges.

— Comminges, un băiețuș, cum vezi, dar un copil de care ne-ar trebui mulți. Vine de la spahii din Alep. Dânsul înlocuiește pe d'Hollone. În ce privește pe Regnault, care comandă plutonul[®] bietului Ferriere, e cineva pe care nu-l înșeli ușor. A trăit cinci ani în Sahara. Tehad și Tuat.

Strâng mâinile noilor camarazi. Locotenentul Regnault, mic, îndesat, o frunte acoperită de păr negru, tuns perie. Ar fi avut ceea ce se numește un superb cap de brută, fără ochii lui strălucitori, aproape naivi. Commignes era frumos ca o fată, bălan și subțirel.

— Lipsește doftorul, zise Walter, dar își dezvoltă fotografiile, nu trebuie deranjat. Are să vie și el.

— Și Roussel?

— Roussel se plimbă pentru moment cu plutonul în Djebelgrab. Are să se întoarcă la sfârșitul săptămânii. Atunci vor pleca alții. Ce e Abdulah? Subofițerii vor, să salute pe domnul căpitan? Bine, lasă-i să intre.

Îi cunoșteam pe toți, afară de succesorul lui Franceschini și pe cel care înlocuise pe Jobin, masacrat în afacerea Abu-Kemaii. Din nou strânsei mâinile.

— Și acum să-l lăsăm pe căpitan. Vei veni să ne găsești pe terasă. Abdulah, trimite-ne sus aperitivele. Noaptea e frumoasă, putem lua masa afară.

— Nu mă deranjați, rămâneți.

Deschisei valiza. Commignes ridică cănița, îmi turnă apă. Ca să mă spăl pe mâini. Era adevărat: nimic nu se schimbase în odaia mea. Oglinda spartă care nu fusese judecată demnă să mă urmeze la Beyruth, sta încă pe umila masă de toaletă.

— Iată o pereche de sandale, zise Walter. Descalță-te, te vei simți mai bine. Îmi faci rău cu jambierele tale.

Ascultai. Picioarele mele ieșiră albe alături de degetele pârlite ale camarazilor. Walter mă încuraja.

— Au să-și reia culoarea care trebuie, n-ai grijă... așa... să mergem pe terasă.

Urcărăm scara fără rampă.

Pe o masă luminată de două felinare în jurul cărora se învârteau fluturii de noapte, erau pahare, un ulcior cu promoroacă și o sticlă de arak.

— Stai cum îți e mai comod zise Walter. Știi nu avem vecini.

Și aici lucrurile rămăseseră aceleași; afară de mine, nimic nu era schimbat.

Walter turnă arakul.

— Ce zid Regnault, începi a te deprinde cu băutura asta? Locotenentul Regnault se strâmbă.

— Pentru moment, domnule căpitan, păstrez preferința pentru aniseta spaniolă din sudul Oranez.

— Îți lipsește setea pentru a aprecia arakul.

N-avea grijă, va veni...

Tăcurăm.

O boare albastră plutea pe firmament. Între coloanele Templului Soarelui, luceau ariile de stele.

— Câte ceasuri sunt, întrebă Walter..

— Aproape șase jumătate, domnule căpitan.

— Mai mult de o jumătate de oră până la masă.

— Vi-l iau pe căpitan. Hai, vino cu mine.

Îl urmași în sala de întrunire, care îi servea și lui de birou. Deschise o lădiță mică de lemn alb, luă din ea un registru.

— Jurnalul de bord, îl recunoști? Uite scrisul tău cu data din decembrie trecut. E un an.

Păru că se gândește.

— Îmi cereai vești despre Roussel. Roussel e în Djebel-Grab. Se întoarce peste cinci zile. Vei pleca tu pe urmă. Ai înțeles?

Făcui semn din cap. El continuă!

— Să-ți explic. Cred, îți vei da singur seama, că am reluat în mâini compania după istoria din iunie... Dar ce ar satisface pe alții, nu mă mulțumește pe mine, decât pe jumătate. Voi păstra senzația că n-am făcut nimic, până când oamenii nu vor fi revenit iarăși la punctul unde au fost masacrați camarazii noștri. Atunci, numai atunci, le voi da certitudinea că mu sunt învinși. Momentul a sosit; ai revenit tu.

— Walter!

— Așteaptă să-mi mulțumești; întâi să te pun la curent cu toate. Acum zece zile, am aflat prin serviciul meu de informații că bandele care au asasinat pe Femere și pe d'Hollonne vor cantona în ianuarie în împrejurimile izvoarelor din Djebel Sindjar. Știi acum ce aștept de la tine.

Îl luai de mână. El și-o retrase.

— Nu-ți fă iluzii. Nu va fi o petrecere. Sunt mai mult de patru sute. Eu nu-ți pot da decât patruzeci de oameni, voluntari unul și unul, oameni cu care poți merge până-n pânzele albe. Vei mai avea și două mitraliere și apoi ce dracu... nu merităm să fi învins pe germani, dacă ajungem să ne poruncească indivizi ca ăștia de aici, chiar de zece ori mai numeroși. Trebuie să-ți adaug că mai întâi îmi rezervasem mie acest mic picnic. Dar... și glasul deveni grav... mi se pare că-ți revine ție de drept.

— Walter... Walter, cum aș putea vreodată...

— Mal sunt douăzeci de minute. Putem să mergem să vedem oamenii.

Părăsirăm sala și meraserăm în cantonamentul mehariștilor. Isprăviseră masa, când intrarăm în camerele lor. Un „la rând drepti!...” îi făcu să sară în picioare salutând,

— Nu e rău, ce zici? zise Walter, pe când treceam încet prin mijlocul acestor bravi coloși negri... Nu e rău deloc.

Ca să-i facem fericiți, a trebuit să luăm mai multe cești din cafeaua lor. Brutala cafea beduină cu aromă acră.

— Cămilele acum, zise Walter. Să mergem să vedem cămilele!

*

Erau tot în ocolul unde le lăsasem. Un soldat cu un felinar mergea înaintea noastră. Într-o imensă curte pătrată, în mijloc având o adăpători. Bravele animale dormeau sub cerul adânc. Câte una, luptând cu vreun vis, mugea brusc.

Soldatul care ne conducea, ferea cu grijă pe fiecare din acele coline negre mișcătoare.

Deodată mă oprii.

— Ce e? întrebă Walter.

— Vino aici, zic soldatului.

Îi iau felinarul din mână și îndrept lumina pe mehariul care sta în fața mea, un superb animal bej deschis. Dormea eu cocoșa mișcată în cadență de un sforăit surd.

— Meșref!... Meșref!

— Da, dragă, zise Walter, e mehariul tău. Am uitat să-ți spun. Nu poți povesti toate odată! Când ai fost evacuat, l-ai luat Ferriere. Îl încăleca la afacerea de la Abu Kemal. Kurzii l-au răpit. Dar după cincisprezece zile, ce să vezi? în zori, un fel de monstru, zbierând al j dracului, descinde în campamentul lui Roussel aruncând de bucurie toate corturile la pământ! Era Meșref, care revenea acasă!... Și iată-l. Îl vezi, e în bună stare.

— Meşref!... îl chem eu.

Animalul crăpă un ochi, apoi pe celălalt. Mă priveau nişte ochi sticloşi, mai întâi tulburi, fără expresie, apoi se umplură de o lumină care creştea devenind intensă, aproape umană, gâtul lui lung îndoit pentru somn, asemenea unui gât al unei lebede diforme, se deşira pentru a-şi lipi de obrazul meu enormul cap, ale cărui fălci se deschideau ca pentru un monstruos zâmbet. Din gură îi ieşea un fel de strigăt de dragoste, care ne împietri de mirare o clipă.

Umbre mari jucau pe zid. Un fluier arab ciripea în noaptea adâncă şi auzii pe Walter şoptind cu glas tremurător:

— Cum ți-am spus, vezi şi tu... Nimic nu s-a schimbat... dacă Meşref te-a recunoscut.

Siria, mai 1923-aprilie 1924.